NAARADA MAHAAPURAANA of Bhagavan Sri Vedavyasa Maharshi, edited and translated in to Kannada by Rajyaprashasti, Rashtraprashasti, Ramakrishna Dhalmia Lakshmi Shreevani Alankarana Prashasti Puraskrutha Panditha Sri Pandarinathacharya Galagali, Vishveshwara Nagara, Shanthi Colony, Hubli-580032 Ph : (0836) 2250250

First Edition : 1967

Second Edition : 2006

No. of Pages : xii + 672

No. of Copies : 1,000

© : Publisher

Price : Rs. 190 = 00

Printed at : **SRI VENKATESHWARA PRINTERS**
No. 3, Yellappa Road, Susheela Road Cross
Chickmavalli, Lalbagh Crumbigal Road Cross
BANGALORE-560 004
Phone : 9481604192

ಪೂರ್ವ ಪೀಠಿಕೆ

ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ನಾರದ ಪುರಾಣ ಅಥವಾ ಬೃಹನ್ನಾರದ ಪುರಾಣವು ಅನೇಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೂ, ಅನೇಕ ಸಂದಿಗ್ಧ ವಿಷಯಗಳ ನಿರ್ಣಾಯಕವೂ, ಅನೇಕ ಪೌರಾಣಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಮಂಜಸ ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಕವೂ ಆಗಿದೆ. ವೇದವ್ಯಾಸರ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳ ಅಧಿಕೃತ ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ ಅಧ್ಯಾಯ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಗಳ ಯಥಾವತ್ತಾದ ನಿರೂಪಣೆಯೂ ಈ ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ಪುರಾಣ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಪರಿಮಿತಿಯುಳ್ಳದೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಇದರಿಂದ ಶಕ್ಯವಾಗುವುದು. ನಾರದ ಪುರಾಣವು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಪದ್ಯ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣ ದಲ್ಲಿಯೂ ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಳಗಿನ

''ಶೃಣಂ ವಿಪ್ರ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುರಾಣಂ ನಾರದೀಯಕಂ
ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಸಾಹಸ್ರಂ ಬೃಹತ್ಕಲ್ಪಕಥಾಶ್ರಯಮ್ ॥
ಯತ್ರಾಹ ನಾರದೋ ಧರ್ಮಾನ್ ಬೃಹತ್ಕಲ್ಪಸಮಾಶ್ರಯಾನ್
ನಾರದ ಪು. ೯೭

ಪಂಚವಿಂಶತ್ಸಹಸ್ರಾಣಿ ನಾರದೀಯಂ ತದುಚ್ಯತೇ
ಮತ್ಸ್ಯ ಪು. ೫೩/೨೩

ಈ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಈಗ ದೊರಕಿರುವ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಯಾವ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದುಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಈಗ ಉಪಲಬ್ಧವಿದ್ದ ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಭಾಗ, ಉತ್ತರಭಾಗ ಎಂಬ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಿದ್ದು, ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೧೨೮೦೯ ಪದ್ಯಗಳೂ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೫೪೧೧ ಪದ್ಯಗಳೂ ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ೧೮೨೨೦ ಪದ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಿದ್ದು ಒಂದುನೂರಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಪ್ರಥಮಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾರದರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸನಕಮುನಿಯ ಉತ್ತರ. ದ್ವಿತೀಯಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾರದರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸನಂದನರ ಉತ್ತರ, ತೃತೀಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾರದರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸನತ್ಕುಮಾರರ ಉತ್ತರ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸನಾತನರ ಉತ್ತರ. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ ದೇವರ ಆದಿ ಮಾನಸಪುತ್ರರಾದ ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ ಮತ್ತು ಸನಾತನ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ ಯತಿವರೇಣ್ಯರು ನಾರದರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದ, ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕಥಾ, ಪ್ರಮೇಯ, ಆಖ್ಯಾನೋಪಾಖ್ಯಾನ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೇ ನಾರದಪುರಾಣ ಆದರೆ ಇದರ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎಂಭತ್ತೈದು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿದ್ದು ನಾರದರ ವಿಷಯ-ಪ್ರಸ್ತಾಪನೆಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಉತ್ತರಾರ್ಧವೆಲ್ಲವು ಮಾಂಧಾತೃ ಮಹಾರಾಜ ಹಾಗೂ ವಸಿಷ್ಠ ಮಹಾಮುನಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾಷಣಾರೂಪವಾಗಿದೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯದೇಶದ ಮಹಾಸಂಸ್ಕೃತ ಸಂಶೋಧಕರೂ ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರೂ ಪಂಡಿತರೂ ಗ್ರಂಥಲೇಖಕರೂ ಎನಿಸಿದ ಡಾ॥ ಎಚ್.ಎಚ್. ವಿಲ್ಸನ್ ಮುಂತಾದ ವಿಮರ್ಶಕರು ನಾರದ

ಪುರಾಣವು ಕೇವಲ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಶ್ಲೋಕಗಳಿದ್ದು ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪುರಾಣ. ಇದು ಮಹಾಪುರಾಣ ಅಲ್ಲವೇಅಲ್ಲ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಇದು ಅತಿ ಇತ್ತೀಚಿನದ್ದು ಎಂದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ ಹದಿನಾರು ಅಥವಾ ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡದ್ದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ **‘ಅಲ್ಬೇರುಣಿ’** ಎಂಬ ಯವನಯಾತ್ರಿಕನು ತನ್ನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾರದಪುರಾಣದ ಬಗೆಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಕಾರರು ತಮ್ಮ ನಿಬಂಧನಾಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಾರದಪುರಾಣದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣ ಭೂತವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಗೋಪಾಲಭಟ್ಟನು ತನ್ನ **‘ಹರಿಭಕ್ತಿವಿಲಾಸದಲ್ಲಿಯೂ’**, ಗೋವಿಂದಾನಂದನು **‘ಶುದ್ಧಿಕ್ರಿಯಾಕೌಮುದಿ’ ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ರಿಯಾಕೌಮುದಿ ‘ವರ್ಷಕ್ರಿಯಾಕೌಮುದಿ’** ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ರಘುನಂದನಭಟ್ಟನು **‘ಸ್ಮೃತಿತತ್ವ’**ದಲ್ಲಿಯೂ, ಶೂಲಪಾಣಿಯು **‘ವ್ರತಕಲಾವಿವೇಕ’**ದಲ್ಲಿಯೂ, ಗಧಾಧರನು **‘ಕಲಾಸಾರ’**ದಲ್ಲಿಯೂ, ವಾಚಸ್ಪತಿಮಿಶ್ರನು **‘ತೀರ್ಥಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ’** ಮದನಪಾಲನು ತನ್ನ **‘ಮದನಪಾರಿಜಾತ’**ದಲ್ಲಿಯೂ, ಮಾಧವಾಚಾರ್ಯರು **‘ಪರಾಶರಸ್ಮೃತಿವ್ಯಾಖ್ಯಾನ’**ದಲ್ಲಿಯೂ, ಹೇಮಾಧ್ರಿಯು **‘ಚತುರ್ವರ್ಗ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ’** ದೇವಣಭಟ್ಟನು **ಸ್ಮೃತಿಚಂದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ** ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾಗಿ ಉದಾಹರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಡಾ॥ ವಿಲ್ಸನ್ನರು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಕಾಲವನ್ನು ಕ್ರಿಸ್ತಾಬ್ದದ ಹದಿನಾರು-ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ಎಳೆದುತರುವುದು ಪ್ರಮಾಣವಿರುದ್ಧವೆನಿಸುವುದು.

ಪ್ರಾಯಶಃ ವಿಲ್ಸನ್ನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪೂರ್ವ ನಾರದ ಪುರಾಣವು ಬೀಳದೇಇದ್ದುದೇ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು. ಮುರಾದಾಬಾದದಲ್ಲಿ ೬-೩-೧೯೪೭ನೇ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಋಷಿಕುಮಾರ ರಾಮಚಂದ್ರಶರ್ಮರಿಂದ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ೪೨ ಅಧ್ಯಾಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಅದನ್ನುನೋಡಿ ಅದೇ ನಾರದಪುರಾಣ ಎಂದು ಅವರು ಭ್ರಮಿಸಿರುವರೋ ಏನೋ! ಮತ್ತು ಕಲ್ಕತ್ತದ ವಂಗವಾಸಿ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಏಷಿಯಾಟಿಕ್ ಸೋಸಾಯಿಟಿ ಆಫ್ ಬೆಂಗಾಲದ ಸಂಸ್ಕರಣದ ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂವತ್ತೆಂಟು ಅಧ್ಯಾಯ ಹಾಗೂ ಮೂರುಸಾವಿರ ಪದ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದುದು ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಕಾರಣ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಮುಂಬೈಯ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಪ್ರತಿ ಹಾಗೂ ಕಲ್ಕತ್ತದ ಮನಸುಖರಾವಮೋರರ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಯೂ ಅಧ್ಯಾಯ ಪಾದಗಳು ನಾರದ ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಮುಂಬೈ ಕಲ್ಕತ್ತದ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಆವೃತ್ತಿಗಳು ಅಧಕೃತ ಎಂದೂ ಉಳಿದ ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳಷ್ಟೇ ಸಹಸ್ರಾರು ವರ್ಷ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದೂ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದೆ.

ನಾರದಪುರಾಣ, ಬೃಹನ್ನಾರದಪುರಾಣ ಎಂದು ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪುರಾಣಗಳಿರುವುದೆಂದು ಕೆಲವರು ಸಂದೇಹಿಸುವರು, ಆದರೆ ಹೆಸರು ಎರಡಾದರೂ ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಪುರಾಣವಾಗಿವೆ. ಕಲ್ಕತ್ತಾದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಬೃಹನ್ನಾರದೀಯ

ಪುರಾಣವು, ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಪ್ರಥಮ ಪಾದವೇ ಆಗಿದೆ. ಪ್ರಥಮ ಪಾದದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯದ ಕೊನೆಗೆ ''ಇತಿ ಶ್ರೀ ಬೃಹನ್ನಾರದೀಯ ಪುರಾಣೇ'ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ನಾರದರು ಸನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕೃತ ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಸನಕಾದಿಮುನಿಗಳು ನಾರದರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎಂದು ಪಂಡಿತರಾದ ವೈದ್ಯವಾಚಸ್ಪತಿ ಶ್ರೀ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರು ತಾವು ರೂಪಾಂತರಿಸಿದ ನಾರದ ಪುರಾಣ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾರದ ಪುರಾಣವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಬಾಧಕಬಾರದಂತೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಚತುಶ್ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಪಂಡಿತ ಕುಲದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೂ ಆದ ವೈದವಾಚಸ್ಪತಿ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ನಾವು ಈ ಅನುವಾದದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೂ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದೇವೆ.

ಇದರಂತೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಾಶಿಯ ಕಾಶಿರಾಜಪುರಾಣ ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಮುಖಪತ್ರವಾದ **'ಪುರಾಣಂ'** ಎಂಬ ಷಾಣ್ಮಾಸಿಕ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬನಾರಸದ ಕೈ.ವಾ. ಅನಂತಶಾಸ್ತ್ರಿ ಫಡಕೆ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಮೇಲೆಯೇ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ವಿದ್ವದ್ವಿಚಾರಸಂಕೀರಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣೀತವಾದ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ನಾರದ ಮತ್ತು ಬೃಹನ್ನಾರದ ಎರಡೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಲಕೆಲವು ಪದ್ಯಮಾತ್ರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂತರವಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್.ಸಿ. ಹಜರಾರವರು ಬೃಹನ್ನಾರದ ಪುರಾಣವೆಲ್ಲವೂ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಪೂರ್ವಭಾಗದ ಪ್ರಥಮ ಪಾದವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಂದೆ ಈ ಬೃಹನ್ನಾರದವನ್ನೇ ಬೆಳಸಿ ನಾರದ ಪುರಾಣವನ್ನಾಗಿ ಆಧುನಿಕರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಈ ಎರಡೂ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಭಾಗಗಳು ಕ್ರಿಸ್ತಶಕದ ೯ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿವೆಯೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ ಅನೇಕ ನಿಬಂಧಕಾರರ ಉದಾಹರಣೆ ಹಾಗೂ ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣ, ಅಗ್ನಿಪುರಾಣ, ಸ್ಕಂದಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಉಲ್ಲೇಖ ಮತ್ತು ವಾಚಸ್ಪತಿಮಿಶ್ರ, ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಆಚಾರ್ಯರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯ ವಚನಗಳ ಉದಾಹರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಈ ಪುರಾಣವೂ ದ್ವಾಪರಾಂತಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀಭಗವಾನ್‌ಬಾದರಾಯಣರಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಪುರಾಣಗಳಂತೆ ಈ ಪುರಾಣ ದಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಮೂರನೆ ಶತಕದಿಂದ ಕ್ರಿಸ್ತೋತ್ತರ ಹನ್ನೆರಡು ಹದಿಮೂರನೆಯ ಶತಕದವರೆಗೂ ಆವಾಪ ಉದ್ವಾಪ ಪ್ರಕ್ಷೇಪ ನಿಕ್ಷೇಪಗಳು ನಡೆದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು.

ಈ ಬೃಹನ್ನಾರದೀಯ ಪುರಾಣವು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಧರ್ಮ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಒಂದು ವಿಶ್ವಕೋಶದಂತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಇತಿಹಾಸ, ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲದೇ ಶಿಕ್ಷಾಕಲ್ಪ, ನಿರುಕ್ತ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ವೇದಾಂಗಗಳ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ ವಿವೇಚನೆಬಂದಿದೆ, ಈಗ ಮುದ್ರಿತ

ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲದೆ ನಮಗೆ ನಾಲ್ಕು ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯ ಪಾಠಗಳು ಪೋಥಿರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ಸರಿಯಾದ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಮದ್ರಾಸಿನ ವೇದವಾಚಸ್ಪತಿ ಕೈವಾರುನಾರಾಯಣರಾವ್, ಚತುರ್ವೇದಿ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ ಪಂಡಿತ್, ಕೇಶವಾಚಾರ್ಯ ಕುಂದರಗಿ, ಪಂಡಿತ್ ಶ್ರೀಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಾಚಾರ್ಯ ಕುಂಪಣಿಪುರ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ಮಹನೀಯರು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ನಾರದಪುರಾಣದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ನಾಲ್ಕು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಈಗಗಾಲೇ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಎಲ್ಲಾ ನಾರದ ಹಾಗೂ ಬೃಹನ್ನಾರದ ಪುರಾಣಗಳ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಂಡಿತತರ್ಕಚೂಡಾಮಣಿ ಧ್ರುವಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ, ಗ. ಸು. ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ, ಮು.ಗಃ ಬಾಬಾಚಾರ್ಯ, ಗ.ಮು. ಶುಕಾಚಾರ್ಯ, ಮಳಗಿ ವಸಂತಾಚಾರ್ಯ, ಜಿ.ಕೆ. ಗುರಾಚಾರ್ಯ, ಎಮ್.ಕೆ. ಆಚಾರ್ಯ ಇವರೆಲ್ಲರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಪರಿಶೋಧನೆಗೈದು ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಭಾಷಾಂತರ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಪೂರೈಸಲಾಯಿತು. ದೀರ್ಘಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಹಳತಾದ ತಾಡವಾಲೆ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಾಠಾಂತರ-ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕ್ಲಿಷ್ಟಪದ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೋಶಪುರಾಣಂತರ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಂದ ಅರ್ಥೈಸಿ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿಕೊಡುವ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಹೊತ್ತ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವನ್ಮಂಡಳಿಗೆ ನಾನೆಷ್ಟು ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರೂ ಸಾಲದು.

''ಸಾತ್ವಿಕೇಷು ಪುರಾಣೇಷು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಧಿಕಂ ಹರೇ'' ॥

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವುದೇ ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣಗಳ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆ, ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಏಕಾದಶಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ವ್ರತ, ಉಪವಾಸ, ದೇವಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜಾ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ, ಯಾತ್ರಾವಿವರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಭಾಗವತ ವಿಷ್ಣುಪುರಾಣಾದಿಗಳಂತೆ ಈ ನಾರದಮಹಾಪುರಾಣವೂ ಅಪ್ಪಟ ಸಾತ್ವಿಕ ಪುರಾಣವೆನಿಸಿದೆ.

ಕಾಶಿ, ಗೋಕರ್ಣ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವರ್ಣನೆ ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಬೋಧಕವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಮತ್ತು ಇದರಲ್ಲಿ ಬಂದ ವೇದಪಾದ ಶಿವಸ್ತೋತ್ರವು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮನನೀಯವೂ ಮಾನನೀಯವೂ ಆಗಿದೆ.

ಜ್ಞಾನಾನಂದರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನೋಪಾಸನೆಯೇ (ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತಿ) ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನ ಎಂದು ಹಲವಾರು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸದಾಚಾರವೂ ಅಷ್ಟೇ ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ ಎಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಹರಿಭಕ್ತಿ ಪರೋವಾಪಿ ಹರಿಧ್ಯಾನ ರತೋಪಿವಾ ।
ಭ್ರಷ್ಟೋಯಃ ಸ್ವಂಶ್ರಮಾಚಾರಾತ್ ಪದೇತಃಸೋ-ಭಿಧೀಯತೇ ॥

ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ವರ್ಣ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಆಚಾರ ಕರ್ಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡದ ಮನುಷ್ಯನು ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ಪತಿತನೇ ಸರಿ.

ವೇದೋವಾ ಹರಿಭಕ್ತಿರ್ವಾ ಭಕ್ತಿರ್ವಾಪಿ ಮಹೇಶ್ವರೇ
ಆಚಾರಾತ್ ಪತಿತಂ ಮೂಢಂ ನ ಪುನಾತಿ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ॥

ಸದಾಚಾರ ಮತ್ತು ತನಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವ ಆಚಾರಭ್ರಷ್ಟನನ್ನು ವೇದವಾಗಲಿ ಹರಭಕ್ತಿಗಳಾಗಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಲಾರವು.

ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಸದಾಚಾರದ ಮೂಲಕ ಜನರಲ್ಲಿ ನೀತಿ, ನ್ಯಾಯ, ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆ, ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆ ಪರೋಪಕಾರ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಬೆಳೆದುಬಂದು ಆದರ್ಶ ಜನಾಂಗ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈ ಪುರಾಣದ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಷಂಗಿಕ ವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸುವ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತವಾದ ಫಲಜೋತಿಷ್ಯ, ಗಣಿತ ಜೋತಿಷ್ಯ, ಜಾತಕ, ವ್ಯಾಕರಣ, ವೈದ್ಯಕ ನಿರುಕ್ತ ಛಂದಸ್ಸು, ಲೋಕವ್ಯವಹಾರ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳ ವಿಷಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣವು ಒಂದು ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ವಿಶ್ವಕೋಶದಂತಿದೆ. ಇದರ ಕಾಲ, ದೇಶ, ವಿಷಯ, ಶೈಲಿ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಪ್ರಮಾಣ, ಪರಿಮಾಣ, ಪರಿಣಾಮ, ಮೇಲ್ಮೆ, ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟ ದಲ್ಲಿ ಸಾಂಗೋಪಾಂಗ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪುರಾಣ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿ ಶ್ರೀ ೧೦೮ ಶ್ರೀ ಪೇಜಾವರ ಮಠದ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ಪಾದಂಗಳವರು, ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ
ಪಂಢರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ
ಶಾಂತಿ ಕಾಲೋನಿ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಗರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-580 032

27 – 8 – 2006
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ಕೃತಜ್ಞತಾ ಸಮರ್ಪಣೆ

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಭಾಷಿತವಿದೆ.

ಶತೇಷು ಜಾಯತೇ ಶೂರಃ ಸಹಸ್ರೇಷು ಚ ಪಂಡಿತಃ ।
ವಕ್ತಾ ದಶಸಹಸ್ರೇಷು ದಾತಾ ಭವತಿ ವಾ ನ ವಾ ॥

ಈ ಸುಭಾಷಿತಕಾರನ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರವೆಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಉದ್ಯಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರು. ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಹದಿನೆಂಟೂ ಪುರಾಣಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸುಂದರ ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಭಾರವನ್ನು, ಕೂರ್ಮರೂಪಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತನ್ನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಮಂದಾರಪರ್ವತವನ್ನು ಹೊತ್ತಂತೆ, ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರೂ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಮೇಲಿನ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ನಾನು ನಿರಂತರ ಪುರಾಣಗ್ರಂಥಗಳ ಸಂಶೋಧನೆ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮುದ್ರಣಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಮಾಡಲು ಸರ್ವವಿಧ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ನಾರದಮಹಾಪುರಾಣ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಬಹಳ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ನಂ.3, ಯಲ್ಲಪ್ಪರಸ್ತೆ, ಚಿಕ್ಕಮಾವಳ್ಳಿ (ಸುಶೀಲರಸ್ತೆ ಕ್ರಾಸ್) ಬೆಂಗಳೂರು-4 ಮಾಲೀಕರಾದ ಮುದ್ರಣಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ ಕೆ. ವಿ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಂಜುನಾಥ್‌ರವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯು ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ. ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿನ ಅವರ ಮೂವತ್ತೇಳು ವರ್ಷದ ಅನುಭವ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಈಗಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ (ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ.) ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಯ ಜೊತೆ, ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳು ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥ ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರಕ್ಷಾಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಲಾವಿದರಾದ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮೋಹನ್, ತ್ಯಾಗರಾಜ ನಗರ, ಮೊಬೈಲ್ : 9342889827 ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಪಾಂಡುರಂಗ ವಿಠಲದೇವರು ಅವರಿಗೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬ ಪರಿವಾರಕ್ಕೂ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೈಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಎಲ್. ಶ್ರೀಹರಿಖೋಡೆಯವರಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯದ ಮಹತ್ವ, ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಪುರಾಣ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸಹಾಯಧಾರೆ ಹರಿದುಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಅನಂತರಾವ್ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ಪಠಿಸುವವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಕಲ ಸನ್ಮಂಗಳವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಹಾಮಹೋಪಾಧ್ಯಾಯ
ಪಂಢರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿ
ಶಾಂತಿ ಕಾಲೋನಿ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನಗರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-580 032

27 – 8 – 2006
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣ

ವಿಷಯಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಅಧ್ಯಾಯ		ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ
1	ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೌನಕರ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಂತರ ಉತ್ತರ	1
2	ಸನಕಮುನಿ ಹೇಳಿದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಸ್ತೋತ್ರ	5
3	ಸೃಷ್ಟಿ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಭೂಗೋಲ ವರ್ಣನೆ, ಭಾರತದೇಶದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ	11
4	ಸದಾಚಾರ, ಭಕ್ತಿ, ಸತ್ಸಂಗಗಳ ಮಹಿಮೆ	16
5	ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯದ ಗುಟ್ಟು ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಭಾಗವತರಲಕ್ಷಣ ಕಥನ	24
6	ಕಾಶಿ, ಪ್ರಯಾಗ, ಗಂಗಾದಿಗಳ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ	30
7	ಪಟ್ಟದರಸಿಯ ಸಹಗಮನವನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಔರ್ವಮುನಿ	32
8	ಔರ್ವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ವಿಷಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಗರರಾಜನ ಅಶ್ವಮೇಧ-ಯಾಗ. ಕಪಿಲ ಮುನಿಯಿಂದ ಸಗರ ಕುಮಾರರು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದದ್ದು	37
9	ಸೌದಾಸ, ಮದಯಂತಿ, ಕಲ್ಮಾಷಪಾದ, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ, ಪಿಶಾಚಿಯರ ವಿಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರಗಳು. ಗಂಗಾ ಜಲದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಉದ್ಧಾರ	48
10	ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪರಾಜಯ ದೇವಮಾತೆ ಅದಿತಿಯ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು	60
11	ಗಂಗೋತ್ಪತ್ತಿ ವರ್ಣನೆ	63
12	ಧರ್ಮಾಖ್ಯಾನ	78
13	ಧರ್ಮಾನುಕಥನ	85
14	ಧರ್ಮಶಾಂತಿಕಥನ	90
15	ಗಂಗಾನಯನ ಪ್ರಯತ್ನ ಕಥನ	94
16	ಭಗೀರಥನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪಾತಾಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದನು	100
17	ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶೀ ವ್ರತ	111
18	ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ವ್ರತ	117
19	ಧ್ವಜಾರೋಪಣ ವ್ರತ	118
20	ಸುಮತಿ ಭೂಪಾಲ ಕಥೆ	120
21	ವಿಷ್ಣುಪಂಚಕವ್ರತ	125

ಅಧ್ಯಾಯ ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ

22 ಮಾಸೋಪವಾಸ ವ್ರತ ಕಥೆ 127
23 ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಕಥನ 128
24 ಸದಾಚಾರ ನಿರೂಪಣ 134
25 ವರ್ಣಶ್ರಮ ಧರ್ಮನಿರೂಪಣ 136
26 ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣೆ 139
27 ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಯತಿಧರ್ಮ ಕಥನ 142
28 ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ರಿಯಾ ಕಲಾಪ ವರ್ಣನಂ 148
29 ತಿಥ್ಯಾದಿ ನಿರ್ಣಯ 149
30 ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನ 150
31 ಯಮಮಾರ್ಗ 152
32 ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮನಿರೂಪಣ 154
33 ಸಮಾಧಿ ವಿವರಣೆ 157
34 ಹರಿಭಕ್ತಿ ಲಕ್ಷಣ 161
35 ಜ್ಞಾನ ನಿರೂಪಣ ಕಥಾ 163
36 ವಿಷ್ಣು ಸೇವಾ ಪ್ರಭಾ 167
37 ವಿಷ್ಣು ಮಹಾತ್ಮೆ ಉತ್ತಂಕನ ಉಪದೇಶ, ಬೇಡನ ಉದ್ಧಾರ 170
38 ಉತ್ತಕನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ 173
39 ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಸಗುಡಿಸಿದವನ ಉದ್ಧಾರ 176
40 ಮನ್ವಂತರ ಕಥನ 179
41 ನಾಮ ಮಾಹಾತ್ಮ ವರ್ಣನ 182
42 ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ವರ್ಣನ 186
43 ಸರ್ವ ವರ್ಣ, ಧರ್ಮ, ಆಶ್ರಮಗಳ ಸದಾಚಾರ ನಿರೂಪಣೆ 192
44 ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರ ನಿರೂಪಣೆ 199
45 ಮಿಥಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಶಿಖನಿಂದ ನಾಸ್ತಿಕ್ಯ ಖಂಡನೆ 202
46 ಖಾಂಡಿಕ್ಯ ಕೇಶಿಧ್ವಜರ ವಿಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರ, ... 209
47 ಬೃಹದುಪಾಖ್ಯಾನ 215
48 ಭರತರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆ, ರಾಜನಾಗಿ ಬಿದ್ದ, ಚಿಗರೆಯಾಗಿ ಎದ್ದ, ಅವಧೂತನಾಗಿ ಗೆದ್ದ. 219
49 ಗುರು ಶಿಷ್ಯರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಯೋಗ, ವಿವಾದ ಸಂವಾದ 226

ಅಧ್ಯಾಯ ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ

50 ಸಾಮವೇದ, ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಸ್ವರಸಾಧನ ಶಿಕ್ಷಾವಿವೇಚನೆ 231
51 ಗಣಪತಿ ಪೂಜಾ ಹೋಮ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ವಿಧಾನ 242
52 ವ್ಯಾಕರಣ ವಿವರಣ........................ 251
53 ನಿರುಕ್ತಿ ಲಕ್ಷಣ 258
54 ಜ್ಯೋತಿರ್ಗಣಿತದ ವಿವರಣೆ 264
55 ಜಾತಕ ನಿರೂಪಣೆ 284
56 ರಾಶಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಫಲಾಫಲಗಳು 319
57 ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಛಂದೋವರ್ಣನ 360
58 ಶುಕಚರಿತಂ........................ 364
59 ಮೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ 366
60 ಸನತ್ಕುಮಾರರ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ 367
61 ಶುಕಮುನಿಗೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ........................ 370

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯ ಪಾದ

62 ತಂತ್ರಭಾಗವತದ ನಿರೂಪಣೆ 374
63 ಮಂತ್ರ, ಮಂತ್ರದೋಷ, ಗುರುಶಿಷ್ಯಲಕ್ಷಣ 377
64 ಮಂತ್ರಶೋಧನದ ಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತನ ಪೂಜಾಕ್ರಮ 380
65 ಶೌಚಾಚಾರ - ದೇವತಾಪೂಜಾದಿಗಳು........................ 385
66 ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ........................ 392
67 ಹನುಮಂತನ ರಹಸ್ಯ ಮಂತ್ರಗಳು 397
68 ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮಂತ್ರಗಳು 400
69 ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಧ್ಯಾನ........................ 401
70 ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದ ಧ್ಯಾನ 402
71 ಮೋಕ್ಷ ರಹಸ್ಯ 403
72 ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸ ಮಂತ್ರಗಳು 404
73 ಯುಗಲ ಶರಣಾಗತಿ ಮಂತ್ರ, ಯುಗಲಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರ 411

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದ

74 ನಾರದ - ಸನಾತನ ಸಂವಾದ 426

ಪುರಾಣ ಪ್ರಜ್ಞೆ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಅಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ್ಯವಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳೆದು ಮಹಾವಟ ವೃಕ್ಷವಾಗಿ ನೆರಳು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕಥೆ ಈ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯರ ಜನಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವೇ ಈ ಪುರಾಣಗಳು.

ವೇದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪುರಾಣಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಪಂಚಮವೇದ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ವರ್ಣನೆ ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಸಮವಾಗಿ ತೂಗುವ, ಸತ್ಯ, ತತ್ವ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವೇನೆ ಇದ್ದರೂ ಆದ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಮರಸಿಂಹನ ನಾಮಲಿಂಗನುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

''ಆಖ್ಯಾಯಿಕೋಪಲಬ್ದಾರ್ಥಾಪುರಾಣ ಪಂಚಲಕ್ಷಣಂ,
ಸ್ವರ್ಗಶ್ಚ ಪ್ರತಿಸ್ವರ್ಗಶ್ಚ ವಂಶೋಮನ್ವಂತರಾಶಿ ಚ
ವಂಶಾನುಚರಿತಂ ಚೈವ ಪುರಾಣಂ ಪ್ರಂಚಲಿಪುಣಂ''

ಒಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಪದ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ವಾಯು, ಭಾಗವತ, ನಾರದ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಅಗ್ನಿ, ಭವಿಷ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮವೈವರ್ತ, ವರಾಹ, ಲಿಂಗ, ಸ್ಕಂದ, ವಾಮನ, ಕೂರ್ಮ, ಮತ್ಸ್ಯ, ಗರುಡ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಇವುಗಳು ನಾಲ್ಕು ಲಿಪಿ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಂಡಿತ ಪಂಢರೀನಾಥಾಚಾರ್ಯ ಗಲಗಲಿಯವರು ಬಹುಶ್ರಮದಿಂದ ಈ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಲೇಖಾನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದೇಶದ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನತೆಯ ಮನೆ-ಮನದಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಾಥಸ್ಮರಣೀಯರು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಹದಿನೆಂಟುಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ, ಕೇಳಿ, ಮನನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಳನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಹಾಗೆಯೇ. ''ಅಬ್ಧಿಗೆ ಅತಿ ಮಿತಿಯುಂಟು, ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲ.'' ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞರು, ಬಲ್ಲವರು ಈ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ, ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರ, ಶೈಲಿ, ನಿರೂಪಣೆ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಲೋಪದೋಷ, ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳೇನಾದರೂ ಕಂಡು ಬಂದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿದರೆ ಅದರಬದಲು ತಮ್ಮಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಶುದ್ಧಪ್ರತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಹಾಗೂ ತಾವು ತೋರಿಸಿದ ಲೋಪ- ದೋಷಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಪಾದಕ ವರ್ಗವು ಸದಾ ಸಿದ್ಧವಿದೆ. ದ್ವಿತೀಯಮುದ್ರಣದ ನಂತರ ತಮಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯ ಜೊತೆ ನೂತನ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯನ್ನೂ ಸಹ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತೇವೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಈ ಅನಂತಸಾಗರ ಪುರಾಣಪ್ರಜ್ಞಾ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ. ಹಾಗೂ ದ್ವಿತೀಯ ಮುದ್ರಣವು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಹೊರತರಲು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಹಕಾರ ಅಗತ್ಯ.

ಎಲ್. ಶ್ರೀಹರಿ ಖೋಡೆ
ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಖೋಡೆ ಫೌಂಡೇಶನ್,
ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟಣಾ ವಿಭಾಗ

ನಂ. 9, ಮೊದಲನೇ ಮುಖ್ಯರಸ್ತೆ,
ಶೇಷಾದ್ರಿ ರಸ್ತೆ, ಗಾಂಧಿನಗರ,
ಬೆಂಗಳೂರು-560 009

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣ

ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೌನಕರ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಂತರ ಉತ್ತರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧

ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಂ ।
ದೇವೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ವ್ಯಾಸಂ ತತೋಜಯಮುದೀರಯೇತ್ ॥

ಸಕಲ ಸದ್ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ಶ್ರೀದೇವಿಗೆ ಆಶ್ರಯಸ್ಥಾನನೂ, ಸಕಲ ದೋಷ ರಹಿತನೂ, ಮಾನವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡುವವನೂ, ಸಮುದ್ರಶಾಯಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಶೇಷದೇವರನ್ನೂ ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ವಾಯುದೇವರನ್ನು ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನೂ ವಿದ್ಯಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯನ್ನೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮಹಾಭಾರತ, ಪುರಾಣಾದಿ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

ವಂದೇ ವೃಂದಾವನಾಸೀನಮಿಂದಿರಾನಂದಮಂದಿರಂ ।
ಉಪೇಂದ್ರಂ ಸಾಂದ್ರಕಾರುಣ್ಯಂ ಪರಾನಂದಂ ಪರಾತ್ಪರಂ ॥

ವೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಉಪೇಂದ್ರ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮುಕುಂದನು ಇಂದಿರಾ ದೇವಿಯ ಆನಂದದ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸ್ವಯಂ ಆನಂದ ಪೂರ್ಣನೂ ಆಹುದು. ಕರುಣಾಘನನಾದ ಆ ಗೋವಿಂದನು ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅದೇ ಭಗವಂತನು ಜಗತ್ತಿನ ಹಿತವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅವನೇ ಮೂಲ ಪುರುಷ. ಅವನಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೋಷವೂ ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಅಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಾನು ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹಿಂದೆ ಶೌನಕ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಋಷಿಗಳಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳೇ. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆನ್ನುವದೇ ಅವರ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತೀವ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ತಾಣವೇ-ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದವರು. ಆಹಾರ, ಮಿತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯದ ವ್ರತ. ಸರ್ವಲೋಕಾಧಾರನಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞ. ಅಸೂಯೆ ಇಲ್ಲ. ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲ, ಸ್ವಾರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಆ ಮಹಾಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ. ಅವರ ಚಿತ್ತ ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವರತ್ತ. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲರು ಆ ಮಹಾಮುನಿಗಳು. ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹದಲ್ಲಿ. ಪಾಪ ಎನ್ನುವುದರ ಲೇಪ ಅವರಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಶಮ,

ದಮ, ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳ ತವರು ಮನೆಯಂತಿದ್ದ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೋಷ ತಾನೇ ಬಂದೀತು? ಹಗಲಿರುಳೂ ಜಗತ್ತಿನ ಕಣ್ಣಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು, ಗಾನ ಮಾಡುವುದು, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವುದು, ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ತಿಳಿದು ಮನನ ಮಾಡವುದು, ಶಾಸ್ತ್ರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವುದು. ಇದೇ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತಪಸ್ಸು ಆ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಯಜ್ಞಪತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಯಜ್ಞಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದರೆ ಹಲವು ಜ್ಞಾನಯೋಗಿಗಳು ಜ್ಞಾನೋಪಾಸನೆ ಯಿಂದಲೇ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಪರಮಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತದೈಕತಾನ ಮಾನಸರಾಗಿ.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಪಂಡಿತರ ಪರಿಷತ್ತನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಬಗೆ ಯಾವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವಿದ್ವುತ್ ಸಭೆಯ ಏರ್ಪಾಡು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇಪ್ಪತ್ತಾರು ಸಾವಿರ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೇ. ರಾಗ ದ್ವೇಷಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಇರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅಸೂಯೆ ಅವರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತ. ಜನರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಗೈಯುವದೇ ಅವರ ಜೀವನದ ಗುರಿ. ಇಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರು ಆ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಹರ್ಷಿ ಸಭೆಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಆ ಎಲ್ಲ ಶಿಷ್ಯರ ಲೆಕ್ಕ ಇಷ್ಟು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಯಾರಿಗೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

ವೀತರಾಗ ಪೂತಾತ್ಮರಾದ ಆ ಎಲ್ಲ ಮುನಿ ಮನುಜ ಮಹಾನುಭಾವರು ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ, ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಆ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಆಲೋಚಿಸಿದರು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಯಾವುವು? ತೀರ್ಥಗಳು ಯಾವವು? ಭವತಾಪದಿಂದ ಬಳಲುವ ಈ ಜೀವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರಕುವ ಉಪಾಯವೇನು? ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುವದು ಹೇಗೆ? ಪ್ರಾರಬ್ಧ, ಸಂಚಿತ, ಆಗಾಮಿ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಧ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಫಲ ಲಭಿಸುವದು? ಮುಂತಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಬಂದವು. ಆದರೆ ಯಾವದೂ ಅಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಶೌನಕರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಆ ಮುನಿಮಂಡಲದ ಸದಸ್ಯರ ಜಿಜ್ಞಾಸಾವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಶೌನಕರಿಗೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವಭಾವ ಉದಿಸಿತು. ಅವರು ಆ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿ ಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವಂದಿಸಿದರು, ತಲೆಬಾಗಿದರು. ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದರು. ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಶೌನಕ :- ಮಹಾನುಭಾವರೆ, ನಿಮ್ಮ ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ನೀವು ಎಷ್ಟು ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಬಗೆಹರಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನಕರ ಉತ್ತರವೂ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮ ವಾದ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾದ ಸೂತರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ವೇದವ್ಯಾಸರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರು. ಲೋಮ ಹರ್ಷಣ ಎಂದು ಅವರ ಹೆಸರು. ವ್ಯಾಸರಿಂದಲೇ ಅವರು ಎಲ್ಲ ಕಲಿತದ್ದು. ಪುರಾಣ ಹೇಳುವದರಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ-

ಆ ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರು. ಈಗ ಈ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ತಲೆತಿನ್ನುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಮುಚಿತ ಹಾಗೂ ಸಮಂಜಸವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಹಾಗೂ ನೀಡಬಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮಹಾನುಭಾವನೆಂದರೆ - ಆ ವ್ಯಾಸ ಶಿಷ್ಯ ಲೋಮಹರ್ಷಣ ಒಬ್ಬನೇ. ಇದು ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಯುಗಯುಗದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಹ್ರಾಸ ಆಗುವದನ್ನು ಕಂಡು, ಭಗವಂತನು ವೇದೋದ್ಧಾರ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವೇದವ್ಯಾಸ, ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ವೇದಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸುವನು. ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂತ್ರೀಕರಿಸುವನು. ಪುರಾಣರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ಈ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ವ್ಯಾಸರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ವೇದ್ದೋದ್ಧಾರ ಹಾಗೂ ಜಗದೋದ್ಧಾರ ಮಾಡುವನು. ಅಂಥ ಭಗವದ್ರೂಪಿಯಾದ ಬಾದರಾಯಣರಿಂದಲೇ ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರು ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪುರಾಣಗಳ ಮರ್ಮವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿದ ಪ್ರಾಜ್ಞಪುಂಗವರೆಂದರೆ ಆ ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರೊಬ್ಬರೇ. ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಕರ್ಮ ಕಲಾಪವನ್ನೂ ಅವರಂತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು ಬೇರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮಹಾಪ್ರಭುವಾದ ವ್ಯಾಸರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವೇದ, ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರ, ಹದಿನೆಂಟು ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ವೇದಗಳ ಸಾರವನ್ನೇ ಎರಕ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಸರ್ವಪುರಾಣಗಳ ಸಾರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತ ಸೂತರು ಜ್ಞಾನದ ತವನಿಧಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ತತ್ವಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಸಂಶಯಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರನ್ನೇ ಕೇಳೋಣ.''

ಶೌನಕರ ಈ ಸಮಯೋಚಿತ ನುಡಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿಡಿಸಿತು. ಅವರ ಸಲಹೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಆಯಿತು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಶೌನಕರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿದರು. 'ಭಲಾ! ಭಾಪು. ' ಎಂದು ಹೊಗಳಿದರು. ಅನಂತರ ಆ ಎಲ್ಲ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಆ ಆಶ್ರಮದ ಆಚೀಚೆ ಚಪಲವಾದ ಚಿಗರೆಗಳು ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳು ಕುಳಿತು ತಪಂಗೈಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಗಿಡಗಳು ಸುಂದರಬಳ್ಳಿಗಳು ಹೂ, ಹಣ್ಣುಗಳ ಭಾರದಿಂದ ಬಾಗಿದ್ದವು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿನೀರ ಕೊಳಗಳು. ಇಂಥ ಪವಿತ್ರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲೋಮಹರ್ಷಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸೂತರು ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 'ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ' ಎಂಬ ಯಾಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೂರದಿಂದಲೇ ಅವರು ಕಂಡರು- ಆಶ್ರಮದತ್ತ ಬರುವ ಋಷಿಗಳ ಬಳಗವನ್ನು. ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿದರು. ಆದರೋಪಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಉಚ್ಚಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಆ 'ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ' ಯಾಗದ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವಭೃಥ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಿದರು.

ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಯಿತು. ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಸೂತ ಪುರಾಣಿಕರು ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಶೌನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಮುಂದೆ ಬಂದು ವಿನಯದಿಂದ ಇಂತೆಂದರು.

ಶೌನಕ :- ಒಳ್ಳೆ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಸೂತರೆ, ನಾವು ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅತಿಥಿಗಳಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಊಟದ ಅತಿಥಿಗಳಲ್ಲ, ನಮಗೆ ನೀವು ಜ್ಞಾನಾನ್ನದ ಭೋಜನದಿಂದ ಆತಿಥ್ಯ ನೀಡಬೇಕು. ಜ್ಞಾನದಾನವೇ ನೀವು ನಮಗೆ ನೀಡಬೇಕಾದ ಅತಿಥಿ ಪೂಜೆ. ದೇವತೆಗಳು ಚಂದ್ರನ ಕಲೆಗಳ ಅಮೃತಪಾನ ಮಾಡಿ ಬದುಕುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಬರುವ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ಪಾನಮಾಡಿ ಜೀವಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನಮಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿರಿ. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಸಮುಚಿತ ಸಮಾಧಾನ ನೀಡಿರಿ. ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಯಾರಿಂದ ಜನಿಸಿತು? ಯಾರನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇರುತ್ತದೆ? ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿದೆ? ಕೊನೆಗೆ ಯಾರಲ್ಲಿ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುವದು? ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು? ಅವನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಕ್ರಮ ಯಾವುದು? ವರ್ಣ ಧರ್ಮ, ಆಶ್ರಮಧರ್ಮ, ಸದಾಚಾರ, ಅತಿಥಿ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ರೀತಿ ಹೇಗೆ? ಮಾನವರು ಮಾಡುವ ಕರ್ಮ ಕಲಾಪಗಳು ಸಫಲವಾಗುವದೆಂತು? ಮಾನವರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ಏನು ಉಪಾಯ? ಭಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಏನು? ಅದರ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಅಂತಹ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೊರಕುವ ಫಲವೇನು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೀವು ನಮಗೆ ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ಸಂಶಯ ಪರಿಹರಿಸಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತೆಂದರೆ ಅಮೃತವಿದ್ದಂತೆ. ನಿಮ್ಮಂಥವರವಚನಾಮೃತವನ್ನು ಸವಿಯಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಯಾರಲ್ಲಿ ತಾನೇಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!

ಸೂತ :- ಋಷಿಗಳೇ, ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಕೇಳಿರಿ. ನೀವು ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸನಕಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಾರದರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಅವರು ಪೂತಾತ್ಮರು; ಇವರು ಮಹಾತ್ಮರು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ 'ನಾರದ ಪುರಾಣ' ವೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಇದು ವೇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನ. ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಇದರಿಂದ ಪರಿಹಾರ. ದುಷ್ಟ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಇದರಿಂದಲೇ ನಿವಾರಣೆ. ಇದನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಎಂದೂ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಇಹದಲ್ಲಿ ಭುಕ್ತಿ ಪರದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಿ ಕೊಡುವ ದಿವ್ಯ ಪುರಾಣ. ಈ ಪುರಾಣದ ತುಂಬ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವದು ಬರಿ ನಾರಾಯಣನ ಕಥೆಗಳೇ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹರಿಭಕ್ತರ ಆಖ್ಯಾನ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಭಗವತ್ಕಥೆಗಳೇ. ಒಂದೊಂದೂ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕ. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಭವತಾರಕ. ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಲ್ಲವೆ! ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷವೆಂದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಧಿಸುವದು ಈ ಪುರಾಣ ಪಠಣದಿಂದ. ಅಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯ ಫಲ ನೀಡುವ ಈ ನಾರದ ಪುರಾಣವನ್ನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೇಳಿರಿ.

ಈ ಪುರಾಣದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಪಠಿಸಿದರೂ ಸಾಕು. ಒಂದು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಫಲ ಲಭಿಸುವದು. ಹೆಚ್ಚು ಅಧ್ಯಾಯಗಳ ಪಠಣದಿಂದ ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗದ ಫಲ, ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪೌರ್ಣಿಮೆ ದಿನ ಮೂಲಾ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಮುನಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, ಮಧುರಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಬರುವಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಫಲವು ಈ ನಾರದ ಪುರಾಣದ ಮೂರು ಅಧ್ಯಾಯ ಪಠಣದಿಂದ ಬರುವುದು. ಇದರ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಅಥವಾ ಅರ್ಧ ಪದ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕು. ಕೂಡಲೇ ಪಾಪರಾಶಿಯೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವದು. ಇದನ್ನು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ದ್ವಿಜರ

ಎದುರು ಓದಬೇಕು. ಡಂಭಾಚಾರಿಗಳ, ಕಪಟಿಗಳ, ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹಿಗಳ ಮುಂದೆ ಇದನ್ನು ಓದಬಾರದು. ಈ ಪುರಾಣದ ಶ್ರವಣ, ಪಠಣ, ಸ್ಮರಣ, ವಾಚನ ಎಲ್ಲವೂ ಪುಣ್ಯಪ್ರದ, ಫಲಪ್ರದ. ಇದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳ ಧಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬೇಕು. ಸಭಾಮಂಟಪ, ದೇವರ ಮನೆ, ಪುಣ್ಯಕರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಿಗೂ, ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳಿಗೂ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿಸಬೇಕು. ಅಶುದ್ಧ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಯೋಗ್ಯರಿಗೆ, ಅಶುಚಿಯಾಗಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಘೋರ ನರಕ. ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಡಂಭಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದವನಿಗೂ ನರಕ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತರಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ಕೇಳಿ, ಅನಂತರ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣವು ಸಫಲವಾಗುವದು. ಜನ್ಮಸಾರ್ಥಕವಾಗುವದು. ಮೋಕ್ಷವು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿಯ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಯಂತಾಗುವದು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಭಕ್ತರಾದವರಿಗೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ. ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಸಂಶಯ ಉಂಟೆ?

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—೦—

ಸನಕಮುನಿ ಹೇಳಿದ ಪುರುಷೋತ್ತಮಸ್ತೋತ್ರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨

ಋಷಿಗಳು:- ಸೂತರೆ, ಸನತ್ಕುಮಾರರು ನಾರದರಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿಸಿದ್ದೇ ನಾರದ ಪುರಾಣವೆಂದು ತಾವು ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿದ್ದು ಎಲ್ಲಿ? ಎಂದು ಆ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾನುಭಾವರು ಮಿಳಿತರಾಗಿದ್ದರು? ಅವರ ಮಿಲನದ ಸ್ಥಾನವು ಯಾವುದು? ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಹಾನುಭಾವರು ಎಂದು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಎಂತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರಿಗಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಸೂತ:- ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾತ್ಮರು, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮಾನಸ ಪುತ್ರರು. ಅವರಿಗೆ 'ನಾನು ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲ. 'ನನ್ನದು' ಎಂಬ ಮಮಕಾರವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಊರ್ಧ್ವರೇತಸ್ಕರು. ಸನಕ, ಸನಂದನ, ಸನಾತನ, ಸನತ್ಕುಮಾರ ಎಂದು ಆ ನಾಲ್ಕು ಬ್ರಹ್ಮಮಾನಸ ಪುತ್ರರ ಮಂಗಳ ನಾಮಗಳು. ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇವೇ ಆ ಮುಮುಕ್ಷುಗಳ ಲಕ್ಷಣ. ಸಾವಿರ ಸೂರ್ಯರಷ್ಟು ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಅವರ ದೇಹಕಾಂತಿ. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಸತ್ಯಸಂಧರು ಅನಿರ್ಬಂಧರು. ಇಂಥ ಈ ಮಹಾಪುರುಷರು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಶೃಂಗಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬ್ರಹ್ಮಸಭೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅಡಿದಾವರೆಯಿಂದ ಹರಿದುಬಂದ ಆ ಹೊಳೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಭಕ್ತಿ ಉದ್ರೇಕವಾಯಿತು- ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವರ್ಷಿನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ನಾಲ್ವರೂ ಸೋದರರೂ ನದಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಕಂಡ

ಕೂಡಲೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಹಾಕಿದರು ನಾರದರು. ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದರು. ಉಚ್ಚಕಂಠದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಅನಂತ ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು.

ನಾರಾಯಣಾಚ್ಯುತಾನಂತ ವಾಸುದೇವ ಜನಾರ್ದನ,
ಯಜ್ಞೇಷ ಯಜ್ಞಪುರುಷ ಕೃಷ್ಣ ವಿಷ್ಣೋ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಪದ್ಮಾಕ್ಷ ಕಮಲಾಕಾಂತ ಗಂಗಾಜನಕ ಕೇಶವ ।
ಕ್ಷೀರೋದಶಾಯಿನ್ ದೇವೇಶ ದಾಮೋದರ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ॥

ಶ್ರೀ ರಾಮ ವಿಷ್ಣೋ ನೃಹರೇ ಮುರಾರೇ ।
ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಸಂಕರ್ಷಣ ವಾಸುದೇವ ॥

ಅಜಾಽನಿರುದ್ಧಾಽಚ್ಯುತ ವಿಶ್ವರೂಪ
ತ್ವಂ ಪಾಹಿ ನಃ ಸರ್ವಭಯಾದಜಸ್ರಂ ॥

ಎಂದು ಹರಿನಾಮವನ್ನು ಗಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮೊದಲು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ತನಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಉದಿಸಿ ಬಂದ ಆ ಮಹಾಮುನಿಗಳನ್ನು ನಮಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಆ ಜಾಹ್ನವೀ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು - ನಾರದರು. ಆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ದೊರೆತದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾರಿ ಹಿಗ್ಗಾಗಿತ್ತು ಆ ದೇವ ಮುನಿಗೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆದ್ದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಋಷಿಗಳನ್ನು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ತರ್ಪಣ ನೀಡಿದರು. ಅನಂತರ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ದೇವಪೂಜೆ, ಜಪ, ಪಾರಾಯಣ ಮುಂತಾದ ಆಹ್ನೀಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ನಾರಾಯಣನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದರು. ನಾಮಧ್ಯಾನವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಅವರ ನಿತ್ಯಾಹ್ನಿಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿದ್ದಿತು. ಅವರ ಈ ಎಲ್ಲ ದೈನಂದಿನ ಜಪ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಗಳೂ ಪೂಜಾ ಪರ್ಯುಪಾಸನೆಗಳೂ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲರೂ ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಪುಲಿನ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಬಹಳ ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದಿತು ಗಂಗೆಯ ತೀರದ ಆ ಮಳಲರಾಶಿ. ಹೀಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಖಾಸೀನರಾದಾಗ ನಾರದರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು.

ನಾರದ:- ಮಹಾಮುನಿಗಳೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವಜ್ಞರಷ್ಟೆ! ಅರ್ಥಾತ್ ಅರಿಯ ಬೇಕಾದುದನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತಿರುವಿರಿ. ತಿಳಿಯ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ. ಭಗವಂತನ ಕರುಣೆಯ ಕಿರಣವು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಫುರಣಗೊಂಡಿದೆ. ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕಿಂತ ಲೋಕೋದ್ಧಾರವೇ ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ದೀನ ದರಿದ್ರರಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಅಪಾರ ಅನುಕಂಪ. ನಮ್ಮಂಥವರು ಆ ದೇವ ದೇವನನ್ನು ಕಾಣುವದೂ ನಿಮ್ಮ ಮುಖಾಂತರವೇ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಭಗವಂತನ ಲಕ್ಷಣವೇನು ? ಹೇಳಿರಿ. ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಂದಲೇ ಜನಿಸಿತಷ್ಟೇ! ಅವನ ಜ್ಞಾನವು ನಮಗೆ ಆಗುವ ಬಗೆಯೆಂತು ? ನಾವು ನೀವು ಇದೀಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಈ ದೇವಗಂಗೆ ಅವನ ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆದು ತೀರ್ಥಳಾಗಿರುವಳು. ಇಂಥ ಭಗವಂತನನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಡಿರಿ. ಮಾನವರು ಮಾಡುವ ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಿತಾಂಶವೇನು? ಕೈಯಿಂದ ಮಾಡುವ, ಬಾಯಿಂದ ನುಡಿಯುವ, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ

ಮೂಡುವ ಆ ತ್ರಿವಿಧ ಕರ್ಮಗಳ ಸಾಫಲ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಯ ಬಗೆಏನು? ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸುಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ಪೂಣ್ಯಕರ್ಮಗಳ ಫಲ, ಪ್ರಯೋಜನ, ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಒಟ್ಟಾರೆ, ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ, ಯಾವ ವಿಧಗಳಿಂದ ಆಗುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿರಿ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಲು ತಕ್ಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ನೀವೊಬ್ಬರೆ.

॥ ಸನಕ ಉವಾಚ ॥

ನಮಃ ಪರಾಯ ದೇವಾಯ ಪರಸ್ಮಾತ್ಪರಮಾಯ ಚ ।
ಪರಾವರ ನಿವಾಸಾಯ ಸಗುಣಾಯಾಗುಣಾಯ ಚ ॥

ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳು ಅವನಿಗೊಂದು ಆಟ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಾಯು, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮೊದಲಾದ ದೇವೋತ್ತಮರೇ ಸರಿ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಸರ್ವೋತ್ತಮ - ಈ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ' ಪರಾತ್ಪರ ' ನೆಂದು ಹೆಸರು. ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಕನಿಷ್ಠ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ನಿವಾಸ. ಅವನು ಸಗುಣನೂ ಅಹುದು, ನಿರ್ಗುಣನೂ ಅಹುದು. ಜ್ಞಾನ, ಆನಂದ ಮೊದಲಾದ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ಗುಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವದರಿಂದ ಸಗುಣ. ನಮ್ಮಂತೆ ಸತ್ವಾದಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಗುಣಗಳಿಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ನಿರ್ಗುಣ. ಇಂಥ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ದೇವನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ.

ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮಶಾಯೀ ಜಗತಾಂ ವಿಧಾತಾ
ಸ ಏವ ಪಾತಾ ದ್ವಿಜ ವಿಷ್ಣುರೂಪೀ ॥

ಕಲ್ಪಾಂತರುದ್ರಾಖ್ಯವಿಭುಶ್ಚ ವಿಶ್ವಂ
ಸಂಗೃಹ್ಯ ಶೇತೇ ತಮಜಂ ನಮಾಮಿ ॥

ಈ ವಿಷ್ಣು ರೂಪಿಯಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಯಂ ವಿಷ್ಣು ರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವರ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಶಯನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಇಲ್ಲದ ಅಂಥ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಯನ್ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನತೋ ಗಜೇಂದ್ರೋ
ಗ್ರಾಹೋಗ್ರಬಂಧಾನ್ಮುಮುಚೇ ಸ ದೇವಃ ।
ವಿರಾಜಮಾನಃ ಸ್ವಪದೇ ಪರಾಖ್ಯೇ
ತಂ ವಿಷ್ಣುಮಾದ್ಯಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ॥

ಗಜೇಂದ್ರ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಆನೆ. ಅದನ್ನು ಕೊಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೊಸಳೆ ಹಿಡಿಯಿತು. ಎಷ್ಟು ಕೊಸರಾಡಿದರೂ ಮೊಸಳೆಯ ಹಿಡಿತ ಸಡಿಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಸಾಯುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಆ ಆನೆ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಿತು. ಅವನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿತು.

ನಾಮವನ್ನು ನೆನೆಯುವದೊಂದೇ ತಡ, ನಾರಾಯಣ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟ ವೈಕುಂಠದಿಂದ. ಗ್ರಾಹವನ್ನು ಕೊಂದ, ಗಜೇಂದ್ರನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ. ನಾರಾಯಣನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸಾವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಆನೆ ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಿತು. ಇಂಥ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಾನು ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಯಃ ಕೇಶಿ ಹಂತಾ ನರಕಾಂತಕಶ್ಚ
ಬಾಲೋ ಭುಜಾಗ್ರೇಣ ದಧಾರ ಗೋತ್ರಂ ।
ದೇವಂ ಚ ಭೂಭಾರ ವಿನಾಶಶೀಲಂ
ತಂ ವಾಸುದೇವಂ ಸತತಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಕೇಶಿ, ನರಕಾಸುರ ಎಂಬ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಹರಿಸಿ, ಬೆರಳಿನ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಭೂಮಿಯ ಭಾರವನ್ನು ಇಳಿಸಿದ ವಾಸುದೇವನನ್ನು ವಂದಿಸುವೆ.

ಸ್ತಂಭೇಽವತೀರ್ಯೋಗ್ರನೃಸಿಂಹರೂಪೀ
ಯೋ ದೈತ್ಯವಕ್ಷಃ ಕಠಿಣಂ ಶಿಲಾವತ್ ।
ವಿದಾರ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಿತವಾನ್ ಸ್ವಭಕ್ತಂ
ಪ್ರಲ್ಹಾದಮೀಶಂ ತಮಜಂ ನಮಾಮಿ ॥

ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರವಾದ ನರಸಿಂಹರೂಪದಿಂದ ಕಂಬದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಿ ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ಕಠೋರವಾದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಎದೆಯನ್ನು ಸೀಳಿ, ತನ್ನ ಭಕ್ತ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ನರಹರಿಯನ್ನು ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವ್ಯೋಮಾದಿಭಿನ್ನಂ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಂಜ್ಞಂ
ನಿರಂಜನಂ ನಿತ್ಯಮಮೇಯತತ್ವಂ ।
ಜಗದ್ವಿಧಾತಾರಮಕರ್ಮಕಂ ಚ ।
ಪರಂ ಪುರಾಣಂ ಪುರುಷಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಈ ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಾದಿ, ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಅವನಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ, ಅವನಿಂದಲೇ ರಕ್ಷಿತವಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಂದಲೇ ವಿಲಯ ಹೊಂದುವದು ಈ ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತು. ಇಂಥ ದೋಷರಹಿತನೂ, ಸಾಕಲ್ಯೇನ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದವನೂ ಕರ್ಮಲೇಪನಲವಿಲ್ಲದವನೂ ಪೂರ್ಣಪುರುಷನೂ ಆದ ಆ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಥನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಶರಣುಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಹೃದಿ ಸ್ಥಿತೋಽಪಿ ಯೋ ದೇವೋ ಮಯಾಯಾ ಮೋಹಿತಾತ್ಮನಾಂ
ನ ಜ್ಞಾಯತೇ ಪರಃ ಶುದ್ಧಸ್ತಮಸ್ಮಿ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥

ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಹಿತರಾಗಿರುವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಿರುವ, ಪರಿಶುದ್ಧನೂ, ಪರಾತ್ಪರನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ.

ದಧಾರ ಮಂದರಂ ಪೃಷ್ಠೇ ಕ್ಷೀರೋದೇಽಮೃತಮಂಥನೇ ।
ದೇವತಾನಾಂ ಹಿತಾರ್ಥಾಯ ತಂ ಕೂರ್ಮಂ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥

ಅಮೃತ ಮಂಥನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಲಗಡಲಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವ ಮಂದರ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತ ಕೂರ್ಮನಿಗೆ ಶರಣು.

ದಂಷ್ಟ್ರಾಂಕುರೇಣ ಯೋಽನಂತಃ ಸಮುದ್ಧೃತ್ಯಾರ್ಣವಾದ್ಧರಾಂ ।
ತಸ್ಥಾವಿದಂ ಜಗತ್ಕೃತ್ಸ್ನಂ ವಾರಾಹಂ ತಂ ನತೋಽಸ್ಮ್ಯಹಂ ॥

ಸಾಗರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋದ ಧರಣೀ ಮಂಡಲವನ್ನು ಕೋರೆದಾಡೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು, ಈ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ವರಾಹರೂಪಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಲಬ್ಧ್ವಾ ವೈರೋಚನಾದ್ಭೂಮಿಂ ದ್ವಾಭ್ಯಾಂ ಪದ್ಭ್ಯಾಮತೀತ್ಯ ಯಃ ।
ಆ ಬ್ರಹ್ಮಭುವನಂ ಪ್ರಾದಾತ್ಸುರೇಭ್ಯಸ್ತಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ॥

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ಮೂರುಪಾದ ಭೂಮಿ ಪಡೆದು, ಎರಡುಪಾದಗಳಿಂದಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅಳೆದು, ಆಕ್ರಮಿಸಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದಯಮಾಡಿದ ವಾಮನನ್ನು ವಂದಿಸುವೆನು.

ಹೈಹಯಸ್ಯಾಪರಾಧೇನ ಹ್ಯೇಕವಿಂಶತಿಸಂಖ್ಯಯಾ ।
ಕ್ಷತ್ರಿಯಾನ್ವಯಭೇತ್ತಾ ಯೋ ಜಾಮದಗ್ನ್ಯಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ತಂ ॥

ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾರ್ಜುನನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಸಲ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಸುತ್ತಿ ನಿಃಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪರಶುರಾಮನನ್ನು ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಯುಗಾಂತೇ ಪಾಪಿನೋಽ ಶುದ್ಧಾನ್ಹತ್ವಾ ತೀಕ್ಷ್ಣಾಸಿಧಾರಯಾ ।
ಸ್ಥಾಪಯಾಮಾಸ ಯೋ ಧರ್ಮಂ ಕೃತಾದೌ ತಂ ನಮಾಮ್ಯಹಂ ॥

ಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ದುಃಷ್ಟರಾದ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಸಂಹರಿಸಿ, ಕೃತಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪುನಃ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ಆ ಕಲ್ಕಿ ದೇವನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಕುವಃಊದೀನ್ಯಕಾನಿ ರೂಪಾಣ್ಯಸ್ಯ ಮಹಾತ್ಮನಃ ।
ತೇಷಾಂ ನಾಮಾನಿ ಸಂಖ್ಯಾತುಂ ಶಕ್ಯಂತು ನಾಬ್ದಕೋಭಿಃ ॥

ಪರಾತ್ಪರನಾದ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅನಂತಾನಂತ ರೂಪಗಳೂ, ಅವತಾರಗಳೂ ಉಂಟು. ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ, ಗಣನೆಯನ್ನೂ, ಕೋಟಿವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆತ್ಮನ್ಯಾತ್ಮಾನಮಾಧಾಯ ಯೋಗಿನೋ ಗತಕಲ್ಮಷಾಃ ।
ಪಶ್ಯಂತಿ ಯಂ ಜ್ಞಾನರೂಪಂ ತಮಸ್ಮಿ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥

ಯಥಾ ಕಥಂಚಿದ್ಯನ್ನಾಮ್ನಿ ಕೀರ್ತಿತೇ ವಾ ಶ್ರುತೇಽಪಿ ವಾ ।
ಪಾಪಿನಸ್ತು ವಿಶುದ್ಧಾಃ ಸ್ಯುಃ ಶುದ್ಧಾ ಮೋಕ್ಷಮವಾಪ್ನುಯುಃ ॥

ಹೇಗೇ ಆಗಲಿ ಯಾವ ಭಗವಂತನ ನಾಮವನ್ನು ನೆನೆದರೆ, ಗುಣಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದರೆ, ಅಥವಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾಪಾಪಿಗಳು ಕೂಡ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವರೋ, ಪಾಪಲೇಪವಿಲ್ಲದ ಯೋಗಿಗಳು ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮ

ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವರೊ ಅಂತಹ ಜ್ಞಾನರೂಪಿಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

ಅಣೋರಣೀಯಾಂಸಮಜಂ ಮಹತಶ್ಚ ಮಹತ್ತರಂ
ಗುಹ್ಯಾದ್ಗುಹ್ಯತಮಂ ದೇವಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ॥

ಚಿಕ್ಕ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿಯೂ, ದೊಡ್ಡ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರೂಪಗಳಿಂದ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ, ಉತ್ಪತ್ತಿರಹಿತನಾದ, ಎಲ್ಲಾ ಗೋಪ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಗೋಪ್ಯನಾದ ಆ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಧ್ಯಾತಃ ಸ್ಮೃತಃ ಪೂಜಿತೋ ವಾ ಶ್ರುತಃ ಪ್ರಣಮಿತೋಽಪಿ ವಾ ।
ಸ್ವಪದಂ ಯೋ ದದಾತೀಶಸ್ತಂ ವಂದೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ॥

ಆ ಭಗವಂತ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಲಿ, ಸ್ಮರಿಸಲಿ, ಪೂಜಿಸಲಿ, ಶ್ರವಣಮಾಡಲಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಲಿ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏನೇ ಮಾಡಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತನ್ನ ಘನವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡುವನು. ಇಂತಹ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ಪರಾತ್ಪರನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಆ ಸನಕ ಸನಂದನ ಸನತ್ಕುಮಾರ ಸನಾತನ ಮೊದಲಾದ ನಾಲ್ಕು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪರವಶರಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಉದ್ರೇಕ, ಕಂಗಳಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಭಾಷ್ಪ, ಕಂಠ ಗದ್ಗದ, ದೇಹ ಪುಲಕಿತ, ಏಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ. ಮುನೀಶ್ವರರ ಆ ಮೌನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ನಾರದರೂ ಪಾಲುಗೊಂಡರು. ಅದರಿಂದ ಆ ಮಹಾಮುನೀಶ್ವರರ ಧ್ಯಾನ, ಗಾನಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕಳೆಕಟ್ಟಿತು. - ಆ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮೈಮರೆತರು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಈ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಣ ಮಾಡಿದವರು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪಾಪವನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು, ಕೊನೆಗೆ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಸೃಷ್ಟಿ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಭೂಗೋಲ ವರ್ಣನೆ, ಭಾರತದೇಶದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩

ನಾರದ:- ಸನಕನೆ, ಆದಿದೇವನಾದ ಆ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಭುವು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದನು? ಹೇಗೂ ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞನಿರುವಿ. ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಳು.

॥ ಸನಾಚ ಉವಾಚ ॥

ನಾರಾಯಣೋಽ ಕ್ಷರೋಽನಂತಃ ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ ನಿರಂಜನಃ ।
ತೇನೇದಮುಖಿಲಂ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಜಗತ್‌ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಂ ।
ಆದಿಸರ್ಗೇ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಃ ಸ್ವಪ್ರಕಾಶೋ ಜಗನ್ಮಯಃ ।
ಗುಣಭೇದಮಧಿಷ್ಠಾಯ ಮೂರ್ತಿತ್ರಿಕಮವಾಸೃಜತ್ ।
ಸೃಷ್ಟ್ಯರ್ಥಮಸೃಜದ್ದೇವೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂಗಾತ್ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ।
ಮಧ್ಯೇ ರುದ್ರಾಖ್ಯಮೀಶಾನಂ ಜಗದಂತಕರಂ ಮುನೇ ॥

ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಅಂತಪಾರವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಅನಾದಿ, ಅನಂತ, ಅಕ್ಷರ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿ. ಅವನು ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಳವೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ದೋಷವೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ವ್ಯಾಪಿಸಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶ. ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ ಆ ಸ್ವಾಮಿ. ಸತ್ವ, ರಜ, ತಮ ಎಂಬ ಮೂರು ಗುಣಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ಅದೇ ಪರಮಾತ್ಮ. ತನ್ನ ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಅವಯವಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಮೊದಲು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿ, ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ ಅವನಿಗೆ ಮೊದಲು! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತೃತ್ವರೂಪವಾದ ತನ್ನ ವಿಚಿತ್ರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಚತುರ್ಮುಖನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಈ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ವಿಷ್ಣು ರೂಪದಿಂದ ಆವಿರ್ಭೂತನಾದ. ಇದೇ ದೇವನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಮಹಾದೇವ, ವಿಷ್ಣು, ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನದೇ ಮೂಲ ಶಕ್ತಿಯ ವಿವಿಧ ಆವಿಷ್ಕಾರವಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನ ಈ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯೇ ಜಗತ್ ಚಕ್ರದ ಸಂಚಾಲಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನ ಇಚ್ಛಾರೂಪವಾದ ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಯಾ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ಶಕ್ತಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು-ಭಗವಂತನ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಭಗವಂತನಿಂದ ಭಿನ್ನವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಸಂಸಾರಬಂಧನ. ಅಭಿನ್ನವೆಂದರೆ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ. ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದಲೇ ಉದ್ಭೂತವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯಂತೆ ಅವನ ಶಕ್ತಿಯೂ ಜಗದ್ವ್ಯಾಪಿ

ಯಾಗಿದೆ. ಈ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೆಲವರು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂದೂ, 'ಭಾರತೀ' ಎಂದೂ, 'ಅಂಬಿಕಾ', 'ದುರ್ಗಾ', 'ಭದ್ರಕಾಳಿ', 'ಕೌಮಾರಿ', 'ವೈಷ್ಣವೀ', 'ಮಾಯಾ' 'ವಿದ್ಯಾ', ಎಂಬ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

'ಸ್ವಯಂ ಶಕ್ತಿಃ ಪರಾ ವಿಷ್ಣೋಃ ಜಗತ್ ಸರ್ಗಾದಿಕಾರಿಣೀ ॥

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಈ ಪರಾಶಕ್ತಿಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರಕೃತಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ, ಪುರುಷ ಕಾಲವೆಂದು ತಾನೇ ಮೂರು ಬಗೆಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಬಗೆ ಜಡಪ್ರಕೃತಿಯು ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿತು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವೇ 'ಬುದ್ಧಿ' ಎಂಬ ಮಹತ್ ತತ್ವವಾಯಿತು. ಆ ಮಹತ್ ತತ್ವದಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ಜನಿಸಿತು. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಶಬ್ದ, ಸ್ಪರ್ಶ, ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ ಎಂಬ ತನ್ಮಾತ್ರಗಳೂ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ನಾಲಿಗೆ, ಮೂಗು, ತೊಗಲು ಎಂದು ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿದವು. ಈ ಪಂಚ ತನ್ಮಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ತನ್ಮಾತ್ರದಿಂದ ಆಕಾಶ, ಸ್ಪರ್ಷದಿಂದ ವಾಯು, ರೂಪದಿಂದ ತೇಜಸ್ಸು, ರಸದಿಂದ ಜಲ, ಗಂಧದಿಂದ ಪೃಥ್ವಿ ಎಂಬ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾದವು. ಈ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗಿವೆ. ಅನಂತರ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖನು ತಮೋಗುಣಮಯವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಇದೇ ತಾಮಸ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಅನಂತರ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಮೃಗ ಮುಂತಾದ ನಾನಾ ಜಂತು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಸಾಲದೆಂದು ತಿಳಿದು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ಬಳಿಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಹೊಕ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಮಲದ ಕೂಸಾದ ಆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮನುಷ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿಶೇಷ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಮೊದಲಾದ ಪುತ್ರರನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಕುಮಾರರೂ ಅವರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ದೇವ, ದೈತ್ಯ, ಮನುಷ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದವರೂ ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಸೃಷ್ಟರಾದ ಈ ದೇವ, ಮಾನವ, ದಾನವ, ಹಾಗೂ ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಾದಿಗಳಿಗೆ ನೆಲೆಸಲು ನೆಲೆಯಾಗಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳು ಭಗವಂತನಿಂದ ಸೃಷ್ಟವಾದವು. ಭೂಲೋಕ, ಅಂತರಿಕ್ಷ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಮಹರ್ಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ ಜನೋಲೋಕ ಮತ್ತು ಪಿತೃಲೋಕ ಎಂದು ಮೇಲೆ ಏಳು ಲೋಕಗಳು, ಅತಲ, ವಿತಲ, ಸುತಲ, ತಲಾತಲ, ಮಹಾತಲ, ರಸಾತಲ, ಪಾತಾಲ, ಎಂಬ ಏಳು ಕೆಳಗೆ ಲೋಕಗಳು. ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳು. ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಆಯಾ ಲೋಕಗಳ ಹಾಗೂ ಭೂಖಂಡಗಳ ಧಾರಣೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಪರ್ವತ, ನದಿ, ನಾಲೆ, ವೃಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಉಪಜೀವನ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಈಗ ನಾವು ವಾಸಿಸುವ ಈ ಭೂಲೋಕದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೇರು ಪರ್ವತವಿದೆ. ಇದು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆಧಾರ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯ. ಇದರ ಅಂತ್ಯ

ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲೋಕಾಲೋಕ ಪರ್ವತ. ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಭೋರ್ಗರೆಯುವ ಏಳುಕಡಲುಗಳು, ಅವುಗಳ ನಡುವೆ ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳು. ಪತಿಯೊಂದು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಕುಲ ಪರ್ವತಗಳು. ತುಂಬಿಸೂಸುವ ನದಿಗಳು. ದೇವತೆಗಳಂತೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನರಾದ ಜನರು ಈ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವರು. ಜಂಬು, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಶಾಲ್ಮಲ, ಕುಶ, ಕ್ರೌಂಚ, ಶಾಕ, ಪುಷ್ಕರ ಎಂದು ಆ ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳಿಗೆ ಹೆಸರು. ಈ ಏಳು ದ್ವೀಪಗಳು ಏಳು ವಿಧವಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಉಪ್ಪು ನೀರಿನ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಜಂಬೂ ದ್ವೀಪವು, ಕಬ್ಬಿನರಸದ ಸಾಗರದಿಂದ ಪ್ಲಕ್ಷದ್ವೀಪವು, ಸುರಾ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಶಾಲ್ಮಲಾ ದ್ವೀಪವು ತುಪ್ಪದ ಸಾಗರದಿಂದ ಕುಶ ದ್ವೀಪವು ಮೊಸರಿನ ಮಹೋದಧಿಯಿಂದ ಕ್ರೌಂಚ ದ್ವೀಪವು, ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಶಾಕ ದ್ವೀಪವು, ನೀರಿನ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಪುಷ್ಕರ ದ್ವೀಪವು ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಲೋಕಾಲೋಕ ಪರ್ವತ ಮತ್ತು ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಮವತ್ ಪರ್ವತದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ದೇಶ ಭರತಖಂಡವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಜೀವಿಗಳು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಫಲ ದೊರಕುವದು ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಮಾತ್ರ. ಪ್ರಾರಬ್ಧ, ಸಂಚಿತ, ಆಗಾಮಿ ಎಂದು ಕರ್ಮವು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಕಾಯಿಕ, ವಾಚಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಎಂದೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸುವರು. ಶುಭ, ಅಶುಭ, ಉದಾಸೀನವೆಂದೂ ಈ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಉಂಟು. ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಸಾಧನ ಭೂಮಿ ಅಥವಾ ಕರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ ಈ ಭಾರತವರ್ಷವೇ.

ಜ್ಞೇಯಂ ತದ್ಭಾರತಂ ವರ್ಷಂ ಸರ್ವಕರ್ಮ ಫಲಪ್ರದಂ ॥
ಅತ್ರ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕುರ್ವಂತಿ ತ್ರಿವಿಧಾನಿ ತು ನಾರದ ॥
ತತ್ಫಲಂ ಭುಜ್ಯತೇ ಚೈವ ಭೋಗಭೂಮಿಷ್ವನುಕ್ರಮಾತ್ ॥
ಭಾರತೇ ತು ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಶುಭಂ ವಾಽಶುಭಮೇವಚ ॥

ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭೋಗ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ

'ಅದ್ಯಾಪಿ ದೇವಾ ಇಚ್ಛಂತಿ ಜನ್ಮ ಭಾರತ ಭೂತಲೇ ॥

ಇಂದಿಗೂ ದೇವತೆಗಳು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬರಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಕದಾ ವಯಂ ಹಿ ಲಪ್ಸ್ಯಾಮೋ ಜನ್ಮ ಭಾರತ ಭೂತಲೇ ॥
ಕದಾ ಪುಣ್ಯೇನ ಮಹತಾ ಯಾಸ್ಯಾಮಃ ಪರಮಂ ಪದಮ್ ॥

ಈ ಭರತಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಂದು ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಪುಣ್ಯಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಎಂದು ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ.

ದಾನೈರ್ವಾ ವಿವಿಧೈರ್ಯಜ್ಞೈಃ ತಪೋಭಿರ್ವಾ ಪರಂ ಹರಿಂ!
ಜಗದೀಶಂ ಸಮೇಷ್ಯಾಮೋ ನಿತ್ಯಾನಂದಮನಾಮಯಂ ॥

ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದಾನ, ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಿ, ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಆನಂದ ಮಯನಾದ, ದುಃಖರಹಿತನಾದ, ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಾವು ಎಂದು ಹೊಂದುವೆವು? ಹೀಗೆ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಭಗವದಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ತವಕಿಸುತ್ತಾರೆ - ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳು.

ಯೋ ಭಾರತಭುವಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ವಿಷ್ಣುಪೂಜಾಪರೋ ಭವೇತ್ ।
ನ ತಸ್ಯ ಸದೃಶೋಽನ್ಯೋಽಸ್ತಿ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ನಾರದ ।
ಹರಿಕೀರ್ತನಶೀಲೋ ವಾ ತದ್ಭಕ್ತಾನಾಂ ಪ್ರಿಯೋಽಪಿ ವಾ ॥
ಶುಶ್ರೂಷುರ್ವಾಪಿ ಮಹತಃ ಸ ವಂದ್ಯೋ ದಿವಿಜೈರಪಿ ॥

ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ವಿಷ್ಣು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸಮಾನರಾದವರು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಹರಿಯ ನಾಮವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವನೂ, ಅದನ್ನು ಕೇಳುವವನೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಭಕ್ತನೂ, ಆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮನುಷ್ಯನೂ ಕೂಡ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ವಂದ್ಯನಾಗುವನು.

ನಾರಾಯಣೇತಿ ಕೃಷ್ಣೇತಿ ವಾಸುದೇವೇತಿ ಯೋ ವದೇತ್
ಅಹಿಂಸಾದಿಪರಃ ಶಾಂತಃ ಸೋಽಪಿ ವಂದ್ಯಃ ಸುರೋತ್ತಮೈಃ ॥
ಶಿವೇತಿ ನೀಲಕಂಠೇತಿ ಶಂಕರೇತಿ ಚ ಯ ಃ ಸ್ಮರೇತ್
ಸರ್ವಭೂತಹಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ಸೋಽ ಭ್ಯರ್ಚ್ಯೋ ದಿವಿಜೈಃ ಸ್ವತಃ ॥

ನಾರಾಯಣ, ಕೃಷ್ಣ ವಾಸುದೇವ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೆನೆಯುವ, ಅಹಿಂಸಾ, ಸತ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದ, ಶಾಂತಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ವಂದಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಿವ, ನೀಲಕಂಠ, ಶಂಕರ ಎಂದು ಮುಂತಾದ ನಾಮಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಗೈಯುವ ಮಾನವನು ಸುರವಂದ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ತರಹದ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣಾದಿ, ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಭರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಗೈಯುವವನು ನಮಗೂ ಕೂಡ ವಂದ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಸ ಏವ ದುಷ್ಕೃತಿರ್ಮೂಢಃ ಕೋಽನ್ಯಸ್ತಸ್ಮಾದಚೇತನಃ ।
ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ ಭಾರತೇ ಜನ್ಮ ಸತ್ಕರ್ಮಸು ಪರಾಙ್ಮುಖಃ ॥
ಪೀಯೂಷಕಲಶಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ವಿಷಭಂಡಮುಪಾಶ್ರಿತಃ ॥

ಇಂಥ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯಾದ ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿಯೂ ಸತ್ಕರ್ಮ ಮಾಡದೆ ಸದಾಚಾರದಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಮಹಾ ಮೂರ್ಖನೇ ಸರಿ. ಅಂತಹ ಪಾಪಿಯು ಬದುಕಿಯೂ ಸತ್ತಂತೆ! ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಷಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಂತೆ.

ಶುಭಂ ಕರ್ಮ ಸಮುತ್ಸೃಜ್ಯ ದುಷ್ಕರ್ಮಾಣಿ ಕರೋತಿ ಯಃ ॥
ಕಾಮಧೇನುಂ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಅರ್ಕಕ್ಷೀರಂ ಸ ಮಾರ್ಗತಿ ॥

ಈ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಶ್ರುತಿ, ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಶುಭಕರ್ಮ ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವವನು ಕಾಮಧೇನುವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಕ್ಕದ ಹಾಲನ್ನು ಹುಡುಕುವಂತೆ ಮೂರ್ಖನೆನಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೃದಯ ತುಂಬಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ತಸ್ಮಾತ್ ಪುಣ್ಯತಮಂ ಜ್ಞೇಯಂ ಭಾರತಂ ವರ್ಷಮುತ್ತಮಂ ।

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಭಾರತವರ್ಷವು ಪುಣ್ಯಭೂಮಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇದೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಭೂಖಂಡವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಸುದೈವದಿಂದ ಈ ನಮ್ಮ ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿ ಬಂದವರು ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಆಚಾರವನ್ನು ಎಂದೂಬಿಡಬಾರದು. ತನ್ನ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಆಚಾರದಿಂದ ಶೂನ್ಯನಾದ ಅನಾಚಾರಿ ಮನುಷ್ಯನು ಪತಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

'ಸದಾಚಾರ ಪರೋ ವಿಪ್ರೋ ವರ್ಧತೇ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜಸಾ'

ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ವಿಪ್ರನು ತನ್ನ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ, ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ, ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ವಾಸುದೇವ ಪರೋ ಧರ್ಮೋ ವಾಸುದೇವ ಪರಂ ತಪಃ ।
ವಾಸುದೇವ ಪರಂ ಜ್ಞಾನಂ ವಾಸುದೇವ ಪರಾ ಗತಿಃ
ವಾಸುದೇವಾತ್ಮಕಂ ಸರ್ವಂ ಜಗತ್ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಂ ।
ಆ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ತಂಬಪರ್ಯಂತಂ ತಸ್ಮಾದನ್ಯನ್ನ ವಿದ್ಯತೆ ॥

ವಾಸುದೇವ ವಿಷಯಕವಾದುದೇ ಧರ್ಮವು ಎಂದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವದೇ ಧರ್ಮವೆನಿಸುವುದು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ವಾಸುದೇವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವದೇ ತಪಸ್ಸು. ವಾಸುದೇವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವದೇ ಜ್ಞಾನವು. ಈ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಹೊಂದಬೇಕಾದ ಸ್ಥಾನವೂ ವಾಸುದೇವನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಸದಾಚಾರ, ಭಕ್ತಿ, ಸತ್ಸಂಗಗಳ ಮಹಿಮೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪

ಶೌನಕ:- ಯಾವದೇ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಸಫಲವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಮುಖ್ಯ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸರ್ವವೂ ಸಾಧ್ಯ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟ ನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರದ್ಧೆಯೆಂದರೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ. ಆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಯಾವ ಕರ್ಮವೂ ಸಫಲವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸಕಲಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ಬೇಕಷ್ಟೇ! ಹಾಗೇ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೂ ಭಕ್ತಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಈ ಭಕ್ತಿಯೆನ್ನುವದು ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಕರ. ಜೀವನ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ ಲಭತೇ ಧರ್ಮಂ ಶ್ರದ್ಧಾವಾನರ್ಥಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ।
ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಸಾಧ್ಯತೇ ಕಾಮಃ ಶ್ರದ್ಧಾವಾನ್ ಮೋಕ್ಷಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನೇ ಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಅರ್ಥವನ್ನೂ, ಕಾಮವನ್ನೂ, ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಶ್ರದ್ಧೆ ಅಥವಾ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ದಾನ, ತಪಸ್ಸು ಯಜ್ಞ ವಿಪುಲದಕ್ಷಿಣೆ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನು ಪ್ರೀತನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನು ಮೇರುಪರ್ವತದಷ್ಟು ಬಂಗಾರ ಕೊಟ್ಟರೂ ಫಲವಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಹಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ. ಭಕ್ತಿರಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸು ಬರೀ ದೇಹದಂಡನೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಹೋಮವು ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಿದಂತೆ. ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧ ಮಾಡಿದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಆದುದರಿಂದ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಾಶ್ರಮೋಚಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಚಾರ ಪ್ರಭವೋ ಧರ್ಮಃ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪ್ರಭುರಚ್ಯುತಃ ।
ಆಶ್ರಮಾಚಾರಯುಕ್ತೇನ ಪೂಜಿತಃ ಸರ್ವದಾ ಹರಿಃ ॥

ಸದಾಚಾರದ ಮೂಲವು ಧರ್ಮವೇ. ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಯಿಂದ ಧರ್ಮವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ನಿಯಾಮಕನು. ತನ್ನ ವರ್ಣ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರಗಳು ಸರ್ವದಾ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆ ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಆಚಾರ ರಹಿತನಾದವನು ವೇದ ವೇದಾಂತಗಳನ್ನು ಓದಿ ಮಹಾ ಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದರೂ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪತಿತನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು.ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಷ್ಟೇ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲಿ, ಹರಿಭಕ್ತಿ ತೋರಿಸಲಿ ಅವನು ಭ್ರಷ್ಟನೇ ಸರಿ. ಪತಿತನೆಂದೇ ಅವನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರ ಭ್ರಷ್ಟನಾದ ಮೂಢನನ್ನು ವೇದವು ಉದ್ಧರಿಸಲಾರದು. ಹರಿಭಕ್ತಿಯು ಕಾಪಾಡಲಾರದು. ಶಿವಭಕ್ತಿಯು ರಕ್ಷಿಸಲಾರದು. ಆಚಾರವೇ ಮುಖ್ಯ.

ಆಚಾರಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಸ್ವರ್ಗಃ ಆಚಾರಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಸುಖಂ ।
ಆಚಾರಾತ್ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಮೋಕ್ಷ ಆಚಾರಾತ್ಕಿಂ ನ ಲಭ್ಯತೇ ॥

ಸ್ವರ್ಗ, ಸುಖ, ಮೋಕ್ಷ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸದಾಚಾರದಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸದಾಚಾರ ದಿಂದ ಏನುತಾನೇ ಲಭಿಸಲಾರದು? ಅರ್ಥಾತ್ ಎಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಾಶ್ರಮಾಚಾರಯುಕ್ತಸ್ಯ ಹರಿಭಕ್ತಿರ್ಯದಾ ಭವೇತ್ ।
ನ ತಸ್ಯತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಸದೃಶೋಽಸ್ತ್ಯಜನಂದನ ॥

ತನಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರಯುಕ್ತನಾದ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಹರಿಭಕ್ತಿಯು ಅತಿಶಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಮಾನವರು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಮಾನವ ಮಾತ್ರರಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸ್ವವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ ಹರಿಭಕ್ತಿಯೇ ಮೂಲಕಾರಣ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾನವನು ವೇದೋಕ್ತಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸುಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹರಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಅಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾನವನು ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಹಿರಿಯರು ಪದ್ಯದಿಂದ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಿದ್ಧ್ಯಂತಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಕರ್ಮಭಿಸ್ತುಷ್ಯತೇ ಹರಿಃ ।
ತಸ್ಮಿನ್ ತುಷ್ಟೇ ಭವೇದ್ ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಾನ್ಮೋಕ್ಷಮವಾಪ್ನುಯಾತ್॥

ಈ ಎಲ್ಲ ವಚನಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದ ಕಾರಣ. ಆ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಅವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ. ಅರ್ಥಾತ್ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನ. ಆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿ. ಆ ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗೆ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮ. ಆ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾಚರಣೆಗೆ ಹರಿಭಕ್ತಿಯು ಕಾರಣ ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾದಂತಾಯಿತು. ಅಂತೂ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯ ಹಾಗೂ ಮೂಲ ಕಾರಣ ಹರಿಭಕ್ತಿ. ಅಂಥ ಹರಿಭಕ್ತಿಯು ದೊರಕಬೇಕಾದರೆ ದೊಡ್ಡವರ ಅರ್ಥಾತ್ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭಕ್ತಿಸ್ತು ಭಗವದ್ಭಕ್ತಸಂಗೇನ ಖಲು ಜಾಯತೇ ।
ತತ್ಸಂಗಃ ಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಪುಂಭಿಃ ಸುಕೃತೈಃ ಪೂರ್ವಸಂಚಿತೈಃ ॥

ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಹರಿಭಕ್ತರ ಸಹವಾಸವು ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ವ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ದೊರಕುವದು. ಆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಯಾರು ಅಂದರೆ -

ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರರತಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಲಾಲಸಾಃ ।
ಕಾಮಾದಿದೋಷನಿರ್ಮುಕ್ತಾಸ್ತೇ ಸಂತೋ ಲೋಕಶಿಕ್ಷಕಾಃ ॥

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತ, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ, ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿ ದೋಷಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ, ಮತ್ತು ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡುವ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆ ಸಂತರು ಅಥವಾ ಸಜ್ಜನರು, ಅಥವಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇಂಥ ಸತ್ಸಂಗವು ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ದೊರಕುವದಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯವಂತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸುಕೃತದಿಂದ ಇಂಥ ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗವು ದೊರಕುವದು.

ರವಿರ್ಹಿ ರಶ್ಮಿಜಾಲೇನ ದಿವಾ ಹಂತಿ ಬಹಿಸ್ತಮಃ ।
ತೇಷಾಂ ಸಂಗೋ ಭವೇದ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಶಾಂತಿರ್ಹಿ ಶಾಶ್ವತೀ ॥

ಸೂರ್ಯನು ತನ್ನ ಕಿರಣ ಜಾಲದಿಂದ ಹಗಲು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಸಜ್ಜನರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಸದುಪದೇಶದ ಹೊಂಬೆಳಕಿನಿಂದ ಮಾನವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದುರ್ಲಭಾಃ ಪುರುಷಾ ಲೋಕೇ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಲಾಲಸಾಃ ।
ತೇಷಾಂ ಸಂಗೋ ಭವೇದ್ಯಸ್ಯ ತಸ್ಯ ಶಾಂತಿರ್ಹಿ ಶಾಶ್ವತೀ ॥

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಿರತಿಶಯನಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಆನಂದಪಡುತ್ತಿರುವ ಸಜ್ಜನರು ಪರಮ ದುರ್ಲಭರೇ ಸರಿ. ಅಂಥ ಸತ್ಪುರುಷರ ಸಂಗವಾದರೆ ಮಾನವನಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಶಾಂತಿಯು ದೊರಕುವದು.

ನಾರದ:- ಇಂಥ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಲಕ್ಷಣವೇನು? ಅವರು ಯಾವ ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಅವರು ವಾಸ ಮಾಡುವ ಲೋಕ ಎಂತಹುದು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿರಿ.

ಸನಕ:- ಯಾರಿಗೆ ಭಾಗವತ ಅಥವಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಎನ್ನಬೇಕು? ಅವರ ಲಕ್ಷಣವೇನು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆಯಷ್ಟೆ! ಅದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನರೂಪವಾಗಿ ರಹಸ್ಯವಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೃಕಂಡು ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯು ನೆಲಿಸಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಹಾ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ. ಅವನು ಆ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ತಪಸ್ಸಲ್ಲ. ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ಮಹಾತಪಸ್ಸು. ಸಾವಿರಾರು ಯುಗಗಳೇ ತಿರುಗಿ ಹೋದವು ಅವನ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ, ಊಟವಿಲ್ಲ, ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲ. ಅಂದಬಳಿಕ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಹಗಳಿರುಳೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಿಂತನ. ಸತತವೂ ಅನಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಶಾಂತಿ, ದಾಂತಿ, ಕ್ಷಾಂತಿ ಅವನ ಸ್ವತ್ತಾಗಿದ್ದವು. ಯಾವ ವಿಷಯಾಶೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮಹಾಮುನಿಯ ಈ ಅದ್ಭುತ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳು ಹೆದರಿಹೋದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಬಹಳ ಚಿಂತೆ. ಎಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾಮುನಿ ನನ್ನ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಗೆ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿರುವನೋ ಎಂದು. ಸಂಭ್ರಾಂತರಾದ ಸುರರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿದರು. ಹಾಲ್ಗಡಲಿನತ್ತ ಓಡಿದರು. ಆ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

॥ ದೇವಾ ಊಚುಃ ॥

ನಾರಾಯಣಾಽಕ್ಷರಾಽನಂತ ಶರಣಾಗತಪಾಲಕ
ಮೃಕಂಡುತಪಸಾ ತ್ರಸ್ತಾನ್ ಪಾಹಿ ನಃ ಶರಣಾಗತಾನ್ ॥

ನಾರಾಯಣಾ ನಿನಗೆ ಶರಣು, ಶರಣು ಬಂದವರನ್ನು ಪೊರೆವ ಪ್ರಭುವಲ್ಲವೆ ನೀನು! ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಶರಣು ಹೊಕ್ಕಿದ್ದೇವೆ. ಮೃಕಂಡು ಮುನಿ ಮಾಡುವ ಅಖಂಡ ತಪಸ್ಸು ನಮ್ಮನ್ನು ತೊಂದರೆಗೀಡು ಮಾಡಿದೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಜಯ ದೇವಾದಿದೇವೇಶ ಜಯ ಶಂಖ ಗಧಾಧರ ।
ಜಯ ಲೋಕ ಸ್ವರೂಪಾಯ ಜಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಹೇತವೇ ॥

ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕಪಾವನ ।
ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕನಾಥಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕಸಾಕ್ಷಿಣೇ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಧ್ಯಾನಗಮ್ಯಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಧ್ಯಾನಹೇತವೇ ।
ನಮಸ್ತೇ ಧ್ಯಾನರೂಪಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಧ್ಯಾನಸಾಕ್ಷಿಣೇ ॥

ಕೇಶಿಹಂತ್ರೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಮಧುಹಂತ್ರೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ।
ನಮೋ ಭೂಮ್ಯಾದಿರೂಪಾಯ ನಮಶ್ಚೈತನ್ಯರೂಪಿಣೇ ॥

ನಮೋ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ಶುದ್ಧಾಯ ನಿರ್ಗುಣಾಯ ಗುಣಾತ್ಮನೇ ।
ಅಪರೂಪಾಯ ಸುರೂಪಾಯ ಬಹುರೂಪಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋನಮಃ ॥

ನಮೋ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿರೂಪಿಣೇ ।
ನಮಃ ಸೂರ್ಯಾದಿರೂಪಾಯ ಹವ್ಯಕವ್ಯಭುಜೇ ನಮಃ ॥

ನಮೋ ನಿತ್ಯಾಯ ವಂದ್ಯಾಯ ಸದಾನಂದೈಕರೂಪಿಣೇ ।
ನಮಃ ಸ್ಮೃತಾರ್ತಿನಾಶಾಯ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ದೇವಾಧಿದೇವನೂ, ಸರ್ವ ನಿಯಾಮಕನೂ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ ಗದಾಧಾರಿಯೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನೇ, ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ಗೆಲುವಾಗಲಿ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನಾದ ದೇವನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಒಡೆಯನಾದ ಜನರ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತನಾದ ದೇವನೇ, ನಿನಗೆ ನಮೋನಮಃ ಯೋಗಿಗಳ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯನೂ. ಧ್ಯಾನದ ಹೇತುವೂ ಧ್ಯಾನದ ಫಲ ಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಕೇಶಿ, ಮಧು ಮುಂತಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ಭೂಮಿ ಮೊದಲಾದ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತನಾದ, ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ನಿರ್ದೋಷನೂ, ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಸತ್ವಾದಿಗುಣರಹಿತನೂ, ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರ ಉಳ್ಳವನೂ, ಅನೇಕ ಅವತಾರ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೂ ಗೋವುಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಣನಾದ ಜನರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಗೋವಿಂದನಿಗೆ ನಮೋನಮಃ.

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಪದದ ಮುಖ್ಯ ವಾಚ್ಯನಾದ, ಸೂರ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರಿಂದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಸಿ, ಸೂರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾದ, ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳ ಸಾರ ಭೋಕ್ತ್ರ ಆದ, ನಿತ್ಯನೂ ಜಗದ್ವಂದ್ಯನೂ, ಸದಾನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದವರ ಪಾಪ ಪರಿಹರಿಸುವವನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪುನರಪಿ ನಮೋನಮಃ'' ಹೀಗೆ ಕೊಂಡಾಡಿದರು ಆ ದೇವತಾ ಧುರೀಣರು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು. ಅವರ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ತುಷ್ಟನಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ. ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ, ಧರಿಸಿದ್ದ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ. ಕಣ್ಣು ಅರಳಿದ ತಾವರೆ. ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿತ್ತು ಅವನ ಕಾಯಕಾಂತಿ. ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಲಾಂಛನ - ಶ್ರೀವತ್ಸ. ಎಲ್ಲ ಅಲಂಕಾರಗಳೂ ಝಗಝಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ. ಉಟ್ಟದ್ದು ಪೀತಾಂಬರ. ಧರಿಸಿದ್ದು ಬಂಗಾರದ ಜನಿವಾರ. ಸೌಮ್ಯಕಾಂತಿ, ಶಾಂತಮೂರ್ತಿ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹೊಗಳುವ ಮುನಿವರ್ಯರು. ಇಂಥ ಭಗವಂತನನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ನೋಡಿದರು. ಅವನ ತೇಜೋದೀಪ್ತಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಹೋದವು -ದೇವತೆಗಳಿಗೆ. ಅವನ ಬೆಳಕಿನ ಮುಂದೆ ತೇಜೋಹೀನರಾಗಿ ಕುಳಿತರು ಆ ಸುರ ಸತ್ತಮರೆಲ್ಲ. ಭಗವಾನ್ ಬಂದದ್ದೇ ಆನಂದ ಆ ವೃಂದಾರಕರಿಗೆ, ಕೂಡಲೆ ಕೈಮುಗಿದು ಮೈಮಣಿಸಿದರು. ಎಂಟು ಅಂಗಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು, ಭಗವಂತ ಸುಪ್ರಸನ್ನ. ಮೇಘ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಎದುರು ನಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿಗ್ಗೋ ಹಿಗ್ಗು! ಸ್ವತಃ ಭಗವಂತನೇ ಮುಖಾಮುಖಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ನಾರಾಯಣ:- ದೇವತೆಗಳೇ, ನನಗೆ ಗೊತ್ತು ನಿಮ್ಮ ದುಃಖ ಏನು ಎಂಬುದು. ಮೃಕಂಡು ಮುನಿ ತಪಸ್ಸು ನಡೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮಗೆ ಗಾಬರಿಯಾಗಿದೆ, ಚಿಂತೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಭಯಪಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಆ ಮೃಕಂಡು ಮುನಿ ಎಷ್ಟೇ ತಪವನ್ನು ಮಾಡಲಿ ನಿಮಗೆ ಏನೂ ಬಾಧಕವಾಗದು. ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಜ್ಜನ. ಸಜ್ಜನರಾದವರು ಎಂದಿಗೂ ಬೇರೊಬ್ಬರನ್ನು ಬಾಧಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಸಂಪತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಏನೇ ಬರಲಿ, ಎಂಥ ಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನರೇ ಆಗಲಿ. ಅವರು ಹೆರವರಿಗೆ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಕೊಡಲಾರರು. ವಿಪತ್ತು ಬಂದಾಗಲೂ ಅವರು ಅಷ್ಟೇ ಪರರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೇಡು ಬಯಸದವರೇ ನಿಜವಾದ ಸಜ್ಜನರು. ವಿಷಯಗಳೆಂಬ ವೈರಿಗಳಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಸತತವೂ ತೊಂದರೆಯೇ. ಅವರಿಂದ ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಬಿಟ್ಟು ಪ್ರಾಜ್ಞನು ಹೇಗೆ ಪರರಿಗೆ ಕೇಡು ಬಯಸುವನು?

ಕರ್ಮಣಾ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಬಾಧತೇ ಯಸ್ಸದಾ ಪರಾನ್ ।
ನಿತ್ಯಂ ಕಾಮಾದಿಭಿರ್ಯುಕ್ತೋ ಮೂಢಧೀಃ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ತು ಸಃ ॥

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಪರರನ್ನು ತನ್ನ ಕೃತಿಯಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ಬಾಯ್ಮಾತಿನಿಂದಲೂ ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವನೊ, ನೋಯಿಸುವನೋ, ಅಂಥ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಮೂರ್ಖನೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ಯೋ ಲೋಕಹಿತಕೃನ್ಮರ್ತ್ಯೋ ಗತಾಸೂಯೊ ವಿಮತ್ಸರಃ!
ನಿಃಶಂಕಃ ಪ್ರೋಚ್ಯತೇ ಸದ್ಭಿರಿಹಾಮುತ್ರ ಚ ಸತ್ತಮಃ ॥

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಅಸೂಯೆ ಮತ್ಸರಾದಿ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದೆ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನೋ, ಅಂಥ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸಜ್ಜನ ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮೃಕಂಡು ಮುನಿಯು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವವನು. ಯಾರ ಮೇಲೆಯೂ ಅಸೂಯೆ, ಮತ್ಸರ ಮಾಡದ ಆದರ್ಶ ಸಜ್ಜನ. ಅವನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಭಯಾಪಾಯವೂ ಬಾರದು. ಸುಮ್ಮನೆ ಸಂದೇಹ ಪಡಬೇಡಿ. 'ಸಂಶಯಾತ್ಮಾ ವಿನಶ್ಯತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲವೇ!

ಸಶಂಕಃ ಸರ್ವದಾ ದುಃಖೀ ನಿಃಶಂಕಃ ಸುಖಮಾಪ್ನುಯಾತ್ ।
ಗಚ್ಛಧ್ವಂ ಸ್ವಾಲಯಂ ಸ್ವಸ್ಥಾಃ ಪೀಡಯಿಷ್ಯತಿ ವೋ ನ ಸಃ ॥

ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಂಶಯದಿಂದಲೇ ನೋಡುವ ಸಾಶಂಕ ಸ್ವಭಾವದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಸಂಶಯ ಸ್ವಭಾವದವನು ಸದಾ ದುಃಖಿ. ನಿಶ್ಶಂಕ ಮನುಷ್ಯನು ನಿಶ್ಚಿಂತ ಮನುಷ್ಯ. ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲದವನು ಸಂತಸದಿಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೃಕಂಡುವಿನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಎಂದೂ ಪೀಡೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಾಕಲ್ಲವೇ ! ನಿಶ್ಚಿಂತೆ ಯಿಂದ ನೀವು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಕನಾದ ನಾನು ಇಲ್ಲವೆ! ನಿಮ್ಮ ನಿರಂತರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿರುವಾಗ ನೀವೇಕೆ ಚಿಂತಿಸುವಿರಿ! ಸುಖವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಿರಮಿಸಿರಿ. ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನು ಅಭಯವಿತ್ತ ಆ ಅಮರರಿಗೆಲ್ಲ. ಅನಂತರ ದೇವತೆಗಳು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ, ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಿದರು ದೇವತೆಗಳು. ಚಿಂತೆ ಹೊತ್ತು ಬಂದವರು ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ಹೊರಟರು. ಇತ್ತ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮೃಕಂಡು ಮುನಿಯ ಎದುರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ. ಆ ಮೃಕಂಡುವಿನ ಅಖಂಡ ತಪಸ್ಸು ಕಂಡೇ ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದಿತು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ. ಅದರ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕರುಣಿಸಿದ. ಸ್ವಪ್ರಕಾಶನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿ. ಕರುಣೆಯಿಂದ ಆ ಮಹಾಮುನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆಗಸೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ. ಬಂಗಾರದಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಪೀತಾಂಬರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯವಾದ ಆಯುಧಗಳು, ಪ್ರಸನ್ನವದನ, ಶಾಂತರೂಪ, ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಮೃಕಂಡುವಿನ ಮೈತುಂಬ ಹಿಗ್ಗಿನ ಮುಳ್ಳು. ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಕಂಗಳನ್ನು ತಾವರೆಯಂತೆ ಅರಳಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಧ್ಯಾನರೂಪದಿಂದ ತನ್ನ ತಪೋಗಮ್ಯನಾದ ಆ ಮಹಾಪ್ರಭು. ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಸಂತಸ ಕಂಬನಿಯಾಗಿ ಕೋಡಿ ಹರಿಯಿತು. ಮೃಕಂಡು ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಗೈದ. ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಎರಡು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪದಿಂದ ತೊಳೆದ. ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದ. ಬಾಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಯು ಸ್ತೋತ್ರರೂಪವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು.

॥ ಮೃಕಂಡುರುವಾಚ ॥

ನಮಃ ಪರೇಶಾಯ ಪರಾತ್ಮರೂಪಿಣೇ ।
ಪರಾತ್ಪರಸ್ಮಾತ್ಪರತಃ ಪರಾಯ ।
ಅಪಾರ ಪಾರಾಯ ಪರಾರ್ಥಕರ್ತ್ರೇ ।
ನಮಃ ಪರೇಭ್ಯಃ ಪರಪಾವನಾಯ ॥

ಯೋ ನಾಮಜಾತ್ಯಾದಿವಿಕಲ್ಪಹೀನಃ
ಶಬ್ದಾದಿದೋಷ ವ್ಯತಿರೇಕರೂಪಃ
ಬಹುಸ್ವರೂಪೋಽಪಿ ನಿರಂಜನೋ ಯಃ ।
ತಮೀಶಮೀಡ್ಯಂ ಪರಮಂ ಭಜಾಮಿ ॥

ವೇದಾಂತವೇದ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ಪುರಾಣಂ ।
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾದಿ ಜಗತ್ಸ್ವರೂಪಂ ।

ಅನೂಪಮಂ ಭಕ್ತಜನಾನುಕಂಪಿನಂ ।
ಭಜಾಮಿ ಸರ್ವೇಶ್ವರಮಾದಿಮೀಡ್ಯಂ ॥

ಪಶ್ಯಂತಿ ಯಂ ವೀತಸಮಸ್ತದೋಷಾಃ
ಧ್ಯಾನೈಕನಿಷ್ಠಾ ವಿಗತಸ್ಪೃಹಾಶ್ಚ ।
ನಿವೃತ್ತಮೋಹಾಃ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ
ನತೋಽಸ್ಮಿ ಸಂಸಾರನಿವರ್ತಕಂ ತಂ ॥

ಸ್ಮೃತಾರ್ತಿನಾಶನಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶರಣಾಗತಪಾಲಕಂ
ಜಗತ್ಸೇವ್ಯಂ ಜಗದ್ಧಾಮ ಪರೇಶಂ ಕರುಣಾಮಯಂ ॥
ಏವಂ ಸ್ತುತಃ ಸ ಭಗವಾನ್ವಿಷ್ಣುಸ್ತೇನ ಮಹರ್ಷಿಣಾ।
ಅವಾಪ ಪರಮಾಂ ತುಷ್ಟಿಂ ಶಂಖ ಚಕ್ರಗದಾಧರಃ ॥

ಅಥಾಲಿಂಗ್ಯ ಮುನಿಂ ದೇವಶ್ಚತುರ್ಭಿರ್ದೀರ್ಘ ಬಾಹುಭಿಃ ।
ಉವಾಚ ಪರಯಾ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ವರಂ ವರಯ ಸುವ್ರತ ॥
ಪ್ರೀತೋಽಸ್ಮಿ ತಪಸಾಽನೇನ ಸ್ತೋತ್ರೇಣ ಚ ತವಾನಘ ।
ಮನಸಾ ಯದಭಿಪ್ರೇತಂ ವರಂ ವರಯ ಸುವ್ರತ ॥

ಸರ್ವನಿಯಾಮಕನೂ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ ಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿಗಳು ದೊಡ್ಡವರು. ಅವರಿಗಿಂತ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳು. ಅವರಿಗಿಂತ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ದೊಡ್ಡವಳು. ಅವಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿರುವಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ನೀನು. ಅಪರಂಪಾರ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡುವವನು ನೀನೊಬ್ಬನೇ. ನಿನ್ನ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಜನರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರ ಗಳೂ ಇವೆ. ಇಂಥ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನೇ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಾಮ, ಜಾತಿ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮರಹಿತನೂ, ಶಬ್ದಾದಿ ದೋಷಗಳಿಲ್ಲದ ಅನಂತ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ನಿರ್ದೋಷನೂ, ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತ್ಯನೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನಾನು ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ, ಸನಾತನನೂ, ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರನೂ, ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಆಗಿರುವ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಒಡೆಯನಾದ ಅಸಾಧಾರಣ ನಾದ, ಸರ್ವವಂದ್ಯನಾದ ಆ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಾನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ದೋಷರಹಿತರೂ, ಧ್ಯಾನೈಕತಾನ ಮಾನಸರೂ, ವಿರಕ್ತರೂ, ಅಜ್ಞಾನ ಮೋಹಾದಿರಹಿತರೂ, ಆದ ಯೋಗಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು. ಅಂತಹ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡುವ ಪರಮ ಪವಿತ್ರನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಜನರ ದುಃಖಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸುವ, ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕರುಣಾಮಯನಾದ, ಜಗದಾಧಾರನಾದ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಾನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.''

ಮೃಕಂಡು ಮುನಿಯ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ. ಆನಂದದಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡ ತನ್ನ ನೀಳ್ತೋಳುಗಳಿಂದ ಆ ಮುನಿಯನ್ನು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ

ಮಾತನಾಡಿಸಿದ. ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಹೇಳಿದ. '' ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮುನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ನಿನ್ನ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಆನಂದ ನನಗೆ. ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಹೇಳು, ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳು. ನೀನು ಬೇಡಿದ ವರಕೊಟ್ಟು ಕರುಣಿಸುತ್ತೇನೆ.''

ಮೃಕಂಡು:- '' ಜಗನ್ನಾಥಾ, ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡದವರಿಗೆ ದೊರಕೀತೆ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ತತ್ಪರರಾದ ಮಹಾ ಯೋಗಿಗಳೂ, ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾದ ದೀಕ್ಷಿತರೂ, ಯಾರನ್ನು ನೋಡಲಾರರೋ ಅಂತಹ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ನನ್ನ ಚರ್ಮ ಚಕ್ಷುಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಿರುವದು ಸಾಮಾನ್ಯವೇ! ಇಂತಹ ಭಗವದ್ ದರ್ಶನರೂಪವಾದ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ದೊರಕಿರುವಾಗ ಇನ್ನು ಬೇರೆ ವರ ಏಕೆ ಬೇಕು ನನಗೆ! ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥ. ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಜನಾರ್ದನ, ನನಗೆ ಬೇರಾವ ಆಶೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ನಾಮವನ್ನು ನೆನೆಯುವದರಿಂದಲೇ ಪಾಪಿ ಕರ್ಮ ಜಾಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಂಥ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು!

ಭಗವಂತ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ನೀನು ನಿಜವನ್ನೇ ನುಡಿದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ತಪಸ್ವಿ ಇದ್ದಂತೆ ಪಂಡಿತನೂ ಇರುವಿ. ಆದರೆ ನನ್ನ ದರ್ಶನವು ವಿಫಲವಾಗಬಾರದಷ್ಟೆ! ನಾನು ಏನೂ ನಿನಗೆ ವರಕೊಡದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ದರ್ಶನವೂ ನಿಷ್ಫಲವಾದಂತಾಗುವದು. ಪಂಡಿತರು, ನನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಕುಟುಂಬಿಯಾದ ಭಗವಂತ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸಜ್ಜನರು ಸುಳ್ಳಾಡುವದುಂಟೆ! ಅವರು ನುಡಿದ ನುಡಿಯನ್ನು ನಿಜ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅಂದರೆ ನಾನು ಭಕ್ತರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಭಕ್ತ. ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಭಕ್ತರ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಭಕ್ತ. ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಬ್ಬನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಗನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಆಗಲೂ ನನ್ನ ಗುಣಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಸದ್ಗುಣಿಯಾಗಿ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗಿ ಒಳ್ಳೇ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪ ಉಳ್ಳವನಾಗಿ ಪುತ್ರರೂಪದಿಂದ ನಿನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನಾನು ಯಾವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರುವೆನೋ ಆ ಇಡೀ ಕುಲವೇ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಗುವದು. ನಾನು ತುಷ್ಟನಾದ ಬಳಿಕ ಅಸಾಧ್ಯ ಯಾವದಿದೆ ಈ ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ! ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲೇ ಮರೆಯಾದ ಕಣ್ಣಿನ ಅಳವಿನಿಂದ- ಆ ದೇವ ದೇವೇಶ. ಭಗವಂತನು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮೃಕಂಡು ಮುನಿ ತನ್ನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯದ ಗುಟ್ಟು ನಾರಾಯಣನಿಂದ ಭಾಗವತರಲಕ್ಷಣ ಕಥನ

ನಾರದ:- ಮಾನ್ಯರೆ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಮೃಕಂಡು ಮುನಿಗೆ ಮಗನು ಹೇಗೆ ಆದ? ಅವನು ಭಾರ್ಗವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದನಷ್ಟೆ! ಅಂಥ ಈ ಭಗವಂತನು ಮೃಕಂಡುವಿನ ಮಗನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೂ ಏನು? ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿರಿ.

ಸನಕ:- ಮೃಕಂಡು ಮುನಿಯು ತಪಸ್ಸು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮುಗಿಯಿತು. ಅವನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಂಡತಿ, ಅನುರೂಪ ದಾಂಪತ್ಯ, ಸುಖಿ ಸಂಸಾರ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಶಮ, ದಮ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷತವಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದವು ಅವನಲ್ಲಿ. ಆದರಿಂದ ಅವನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿದ್ದ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆ. ಗೃಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಳು. ಪತಿಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆ ಅವಳಿಗೆ. ಅವಳು ದೇಹದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪತಿಪರಾಯಣೆಯಲ್ಲ. ಅವಳ ವಪುಸ್ಸಿನಂತೆ, ವಚಸ್ಸು, ವಚಸ್ಸಿನಂತೆ - ಮನಸ್ಸು.ಈ ಮೂರರಿಂದಲೂ ಪತಿಸೇವಾ ಪರಾಯಣೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವಳು ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಮಸ್ತಕಮಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು, ಇಂತಹ ಮಧುರ ದಾಂಪತ್ಯದಿಂದ ಆ ಮುನಿಗಳು ಕೆಲ ಕಾಲ ಕಳೆದರು. ಸಾಧ್ವಿಯು ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿದಳು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ತೇಜೋಂಶವೇ ಆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ಉತ್ತಮವಾದ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಆ ಎಳೆಯ ಕಂದ ತೇಜಃಪುಂಜ. ಆ ಮಗನ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಕಾಂತಿ ದೇಹದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಂಡೇ ಮೃಕಂಡುವಿನ ಹೃದಯ ಹಿಗ್ಗಿ ಹೂವಾಯಿತು. ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆಯಿತು ಮಗು. ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಬೆಳೆಯುವದಿಲ್ಲವೆ! ಹಾಗೆ. ಐದನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಿದ ಮೃಕಂಡುಮುನಿ. ಅವನಿಗೆ ವೇದ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನೂ, ಧರ್ಮ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನೂ, ವೇದಾಂಗ, ವೇದಾಂತಗಳನ್ನೂ ಆ ಮಹಾಮುನಿ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಕಲಿಸಿದ. ಪಂಡಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಸರಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ದಾನ ಮಾಡಿದ. ಸದಾಚಾರ ಹಾಗೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಚಿತವಾದ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದ. ಸದಾಚಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸದುಪದೇಶ ನೀಡಿದ - ಲೋಕ ಹಿತಾರ್ಥವಾಗಿ.

ಮೃಕಂಡು:- ಮಗನೇ, ಯೋಗ್ಯರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಂಡರೆ ತಪ್ಪದೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಮುಂಜಾನೆ ಮಧ್ಯಾನ್ಹ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂಕಾಲ - ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಅರ್ಘ್ಯಾಂಜಲಿ ನೀಡಬೇಕು. ವೇದಾಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಬೇಕು. ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡಕೂಡದು. ಶಾಸ್ತ್ರನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬಾರದು. ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಪಾನೀಯವನ್ನು ಕುಡಿಯಬಾರದು. ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು 'ಬೇಡ' ಎಂದ ಯಾವ

ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು. ದುಷ್ಟರ ಜೊತೆಗೆ ಸಲಿಗೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಜೊತೆಗೆ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾರ ಮೇಲೂ ದ್ವೇಷ ಸಾಧಿಸಬಾರದು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತನ್ನ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಜ್ಞ, ಅಧ್ಯಯನ, ದಾನ ಈ ಮೂರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸದಾ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು.''

ತಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ತಂದೆಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಪಾಲಿಸಿದ - ಆ ಮುನಿಕುಮಾರ, ದೇವಧ್ಯಾನ ದೇವ ಪೂಜೆ, ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯೆ, ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಯಂ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾದ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ತಂದೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ಇಮ್ಮಡಿಸಿದವು. ಅವನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಭಗವನ್ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಧರ್ಮಕರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ವರ್ಚಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗಿದ. ಬೆಳಕಿನ ಬೆಟ್ಟವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮಾರ್ತಾಂಡ. ಮಾತಾಡಿದರೆ ಬೃಹಸ್ಪತಿ. ಉಪದೇಶ ನೀಡಿದರೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ. ಮೇಲಾಗಿ ಶಾಂತ, ದಾಂತ, ಸತ್ಯಸಂಧ, ತತ್ವಾರ್ಥಪಂಡಿತ 'ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟ ಮಹಾಶಿಷ್ಟ.

ಇಂಥ ಮಹಾಯೋಗ್ಯತಾ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನೀಶ್ವರರು ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರು. ಹರಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ಕಾರಣವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ. ಅವರ ಸರ್ವಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೇರಣಯಾ.... ವಿಷ್ಣುಂ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಎಂದೇ ಸಂಕಲ್ಪ. ಅವರ ತಪಸ್ಸಿನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಯಶಸ್ಸು. ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಕೃಶನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಜಗನ್ನಾಥ ತನ್ನ ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟ. ''ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ಮಾಡು'' ಎಂದು ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮುನಿಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡಿದ. ವ್ಯಾಸರೂಪದಿಂದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ನಾರಾಯಣನೇ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದ. ಅವನಲ್ಲಿ ತಾನೇ ನಿಂತು ಪುರಾಣ ಸಂಹಿತೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆಸಿದ. ವ್ಯಾಸ ರೂಪಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಮುನಿಯು ನಾರಾಯಣನೆಂದೇ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ. (ಆದರೆ ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲ. ಅವನು ನಾರಾಯಣನ ಭಕ್ತ ಎಂದು ಅದರ ಅರ್ಥ).

'ಚಿರಂಜೀವೀ ಮಹಾಭಕ್ತೋ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಿಣಃ'

ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ದೇವರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಾಭಕ್ತನಾದ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಯೆಯಿಂದ. ಈ ಭಕ್ತನ ಮೇಲೆ ಆ ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಪರೀತ ವಾತ್ಸಲ್ಯ. ಮುಂದೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜಗತ್‌ಪ್ರಳಯವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಂಹರಿಸಿದ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಹರಿಸಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ಜೀವಂತ ಉಳಿಸಿದ್ದ. ಅದೊಂದು ಭಯಂಕರ ಪ್ರಸಂಗ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೀರೇ ನೀರು. ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ವಿನಾಶ ಹೊಂದಿವೆ.

ಸಮುದ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಉಕ್ಕೇರಿ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಏಕಾರ್ಣವವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ. ಬೆಟ್ಟದಂತಹ ತೆರೆಗಳು ಭೋರ್ಗರೆಯುತ್ತಲಿವೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಳಯ ತಾಂಡವದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಗೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ದೈತ್ಯಾಕಾರದ ತೆರೆಗಳ ಆಘಾತ ಪ್ರತ್ಯಾಘಾತಗಳಿಂದ ಆ ಮುಹಾಮುನಿ ವಿಚಲಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಘೋರಾಕಾರವಾದ ತೆರೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಗೆಲೆಯಂತೆ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ಮಹಾಮುನಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಬಿಟ್ಟರಲಿಲ್ಲ. ಹರಿದ ಎಲೆಯ ಚೂರಿನಂತೆ ತೇಲಾಡುತ್ತ ಆ ಪ್ರಳಯ ಜಲರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಶಯನ ಮಾಡುವವರೆಗೊ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯ ಹರಿಧ್ಯಾನ ಗೈಯುತ್ತ ಹರಿದಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಆ ಪ್ರಳಯ ಜಲೋದಧಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಪವಡಿಸಿದ. ಯೋಗನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸಮುದ್ರಶಯನ ಮಾಡಿದ ಕಾಲದ ಪರಿಮಿತಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು.

ಹದಿನೈದು ಸಾರೆ ಕಣ್ಣಿನ ರೆಪ್ಪೆ ಬಡೆಯುವಷ್ಟು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು 'ಕಾಷ್ಠಾ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಮೂವತ್ತು ಕಾಷ್ಠಾಗಳು ಒಂದು 'ಕಲೆ', ಮೂವತ್ತು ಕಲೆಗಳು ಸೇರಿ ಒಂದು 'ಕ್ಷಣ'. ಆರು ಕ್ಷಣಕೂಡಿ ಒಂದು 'ಗಳಿಗೆ', ಎರಡು ಗಳಿಗೆಗೆ ಒಂದು 'ಮುಹೂರ್ತ', ಮೂವತ್ತು ಮುಹೂರ್ತಗಳೆಂದರೆ ಒಂದು ದಿನ. ಮೂವತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು, ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ದಿನದ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳು, ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕೂಡಿದರೆ ಒಂದು ಋತು, ಮೂರು ಋತು ಸೇರಿದರೆ ಒಂದು 'ಅಯನ', ಎರಡು ಅಯನ ಸೇರಿ ಒಂದು ವರ್ಷ, ಮಾನವ ಮಾನದ ಒಂದು ವರ್ಷ ದೇವ ಮಾನದ ಒಂದು ದಿನ. ದೇವತೆಗಳ ದಿನದಲ್ಲಿ ಹಗಲು ಉತ್ತರಾಯಣ, ರಾತ್ರಿ ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮನುಷ್ಯರ ಒಂದು ತಿಂಗಳೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ. ದೇವಮಾನದ ಹನ್ನೆರಡು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಒಂದು 'ದೇವ ಯುಗ' ವೆಂದು ಹೆಸರು. ದೇವತೆಗಳ ಎರಡು ಸಹಸ್ರಯುಗಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ - ಅಂದರೆ ಒಂದು ಹಗಲು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಗಳು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲ, ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಹಗಲು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸ್ಥಿತಿಯೂ, ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಳಯವೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವತೆಗಳ ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಯುಗ ಒಂದು ಮನ್ವಂತರ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ. ಈ ದಿನವು ಎಷ್ಟು ಪರಿಮಿತಿಯುಳ್ಳದ್ದೊ ಬ್ರಹ್ಮನ ರಾತ್ರಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಪರಿಮಿತಿ ಉಳ್ಳದ್ದು. ಮನುಷ್ಯ ಮಾನದಿಂದ ಸಾವಿರ ಮಹಾಯುಗಗಳು ತಿರುಗಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ. ಅಂತಹ ಮೂವತ್ತು ಯುಗಗಳು ತಿರುಗಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ. ಅಂತಹ ಮೂವತ್ತು ಯುಗಗಳು ಕಳೆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಒಂದು ಮಾಸ. ಇಂತಹ ಹನ್ನೆರಡು ಮಾಸಗಳು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಎರಡು ಪರಾರ್ಧ ಕಾಲವು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಒಂದು ಹಗಲು. ಅಷ್ಟೇ ಪರಿಮಿತಕಾಲ ರಾತ್ರಿ. ಎಂಬುದಾಗಿ (ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿ) ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇಂತಹ ಘೋರವಾದ ಪ್ರಳಯೋದಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದುದು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತೆ?

'ತಸ್ಮಿನ್ ಘೋರೇ ಜಲಮಯೇ ವಿಷ್ಣು ಶಕ್ತ್ಯುಪಬೃಂಹಿತಃ ।
ಆತ್ಮಾನಂ ಪರಮಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ಸ್ಥಿತವಾನ್ ಹರಿಸನ್ನಿಧೌಃ ॥

ಅಂತಹ ದಾರುಣ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದ. ತನ್ನ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಘೋರ ತರಂಗಗಳ ಆಘಾತದಿಂದ ಅವನು ನುಚ್ಚು ನೂರಾಗಿ ನಾಶವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಉಪಬೃಂಹಿತನಾದ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯು ಆ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಅವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಮುಂದೆ ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಮಾಪ್ತಿ ಸಮಯ ಬಂದಿತು. ಭಗವಂತ ಯೋಗ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತ. ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ. ಜಗದಂಡ ಮಂಡಲದ ತುಂಬ ತುಂಬಿತುಳುಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನೀರು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲವಾಯಿತು. ವಿಶ್ವವು ವಿನೂತನವಾಗಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸುರಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಉಳಕೊಂಡ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತನಾಗಿ ನೋಡಿದ. ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಚಿತ್ರ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಯಗೊಂಡ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುಲಕಿತನಾದ, ತಲೆಬಾಗಿಸಿದ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಎರಡೂ ಚರಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಂದಿಸಿದ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದ. ಛಂದೋಬಂಧ ಸುಂದರವಾದ ತನ್ನ ವಾಚೋ ವೈಖರಿಯಿಂದ ಆನಂದಮಯನಾದ ಆ ಮುಕುಂದನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಗೈದ.

॥ಮಾರ್ಕಂಡೇ ಉವಾಚ॥

ಸಹಸ್ರಶಿರಸಂ ದೇವಂ ನಾರಾಯಣನಾಮಯಂ ।
ವಾಸುದೇವಮನಾಧಾರಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ಜನಾರ್ದನಂ ।
ಅಮೇಯಮಜರಂ ನಿತ್ಯಂ ಸದಾನಂದ್ಯೈಕ ವಿಗ್ರಹಂ ॥

ಅಪ್ರತರ್ಕ್ಯಮನಿರ್ದೇಶ್ಯಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ಜನಾರ್ದನಂ ।
ಅಕ್ಷರಂ ಪರಮಂ ನಿತ್ಯಂ ವಿಶ್ವಾಕ್ಷಂ ವಿಶ್ವಸಂಭವಂ ॥

ಸರ್ವತತ್ವಮಯಂ ಶಾಂತಂ ಪ್ರಣತೋಽಸಿ ಜನಾರ್ದನಂ ।
ಪುರಾಣ ಪುರುಷಂ ಸಿದ್ಧಂ ಸರ್ವಜ್ಞಾನೈಕ ಭಾಜನಂ ॥

ಪರಾತ್ಪರತರಂ ರೂಪಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ಜನಾರ್ದನಂ ।
ಪರಂಜ್ಯೋತಿಃ ಪರಂಧಾಮ ಪವಿತ್ರಂ ಪರಮಂಪದಂ ॥

ಸದೈಕರೂಪಂ ಪರಮಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ಜನಾರ್ದನಂ ।
ತಂ ಸದಾನಂದ ಚಿನ್ಮಾತ್ರಂ ಪರಾಣಾಂ ಪರಮಂ ಪದಂ ॥

ಸರ್ವಂ ಸನಾತನಂ ಶ್ರೇಷ್ಠಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ಜನಾರ್ದನಂ ।
ಸಗುಣಂ ನಿರ್ಗುಣಂ ಶಾಂತಂ ಮಾಯಾತೀತಂ ಸುಮಾಯಿನಂ ॥

ಅರೂಪಂ ಬಹುರೂಪಂ ತಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ಜನಾರ್ದನಂ ।
ಯತ್ರ ತದ್ಭಗವಾನ್ವಿಶ್ವಂ ಸೃಜತ್ಯವತಿ ಹಂತಿ ಚ ॥

ತಮಾದಿದೇವಮೀಶಾನಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ಜನಾರ್ದನಂ ।
ಪರೇಶಂ ಪರಮಾನಂದಂ ಶರಣಾಗತವತ್ಸಲಂ ॥
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕರುಣಾಸಿಂಧೋ ಮನೋಽತೀತ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ।

ಸಾವಿರ ತಲೆಗಳುಳ್ಳ, ದೋಷರಹಿತನಾದ, ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡದ, ನಾಶವಿಲ್ಲದ, ಅಪ್ರಮೇಯನಾದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಅವನು ಜಗತ್ ಚಕ್ಷುವು. ಎಲ್ಲ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ. ಅವನೇ ಪುರಾಣ ಪುರುಷ. ಸರ್ವಜ್ಞ. ಪರಾತ್ಪರ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪ, ಜ್ಞಾನಾನಂದ ರೂಪ, ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ, ಸನಾತನ. ಪ್ರಾಕೃತಗುಣ ರಹಿತ, ಸರ್ವ ಸದ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನ, ಮಾಯೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಮಾಯಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಪ್ರಾಕೃತರೂಪವಿಲ್ಲ. ಅಪ್ರಾಕೃತವಾದ ಅನಂತರೂಪ ಉಳ್ಳವ. ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರ ಮಾಡುವವನು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ನಿಯಾಮಕ, ಪರಮಾನಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣ. ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲ. ಇಂಥ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ಪ್ರಣಾಮ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದನು.

ನಾರಾಯಣ:- ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗವತರು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದರು. ಭಾಗವತ ಎಂದರೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಎಂದು ಅರ್ಥ. ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟ ಆ ಭಾಗವತರಿಗೆ ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನಾನೇ ನೆಲಿಸಿ ಭಕ್ತರ ರೂಪದಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ:- ಭಾಗವತರ ಲಕ್ಷಣವೇನು? ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಭಾಗವತನು ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದುವನು? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

॥ ಶ್ರೀ ಭಗವಾನ್ ಉವಾಚ ॥

ಯೇ ಹಿತಾ ಸ್ಸರ್ವಜಂತೂನಾಂ ಗತಾಸೂಯಾ ಅಮತ್ಸರಾಃ ।
ವಶಿನೋ ನಿಃಸಪೃಹಾಃ ಶಾಂತಾಸ್ತೇ ವೈ ಭಾಗವತೋತ್ತಮಾ ಃ ॥

ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಭಾಗವತ ಎನಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿಜವಾದ ಭಾಗವತರಲ್ಲಿ ಮತ್ಸರ, ಸ್ವಾರ್ಥ, ದುರಾಶೆ ಇವು ಯಾವವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಶಾಂತರಾಗಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ನಡೆ ನುಡಿ ಮನಸ್ಸು ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಪರರಿಗೆ ಪೀಡೆ ಮಾಡದೆ ಅಪರಿಗ್ರಹ ವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಭಾಗವತರು. ಭಾಗವತರ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಹರಿಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಔತ್ಸುಕ್ಯ. ಹರಿಭಕ್ತರಲ್ಲಿಯೂ ಭಕ್ತಿ. ನಿತ್ಯ ದೇವರ ಪೂಜೆ. ದೊಡ್ಡವರ ಸೇವೆ. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಪರಿಚಯ. ಪರನಿಂದಾತ್ಯಾಗ. ಮುಂತಾದ ಗುಣವುಳ್ಳವರು ಭಾಗವತೋತ್ತಮರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಶ್ಚ ಶುಶ್ರೂಷಾಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಯೇ ನರೋತ್ತಮಾಃ ।
ಗಂಗಾವಿಶ್ವೇಶ್ವರಧಿಯಾ ತೇ ವೈ ಭಾಗವತೋತ್ತಮಾಃ ॥

ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗಂಗೆಯೆಂದೂ, ತಂದೆಯನ್ನು ಮಹಾದೇವರೆಂದೂ ಯಾರು ಸೇವೆ ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ಭಾಗವತೋತ್ತಮರು. ಮತ್ತು ಇದರಂತೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತಕರವಾದ ಮಾತನ್ನು ಆಡಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಗುಣಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವವರೂ, ತನ್ನಂತೆ ಎಲ್ಲ

ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ನೋಡುವವರೂ, ಶತ್ರು, ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಸಮಾನಭಾವದಿಂದ ಇರುವವರೂ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವವರೂ, ಸತ್ಯ ಹೇಳುವವರೂ, ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಸೇವಿಸುವರೂ, ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ ಗೈಯ್ಯುವವರೂ, ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವವರೂ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸೇವೆ ಮಾಡುವವರೂ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವವರೂ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಪ್ರಗತಿ ಕಂಡು ಆನಂದಿಸುವವರೂ, ಹರಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವವರೂ, ಕೆರೆ ಕಾಲುವೆ, ಬಾವಿಗಳನ್ನು ಜನೋಪಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸುವವರೂ, ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ತೋಟ ಮಾಡುವವರೂ, ಹರಿನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೇಳಿ ಆನಂದಿಸುವವರೂ, ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುವವರೂ, ತುಲಸೀ ವನ ಕಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವವರೂ, ತುಲಸೀ ದಳ, ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಧರಿಸುವವರೂ, ತುಲಸೀ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಧರಿಸುವವರೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಉಚಿತವಾದ ಸದಾಚಾರ ನಿರತರೂ, ಅತಿಥಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರೂ, ವೇದಾರ್ಥ ಹೇಳುವವರೂ, ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರೂ, ಗೋಪೀ ಚಂದನಾದಿ ನಾಮಧಾರಿಗಳೂ, ಮಹಾದೇವರ ನಾಮೋಚ್ಚಾರ ಮಾಡುವವರೂ, ಹರಿಹರರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಜ್ಞಮಾಡಿ ಆರಾಧಿಸುವವರೂ, ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥವನ್ನು ಪರರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವವರೂ, ಸಂಧ್ಯಾ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಜಪ, ಶಿವಧ್ಯಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ಅನ್ನದಾನ, ಜಲದಾನ ಗೈಯುವವರೂ, ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತ ಪಾಲಿಸುವವರೂ, ಗೋದಾನ ಕನ್ಯಾದಾನಗಳನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡುವವರೂ ಭಾಗವತೋತ್ತಮರೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಜವಾದ ಭಾಗವತರ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಂತೆ ನೀನಾದರೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಮೊದಲು ಭಾಗವತನಾಗು, ಈ ಯುಗದ ಅಂತ್ಯಕಾಲದವರೆಗೂ ನಾನೂ ಹೇಳಿದಂತೆ ಧರ್ಮಕರ್ಮಾಸಕ್ತನಾಗಿ, ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ, ಜನರಿಗೆ ಧರ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ಭಾಗವತನಾಗಿ ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರು, ಅನಂತರ ನನ್ನ ದಯೆಯಿಂದ ನೀನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವಿ.

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಾರಾಯಣನು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ. ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯಾದರೂ ಭಗವಂತ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ನಡೆದ. ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ. ಯಜ್ಞಯಾಗ ನಡೆಸಿದ. ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸಿದ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅದ್ಭುತ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ. ಸಂಚಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಿಂದ, ತಪದಿಂದ, ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಸನಕ:- ನಾರದ, ನೀನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾನು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನ್ನಿಂದ ಮತ್ತೆ ಏನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿರುವಿ?

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಐದನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಕಾಶಿ, ಪ್ರಯಾಗ, ಗಂಗಾದಿಗಳ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬

ಸೂತ:- ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ನಾರದ ಮತ್ತೆ ಸನಕನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ. ಜ್ಞಾನ ವಿಜ್ಞಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಲ್ಲವೆ ಆ ಸನಕ!

ನಾರದ:- ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪಾರದರ್ಶಿಯಾದ ಸನಕ ಮುನಿಯೇ, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾವುದು? ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥ ಯಾವುದು? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಹೇಳು!

ಸನಕ:- ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನೀನು ಕೇಳಿದ ವಿಷಯ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದದ್ದು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಪಾಪನಾಶ, ದುಃಸ್ವಪ್ನ ನಾಶವಾಗಿ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷವು ದೊರೆಯುವದು. ಋಷಿ ಮುನಿಗಳಿಗೂ ಶ್ರೋತವ್ಯವಾದ ಆ ರಹಸ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು-ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವಾದದ್ದೆಂದರೆ ಗಂಗಾ ಯಮುನಾ ಸಂಗಮವಾದ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಬೆಳ್ಳಗಿನ ನೀರುಳ್ಳ ಗಂಗೆ, ಕರಿನೀರುಳ್ಳ ಯಮುನೆ ಈ ಎರಡೂ ನದಿಗಳ ಶ್ವೇತ ಕೃಷ್ಣ ಸಲಿಲಗಳ ಮಿಲನ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಆ ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುನಿಗಳೂ, ಮನುಗಳೂ ಪುಣ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಮಾನವರೂ ಕೂಡ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಪುಣ್ಯ ನದಿ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದದಿಂದಲೇ ಉಧ್ಭೂತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಎಣೆಯೆಲ್ಲಿ! ಸೂರ್ಯನಿಂದ ಸಮುತ್ಪನ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಯಮುನೆ. ಇಂಥ ಈ ಎರಡು ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮವು ಮಂಗಳಕರವಾಗಿದೆ. ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ನೆನೆದರೂ ಸಾಕು. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ನಶಿಸುವವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಅನಿಷ್ಟಗಳೂ ದೂರಾಗುವವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ. ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಗವು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ. ಕಡಲ ಕಿನಾರೆವರೆಗಿರುವ ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟ. ಈ ಗಂಗಾ-ಯಮುನೆಗಳ ಮಂಗಳ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ. ಅದರಂತೆ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹೋಮ ಹವನಗಳನ್ನು ಈ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಬರುವ ಒಟ್ಟು ಪುಣ್ಯವು ಗಂಗಾಜಲದ ಒಂದು ಹನಿ ತೀರ್ಥ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯದ ಹದಿನಾರನೆಯ ಅಂಶಕ್ಕೂ ಸರಿದೂಗಲಾರದು. ನೂರಾರು ಯೋಜನೆಗಳ ಆಚೆ ಇರುವ ಮಾನವನು 'ಗಂಗಾ ಗಂಗಾ' ಎಂದು ನುಡಿದರೆ ಸಾಕು ಎಲ್ಲಾ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೂ ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ. ಸ್ವಯಂ ಗಂಗಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆ ಪುಣ್ಯ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ನಿಂತವನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆ! ಹರಿಯ ಅಡಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಹರನ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದ ಈ ಗಂಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಮುನಿಗಳು ಕೂಡ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಮರರಾದ ಮಾನವರು ಸೇವಿಸುವುದೇನು ಅಚ್ಚರಿ! ಯಾವ ನೀರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಿಗಳು ಕೂಡ ಪಾಪರಹಿತರಾಗಿ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸ್ವರ್ಗ ಸೇರುವರೊ, ಎಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ

ಮಾಡುವದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಸನ್ನಿಧಾನ ದೊರೆಯುವದೊ, ಎಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮರು ತಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ಮಾತೃಗಳನ್ನೂ ಉದ್ಧರಿಸುವರೊ, ಎಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಹೊಂದುವನೋ ಅಂಥ ಗಂಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನು ಹೇಳುವದಿದೆ! ತುಲಸೀ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಅಡಿದಾವರೆಯ ಹುಡಿ, ಗಂಗೆಯ ತೀರದ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವರು ದೇವನ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯುವರು. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ, ತುಲಸಿ, ಹಾಗೂ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಹರಿಭಕ್ತಿ ಇವು ಮೂರು ದುರ್ಲಭವಾಗಿವೆ. 'ನಾನು ಎಂದು ಗಂಗಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆನು! ಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನು ನೋಡುವೆನು ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವೆನು! ಎಂದು ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಷ್ಣು ಪದ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೇ ಸಲ 'ಗಂಗಾ' ಎಂಬ ಎರಡಕ್ಷರ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳ ಪರಿಹಾರ ಹಾಗೂ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಇಂಥ ಈ ಗಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಷ, ತುಲಾ, ಮಕರ, ಮೃಗಶಿರಾ ಮುಂತಾದ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಪವಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥ ಗಂಗಾ, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಶಿ, ಇವೆರಡು ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಸೇವನೀಯವಾಗಿವೆ.

'ಕಾಶಿ' ಎಂಬ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಅನೇಕಬಾರಿ ಕೇಳಿದ ಕಿವಿಗಳೇ ಧನ್ಯ! ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸ್ಮರಣಮಾಡುವವರ ಸರ್ವಪಾಪಗಳು ವಿನಷ್ಟವಾಗಿ ಶಿವಲೋಕ ಐದುತ್ತಾರೆ- ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಅವಿಮುಕ್ತ ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾಶಿಯನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಶೈವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಾಪಮುಕ್ತ ಮನುಷ್ಯನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಆದರೆ ಈ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಗಂಗೆ ಯಮುನೆಯೊಡನೆ ಮಿಲನ ಹೊಂದಿ, ಒಂದು ನದಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅತ್ಯಧಿಕವಾದದ್ದು. ಈ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಪರಪದಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಸೂರ್ಯನು ಮಕರ ರಾಶಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಈ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯ ನೀರುಗಳಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾಳೆ. ಯಾವ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕ್ಷೇಮಕರನಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಶಂಕರನೇ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವನೊ ಅಂಥ ಆ ಸುರನದಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಎಷ್ಟೆಂದು ಹೇಳಲಿ! ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ಲಿಂಗವು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕಾಶಿಯ ಈ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯಾದ ಪರಶಿವನ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಯಾರು ಪ್ರದಕ್ಷಣೆ ಹಾಕುವರೋ ಅವರು ಸಪ್ತದ್ವೀಪ, ಸಪ್ತಸಾಗರ, ಸರ್ವಪರ್ವತಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೇ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದಂತೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದೆಂದರೆ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ. ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ರಚಿಸಿದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇದ್ದರೆ ಅದು ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದುದು. ಆ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರ ದರ್ಶನ ಸಮಾನವು. ಗಂಗೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೀರ್ಥವಿಲ್ಲ. ತಾಯಿಗೆ ಸಮನಾದ ಗುರುವಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮವಾದ ದೇವರಿಲ್ಲ. ಗುರುವಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ತತ್ವವಿಲ್ಲ.

ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರ ಸಮುದ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದ್ದಂತೆ ಗಂಗೆಯು ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಶಾಂತಗುಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಬಂಧುವಿಲ್ಲ. ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ತಪಸ್ಸಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆಗೆ ಸಮವಾದ ನದಿಯಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆಯ ಪವಿತ್ರವಾದ ಹೆಸರು ಪಾಪವೆಂಬ ಅಡವಿಗೆ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು ಇದ್ದಂತೆ. ಗಂಗೆಯ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರೋಗವನ್ನೇ ಕಳೆಯುವಳು. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಗಾಯತ್ರಿಯು ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಮಾತೆ. ಗಂಗೆಯು ಲೋಕದ ಮಾತೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರು ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಾಯತ್ರಿ, ಗಂಗಾ, ತುಳಸಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇವು ನಾಲ್ಕು ನರರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭವಾಗಿವೆ. ಗಂಗೆಯ ನೀರಿನ ಒಂದು ಕಣ, ಹನಿ, ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೂ ಸರ್ವಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಸಗರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಒಂದು ಹನಿಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸ ಭಾವವು ದೂರವಾಯಿತು. ಅವನು ಒಳ್ಳೇ ಗತಿಯನ್ನು ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಪಡೆದನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಆರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಪಟ್ಟದರಸಿಯ ಸಹಗಮನವನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಔರ್ವಮುನಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೭

ನಾರದ:- ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸನಕ ಋಷಿಯೆ, ಸಗರ ವಂಶದ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಗಂಗೋದಕದ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ರಾಕ್ಷಸ ಭಾವದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆ ಸಗರನು ಯಾರು? ಅವರ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಯಾವ ರಾಜನು ರಾಕ್ಷಸ ಭಾವದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಸನಕ:- ಮುನಿಪುಂಗವನೆ, ಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ಆ ಗಂಗಾ ಜಲದ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಗರ ರಾಜನ ವಂಶ ಉದ್ಧೃತವಾಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಬಾಹು ಎಂಬ ದೊರೆ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು ಆ ಮಹಾರಾಜ. ಗೋದಾನ, ಭೂದಾನ, ವಸ್ತ್ರದಾನಗಳಿಂದ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳಿದನು. ವೈರಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸಿದನು, ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಹರಿ, ಗುರುಗಳನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು. ಇಂಥ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಆನಂದದಿಂದ ಇದ್ದರು. ಉತ್ತದೆ ಬಿತ್ತದೆ ಭೂಮಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ನೀರು ಹನಿಸದೇ ಗಿಡ ಬಳ್ಳಿಗಳು, ಹೂ, ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಳೆಗರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜನರು ಧರ್ಮದಿಂದಿದ್ದು, ಪಾಪ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಇಂಥ ಪುಣ್ಯತಮವಾದ ರಾಜ್ಯದೊಳಗೆ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರದ ಅಂಕುರಾರ್ಪಣವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ದೇಶಗಳಿಗೆ ನಾನೇ ದೊರೆ. ಬಲಿಷ್ಠನಾದ

ದೇಶಪಾಲಕನೂ ನಾನೇ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕರ್ತ ಎಂದರೆ ನಾನೇ. ಅಂದಬಳಿಕ ನನಗಿಂತ ಪೂಜ್ಯನು ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಹೀಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಬೆಳೆದ ಬಳಿಕ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಉತ್ಕರ್ಷ ಕಂಡು, ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಆ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಕಾಮ, ಕಾಮದಿಂದ ಕ್ರೋಧ, ಹೀಗೆ ಆ ದುರ್ಗುಣಗಳ ಪರಂಪರೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

ಯೌವನಂ ಧನ ಸಂಪತ್ತಿಃ ಪ್ರಭುತ್ವಮವಿವೇಕಿತಾ ।
ಏಕೈಕಮಪ್ಯನರ್ಥಾಯ ಕಿಮು ಯತ್ರ ಚತುಷ್ಟಯಂ ॥

ಯೌವನ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ದೊರೆತನ, ಅವಿವೇಕ ಈ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದೂ ಸಹ ಮಹಾ ಅನರ್ಥವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅಂದಬಳಿಕ ಯಾರಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ನಾಲ್ಕೂ ಸೇರಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅವರಿಗೆ ಅನರ್ಥ ಪರಂಪರೆ ಉಂಟಾಗುವದೆಂದು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೇನು! ಅಸೂಯಾವಿಷ್ಟನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತು ಬಂದರೆ ಒಣಹುಲ್ಲಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ತಗುಲಿದಂತೆ. ಅವರ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಹಾಳಾಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು ನಿಷ್ಠುರ ಮಾತನಾಡಿದ ಜನರಿಗೆ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಬಾಂಧವರು ಎಲ್ಲರೂ ಶತ್ರುಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಿತ್ರರು, ಮಕ್ಕಳು, ಮಡದಿ, ಮನೆ, ಹೊಲ, ಧನ, ಧಾನ್ಯ, ಪಶು, ಪರಿವಾರ ಎಲ್ಲವೂ ಹಾಳಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುವ ನರನು ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು. ಅರ್ಥಾತ್ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನ ದೋಷದಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ವಿನಾಶ ಹೊಂದುವದರಿಂದ ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅಹಂಕಾರ, ಅಸೂಯೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾದ ಆ ಬಾಹುರಾಜನಿಗೆ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲೂ ಅನೇಕ ವೈರಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಹೈಯಯ, ತಾಳಜಂಘ ಮುಂತಾದ ರಾಜರು ಅವನ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದರು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನು ಯಾವನಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿರುವನೋ ಅವನ ಭಾಗ್ಯವು ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನು ವಿಮುಖನಾದರೆ ಅವನ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಅಳಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಭಗವಂತನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಎರವಾದ ಆ ಬಾಹುರಾಜನ ಮೇಲೆ ಅವನ ವೈರಿಗಳು ಏರಿಬಂದರು. ಹೈಯಯ, ತಾಳಜಂಘ ಮುಂತಾದ ವೈರಿಗಳೊಡನೆ ಘೋರ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತು. ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೂ ನಡೆಯಿತು. - ಆ ದಾರುಣಸಂಗ್ರಾಮ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಾಜಿತನಾದ ಸೂರ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಬಾಹುರಾಜ. ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ ದಿಕ್ಕುಗಾಣದೆ ಸಮರ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಜೀವದಾಶೆಯಿಂದ ಕಾಲ್ದೆಗೆದ. ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ತಲೆಮರೆಸಿ ಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿಹೋದ. ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ವಚ್ಛ ನೀರಿನ ಸರೋವರವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು ಆ ದುಃಖಿತ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ. ಆ ಸರೋವರದ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ನಿಬಿಡ ಗಿಡಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕುಳಿತು ಆನಂದರಿಂದ ಕಲಕಲ ನಿನಾದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬಾಹುರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿದವು. ಈ ರಾಜನು ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚಿನವ ಎಂಬುದು ಅವುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಗಿಡದ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಸರೋವರದಲ್ಲಿಯ ಹಂಸ, ಕಾರಂಡವ, ಬಕ, ಭ್ರಮರಾದಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟವು. 'ಅಯ್ಯೋ

ಬಹಳ ಕಷ್ಟಕಾಲ ಬಂದಿತು ಈ ಪಾಪಿರಾಜ ಬಂದ ನಮ್ಮ ಈ ಪುಣ್ಯ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಇನ್ನೇನು ಮಾಡುವದು? ' ಎಂದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನುಡಿದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂತರಿತವಾದವು. ಕೂಡಲೇ ಆ ರಾಜನು ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಮಧುರವಾದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ಗಿಡನ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಆಗ ಸುಖವಾಗಿತ್ತು ಆ ತಣ್ಣೆಳಲು. ಹಿತವಾಗಿತ್ತು ಆ ತಂಗಾಳಿ.

ಇತ್ತ ಬಾಹುರಾಜನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಓಡಿಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವನ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ 'ಧಿಕ್ಕಾರವಿರಲಿ ರಾಜನಿಗೆ' ಎಂದು ಆ ದೊರೆಯನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು ಈ ಮಹಾರಾಜನ ದುರ್ಗುಣಗಳು. ಬಾಹು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದು ನೋಡಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಂದಲೇ ನಿಂದಿತವಾಗಿ ಬಾಹುರಾಜನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ. ಅವನು ಇದ್ದೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಇದ್ದ. ಅಪಕೀರ್ತಿಯು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದಿತ್ತು. ಅಪಕೀರ್ತಿಗೆ ಸಮನಾದ ಸಾವಿಲ್ಲ.! ಕೋಪಕ್ಕೆ ಸಮನಾದ ವೈರಿಯಿಲ್ಲ! ನಿಂದೆಗೆ ಸಮವಾದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ. ಕಾಮಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಬೆಂಕಿ ಇಲ್ಲ. ಅನುರಾಗಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ಪಾಶವಿಲ್ಲ. ದುರ್ಜನರ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ವಿಷವಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅಪಕೀರ್ತಿಯು ತನಗೆ ಬಂದಿತಲ್ಲ! ಎಂದು ತಿಳಿದು ರೋದಿಸಿದ ಆ ಬಾಹುರಾಜ. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಲಾಪಗೈಯುವ ಅವನ ರೋದನ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅರಣ್ಯರೋದನವೇ ಆಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನ ತಾಪ, ವೈರಿಗಳಿಂದ ಅಪಮಾನ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಭರ್ತ್ಸನೆ, ಅರಣ್ಯವಾಸ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಮುಂತಾದವು ಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬೇಗ ಮುಪ್ಪು ಬಂದಿತು. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಔರ್ವಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಅವನು ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾದ. ಮತ್ತು ದುಃಖದಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ. ದೊರೆ ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಗರ್ಭಿಣಿ ಇದ್ದಳು ಅವನ ಕಿರಿಯ ಹೆಂಡತಿ. ಅವಳು ಪತಿವ್ರತೆಯೂ, ದುಃಖತಪ್ತಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಪತಿಯ ವಿರಹವನ್ನು ತಾಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯಿಂದ. ಅವಳು ಬಹುವಿಧವಾಗಿ ವಿಲಾಪಗೈದಳು ಆ ವಿಜನ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ. ಕೊನೆಗೆ ಆತನ ಪತಿಯೊಡನೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಒಣ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಆಯ್ದು ಚಿತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಚಿತೆಯನ್ನು ಏರಿದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಔರ್ವ ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಅಂತರ್ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ತ್ರಿಕಾಲಜ್ಞರಷ್ಟೇ ಇಂತಹ ಮಹಾಮುನಿಗಳು! ಹಿಂದಾದದ್ದು, ಇಂದಾಗುವದು, ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವದು ಎಲ್ಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಅಂಗೈಯ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯಂತೆ ಸುಸ್ಪಷ್ಟ. ಆ ಔರ್ವಮುನಿ ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲ. ಮಹಾ ತಪಸ್ವಿ. ಅತ್ಯಂತ ತೇಜಸ್ವಿ. ತೇಜಸ್ಸಿನ ರಾಶಿಯೇ ಔರ್ವ ಮುನಿ ಎಂದರೆ ಯಥಾರ್ಥವೇ ಆದೀತು. ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವಿಯಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಯು ಬಾಹುರಾಜನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಚಿತೆಯ ಮೇಲೆ ರಾಜನ ಶವವನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಕಿರಿಯ ರಾಣಿ ಸಹಗಮನಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತಳಾದದ್ದು ಕಂಡು, ಮುನಿಗೆ ಕೈ ಎತ್ತಿ ಅವಳಿಗೆ ತುಸು ತಡೆಯಲು ಹೇಳಿದನು. 'ಸಾಧ್ವಿಯಾದ ಮಹಾರಾಣಿ, ಇಂತಹ ಸಾಹಸ ಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಗಂಡನೊಡನೆ ಆತ್ಮದಹನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಕುಲಕ್ಕೇ ನೀನು ಭಯಂಕರವಾದ ಅಪಚಾರ. ಮಾಡಿದಂತಾಗುವದು. ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಲಿರುವ ಮಗು ಮೂಡಿದೆ ಅವನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯ

ವೈರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು ನಷ್ಟವಾದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪುನಃ ದೊರಕಿಸಿ, ನಿನ್ನ ವಂಶದ ಕೀರ್ತಿ ಬೆಳಗುವನು. ನಿನ್ನ ಮೃತನಾದ ಪತಿಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂತಸ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಮೊದಲು ಈ ಚಿತೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿ

ಬಾಲಾಪತ್ಯಾಶ್ಚ ಗರ್ಭಿಣ್ಯೋ ಹ್ಯದೃಷ್ಟಋತವಸ್ತಥಾ ।
ರಜಸ್ವಲಾ ರಾಜಸುತೇ ನಾರೋಹಂತಿ ಚಿತಾಂ ಶುಭೇ ॥

ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರು, ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀ, ಋತುಮತಿಯಾಗದ ಬಾಲವಿಧವೆಯರು, ಮುಟ್ಟಾದವರು ಪತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಬಾರದು, ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರದ ಆದೇಶವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ಭ್ರೂಣ ಹತ್ಯಾ, ಶಿಶುಹತ್ಯಾ ಪಾಪವು ಬರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ ಹತ್ಯಾದಿ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾಸ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಕೃತಘ್ನನಿಗೂ, ಶಿಶುಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದವನಿಗೂ, ಧರ್ಮದ್ವೇಷಿಗೂ ಯಾವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಈಗ ಚಿತಾರೋಹಣ ಮಾಡಿದರೆ ಶಿಶುಹತ್ಯಾ ಪಾತಕವು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಈಗ ಚಿತಾರೋಹಣ ಮಾಡಬೇಡ. ಪತಿಯ ಮರಣದಿಂದ ನಿನಗೇನೋ ಮಹಾದುಃಖವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ಈಗ ತಾಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುಂದೆ ಮಗನ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ನಿನ್ನ ಈ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಉರಿ ಶಾಂತವಾಗುವದು''. ಔರ್ವಮುನಿಯ ಮಾತು ಯುಕ್ತಿ ಯುಕ್ತವೆನಿಸಿತು ಆ ಸಾಧ್ವಿಗೆ. ''ಅಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವರ ಮಾತನ್ನು ಮೀರುವದು ಮಹಾ ಪಾತಕ. ಮೇಲಾಗಿ ಅವರು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಸಂತತಿಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಹಿತವನ್ನು. ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ'' ಎಂದು ಬಗೆದು ಚಿತೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದಳು. ದುಃಖೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಮುನಿಯ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ರೋದಿಸಿದಳು. ಔರ್ವಮುನಿ ಅವಳನ್ನು ಸಂತೈಸಿದಳು. ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತರ ಮಾತು ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!

ಔರ್ವ:- ರಾಜಕುಮಾರಿ ರೋದಿಸಬೇಡ. ದುಃಖಪಡಬೇಡ. ಮುಂದೆ ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಭವಿಷ್ಯ ಕಾದಿದೆ. ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಬೇಡ. ಮಗನಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅವನ ಮುಂದಿನ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ದುಃಖ ತಾಳಿಕೊ. ಹುಟ್ಟಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ದೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಪುಣ್ಯ ನಿನ್ನದಾಗಲಿರುವದು. ಶೋಕವನ್ನು ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಪ್ರೇತವನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಗೊಳಿಸು. ಎಷ್ಟೇ ದುಃಖವಾಗಲಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಪಂಡಿತನಿರಲಿ, ಅಪಂಡಿತನಿರಲಿ, ಧನಿಕನಿರಲಿ, ಮೂರ್ಖನಿರಲಿ, ಸದಾಚಾರಿಯಿರಲಿ, ದುರಾಚಾರಿಯಿರಲಿ, ಮೃತ್ಯುವಿನ ಎದುರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೆ. ಕಾಲಬಂದಿತೆಂದರೆ ಸಾವು ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರಲಿ, ನಾಡಿನಲ್ಲಿರಲಿ, ಕಡಲಿನಲ್ಲಿರಲಿ, ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ಮರಣ ಒದಗಿಬಂದಿತೆಂದರೆ ಬಾಲ್ಯ ಯೌವನ, ವಾರ್ಧಕ್ಯ ಯಾವದನ್ನೂ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಸಾವಿನ ಕರೆಬಂದಾಗ ತೆರಳುವದೊಂದೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯ. ಕರ್ಮಬದ್ಧರನ್ನು ನಾರಾಯಣನೇ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮಕೃತವಾದುದು ಎಂದು ದುಃಖವನ್ನು ಬಿಡು,

ಸಮಾಧಾನ ಹೊಂದು. ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಮುಂದಿನ ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಸು. ವಿವೇಕದಿಂದ ಮಗುವಿನ ಮುಂದಿನ ಭವಿಷ್ಯ ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು.'' ಹೀಗೆ ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು- ಆ ಮುನಿಗಳು. ಅವಳಿಗೂ ಈ ಮಾತು ಸಮುಚಿತವೆಂದು ತೋರಿತು. ಔರ್ವಮುನಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಆ ಸಾಧ್ವಿಯು ಚಿತೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದಳು. ಮನದ ದುಗುಡ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ತನ್ನ ಮನೆತನವು ಮುಂದುವರೆದು ಕುಲದ ಕೀರ್ತಿಯು ಬೆಳಗುವಂತೆ ಉಪದೇಶಗೈದ ಆ ಮಹಾ ಮುನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗೈದು ನಮ್ರಳಾಗಿ ನುಡಿದಳು.

ರಾಣಿ:- ತಮ್ಮಂತಹ ಸಜ್ಜನರು ಪರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವದು ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ! ಮರಗಳು ತಮ್ಮ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಹಣ್ಣು ಬಿಡುತ್ತವೆಯೇ! ಪರರ ದುಃಖವನ್ನು ತಿಳಿದು ಹಿತನುಡಿಗಳಿಂದ ಸಂತೈಯಿಸಿ, ತಿಳಿಹೇಳಿ, ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವವನೇ ದೇವಮನುಷ್ಯ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ದುಃಖದಿಂದ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಹಿಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗುವವನ್ನು ನರರಲ್ಲ. ನರರೂಪೀ ನಾರಾಯಣ. ಅರ್ಥಾತ್ ಅವನಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿಧಾನವಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸಜ್ಜನರು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟಲ್ಲಿ ದುಃಖದ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲ. ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ, ಸೂರ್ಯ ಬೆಳಗಿದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲೆ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕುಂಟೆ? ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಆ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರೈಸಿದಳು. ಅದೇ ಸರೋವರದ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಮುನಿ ಔರ್ವ ಋಷಿಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜರುಗಿಸಿದಳು. ನಿಜವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದ ಆ ಔರ್ವ ಮುನಿ. ಅವನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಔರ್ಧ್ವ ದೈಹಿಕ ವಿಧಿಯಿಂದ ಮೃತನ ಮೇಲೆ ದೇವತಾನುಗ್ರಹವಾಯಿತು. ಅವನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರವಾದ ಕೂಡಲೆ ಮುನಿ ಹಾಗೂ ಮಡದಿಯರು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಹಾರಾಜನು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಿಂದಲೇ ದೇವವಿಮಾನವೇರಿದನು. ಔರ್ವಮುನಿಗೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಮೋಕ್ಷ ಪದವನ್ನು ಪಡೆದನು. ನೋಡಿದಿರಾ ದೊಡ್ಡವರ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ! ಮಹಾತ್ಮರು ದಯೆ ದೋರಿ, ದೃಷ್ಟಿಬೀರಿ, ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕು. ಎಂಥ ಪಾಪಿಯೂ ಪಾಪಮುಕ್ತನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಪತಿಯ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿ ಆ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯು ತನ್ನ ಸವತಿಯೊಂದಿಗೆ ಔರ್ವ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಅವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದಳು, ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದಳು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಏಳನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೮

ಔರ್ವರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ವಿಷಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಗರರಾಜನ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ. ಕಪಿಲ ಮುನಿಯಿಂದ ಸಗರ ಕುಮಾರರು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾದದ್ದು.

ಸನಕ:- ಔರ್ವ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬಾಹುರಾಜನ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾಂತೆಯರೂ ಮುನಿಗಳ ಸೇವೆ ಗೈಯತೊಡಗಿದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆ ರಾಣಿಯರ ಸೇವಾ ಶುಶ್ರೂಷೆಯಿಂದ ಮುನಿ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ. ಆರು ತಿಂಗಳು ಗತಿಸಿದವು. ಇದೇ ಕ್ರಮದಿಂದ . ಹಿರಿಯ ರಾಣಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಸವತಿ ಮಹಾರಾಜನಿದ್ದಾಗಲೇ ಗರ್ಭವತಿಯಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಖೇದವೆನಿಸಿತ್ತು. ಮಹಾರಾಜ ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಔರ್ವ ಮುನಿಯು ನುಡಿದ ಮಾತು, ಅವಳ ಮನದ ಮತ್ಸರದ ಕಿಡಿಗೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು. ಸವತಿಯ ಮಗ ಮುಂದೆ ಮಹಾರಾಜನಾಗುವ ಎಂಬ ಮುನಿಯ ಭವಿಷ್ಯ ಅವಳಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆಯನ್ನು ಹೆಡೆಯೆತ್ತುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸವತಿಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ತಾಯಿಯಾಗುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು. ದುರ್ವಿಚಾರದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತಳಾದ ಅವಳು, ಕಿರಿಯ ರಾಣಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ವಿಷ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದಳು. ಆದರೆ ಔರ್ವಮುನಿಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಕಿರಿಯ ರಾಣಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸವತಿ ಹಾಕಿದ ವಿಷ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನೂ ಉಂಟು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ವಿಮಣಿಯಾದ ಕಿರಿಯ ರಾಣಿಯು ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದರೂ ಮುನಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರು ಕೂಡುವ ನೆಲ, ಓಡಾಡುವ ಸ್ಥಳ, ಪೂಜೆಯ ಕೋಣೆ, ಪಾಠ ಹೇಳುವ ಮೊಗಶಾಲೆ, ಹೋಮ ಮಂಟಪ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗುಡಿಸಿ, ಪೂಜಾದಿ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಈ ಸೇವಾಭಾವದ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಸವತಿಯ ವಿಷ ಅವಳ ಗರ್ಭವನ್ನು ಬಾಧಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ 'ಗರ' ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ವಿಷ ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಅವಳು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಆಗ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತ. ಗುರುಸೇವೆಯಿಂದ ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ವಿಷವೆಲ್ಲ ನಿರ್ವೀರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಮಗು ತೇಜಃಪುಂಜವಾಗಿಯೇ ಹೊರಬಂತು.

ಅಹೋ ಸತ್ಸಂಗತಿರ್ಲೋಕೇ ಕಿಂ ಪಾಪಂ ನ ವಿನಾಶಯೇತ್ ।
ನ ದದಾತಿ ಸುಖಂ ಕಿಂ ವಾ ನರಾಣಾಂ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಣಾಂ ॥

ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಯಚ್ಚಾನ್ಯತ್ಕಾರಿತಂ ಪರೈಃ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ನಾಶಯತ್ಯಾಶು ಪರಿಚರ್ಯಾ ಮಹಾತ್ಮನಾಂ ॥

ಜಡೋಽ ಪಿ ಯಾತಿ ಪೂಜ್ಯತ್ವಂ ಸತ್ಸಂಗಾಜ್ಜಗತೀತಲೇ ।
ಕಲಾಮಾತ್ರೋಽಪಿ ಶೀತಾಂಶುಃ ಶಂಭುನಾ ಸ್ವೀಕೃತೋ ಯಥಾ ॥

ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನು ತಾನೇ ನಾಶಮಾಡಲಾರದು! ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಜನರಿಗೆ ಯಾವ ಸುಖವು ತಾನೇ ಲಭಿಸಲಾರದು! ಸಜ್ಜನ ಸಂಗತಿಯು ಸಕಲ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಪುಣ್ಯಕರ್ಮವು ಸಕಲ ಸುಖಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡವರ ಸೇವೆಯು ತಿಳಿದು ಅಥವಾ ತಿಳಿಯದೇ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಇತರರಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ ಪಾಪ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಲಂಕಿಯಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಈಶ್ವರನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಜಗನ್ಮಾನ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾದ ನರನು ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗದಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ತೇಜೋನಿಧಿಯಾದ ಔರ್ವಮುನಿ ಕಿರಿಯರಾಣಿ ಹೆತ್ತ ತೇಜಃಪುಂಜನಾದ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿದ. 'ಗರ' ಎಂದರೆ ವಿಷವನ್ನು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು 'ಗರ' ಸಹಿತವಾಗಿಯೇ ಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ 'ಸಗರ ' ಎಂದು ಮುನಿಗಳು ಹೆಸರಿಸಿ ಜಾತಕರ್ಮಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ತಾಯಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಸಿದಳು. ಆ ಸಗರ ಕುಮಾರನನ್ನು. ಬಾಲ್ಯ ಉಪನಯನ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಔರ್ವಮುನಿಯಿಂದಲೇ ನೇರವೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಆ ರಾಜಕುಮಾರನಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ ಎರಡನ್ನೂ ಕಲಿಸಿದರು. ರಾಜರು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ದಂಡನೀತಿ; ಅರ್ಥಕಾರಣ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಯುದ್ಧಶಾಸ್ತ್ರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಆ ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಆ ಸಗರಕುಮಾರನು ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ. ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತನಾದರೂ ಕ್ಷಮಾಗುಣವುಳ್ಳವನು. ರಾಜಕುಮಾರನಾದರೂ ವಿನೀತನಾಗಿದ್ದನು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮುನಿಪುಂಗವನ ಪೂಜೆ ಹವನ ಹೋಮಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ತುಳಸಿ, ಹೂ, ಅರ್ಘೋದಕ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವರ ಪೂಜಾಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅಣಿಮಾಡಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದೊಡ್ಡವಂಶ, ಔರ್ವರಂಥ ಮುನಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ, ತಾಯಿಯಿಂದ ಗುರುಭಕ್ತಿ ಉಪದೇಶ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೂಡಿ ಅವನೊಬ್ಬ ಸದ್ಗುಣಗಳ ತವನಿಧಿಯೇ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಸಗರ ಕುಮಾರನು ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ವಿನಿಯದಿಂದ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದನು, ನಮ್ರನಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

ಸಗರ:- ಅಮ್ಮಾ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ! ಅವನ ಹೆಸರು ಏನು? ಯಾವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿಯಲು ಕುತೂಹಲ ನನಗಾಗಿದೆ ! ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ತಿಳಿಸು. ತಂದೆಯಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ. ತಂದೆಯುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳು ದರಿದ್ರರಿದ್ದರೂ ಸಿರಿವಂತರೇ ಸರಿ. ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿ, ಕಮಲವಿಲ್ಲದ ಕೊಳ, ಪತಿಯಿಲ್ಲದ ಸತಿಯಂತೆ ತಂದೆಯಿಲ್ಲದ ಮಗನೂ ಕೂಡ ಅನಾಥನೂ ತೇಜೋಹೀನನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಅರುಹು-ನನ್ನ ತಂದೆ ಎಲ್ಲಿರುವನು?

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವನ ತಾಯಿಗೆ ದುಃಖ ಒತ್ತರಿಸಿ ಬಂದಿತು. ಅವಳು ಮೊದಲು ನಿಡಿದಾದ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು. ಕೊರಳು ಬಿಗಿದು ಬಂದಿತು, ಕಣ್ಣು ನೀರು ತುಂಬಿತು. ಧ್ವನಿ ಗದ್ಗದವಾಯಿತು. ದುಃಖದಿಂದ ಮಗನ ಎದುರು ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಅವನ

ತಂದೆ ಹೈಹಯ ತಾಳಜಂಘರಿಂದ ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದು, ಅದೇ ದುಃಖದಿಂದ ಕೊರಗಿನಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡ ಸಮಾಚಾರ ಅರುಹಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಗರಕುಮಾರನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಸಿಡಿದೆದ್ದಿತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಾದವು. ''ವೈರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕುವೆನೆಂದು'' ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾಯಿಯ ಎದುರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ತೊಟ್ಟನು. ಔರ್ವಮುನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ತಾಯಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಮುನಿಗಳು 'ವಿಜಯೀಭವ' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತುಂಬುಹೃದಯದಿಂದ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಆ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು. ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ ಸಗರನು ಔರ್ವಾಶ್ರಮದಿಂದ ಹೊರಹೊರಟನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ವಶಿಷ್ಠರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಇದು ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಕುಲಾಚಾರ್ಯರಾದ ಅವರು, ಆ ಸಗರಕುಮಾರನಿಗೆ ಆಗ್ನೇಯಾಸ್ತ್ರ, ಪರ್ಜನ್ಯಾಸ್ತ್ರ, ವರುಣಾಸ್ತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ವೈರಿ ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಅವನನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ರಾಜಕುಮಾರನು ದಂಡಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟನು. ವೀರಾಗ್ರಣಿಯಾದ ಸಗರನ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ವೈರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗಕಂಡರು. ಶತ್ರುಗಳ ಪುತ್ರರೂ, ಮಿತ್ರರೂ, ಮಂತ್ರಿಗಳೂ, ಪರಿವಾರದವರೂ ಸಗರಕುಮಾರನ ಶಸ್ತ್ರಾಘಾತದಿಂದ ಕ್ಷತ ವಿಕ್ಷತರಾಗಿ ಪರಲೋಕವನ್ನೈದಿದರು. ರಾಜಕುಮಾರನು ಬಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣವು ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಅರಿಪುರವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿತು. ಶತ್ರುಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು. ಹಲವರು ಶರಣು ಬಂದರು. ಉಳಿದವರು ಚದುರಿದರು. ಇತರರು ಹೆದರಿ ಓಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಎದೆ ಒಡೆದವರು, ತಲೆ ಒಡೆದವರು, ಕೈಕಾಲು ಕತ್ತರಿಸಿದವರು. ಶತ್ರುಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಬಹು ಜನರು ಕಂಡು ಬಂದರು. ಇಷ್ಟಾಗಿ ಅಳಿದುಳಿದವರು ಹುಲ್ಲುಕಚ್ಚಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿದರು. ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಬಟ್ಟೆ ಬಿಟ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದರು.

ಸಗರರಾಜನ ಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಸೋಲಿನ ರುಚಿಕಂಡ ಶಕರು, ಯವನರು ಉಳಿದ ಅನೇಕ ರಾಜಮಹಾರಾಜರು ವಶಿಷ್ಠರನ್ನು ಮೊರೆಹೊಕ್ಕರು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆ ಆ ರಾಜರಿಗೆಲ್ಲ! ಚಾರರಿಂದ ಈ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಯಿತು. ಸಗರ ರಾಜನಿಗೆ. ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಸೋತ ಶತ್ರುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅವನು ಕೂಡ ವಿನಯದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನಿಂತನು. ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ವಶಿಷ್ಠರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ''ರಾಜನ್'' ಈ ಶಕ, ಯವನ ಮುಂತಾದ ರಾಜರು ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣಾಗತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು ರಾಜರ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೀನು ಕರುಣೆ ತೋರು. ಮರಣ ಶಾಸನ ಮಾಡಬೇಡ. ಆದರೆ ಅಪರಾಧಿಯಾದ ಇವರನ್ನು ಹಾಗೇ ಬಿಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆ ಆಗಿರಲಿ. ಅವಮಾನಿತರಾಗಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ತಿರುಗದಂತೆ ಮಾಡೋಣ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಾಜಯದ ಕುರುಹಾಗಿ ಶಕರಿಗೆ ಮಂಡನ (ತಲೆ ಬೋಳಿಸಿ) ಮಾಡಿಸಿದರು. ಯವನರಿಗೆ ತಲೆ ಮೇಲೆ ನಿಡುಗೂದಲು ಇಡಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಉಳಿದ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಗಡ್ಡ ಇಟ್ಟು ಮೀಶೆ ತೆಗೆಸಿದರು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಮೀಶೆ ಇಟ್ಟು ಗಡ್ಡ

ತೆಗೆಯಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳಾದ ವಶಿಷ್ಠರಿಂದ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಕಾರಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವೈರಿಗಳ ಆ ಅವತಾರ ಕಂಡು ಸಗರರಾಜನಿಗೆ ನಗು ಬಂದಿತು. ಅವನು ಮಂದಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ವಶಿಷ್ಠರನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನು.

ಸಗರ:- ಗುರುಗಳೇ ಈ ದುರಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ಏಕೆ ರಕ್ಷಿಸುವಿರಿ? ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪಾಪಿಗಳು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ದೋಚಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಪಿತೃದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಇವರನ್ನು ನಾನು ಈಗಲೇ ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದು ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಗಳನ್ನು ಶಾಸನ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಸರ್ವನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ದುರ್ಜನರು ತಮ್ಮ ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ಮೊದಲು ಮಹಾಮತ್ತರಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಪೀಡಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮುಂದೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಅವರ ಶಕ್ತಿ ಕುಂದಿದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಒಳ್ಳೆಯವರಂತೆ ಸಜ್ಜನರ ಸೋಗುಹಾಕಿ ನಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುತ್ಸಿತ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಪಟಿಗಳಾದ ದುಷ್ಟಜನರು ತಾವು ತಮ್ಮ ಸೇನಾ ಬಲವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗುವರೆಗೆ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಯವಾಗುವವರೆಗೆ ಸೌಮ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ವಂಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದಾಸಭಾವಂ ಚ ಶತ್ರೂಣಾಂ ವಾರಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ಚ ಸೌಹೃದಂ ।
ಸಾಧುಭಾವಂ ಚ ಸರ್ಪಾಣಾಂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕಾಮೋ ನ ವಿಶ್ವಸೇತ್ ॥

ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸುವವನು, ಶತ್ರುಗಳು ದಾಸರಾಗಿ ನಟಿಸುವದನ್ನೂ ಸೂಳೆಯರು ತೋರಿಸುವ ಸೌಮನಸ್ಯವನ್ನೂ, ಸರ್ಪಗಳ ಒಳ್ಳೆತನವನ್ನೂ ನಂಬಬಾರದು. ಆದುದರಿಂದ ಗುರುಗಳೇ. ನೀತಿ ನಿಪುಣನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ದುಷ್ಟರ ಒಳ್ಳೇತನವನು ನಂಬಬಾರದು. ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಬಯಸುವರು ಎಂದೂ ನೀಚ ಜನರ ನಯ ವಿನಯಗಳನ್ನು ನೆಚ್ಚಿ ಮೋಸ ಹೋಗಬಾರದು.

ದುರ್ಜನಂ ಪ್ರಣತಿಂ ಯಾಂತಂ ಮಿತ್ರಂ ಕೈತವಶೀಲಿನಂ ।
ದುಷ್ಟಾಂ ಭಾರ್ಯಾಂ ಚ ವಿಶ್ವಸ್ತೋ ಮೃತ ಏವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬಂದ ದುರ್ಜನನನ್ನು ಮೋಸಗಾರನಾದ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು, ಕೆಟ್ಟ ನಡತೆಯುಳ್ಳ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನಂಬುವವನು ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಖಂಡಿತ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾನ್ಯರೆ, ಇವರನ್ನು ನೀವು ರಕ್ಷಿಸುವದು ಬೇಡ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಹಸುವಿನ ಮುಖದ ಹೆಬ್ಬುಲಿಗಳು. ಈಗ ಸೌಮ್ಯರಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಇವರು ಘಾತಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕೊಂದು ಯಮಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟುವೆನು. ಅನಂತರ ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂದ ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾಗಿ ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಆಳುವೆನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಶಿಷ್ಠರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಸಗರನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ, ನಗುತ್ತ ನುಡಿದರು. 'ಮಹಾರಾಜ ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೋ ಸರಿ. ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಅತ್ಯಂತ ದಾರುಣವಾದ ಅಪಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳು. ಅದರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಶಾಂತಿ, ಸುಖ ಸಮಾಧಾನಗಳು ದೊರೆಯುವವು. ನಾನು ಈಗ ಈ ಎಲ್ಲ ವೈರಿಗಳ ಕೂದಲು ತೆಗೆಯಿಸಿ ಮೀಶೆ ಬೋಳಿಸಿ, ಗಡ್ಡ ತೆಗೆಯಿಸಿ, ಮೃತಪ್ರಾಯರನ್ನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಸರಿ. ಇಂಥ

ಮೃತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವವರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೊಂದರೆ ನಿನಗೇನು ಕೀರ್ತಿ! ರಾಜನ್, ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಟರಾಜರ ಕುಲ ತಮ್ಮ ದುಷ್ಟ ಕರ್ಮದಿಂದಲೇ ಹತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳಿಂದಲೆ ಪ್ರಣಷ್ಟರಾದವರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೊಲ್ಲುವದರಲ್ಲಿ ಏನು ಪುರುಷಾರ್ಥ? ಪಾಪ ಮಾಡಿದ ಶರೀರವು ತನ್ನ ಪಾಪದಿಂದಲೇ ಹತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ.

ಆತ್ಮನಿಗಂತೂ ಸಾವಿಲ್ಲ. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನಿರ್ಣಯ. ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರವರ ಕರ್ಮಗಳೇ ಅವರವರ ದೈವಕ್ಕೆ ಮೂಲ. ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ದೇವರ ಅಧೀನ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರರು. ದೈವದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರುವ ನೀನು ಸ್ವಕರ್ಮಹತರಾದ ಇವರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹಿಂಸಿಸುವದು ಸರ್ವಥಾ ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಕುಲದ ಕೀರ್ತಿ ಉಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಜೀವದಾನ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು '' ಗುರುಗಳ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಗರ ರಾಜನು ಶಾಂತನಾದನು. ವೈರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ. ಅನಂತರ ಕುಲಗುರುಗಳಾದ ವಶಿಷ್ಠರು, ಅನೇಕ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ಸಗರ ರಾಜನಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಆ ಸಗರ ದೊರೆಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಡದಿಯರು. ಕಾಶ್ಯಪನ ಮಗಳಾದ ಕೇಶಿನಿ, ವಿದರ್ಭ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಸುಮತಿ. ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯರೊಂದಿಗೆ ಸಗರನು ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತ, ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಗರ ರಾಜನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸುಖಾಸೀನನಾದ ಬಳಿಕ, ಒಂದು ದಿನ ಔರ್ವಮುನಿಗಳು ವನದಿಂದ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದರು. ತಪೋನಿಧಿಗಳಾದ ಆ ಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾದ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿದ ಸಗರರಾಜ. ಆನಂದದಿಂದ ಆತಿಥ್ಯ ನೀಡಿದ. ಅವರನ್ನು ಸರ್ವರೀತಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿ ಸೇವಿಸಿದ. ಮಹಾರಾಜನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪತ್ನಿಯರಾದ ಕೇಶಿನಿಯೂ, ಸುಮತಿಯೂ ಔರ್ವಮುನಿಗಳ ಸೇವೆಮಾಡಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತಾನದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದಿತು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರು- ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಔರ್ವಮುನಿಗಳು. ಭಾರ್ಗವ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬೇಕಾದ ವರನೀಡುವ ಶಕ್ತಿ ಆ ಔರ್ವಮುನಿಗಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯ ರಾಣಿಯರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ರಾಣಿಯರ ಮುನಿಸೇವೆ ಅಧಿಕಾಧಿಕ. ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಕರಾದ ಔರ್ವಮುನಿಗಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಪ್ರಣಿಧಾನ ಮಾಡಿದರು. ಅಂತರ್ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದ ಗರ್ಭಭೇದಿಸಿ ಮುಂದಾಗುವದನ್ನು ಅಂದೇ ತಿಳಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ರಾಣಿಯರಿಗೂ 'ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಪುತ್ರ ಲಾಭವಾಗಲಿ' ಎಂದು ವರ ನೀಡಿದರು. ಆನಂದದಿಂದ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಕರೆದು ಇಂತೆಂದರು.

ಔರ್ವ:- ರಾಣಿಯರೆ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ, ಸಂತಾನ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ನನ್ನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ನಾನು ವರಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ವರಬೇಕು ಹೇಳಿರಿ. ವಂಶೋದ್ಧಾರಕ ಮಗ ಒಬ್ಬನು ಬೇಕೋ ಅಥವಾ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಕೋ?

ಕೇಶಿನಿಯು:- ವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವ ಒಬ್ಬ ಮಗನಾದರೂ ಸಾಕು ತನಗೆ, ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದಳು. ಸುಮತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಭಾರೀ ಪುತ್ರ ಮೋಹ! ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರ ಅವಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೂ ತೃಪ್ತಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಾದಷ್ಟೂ ಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಚಪಲ ಅವಳಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ!

ಆದುದರಿಂದ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು ಆನಂದದಿಂದ. ಮುನಿಗಳು ಇಬ್ಬರಿಗೂ 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವರ ವರಬಲದಿಂದ ಸುಮತಿಯು ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಕೇಶಿನಿಯು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಅಸಮಂಜಸ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು. ಅವನು ಬಾಲಕನಿದ್ದಾಗಲೇ ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಅಸಮಂಜಸವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಉನ್ಮತ್ತ. ವಸ್ತುತಸ್ತು ಮಹಾಪಂಡಿತ. ಅವನ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಸಗರ ಪುತ್ರರೆಲ್ಲರೂ ದುಷ್ಟ ಸ್ವಭಾವದವರಾದರು. ಸಗರ ರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ನೋವಾಯಿತು. ಅಸಮಂಜಸನು ಎಳಮೆಯಲ್ಲಿಯೇ ದುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಹಳ ದುಃಖ ವಾಯಿತು. ಅವನೊಬ್ಬ ಸ್ವಭಾವತಃ ದುಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯನೆಂದೇ ಸಗರರಾಜನು ಭಾವಿಸಿದನು. ಅಸಮಂಜಸನ ಅನೇಕ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ದುಷ್ಟ ಕೃತ್ಯಗಳು ಅವನಿಗೆ ಚಿಂತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದವು. ಆ ಅಸಮಂಜಸನಿಗೆ ಅಂಶಮಾನ್ ಎಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಅವನು ಮಾತ್ರಧರ್ಮಿಷ್ಠನು ಇದ್ದನು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಪರಿಣತಿ ಇದ್ದಿತು. ಅವನು ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ತಂದೆಯಾದ ಸಗರ ರಾಜನಿಗೆ ಅನುಕೂಲನಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಉಳಿದ ಸಗರ ಪುತ್ರರು ದುರಾಚಾರಿಗಳಾದರು. ಜನರಿಗೆ ಅವರಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ಉಪಟಳ. ಜಪ, ತಪೋನುಷ್ಠಾಗೈಯುವ ಮುನಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಇವರಿಂದ ಆತಂಕ. ಮುನಿಗಳು ಹೋಮ ಮಾಡಲು ಹೊರಟಾಗ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಆಜ್ಯ ಮುಂತಾದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನೆಲ್ಲ ತಾವೇ ತಿಂದುಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಂಡಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕುಲ ಕನ್ನಿಕೆಯರನ್ನು ಸೆಳೆದು ತಂದು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಲಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟರು. ರಂಭಾದಿ ಸುರಸುಂದರಿಯರನ್ನು ಸೆಳೆದು ತಂದರು. ಅಮರಾವತಿಯ ಅಂಗನೆಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂದಲು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದು ತಂದು ತಮ್ಮ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಪಾರಿಜಾತ ಮೊದಲಾದ ನಂದನವನದ ಗಿಡ, ಬಳ್ಳಿಗಳ ಹೂಗಳನ್ನು ಹರಿದು ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿ ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಸಾಧುಗಳನ್ನೂ ಸಜ್ಜನರನ್ನೂ ದಂಡಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಇವರನ್ನು 'ಹೇಗೆ ನಾಶಮಾಡುವದೆಂದು' ಯೋಚಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದೇವದೇವೇಶನಾದ ಕಪಿಲನಿಗೆ ಶರಣುಹೋದರು. ಆಗ ಕಪಿಲದೇವ ಮುನಿಯು ಪಾತಾಳ ಲೋಕದ ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ತಪಃ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಆ ಕಪಿಲ ಭಗವಂತನ ಬಳಿಗೆ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬಂದು ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದರು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

॥ದೇವಾ ಊಚುಃ ॥

ನಮಸ್ತೇ ಯೋಗಿನೇ ತುಭ್ಯಂ ಸಾಂಖ್ಯಯೋಗರತಾಯ ಚ ।
ನರರೂಪ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನ ವಿಷ್ಣವೇ ಜಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ॥

ನಮಃ ಪರೇಶಭಕ್ತಾಯ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಹೇತವೇ ।
ಸಂಸಾರಾರಣ್ಯ ದಾವಾಗ್ನಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನ ತೇ ನಮಃ ॥

ಮಹತೇ ವೀತರಾಗಾಯ ತುಭ್ಯಂ ಭೂಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ।
ಸಾಗರೈಃ ಪೀಡಿತಾನಸ್ಮಾಂಸ್ತ್ರಾಯಸ್ವ ಶರಣಾಗತಾನ್ ॥

ದೇವತೆಗಳು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ - ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಸಮಾಧಿಸ್ಥನೂ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ ನಿರತನೂ. ಮನುಷ್ಯ ರೂಪಧಾರಿಯೂ, ಜಯಶೀಲನೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸರ್ವೋತ್ತಮನೂ ಭಕ್ತಲೋಕಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವವನೂ, ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚಿನೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಮಸ್ಕಾರ. ಪೂಜ್ಯನೂ ಮತ್ತು ರಾಗಾದಿ ದೋಷ ರಹಿತನೂ ಆದ ನಿನಗೆ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸಗರ ಪುತ್ರರ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣಾಗತರಾಗಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು.'' ದೇವತೆಗಳ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಕೇಳಿ ಕಪಿಲದೇವನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಹೇಳಿದನು. ' ಸುರೋತ್ತಮರೆ, ತನ್ನ ಆಯುಷ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲದರ ಸರ್ವಸ್ವ ನಾಶವು ಆಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸುವವನೇ ಪರಪೀಡೆಯನ್ನು ಸುರು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಿರಪರಾಧಿಗಳಾದ ಜನರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಹೊರಟ ಮನುಷ್ಯ ತಾನೇ ಮೊದಲು ವಿನಾಶ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ದೈವವೇ ಅಂಥ ಲೋಕ ಕಂಟಕರನ್ನು ವಿಧ್ವಸ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಗರ ಕುಮಾರರು ಕೂಡ ಜನಪೀಡೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವ ನಾಶಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವರು. ನೀವು ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿರಿ.'' ಕಪಿಲ ದೇವನ ಈ ಸತ್ಯವಚನ ಕೇಳಿ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು ಸುರಸತ್ತಮರಿಗೆ. ಎಲ್ಲ ವೃಂದಾರಕರು ಕಪಿಲದೇವನನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಮರಳಿದರು.

ಇತ್ತ ಸಗರ ರಾಜನು ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ವಶಿಷ್ಠಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲವಿತ್ತು. ಶ್ರೌತವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಿನಿಷ್ಠಿತರಾದ ಋತ್ವಿಜರು, ಸರ್ವಸ್ವ ದಾನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂತ ಮಹಾರಾಜ. ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆಯಿತು ಆ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞ. ದೇವೇಂದ್ರ ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಸಗರನ ಅಶ್ವಮೇಧ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ಬಿಟ್ಟ. ಅದನ್ನೊಯ್ದು ಪಾತಾಳ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಪಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಪಿಲನ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟ. ಆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಪಿಲನ ಆಶ್ರಮದ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿಡುವಾಗಲೂ ವೇಷಮರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಸುರನಾಥ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅಶ್ವಚೌರ್ಯವು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ ಇಂದ್ರ ಮಾಡಿದ್ದೆಂದು. ಸಗರ ಪುತ್ರರಾದ ಅರವತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಜನರು ಹುಡುಕ ತೊಡಗಿದರು - ಆ ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು. ಭೂಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿದರು. ಭುವರ್ಲೋಕ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ಹುಡುಕಾಡಿದರು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕುದುರೆಯ ಸುಳುವಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹುಡುಕಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದು ಗಾವುದದಂತೆ ಅಗೆದರು. ಮಣ್ಣನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದರು. ಅಗಿಯುತ್ತ ಅಗಿಯುತ್ತ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತ, ಆಳದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಪದರು, ಪದರು, ಬಗೆಯುತ್ತ ಪಾತಾಳದವರೆಗೂ ಇಳಿದರು. ಶೂರರಾದ ಆ ಸಗರ ಕುಮಾರರು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಪಾತಾಳದವರೆಗೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ದ್ವಾರವನ್ನೇ ಭೂಗರ್ಭವನ್ನು ಅಗೆದು ಮಾಡಿದರು. ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾದ ಹಾಗೂ ಬಲಿಷ್ಠರಾದ ಸಗರ ಕುಮಾರರು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಪಾತಾಳದವರೆಗೆ ಸುರಂಗಮಾರ್ಗ ಮಾಡಿ, ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದರು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕುದುರೆಯು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ. ಕಪಿಲ

ಮುನಿ ಕುಳಿತ ತಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮನಾಗಿತ್ತು ಆ ಕಪಿಲ ಮುನಿಯ ಕಾಯಕಾಂತಿ. ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಮುನಿ. ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಕುದುರೆ. ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕೋಪ ಉಕ್ಕೇರಿತು ಆ ಎಲ್ಲ ಸಗರ ಕುಮಾರರಿಗೆ. ಕುದುರೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಎನ್ನುವದಕ್ಕಿಂತ ಕುದುರೆಯ ಕಳ್ಳ ದೊರೆತ. ಅವನನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ಹಿಂಸಾಭಾವವೇ ಉದ್ರಿಕ್ತವಾಗಿತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಕೈ ಎತ್ತಿದರು. ಶಸ್ತ್ರ ಹಿರಿದರು. ಧನಿ ಎತ್ತಿದರು. ' ಬಡೆಯಿರಿ,' ' ಕಡಿಯಿರಿ,' ' ಬಂಧಿಸಿರಿ,' 'ಹಿಡಿಯಿರಿ', 'ಹೊಡೆಯಿರಿ' ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ಧನಿಯಿಂದ ಚೀರ ತೊಡಗಿದರು. 'ಅಬ್ಬಾ! ಎಂಥ ಠಕ್ಕನೊ ಈ ತಪಸ್ವಿ! ನಮ್ಮ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕದ್ದು, ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ - ಒಳ್ಳೇ ಸಜ್ಜನನಂತೆ. ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲು ಜಪಿಸಿ ಕುಳಿತ ಬಕದಂತೆ ಇದೆ ಇವನ ಧ್ಯಾನ. ದುಷ್ಟರು ದುಷ್ಕಾರ್ಯಮಾಡಿ, ಇಂಥ ತಪಸ್ಸಿನ ಆಡಂಬರ ಹೂಡಿ 'ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಳೆಯಿರಿ ಇವನನ್ನು'' ಎಂದು ನುಡಿದು ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡಿ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು ಉಪಹಾಸ ಗೈದರು. ಆದರೆ ಕಪಿಲ ಮುನಿಯು ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಮದಾಂಧ ರಾಜಕುಮಾರರ ಉಪಹಾಸ, ಅಪಹಾಸ, ನಿಂದೋಕ್ತಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸುಮ್ಮನೇ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಅವನ ಮೌನ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ಅರಸು ಮಕ್ಕಳ ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕಾಲಿನಿಂದ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು ಒದ್ದುಬಿಟ್ಟರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ತಪೋನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ಕುಳಿತ ಅವನ ಎರಡೂ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಹಿಗ್ಗಾ ಮುಗ್ಗಾ ಜಗ್ಗಿ ಕಿತ್ತಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಕಪಿಲ ದೇವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಅವರು ಮಾಡುವ ಆಕ್ರಮಣ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಹಾರ, ನೋಡಿ, ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗಂಭೀರನಾದ ಆ ಮುನಿ. ಅವರ ಈ ಉನ್ಮಾದವನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಆ ಕಪಿಲ ದೇವನಿಗೆ. ಸಿಡಿದು ನುಡಿದ ಆ ಮಹಾ ಮುನಿ -

ಐಶ್ವರ್ಯಮದಮತ್ತಾನಾಂ ಕ್ಷುಧಿತಾನಾಂ ಚ ಕಾಮಿನಾಂ ।
ಅಹಂಕಾರವಿಮೂಢಾನಾಂ ವಿವೇಕೋ ನೈವ ಜಾಯತೇ ॥

ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದವರಿಗೂ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲುವವರಿಗೂ, ಕಾಮಾತುರರಿಗೂ, ಮದಾಂಧರಿಗೂ ವಿವೇಕ ಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ.

ಕಿಮತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ಸುಜನಂ ಬಾಧಂತೇ ಯದಿ ದುರ್ಜನಾಃ ।
ಮಹೀರುಹಾಂಶ್ಚಾಪಿ ತಟೇ ಪಾತಯಂತಿ ನದೀರಯಾಃ ॥

ದುರ್ಜನರು ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ನದಿಯ ಅಲೆಗಳು ದಡದಲ್ಲಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕೆಡಹುವದಿಲ್ಲವೆ?

ಯತ್ರ ಶ್ರೀರ್ಯೌವನಂ ವಾಽಪಿ ಪರಸ್ತ್ರೀ ವಾಽಪಿ ತಿಷ್ಠತಿ ।
ತತ್ರಾಽಶ್ರೀರ್ವೃದ್ಧತಾ ನಿತ್ಯಂ ಮೂರ್ಖತ್ವಂ ಚಾಪಿ ಜಾಯತೇ ॥

ಯಾವಾತನಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಯೌವನ ಮತ್ತು ಪರಸ್ತ್ರೀ ಸಂಬಂಧ ಇವುಗಳಿರುತ್ತವೆಯೋ ಅಂತಹವನಿಗೆ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಮುದಿತನ ಮೂರ್ಖತ್ವ ಇವುಗಳು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಹೋ ಕನಕ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಾಖ್ಯಾತುಂ ಕೇನ ಶಕ್ಯತೇ ।
ನಾಮಸಾಮ್ಯಾದಹೋ ಚಿತ್ರಂ ಧತ್ತೂರೋಽಪಿ ಮದಪ್ರದಃ ॥

ಬಂಗಾರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಯಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ! ಕನಕವೆಂಬ ಬಂಗಾರದ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳ ಉಮ್ಮತ್ತಿಯ ಕಾಯಿಯೂ ಸಹ ಮದಕಾರಿಯು. ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಎಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಕನಕ'ವೆಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಭಂಗಾರ, ಉಮ್ಮತ್ತಿಗಿಡ ಎಂದು ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಉಮ್ಮತ್ತಿಗಿಡದ ಕಾಯಿಯು ಮದ ಜನಕವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಭಂಗಾರದಲ್ಲಿರುವ ಗುಣವು ಉಮ್ಮತ್ತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ಪದದಿಂದ ಬೋಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಇದು ಮದ ಜನಕವಾದರೆ ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಭಂಗಾರವು ಅತ್ಯಂತ ಮದಕಾರಿ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾದದ್ದು ಏನು? ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

ಭವೇದ್ಯದಿ ಖಲಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಸ್ಸೈವಲೋಕ ವಿನಾಶಿನೀ ।
ಯಥಾ ಸಖಾಗ್ನೇಃ ಪವನಃ ಪನ್ನಗಸ್ಯ ಯಥಾ ವಿಷಂ ॥

ಬೆಂಕಿಯು ಸುಡುವದಕ್ಕೆ ಗಾಳಿಯು ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯೋ, ಹಾವು ಇತರರನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಹಿಂಸಿಸಲು ವಿಷವು ಹೇಗೆ ಸಹಕಾರಿಯೋ ಅದರಂತೆ ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಬಂದರೆ ಅದು ಲೋಕವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಹೋ ಧನಮದಾಂಧಸ್ತು ಪಶ್ಯನ್ನಪಿ ನ ಪಶ್ಯತಿ
ಯದಿ ಪಶ್ಯತ್ಯಾತ್ಮಹಿತಂ ಪರೇಷಾಂತು ನ ಪಶ್ಯತಿ ॥

ಐಶ್ವರ್ಯ ಮದಮತ್ತನು ಎದುರಿಗೆ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದ್ದರೂ ಕುರುಡನಂತೆ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ್ದನ್ನು ನೋಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ತೆರೆದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಇತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಕಪಿಲಃ ಕ್ರುದ್ಧೋ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ಸಸೃಜೇಽನಲಂ ।
ಸ ವಹ್ನಿಃ ಸಾಗರಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಭಸ್ಮಸಾದಕರೋತ್ಕ್ಷಣಾತ್ ॥

ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಪಿಲನು ಕೋಪಗೊಂಡು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಆ ಬೆಂಕಿ ಕೂಡಲೆ ಸಗರ ಪುತ್ರರನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿ ಮಾಡಿತು. ಕಪಿಲ ಮುನಿಯ ಕಣ್ಣಿನ ಕುಂಡದಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿ ಬಂದ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಪಾತಾಳದ ಪೌರರು ಹೌಹಾರಿದರು. ಇದೊಂದು ಅಕಾಲ ಪ್ರಳಯವೇ ಬಂದಿತು ಎಂದು ಅಳತೊಡಗಿದರು ಆ ಎಲ್ಲ ಅಧೋಲೋಕವಾಸಿಗಳು. ಕಪಿಲ ಮುನಿಯ ನೇತ್ರಾಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಝಳದಿಂದ ಆ ಲೋಕದ ಹಾವುಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು ಸಂತಪ್ತರಾದರು. ಏನು ಮಾಡಲು ತಿಳಿಯದೇ ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರು.

ಸತಾಂ ಕೋಪೋಹಿ ದುಸ್ಸಹಃ!

ಸಜ್ಜನರ ಕೋಪವನ್ನು ಸಹಿಸಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ

ಓರ್ವ ದೇವದೂತನು ಸಗರ ರಾಜನು ಯಜ್ಞ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದ ಸಗರ ರಾಜಕುಮಾರರ ಈ ಎಲ್ಲ ದುರಂತ ವೃತ್ತಾಂತ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿನಾದ ಸಗರ ರಾಜನಿಗೆ ಕೆಡುಕೆನಿಸಲಿಲ್ಲ.

ವ್ಯಸನಪಡಲಿಲ್ಲ. ದೇವದ್ರೋಹಿಗಳಾದ ಆ ಪಾಪಿಗಳು ಭಗವಂತನಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿತರಾದದ್ದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಆಯಿತು ಎಂದು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಸಗರರಾಜನಿಗೆ ಸಂತೋಷವೇ ಎನಿಸಿತು. ಅಧರ್ಮ ಮಾಡುವ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರು ವೈರಿಗಳೇ ಸರಿ.

ಮಾತಾ ವಾ ಜನಕೋ ವಾಪಿ ಭ್ರಾತಾ ವಾ ತನಯೋಽ ಪಿ ವಾ ॥
ಅಧರ್ಮಂ ಕುರುತೇ ಯಸ್ತು ಸ ಏವ ರಿಪುರುಚ್ಯತೇ ॥

ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ಮಗ ಅಧರ್ಮ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನೇ ವೈರಿ ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಸಗರ ರಾಜನು ಕಪಿಲ ಮುನಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಮೃತರಾದದ್ದು ಕೇಳಿಯೂ ಶೋಕಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಚನವಿದೆ. ಈಗ ಸಗರ ರಾಜನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿತ್ತು. ಹಿರಿಯವನಾದ ಅಸಮಂಜಸನು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಕಿರಿಯರಾದ ಅರವತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಕಪಿಲಮುನಿಯ ಕೋಪದ ಕಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುರುಪಳಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನಾದ ಅಸಮಂಜಸನ ಮಗನಾದ ಅಂಶುಮಾನನನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಅಂಶುಮಂತನು ಒಳ್ಳೇ ಜ್ಞಾನಿ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮ ಬಲ್ಲವ. ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆ ತರಲು ನಿಯಮಿಸಿದ. ಅಜ್ಜನ ಆದೇಶದಂತೆ ಅಂಶುಮಂತನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅದರ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿಯೇ ತೋಜೋರಾಶಿಯಾದ ಕಪಿಲಮುನಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲು. ಅವನು ಕೈಮುಗಿದು ವಿನಯದಿಂದ ಬಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದ. ಪೂಜ್ಯ ಮುನಿಗಳೇ, ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪಂದಿರು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ಸಾಧುಗಳು ಪರೋಪಕಾರ ನಿರತರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಗುಣವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇರುವ ಸಾರಸದ್ಗುಣವಾಗಿದೆ.

ದುರ್ಜನೇಷ್ವಪಿ ಸತ್ವೇಷು ದಯಾಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಸಾಧವಃ ।
ನ ಹಿ ಸಂಹರತೇ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಂ ಚಂದ್ರ ಶ್ಚಾಂಡಾಲವೇಶ್ಮನಃ ॥

ಸಾಧುಗಳು ದುಷ್ಟರಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ದಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಚಂದ್ರನು ಚಂಡಾಲನು ದುರ್ವೃತ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಅವನ ಮನೆಗೆ ಬೆಳದಿಂಗಳನ್ನು ಕೊಡದೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಬಾಧ್ಯಮಾನೋಽ ಪಿ ಸುಜನಃ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸುಖಕೃದ್ಭವೇತ್ ॥
ದದಾತಿ ಪರಮಾಂ ತುಷ್ಟಿಂ ಭುಜ್ಯಮಾನೋಽ ಮರ್ತ್ಯೈಃ ಶಶೀ ॥

ಚಂದ್ರನು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಭಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಾಗಲೂ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂತೋಷ ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಸಜ್ಜನರು ತಾವು ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೂ ಸರ್ವರಿಗೂ ಸುಖವನ್ನೇ ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ದಾರಿತಶ್ಛಿನ್ನ ಏವಾಪಿ ಹ್ಯಾಮೋದೇನೈವ ಚಂದನಃ!
ಸೌರಭಂ ಕುರುತೇ ಸರ್ವಂ ತಥೈವ ಸುಜನೋ ಜನಃ

ಗಂಧದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಸೀಳಲ್ಪಟ್ಟು ಚೂರು ಚೂರು ಆದರೂ ತನ್ನನ್ನು ಕಡಿವ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ವಾಸನೆಯುಳ್ಳದ್ದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಸಜ್ಜನರೂ ಸಹ ಅಪಕಾರಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ಷಾಂತ್ಯಾ ಚ ತಪಸಾಚಾರೈಸ್ಸದ್ಗುಣಜ್ಞಾ ಮುನೀಶ್ವರಾಃ ।
ಸಂಜಾತಾಃ ಶಾಸಿತುಂ ಲೋಕಾಂಸ್ತಾನ್ವಿದುಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾನ್ ॥

ಯಾವ ಮುನೀಶ್ವರರು ಕ್ಷಮೆ, ತಪ, ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರಗಳಿಂದ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವದಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂತಹವರನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಮುನೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮಸ್ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಯೇ ।
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಶೀಲಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯಾನಪರಾಯ ಚ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಮುನಿಯೇ, ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಬ್ರಹ್ಮಮೂರ್ತಿಯೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಶೀಲರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.'' ಅಂಶುಮಂತನ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಈ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಕಪಿಲಮುನಿಯು ಪ್ರಸನ್ನನಾದ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನುಡಿದ. ''ಅಂಶುಮಂತ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ವರವನ್ನು ಕೇಳು'' ಎಂದು'' ಅಂಶುಮಂತ ಮಹಾಬುದ್ಧಿವಂತ, ಭಗವಂತನ ಬಾಯಿಂದ ಇಷ್ಟು ಶಬ್ದ ಬರುವದೇ ತಡ. ತಕ್ಷಣವೇ ಮಹಾಮುನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ವಿನಯದಿಂದ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ 'ಭಗವನ್, ಇಲ್ಲಿ ಸತ್ತುಬಿದ್ದ ಈ ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕು.' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಪರಮಪ್ರೀತನೇ ಆಗಿದ್ದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಪಿಲಮುನಿ. ಅಂಶುಮಂತನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಗುತ್ತಲೇ ಅನುಮೋದಿಸಿದ. 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದು ನುಡಿದು, ಕರುಣೋನ್ಮುಖನಾಗಿ ಸಂತಸದಿಂದ ನುಡಿದ-

''ಭಕ್ತಾ, ನಿನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗನು ನಿನ್ನ ಈ ಎಲ್ಲ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪುಣ್ಯನದಿಯಾದ ದೇವಗಂಗೆಯನ್ನು ಪಾತಾಳದ ವರೆಗೂ ಕರೆತರುತ್ತಾನೆ ನಿನ್ನ ಆ ಮೊಮ್ಮಗ. ಆ ಗಂಗೆಯ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶಾಪದಿಂದ ದಗ್ಧರಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಈ ಸಗರಕುಮಾರರ ಮೇಲೆ ಹರಿದು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರವಾಹದ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಇವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲ ದಿವ್ಯ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜನಾದ ಸಗರರಾಜನು ಕೈಕೊಂಡ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗವು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಯಜ್ಞವು ಪೂರ್ಣವಾಗದೆ ಉಳಿದರೆ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಕರ್ತೃವಿಗೂ ಅನಿಷ್ಟ. ಆದುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಈ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೀನು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಸಗರರಾಜನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸು. ಅವನು ಯಜ್ಞ ಪೂರ್ಣಮಾಡಲಿ.'' ಕಪಿಲ ಮುನಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಅಂಶುಮಂತನು ಯಜ್ಞಾಶ್ವವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಾದ ಸಗರರಾಜನಿಗೆ ಸಾದ್ಯಂತ ವೃತ್ತಾಂತ ನಿರೂಪಿಸಿದನು. ಕಪಿಲ ದೇವರ ಸಂದೇಶವನ್ನೂ ಅರುಹಿದನು. ಆದರಂತೆ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಅಶ್ವಮೇಧ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತ ತನ್ನ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದ ಬಲದಿಂದ ದಿವ್ಯವಾದ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕ ಪಡೆದನು. ಸಗರರಾಜನ ಅನಂತರ ಅಂಶುಮಂತನು

ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದನು. ಅವನ ಮಗನೇ ಪುರಾಣಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ದಿಲೀಪ. ಭಗೀರಥ ಈ ದಿಲೀಪ ಮಹಾರಾಜನ ಮಗ. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಭೂಲೋಕ ಹಾಗೂ ಪಾತಾಳ ಲೋಕಕ್ಕೂ ಗಂಗಾ ನದಿಯನ್ನು ಕರೆದು ತಂದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಇದೇ ಭಗೀರಥ. ಈ ಭಗೀರಥನ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ದೇವಗಂಗೆಗೆ ಭಾಗೀರಥಿ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಈ ಭಗೀರಥನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಸುದಾಸ ಎಂಬ ರಾಜನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅವನ ಪುತ್ರ ಮಿತ್ರಸಹ. ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಈ ಮಿತ್ರಸಹ ರಾಕ್ಷಸಜನ್ಮ ಪಡೆಯ ಬೇಕಾಯಿತು. ಕಾರಣ ವಶಿಷ್ಠ ಋಷಿಗಳ ಶಾಪ. ಆದರೆ ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಉದ್ಧಾರದ ಸುಲಭೋಪಾಯ ದೊರೆತೇ ಇತ್ತು. ಸುದಾಸನು ರಾಕ್ಷಸನಾದರೂ ಗಂಗಾ ಜಲದ ಹನಿಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೯

ಸೌದಾಸ, ಮದಯಂತಿ, ಕಲ್ಮಾಷಪಾದ, ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ, ಪಿಶಾಚಿಯರ ವಿಚಿತ್ರ ಚರಿತ್ರಗಳು. ಗಂಗಾ ಜಲದಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಉದ್ಧಾರ.

ನಾರದ :- ಮುನಿವರ್ಯರೆ, ಮಿತ್ರಸಹ ಮಹಾರಾಜನು ವಶಿಷ್ಠರಿಂದ ಶಪಿತನಾದನೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಲ್ಲವೇ? ಇದು ಆತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ. ವಶಿಷ್ಠರು ಕೋಪಿಷ್ಠರಲ್ಲ. ಮಿತ್ರಸಹನು ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿಯಲ್ಲ. ಅಂದಬಳಿಕ ಈ ಕೋಪ ಶಾಪ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು? ಅನಂತರ ಆ ಮಂದಾಕಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಉದ್ಧಾರವಾದುದೆಂತು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಾವು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಗಂಗೆಯ ಆಖ್ಯಾನವು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯ, ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಹಿತ, ಉಭಯತರಿಗೂ ಮಂಗಲ.

ಸನಕ:- ನಾರದ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದೂ ಯಥಾರ್ಥವೇ! ಸೌದಾಸ ಎಂದು ಹಿಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಮಹಾರಾಜನು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮ ಬಲ್ಲವ. ಗುಣವಂತ. ಶುಚಿರ್ಭೂತ. ಮೇಲೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಗೂ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹಿಂದೆ ಸಗರರಾಜನು ಕಡಲ ನಾರೆವರೆಗಿನ ಈ ಧರಣೀಮಂಡಲವನ್ನು ಧರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಅವನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಸೌದಾಸನೂ ಹಾಗೇ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಪೃಥ್ವೀಪಾಲನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಆಳಿದ್ದೂ ಸ್ವಲ್ಪ ವರ್ಷವಲ್ಲ, ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ. ನವಯುವಕನಾಗಿಯೇ ಮೇದಿನೀ ಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಧರ್ಮದಿಂದ ಆಳಿದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭು ಆ ಸೌದಾಸ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ಕೊರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಂತಾನ ಸಂಪತ್ತು ಸರ್ವೈಶ್ವರ್ಯ, ಸರ್ವಾಧಿಕಾರ, ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಆ ಸೌದಾಸ ಮಹಾರಾಜನಿಗಿತ್ತು.

ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಒಂದು ವ್ಯಸನವಿದ್ದಿತು.- ಬೇಟೆ ಆಡುವದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸೈನ್ಯ ಪರಿವಾರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಂಡಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡ ಕ್ರೂರಪಶುಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸಿ ಜನರು, ದನಗಳು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ತಿರುಗಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಒಂದು ದಿನ ಕಾಡು ಕಿರಾತರೊಂದಿಗೆ ಒಡಗೂಡಿ ಅವನು ಬೇಟೆಗಾಗಿ ರೇವಾ ನದಿಯ ತಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ನಿಬಿಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಬೇಟೆಯ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಆಯಿತು ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ. ಆದರೂ ಅವನು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ ದೊರೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೇ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ರೇವಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಪೂರೈಸಿದ. ಅನಂತರ ನೀರು ಕುಡಿದು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಊಟಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಹಸಿವೆಯ ಕಸಿವಿಸಿ ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಪ್ರಶಾಂತವೆನಿಸಿತು ಆ ಏಕಾಂತ ಅರಣ್ಯ. ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಮರುದಿನ ಅರುಣೋದಯಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ದೇವರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ರೇವಾ ನದಿಯ ಪುಣ್ಯೋದಕದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮುಂತಾದ ತನ್ನ ಆಹ್ನಿಕ ಮುಗಿಸಿದ. ಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನರ್ಮದಾನದಿಯ ತೀರದ ಗುಂಟ ಬೆಳೆದ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಮಿಕಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಅಲೆದಾಡಿದ. ವನದಿಂದ, ವನಕ್ಕೆ ದರಿಯಿಂದ ಕೊರೆಗೆ, ಕೊರೆಯಿಂದ ಗವಿಗೆ ಕ್ರೂರ ಶ್ವಾಪದಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಬೇಟೆಯ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮರಳಬೇಕೆನ್ನುವಾಗ ಅವನಿಗೆ ದೂರದಿಂದ ಒಂದು ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಹುಲಿಗಳು ಇದ್ದ ವಾಸನೆ ಬಡಿಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಮಹಾರಾಜನು ಕುದುರೆ ಏರಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ದೂರಬಿಟ್ಟು ಹುಲಿಯ ಗುಹೆಯ ಒಳಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ದೃಶ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು. ಆ ಹುಲಿ ದಂಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗುಹೆಯ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವಿಹಾರ ನಡೆಸಿದ್ದವು. ಕಾಮ ಕೇಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಎರಡೂ ಹೆಬ್ಬುಲಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾರಾಜನು ಅವುಗಳ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಧನುಷ್ಟಂಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಣಹೂಡಿ ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟ. ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿ ನೆಲಕ್ಕುರಿಳಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅದು ತನ್ನ ನಿಜ ರೂಪ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಳಯ ಮೇಘದಂತೆ ಘೋರ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತ, ರಾಕ್ಷಸೀ ರೂಪದಿಂದ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿತು. ಮೂವತ್ತು ಯೋಜನೆ ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದರ ದೇಹ. ಅದರ ಭೀಕರ ಆಕಾರವು ರಾಕ್ಷಸರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಕಾರಗೊಂಡಿತ್ತು. ಕೆಟ್ಟ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಚೀರುತ್ತ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಸೌದಾಸನ ಬಾಣ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಹುಲಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಡು ರಾಕ್ಷಸವು ಸತ್ತು ಬಿದ್ದ ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯನ್ನು ಕಂಡು ದುಃಖ ಸಂತಪ್ತವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜನ ಭೀಕರ ಬಿಲ್ಲಿನ ಝೇಂಕಾರ ಕೇಳಿಯೇ ಅದರ ಎದೆ ಒಡೆದು ಹೇಗಿತ್ತು ಈಗ ಈ ಮಹಾರಾಜನ ಮೇಲೆ ಎರಗಿದರೆ ನನಗೂ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಗತಿಯೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಆಗುವದೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು ಆ ಹೆಬ್ಬುಲಿಗೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಹುಲಿಯು ಪ್ರತೀಕಾರಕ್ಕೇ ಹೋಗದೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲೇ ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು. ರಾಜನಿಗೂ ಬಹಳ ಭಯವಾಯಿತು. ರಾಕ್ಷಸರೂಪದ ಎರಡು ಹುಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾನು ಹೊಡೆದ ಕೂಡಲೇ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಬ್ಬುಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸದೇ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಂತರ್ಧಾನವಾಯಿತು. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಂದೆ ತನಗೆ ಏನೋ ಭಯ ಕಾದಿದೆ ಎಂದು ತಳಮಳಿಸಿತು ಅವನ ಹೃದಯ. ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಊರಿಗೆ ಮರಳಿದ. ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಆ ರಕ್ಕಸನು ತನಗೆ ಏನು ಮಾಡುವನೋ ಎಂಬ ಹೆದರಿಕೆ ಭಯ ಭ್ರಾಂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು ಆ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಅಂದಿನಿಂದ ಬೇಟೆಯಾಡುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟ ಆ ದೊರೆ. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದವು. ಹುಲಿ ದಂಪತಿಗಳು ಕ್ರೀಡೆಯಾಡುವಾಗ

ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದು ಸಾಯಿಸಿದ ಪ್ರಕರಣ ಮರೆತಂತಾಗಿತ್ತು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ. ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರಂತೆ ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ ಈ ಸೌದಾಸನಾದರೂ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ, ಕೆರೆಕಾಲುವೆ ಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸಿದ, ಅನ್ನ ಛತ್ರ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ಇಡಿಸಿದನು. ಗುಡಿ ಛತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಕೊನೆಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧವೆಂಬ ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ. ವಶಿಷ್ಠಾದಿ ಮುನಿಗಳು ಹೇಗೂ ಅವನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕಿದ್ದು ಧೈರ್ಯಕೊಟ್ಟರು. ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಂತ ಭೂಪಾಲರು ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದರು. ಋತ್ವಿಜರು, ಪುರೋಹಿತರು ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಸೌದಾಸನ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ನೀಡಿದ. ಕೊನೆಗೆ ಅವಭೃಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಕಡೆಯ ದಿನ ವಶಿಷ್ಠರು ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು.

ಆಗ ಒಂದು ದುರ್ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು. ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಮಿತ್ರಸಹ ಮಹಾರಾಜನು ಬೇಟೆಯ ಆಟದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿಯನ್ನು ಕೊಂದಿದ್ದ. ಗಂಡು ಹುಲಿಯ ವೇಷದ ರಾಕ್ಷಸನು ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದನಷ್ಟೇ! ಅದರ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ದೈತ್ಯನು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು, ಇದೇ ಯೋಗ್ಯಸಮಯವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಎನಿಸಿತು. ಅವನು ವಶಿಷ್ಠರ ವೇಷದಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಕರೆಸಿ 'ಇಂದು ನಮಗೆ ಇಚ್ಛಾ ಭೋಜನವಾಗಬೇಕು.'' ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ. ''ಆಗಲಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಅದಕ್ಕೇನು! ನಿಮಗೆ ಏನು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ನೀವು ಬಯಸಿದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ.'' ಎಂದ.

ರಾಜನ್, ಇಂದೇಕೋ ನನಗೆ ಮಾಂಸ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛೆ ಆಗಿದೆ. ಬೇಗ ಮಾಡಿಸು. ನಾನೀಗಲೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ. ಆ ವಶಿಷ್ಠ ವೇಷದ ದೈತ್ಯ ನದಿ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದ. ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ದಿಗ್‌ಭ್ರಮೆ ಆಯಿತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಶಿಷ್ಠರೇ ತಮ್ಮ ಕಂಠದಿಂದ ಮಾಂಸಭೋಜನ ವಾಗಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಅವನಿಗೆ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವರೇ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ವಿಧಿ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಂಸದ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಸಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅಂಥ ಮಾಂಸದ ಪಾಕವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಯಾರು? ಅವನಿಗಾಗಲಿ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿಗಾಗಲಿ ಮದ್ಯಮಾಂಸವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಯೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಮೂಸಿಯೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಮಾಡುವದಂತೂ ದೂರವೇ ಉಳಿಯಿತು. ಅವನ ಮನೆಯ ಅರಮನೆಯ ಅಡಿಗೆಯವರಿಗೆ ಈ ಮಾಂಸಪಾಕ ಅಪರಿಚಿತ. ಏನು ಮಾಡುವದು? ಎಂದು ಮಹಾರಾಜನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದೇ ರಾಕ್ಷಸನು ಅಡಿಗೆಯವನ ವೇಷಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ತನಗೆ ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಅಡಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಂಸದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ತಯಾರು ಮಾಡಿದನು. ಬಂಗಾರದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಾಂಸ ಭೋಜನ ಇರಿಸಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತಂದು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಸೌದಾಸನು ವಶಿಷ್ಠರ ಆಗಮನವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತನು. ಅವರ ಸ್ನಾನಾಹ್ನಿಕ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ವಿನಯದಿಂದ ಬಂಗಾರದ ತಾಟಿನಲ್ಲಿ ಆಮಿಷ ಪಾಕಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ವಶಿಷ್ಠರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕೋಪವೂ ಬಂದಿತು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಿಡಿದೆದ್ದು

ಗುಡುಗಿದರು. 'ರಾಜನೆ, ಮನುಷ್ಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಂದು ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ನೀನು ಬಡಿಸಿರುವಿ. ಇಂತಹ ಘೋರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಎಸಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಮನುಷ್ಯ ಮಾಂಸವೇ ನಿನಗೆ ಭೋಜನವಾಗಲಿ. ನೀನು ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ನರಮಾಂಸವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸು.'' ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತರು. ಸೌದಾಸನು ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ ನಡುಗುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಹೆದರಿದರೂ ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು 'ಮಾನ್ಯರೆ, ಮಾಂಸ ಭೋಜನವಾಗಲಿ ಎಂದು ನೀವೇ ಬಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಲಿಲ್ಲವೆ? ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾನು ಮಾಂಸಾಶನ ತಯಾರಿಸಿ ಬಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನದೇನು ತಪ್ಪಿದೆ? ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ಆಗ ವಶಿಷ್ಠರು ನಿಬ್ಬೆರಗಾಗಿ, ಪ್ರಣಿಧಾನದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ತಿಳಿದು ನೋಡಿದರು. ಅವರಿಗೆಲ್ಲವೂ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಮಹಾರಾಜನು ಕೊಂದ ಹೆಣ್ಣು ಹುಲಿಯ ಗಂಡನಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಹಾರಾಜನ ಮೇಲೆ ಸೇಡುತೀರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಹಾಗೆ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಕೋಪ ಕೆರಳಿತು. ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ತನಗೆ ನರಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ರಾಕ್ಷಸನಾಗು' ಎಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟ ವಶಿಷ್ಠರಿಗೇ ಪ್ರತಿಶಾಪ ಕೊಡಲು ಅವನು ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಭಿಮಂತ್ರಣಮಾಡಿ ಆ ಶಾಪಜಲವನ್ನು ವಶಿಷ್ಠರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸ ಹೊರಟನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮದಯಂತಿಯು ಗಂಡನ ಕೈಯನ್ನು ಶಾಪಜಲ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸದಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಪತಿಯನ್ನು ತಡೆದಳು. 'ಕ್ಷತ್ರಿಯೋತ್ತಮನಾದ ಪ್ರಭು, ಶಾಂತರಾಗಿರಿ. ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಡಿರಿ. ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು.

ಗುರುಂ ತ್ವಂಕೃತ್ಯ ಹುಂಕೃತ್ಯ ಯೋ ವದೇನ್ಮೂಢಧೀರ್ನರಃ ।
ಅರಣ್ಯೇ ನಿರ್ಜಲೇ ದೇಶೇ ಸ ಭವೇದ್ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಃ ॥

ಗುರುಗಳನ್ನು 'ನೀನು ತಾನು' ಎಂದು ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, ಹುಂಕಾರದಿಂದ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವ ಮೂರ್ಖನು ನೀರಿಲ್ಲದ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಜನಿಸುವನು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೋಪವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಗುರು ಸೇವೆ ಮಾಡುವವರು, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು, ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನಿರ್ಣಯ. ಆದುದರಿಂದ ಗುರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಈ ಶಾಪ ಜಲವನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹಾಕದೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿರಿ''

ಮದಯಂತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮಹಾರಾಜನ ಕೋಪ ಶಾಂತವಾಗಿ ವಿವೇಕ ಉದಯವಾಯಿತು. ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಡದಿ ತನ್ನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿದ ಈ ನೀರನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಬೇಕು? ಎಂದು ತಾನೆ ಯೋಚಿಸಿದ. ''ಈ ಅಭಿಮಂತ್ರಿತ ಶಾಪೋದಕವು ಎಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೂ ಆ ವಸ್ತು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗುವದು. ಇದು ನಿಶ್ಚಯ'' ಎಂದು ತಿಳಿದು ಆ ನೀರನ್ನು ತನ್ನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು. ಆ ಶಾಪಾಂಬು ರಾಜನ ಸ್ವಂತ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳು ಸುಟ್ಟು ಕರಕಾದಂತೆ ಕಪ್ಪಾದವು. ಆದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ **ಕಲ್ಮಾಷಪಾದ** ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು, ಮದಯಂತೀದೇವಿಯು ಅಂದು ಪತಿಯನ್ನು ಮೃದುನುಡಿಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸಿದಳು. ನಂತರ ಮಹಾರಾಜನು ಅಂಜುತ್ತ ವಶಿಷ್ಠರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು

ಅವರ ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ''ಗುರುಗಳೇ ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ, ನಾನು ನಿಮಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಏನೂ ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ನೀವು ಎಂತಹ ಭೀಕರವಾದ ಶಾಪಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿರಿ. ಅದರಿಂದ ಅತಿಕೋಪದಿಂದ ನಾನು ವಿವೇಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮನ್ನೇ ಶಪಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಈ ನನ್ನ ಮಹಾಪರಾಧವನ್ನು ತಾವು ದಯಮಾಡಿ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು.'' ಮಹಾರಾಜನ ಈ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವಶಿಷ್ಠರಿಗೂ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಅವರೂ ಕೂಡ ದೀರ್ಘವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು. ಅವಿವೇಕರಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಹಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಅವಿವೇಕೋ ಹಿ ಸರ್ವಾಸಾಮಾಪದಾಂ ಪರಮಂ ಪದಂ ।
ವಿವೇಕರಹಿತೋ ಲೋಕೇ ಪಶುರೇವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ಎಲ್ಲ ಕುತ್ತು, ಆಪತ್ತುಗಳಿಗೂ ಅವಿವೇಕವೇ ಕಾರಣ. ವಿವೇಕರಹಿತ ಮನುಷ್ಯನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಶುವೇ ಸರಿ. ಪಾಪ, ರಾಜನು ತಿಳಿಯದೇ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೂಡ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡದೇ, ವಿಚಾರಿಸದೆ, ವಿವೇಕ ಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಶಾಪವಿತ್ತೆ. ಈಗ ಇದಕ್ಕೇನು ಗತಿ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸಿ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ''ಮಹಾರಾಜ, ರಾಕ್ಷಸನಾಗು ಎಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಮಾತ್ರ ನೀನು ರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಇರುವಿ. ಅನಂತರ ಗಂಗೋದಕದ ಸೇಚನದಿಂದ ನಿನ್ನ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಶರೀರವು ತೊಲಗಿ, ಮತ್ತೆ ಈ ನಿನ್ನ ಸೌದಾಸ ರೂಪವು ನಿನಗೆ ಪುನಃ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಆ ನಂತರ ನೀನು ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಿ. ಮತ್ತು ಜಾಹ್ನವೀ ಜಲಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹೃತವಾಗುವವು. ಇನ್ನೂ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ನಿನಗೆ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವದು. ನೀನು ಮುಂದೆ ಯಾವಜ್ಜನ್ಮ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವಾತತ್ಪರನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದರೂಪವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವಿ.''

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಸಂತಯಿಸಿ ವಶಿಷ್ಠರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ರಾಜನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ವಶಿಷ್ಠರ ಶಾಪದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ದೇಹ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಅಡವಿ ಸೇರಿದ. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ಬಣ್ಣ, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೆಂಪಾದ ಕಣ್ಣು, ಭಯಂಕರ ದೇಹ, ಭೀಕರ ಆಕಾರ, ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸಿವೆ, ನಿರಡಿಕೆ. ಕಂಡವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು, ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವದು, ರಕ್ತವನ್ನು ಕುಡಿಯುವದು, ಪಶುವಿರಲಿ, ಪಕ್ಷಿಯಿರಲಿ, ಮೃಗವಿರಲಿ, ಮನುಷ್ಯನಿರಲಿ, ಮಂಗವಿರಲಿ ಯಾರನ್ನೂ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಕಂಡದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು ರಕ್ತ ಕುಡಿದು, ಮಾಂಸ ತಿಂದು ತೇಗುತ್ತಿದ್ದ. ರಾಕ್ಷಸ ಭಾವವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಅವನು ಕೊಂದೊಗೆದ ಎಲವುಗಳಿಂದ, ತಿಂದೊಗೆದ ಶವ ದೇಹಗಳಿಂದಲೂ, ಹರಿಸಿದ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹದಿಂದಲೂ ಭೂಮಿ ಎಲ್ಲವೂ ಬೀಭತ್ಸವಾಗಿ, ವಿಕೃತವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಆರುತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನೆಲವನ್ನೆಲ್ಲ ರಕ್ತಸಿಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಬೇರೆ ವನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂದು, ಮನುಷ್ಯ ಮಾಂಸ ತಿಂದು ತನ್ನ

ರಾಕ್ಷಸಲೀಲೆ ನಡೆಸಿದನು. ಹೀಗೆಯೇ ವನದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ, ದೇಶದಿಂದ ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನು ನರ್ಮದಾ ನದಿಯದಂಡೆಗೆ ಬಂದ. ಅನೇಕ ಮುನಿಗಳು ಸಿದ್ಧರು, ಆ ತರಂಗಿಣೀ ತೀರದಲ್ಲಿತಪೋನುಷ್ಠಾನ ನಿರತರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ನದೀ ದಂಡೆಗುಂಟ ನಡೆದಾಗ ಲೋಕ ಭಯಂಕರನಾದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ತನ್ನ ರಮಣಿಯೊಂದಿಗೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಕೋಪ ತಪ್ತನಾಗಿ ಓಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು ಬೇಡರು ಚಿಗರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ. ವೇಗದಿಂದ ಮುನಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಮುನಿಪತ್ನಿ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಂದ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ನೋಡಿ ಭಯಭ್ರಾಂತಳಾದಳು. ಅವಳು ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆ. ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಈ ರಾಕ್ಷಸನಾರು ಎಂಬುದು. ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ತಲೆಬಾಗಿಸಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ದೀನಳಾಗಿ ಆ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು.

ಮುನಿಪತ್ನಿ:- ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಸೌದಾಸ ಮಹಾರಾಜ, ರಕ್ಷಿಸು, ರಕ್ಷಿಸು, ಭಯಭ್ರಾಂತಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು. ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡು. ನನಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡು. ನೀನು ನಿಜವಾದ ರಾಕ್ಷಸನಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ದೊಡ್ಡ ರಾಜ. ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಮಿತ್ರಸಹ. ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ನೀನು. ದಯಮಾಡಿ ಈ ದುರ್ಗಮವಾದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದುಃಖಿತಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ, ಪತಿಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಿ ರಕ್ಷಿಸು. ನೀನು ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕೊಂದರೆ ನಾನು ಬದುಕಿಯೂ ಸತ್ತಂತೆ. ನಾನು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಹಿಳೆ. ಈಗ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೊಂದರೆ ನಾನು ಬಾಲವಿಧವೆಯಾಗುವೆನು. ಮರಣಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬಾಲವೈಧವ್ಯ ಅತೀ ದುಃಖಕರ. ನಾನು ನನ್ನ ತಾಯಿ, ತಂದೆ, ಬಂಧು, ಬಳಗ ಎಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಪತಿಯನ್ನು ನಂಬಿ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಇವನೇ ಸರ್ವಸ್ವ. ನನಗಿರುವ ಇಂಥ ಏಕಾಧಾರನಾದ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೊಂದರೆ ನಾನು ಅನಾಥಳಾಗುವೆನು. ನನ್ನ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವು ತಂದೆ ಇಲ್ಲದೆ ಸತ್ತು ಹೋಗುವದು. ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನಾದ ನಿನಗೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣೀರಿನ ವ್ಯಥೆ ಕಥೆಯು ಅರ್ಥವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ? ಪತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ನಿರ್ಮಾನುಷ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ, ಏಕಾಕಿನಿಯಾಗಿ ನಾನು ಹೇಗೆ ಬದುಕಿರಲಿ? ನೀನು ನನ್ನನ್ನೂ ಮಗಳೆಂದು ತಿಳಿದು ರಕ್ಷಿಸು. ಪತಿದಾನ ಮಾಡಿ ಈ ಮಗಳ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಉಳಿಸು ಎಲ್ಲ ದಾನಕ್ಕಿಂತ ಜೀವದಾನ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಪ್ರಾಣದಂತಹ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಹಿಂದೆ ಯಾರೂ ನೀಡಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಯಾರೂ ನೀಡರು. ಆದುದರಿಂದ ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನ ಕುಂಕುಮಭಾಗ್ಯ ಉಳಿಸು. ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಡ, ನಿನ್ನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ದುಃಖ ವಿಹ್ವಲಳಾಗಿ, ಆ ದೈತ್ಯನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು ಆ ಸತೀಮಣಿ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ರಾಕ್ಷಸನು ರಾಕ್ಷಸನೇ. ಅವನಿಗೇನೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಆ ಕಾಂತಾಮಣಿಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿ ಹಿಡಿದನು. ಹೆಬ್ಬುಲಿಯು ಚಿಗರೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಗುವಂತೆ ಎರಗಿದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ದೇಹ ಸೀಳಿ, ರಕ್ತಪಾನ ಮಾಡಿದನು. ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಡದಿಯು ಎದೆ, ಎದೆ ಬಡೆದುಕೊಂಡು ಅತ್ತರೂ ಕೇಳದೇ ಆ ಕ್ರೂರ ರಕ್ಕಸನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದನು. ಆಗ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧಳಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು ಕ್ರೋಧಾಂಧಳಾಗಿ ಶಾಪವಿತ್ತಳು.

''ಕ್ರೀಡಾಸಕ್ತನಾದ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನೀನು ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಸೆಳೆದು ಕೊಂದುಹಾಕಿರುವಿ. ಆದುದರಿಂದ ಇನ್ನು ನೀನು ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಸತ್ತು ಹೋಗುವಿ. ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯನೆ, ಒಂದು ಶಾಪವು ಸಾಲದ ನಿನಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಶಾಪವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ನನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ನಾನು ಬೇಡ ಬೇಡ ಎಂದು ಶೋಕಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ನೀನು ಕೊಂದು ತಿಂದೆ. ಇಂತಹ ರಾಕ್ಷಸ ವ್ಯಾಪರ ಮಾಡಿದ ನಿನಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ರೂಪ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿ.'' ಹೀಗೆ ಆ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯು ದುಷ್ಟರಕ್ಕಸನಿಗೆ ಎರಡು ಹಿಡಿ ಶಾಪ ಹಾಕಿದಳು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಕ್ರೋಧೋನ್ಮತ್ತನಾದ ಆ ದೈತ್ಯನು ಮತ್ತೆ ಕಿಡಿ ಕಿಡಿಯಾದನು. ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸಿದ. ''ದುಷ್ಟಳೆ, ನೀನು ನನಗೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ಒಂದರಂತೆ ಎರಡು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇಕೆ? ನಾನು ಒಂದು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಒಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಸರಿ. ನನಗೆ ರಾಕ್ಷಸರೂಪವು ನಿರಂತರ ಇರಲಿ ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಶಾಪವನ್ನು ಏಕೆ ಕೊಟ್ಟೆ? ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಕೂಡ ಈಗಲೇ ಪಿಶಾಚಿ ಜನ್ಮ ಹೊಂದು. ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳೂ ಪಿಶಾಚರಾಗಲಿ.''

ರಾಕ್ಷಸ ರೂಪಿಯಾದ ಸೌದಾಸ ಮಹಾರಾಜನ ಶಾಪದಿಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿ ಕೂಡಲೇ ಭಯಂಕರ ಪಿಶಾಚಿಯಾದಳು. ಹಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದನಿ ತೆಗೆದು, ಆ ಏಕಾಂತ ಪ್ರದೇಶ ಧ್ವನಿತವಾಗುವಂತೆ ರೋದಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಪಿಶಾಚಿಗಳಾದ ಅವಳ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೂಡ ಈಗ ಕೂಗ ತೊಡಗಿದವು. ನಂತರ ಆ ಪಿಶಾಚರೂ ರಾಕ್ಷಸನೂ, ಕೂಡಿ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಆಲದ ಗಿಡದ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ರಾಕ್ಷಸಗಳಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ಭೂತ, ಪಿಶಾಚ, ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಆಶ್ರವಾದುದರಿಂದ ಅದು ರಾಕ್ಷಸವಟವೆಂದೇ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಿತು. ಗುರುದ್ರೋಹ, ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹ, ಪಾಪದಿಂದ ದುರ್ಯೋನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಆ ನರ್ಮದಾ ತೀರದ ವಟವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು ರಾಕ್ಷಸ, ಪಿಶಾಚಿ ಬಂದದ್ದು ಕಂಡು, ಮೊದಲಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕೋಪ ಬಂದು ಕೇಳಿತು ಆ ವಟವೃಕ್ಷ ತನ್ನ ಸ್ವತ್ತೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ. ''ನೀವು ಇಲ್ಲೇಕೆ ಬಂದಿರಿ? ಅಬ್ಬಾ! ಎಂತಹ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಕಾರ । ಇದು ನನ್ನ ಮರ ನೀವೇಕೆ ಬಂದಿರಿ? ನಿಮಗೆ ಇಂತಹ ದುಷ್ಟಯೋನಿ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೇಳಿರಿ.'' ಆಗ ಸೌದಾಸರಾಜನು ತನಗೆ ಜನ್ಮ ಬರಲು ಕಾರಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಆ ವಟವಾಸಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸವನನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

ಸೌದಾಸ:- ಈ ವಟವಾಸಿ ರಾಕ್ಷಸನೆ, ನನ್ನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀವೂ ಕೂಡ ನನ್ನಂತೆ ಯಾವುದೋ ದುಷ್ಕರ್ಮಮಾಡಿ ಇಂತಹ ದುರ್ಯೋನಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಏನೇ ಆಗಲಿ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸಮಾನ ದುಃಖಿಗಳು, ಸಮ ಪಾಪಿಗಳು. **'ಸಮಾನ ಶೀಲೇಷು ವ್ಯಸನೇಷು ಸಖ್ಯಮ್'** ಎಂಬ ನುಡಿಯಂತೆ ನಾನು ಮೈತ್ರಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೇನು ಪಾಪ ಮಾಡಿದೆ ಇಂತಹ ಘೋರ ಜನ್ಮ ಬರಲು? ಅದನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಸತ್ಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸು. ಮಿತ್ರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಬೇಡ. ಮಿತ್ರ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದುಃಖಗಳು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಿತ್ರರ ಮುಂದೆ ಎಂದೂ ವಂಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಕಲ್ಮಾಷಪಾದ (ಸೌದಾಸನ) ನ ಈ ಸ್ನೇಹದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಕ್ಕೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಅದು ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳತೊಡಗಿತು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ:- ಅಯ್ಯಾ, ನಾನು ಹಿಂದೆ, ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. 'ಮಗಧ' ದೇಶವು ನನ್ನ ಜನ್ಮಭೂಮಿ. ವೇದವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪಾರಂಗತಿ, ಪರಿಣತಿ. ಸೋಮದತ್ತನೆಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಏನೋ ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಓದಿ ಕೆಟ್ಟೆ. ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಜೊತೆಗೆ ಮದವೂ ಬಂದಿತು. ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯದ ಹಾಗೂ ಘನ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಮತ್ತು ದುಡ್ಡಿನ ಮದಗಳು ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡು, ನಾನು, ನನಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿದ ಗುರುಗಳನ್ನೇ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ನನಗೆ ಇಂತಹ ದುರ್ದಸೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಈ ದುರ್ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ನನಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸಿವೆ. ನಿರಂತರವೂ ನೀರಡಿಕೆ. ತಿಂದಷ್ಟೂ ಕ್ಷುಧೆ ಉಲ್ಬಣಿಸುವದು. ಕುಡಿದಷ್ಟೂ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವದು. ಅದರಿಂದ ನೂರಾರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದೆ. ಸಾವಿರಾರು ಎಂದರೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನಾನಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸಿವೆಯ ಕಸಿವಿಸಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉರಿ. ಮನದಲ್ಲಿ ತಾಪ. ಇದರಿಂದ ಉದ್ವಿಗ್ನನಾದ ನಾನು ಕಂಡವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಹರಿದು ಬೀಳುತ್ತೇನೆ. ಹರಿದು ಅವರ ಮಾಂಸ ತಿಂದು ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೇ ಮತ್ತೂ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಜಗತ್ತ್ರಾಸಕರೋ ನಿತ್ಯಂ ಮಾಂಸಾಶನ ಪರಾಯಣಃ ।
ಗುರ್ವವಜ್ಞಾ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ರಾಕ್ಷಸತ್ವ ಪ್ರದಾಯಿನೀ ॥

ಗುರುಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರವು ಮಾನವರಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸಭಾವವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೂ ನಾನು ನನ್ನ ಅನುಭವದಿಂದ ಕಂಡು ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ಮಾನವನು ಎಂದೂ ಗುರುದ್ರೋಹ ಮಾಡಬಾರದು.

ಕಲ್ಮಾಷಪಾದ:- ಗುರುವಿನ ಲಕ್ಷಣವೇನು? ಯಾರಿಗೆ ಗುರು ಅನ್ನಬೇಕು? ಇದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಗಿದೆ. ಮಿತ್ರನೆ ನೀನು ನನಗೆ ನಿಜವಾದ ಗುರುವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ:- ಮಿತ್ರನೆ, ಗುರುಗಳು ಬಹಳ ಜನ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯನೂ, ವಂದನೀಯನೂ ಆದ ಗುರುವಿನ ಲಕ್ಷಣ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಿರಿ.

ತಾನಹಂ ಕಥಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಶೃಣುಷ್ವೈಕಮನಾಃ ಸಖೇ ।
ಅಧ್ಯಾಪಕಶ್ಚ ವೇದಾನಾಂ ವೇದಾರ್ಥಾನಾಂ ಚ ಬೋಧಕಃ ॥
ಶಾಸ್ತ್ರವಕ್ತಾ ಧರ್ಮವಕ್ತಾ ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಪದೇಶಕಃ ।
ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವ್ಯಾಖ್ಯಾಕೃದ್ವೇದ ಸಂದೇಹಹೃತ್ತಥಾ ॥
ವ್ರತೋಪದೇಶಕಶ್ಚೈವ ಭಯತ್ರಾತಾ ನ್ನದೋಽಹಿ ಚ ।
ಶ್ವಶುರೋ ಮಾತುಲಶ್ಚೈವ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಭ್ರಾತಾ ಪಿತಾ ತಥಾ ॥
ಉಪನೇತಾ ನಿಷೇಕ್ತಾ ಚ ಸಂಸ್ಕರ್ತಾ ಮಿತ್ರ ಸತ್ತಮ ।
ಏತೇ ಹಿ ಗುರುವಃ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಪೂಜ್ಯಾ ವಂದ್ಯಾಶ್ಚ ಸಾದರಂ ॥

ಅವರನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಕೇಳು. ವೇದಾಧ್ಯಾಪಕನು, ವೇದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವನು, ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಠ ಹೇಳುವವನು, ಧರ್ಮ ಬೋಧಕನು, ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವನು, ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವವನು, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವವನು, ವೇದ ಪಾಠ, ಅರ್ಥ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನು ಸದ್ವೃತಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವನು, ಭಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿದವನು, ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಿದವನು, ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟ ಮಾವ, ಸೋದರ ಮಾವ, ಅಣ್ಣ, ತಂದೆ, ಉಪನಯನ ಮಾಡಿದವನು, ನಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿದವನು, ಜಾತಕ ಮಾಡಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿದವನು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅರ್ಹರಾದ ಗುರುಗಳು ಎಂಬುದಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನು ಹೇಳಿದನು.

ಕಲ್ಮಾಷಪಾದ:- ನೀನು ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳುಳ್ಳ ಗುರುಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರೊ ಅಥವಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠರೊ? ಇದನ್ನು ಹೇಳು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ:- ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾರತಮ್ಯ ಉಂಟು, ತನಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವೇದ, ವೇದಾಂತ ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಮತ್ತು ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದವರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುರುಗಳು ಎನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರು ವಿಶೇಷ ಗುರುಗಳು ಎನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಸರ್ವ ವೇದಾರ್ಥಗಳ ಸಾರಭೂತವಾದ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ, ಪುರಾಣೋಕ್ತವಾದ ಧರ್ಮ ಬೋಧಿಸುವ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗುರೂತ್ತಮರು ಎನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸಾರ ಪಾಶವನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕಲು ಕಾರಣವಾದ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮ, ವಿಹಿತಕರ್ಮ, ದೇವತಾ ಪೂಜಾ ಪ್ರಕಾರ, ವ್ರತ ನಿಯಮ, ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳೂ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಲಂಕುಷ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು. ಗುರು ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಜಾಯತೇ ಚ ಪುರಾಣೇಭ್ಯಸ್ತತ್ವಜ್ಞಾನಂ ನೃಣಾಮಿಹ ।
ಸರ್ವವೇದಾರ್ಥ ಸಾರಾಣಿ ಪುರಾಣಾನೀತಿ ಭೂಪತೇ ॥

ಪುರಾಣಗಳೆಂದರೆ ಸರ್ವ ವೇದಾರ್ಥಗಳ ಸಾರವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು, ಹೇಳಿದವರು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮಹಾಮುನಿಗಳು. ಇಂತಹ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವ ಪಂಡಿತನು ಪರಮ ಗುರು ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟ ಬಯಸುವ ಎಲ್ಲರೂ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು ಎಂಬುದೇ ವೇದ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿದ ವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರ ಉದ್ದೇಶ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಾಸರು ಸರ್ವ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ, ತರ್ಕಶಾಸ್ತ್ರವು ಬರೀ ವಾದವಿವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರವು ಐಹಿಕ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಪುರಾಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಇಹದಲ್ಲಿಯೂ, ಪರದಲ್ಲಿಯೂ, ಸುಖದ ಸಾಧನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಂತತವೂ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ನಿರ್ಮಲ ಬುದ್ಧಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವದು. ಆ ನಿರ್ಮಲ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಉಂಟಾಗುವದು. ಧರ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತವಾದ ವಿಹಿತಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗುವದು. ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದ

ಪಾಪನಾಶವಾಗುವದು. ಪಾಪನಾಶದಿಂದ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವದು. ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದ ಲಭಿಸುವದು. ಭಗವತ್ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುವದು. ಹೀಗೆ ಪುರಾಣಗಳು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾನು ಗಂಗಾ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಗೌತಮ ಋಷಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.

ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಪೂಜಿಸಲು ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೇಜೋನಿಧಿಗಳಾದ ಗೌತಮರು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾದರೂ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಂತರು. ಮಹಾಬುದ್ಧಿವಂತರಾದರೂ ವಿನಯೋಪೇತರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಆ ಮಹಾತ್ಮರು. ಇಂತಹ ಮಹಾಮುನಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಕರಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ, ನಮಸ್ಕರಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ಮಹಾನುಭಾವರು. ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸದೇ ನಾನು ಕುಳಿತರೂ ಅವರು ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ಹೇಳಿದಂತೆ ವೇದೋಕ್ತಕರ್ಮ (ದೇವಪೂಜೆ) ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವೇ ಆಯಿತು. ಅವರು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ ನನಗೆ ಯಾವ ಶಾಪವನ್ನೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಶಾಸನವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅವಮಾನ ಮಾಡಿ ನಾನು ಯಾವ ದೇವರನ್ನುಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೋ, ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದ. ಗುರುಪೂಜೆ ಬಿಟ್ಟು ಹರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ಹರಪೂಜೆಯನ್ನಾಗಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಪರಮೇಶ್ವರನು ಗುರುವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಯಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗದೇ ಸಂತಪ್ತನಾದನು. ಗುರದ್ರೋಹಿಯಾದ ನಾನು ಮಹಾ ಅಪರಾಧಿಯಾದುದರಿಂದ ನನಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ತಿಳಿದಾಗಲಿ, ತಿಳಿಯದೇ ಆಗಲಿ ಗುರುವಿನ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನ ಭವಿಷ್ಯವು ಹಾಳಾಗುವದು. ಮಕ್ಕಳು ನಾಶಹೊಂದುವರು. ದ್ರವ್ಯ ಕ್ಷೀಣವಾಗುವದು. ಕಾರ್ಯಗಳು ಕೆಡುವವು. ಗುರುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಸಂಪದ, ಸೌಭಾಗ್ಯ ತಾವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು ಎಂದು ವಿದ್ವಜ್ಜನರ ಹೇಳಿಕೆ. ಗುರುದ್ರೋಹ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಹರನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದಿಂದ ನಾನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಎಂದೊ ಆ ಶಿವನೇ ಬಲ್ಲ.''

ಹೀಗೆ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ರಾಕ್ಷಸರು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಗುರುಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನೂ, ಹರನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಬಣ್ಣಿಸಿ, ಸಂಭಾಷಣೆನಡೆಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರ ಪಾಪರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕರಗಿ ಹೋದವು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಲಿಂಗ ದೇಶದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಗರ್ಗ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ. ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಅವನು ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ. ಬಾಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ದಿವ್ಯ ನಾಮಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಗಾನರೂಪದಿಂದ ಪಠಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನು ಆನಂದ ಪರವಶನಾಗಿದ್ದ. ಮೈತುಂಬ ಭಕ್ತಿಯ ರೋಮಾಂಚನ.

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಆ ಪಿಶಾಚಿಗೂ ಹಿಗ್ಗಾಯಿತು. ಹಸಿವು ಉಲ್ಬಣಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು, ಮಾಂಸ ತಿನ್ನಬೇಕೆಂದು ಹಾತೊರೆದವು. ತಮ್ಮ ಉಪವಾಸದ ಪಾರಣೆಯ ಸುಯೋಗ ಒದಗಿ ಬಂದಿತೆಂದು ಅವು ಎಲ್ಲವು ಕೈ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನಲು ಏರಿಬಂದವು. ಆದರೆ ಆ ಭೂಸುರನು

ಮಾಡುವ ಉಚ್ಚಸ್ವರದ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಈ ರಾಕ್ಷಸ ಪಿಶಾಚರಿಗೆ ಆ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆರಗಾಗಿ ಮುಂದೆ ಕಾಲಿಡಲಿಕ್ಕಾಗದ ಆ ರಾಕ್ಷಸರು, ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಕೈ ಮುಗಿದು ನುಡಿದರು. 'ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾ ಮಹಿಮ. ನೀನು ನಡೆಸಿದ ಹರಿ ಸಂಕೀರ್ತನದಿಂದ ನಮಗೆ ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸುಳಿಯಲೂ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ. ಆದರೆ, ಈಗ ನೀನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಭಗವನ್ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯು ನಿನಗೆ ವಜ್ರಕವಚವಾಗಿದೆ. ಮಹಾಭಯದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನವೇ ಪಾರು ಮಾಡಿದೆ. ಅಯ್ಯಾ ಭೂಸುರೋತ್ತಮಾ, ನೀನು ಮಾಡಿದ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಕೇಳಿಯೇ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ದೊರೆತಿದೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಮಹಿಮೆಯು ಅಗಾಧವಾಗಿದೆ. ಅವನ ಪುಣ್ಯಕರ ನಾಮಗಳನ್ನು ನೀನು ನಮ್ಮ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ, ನಾವು ಎಂದೂ ಕಾಣದ ಆಂತರಂಗಿಕ ಶಾಂತಿ, ಸಂತಸಗಳನ್ನು ನೀನು ನಮಗೆ ಕರುಣಿಸಿದೆ. ಮಹಾನುಭಾವಾ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾಪುರುಷ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಗಂಗಾಜಲದ ನೀರಿನಿಂದ ನಮಗೆ ಸೇಚನಮಾಡು. ಈ ಮಹಾ ಪಾಪದಿಂದ ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸು.''

ಹರಿಸೇವಾಪರೋ ಭೂತ್ವಾ ಯಶ್ಚಾತ್ಮಾನಂ ತು ತಾರಯೇತ್ ।
ಸ ತಾರಯೇಜ್ಜಗತ್ಸರ್ವಮಿತಿ ಶಂಸಂತಿ ಸೂರಯಃ ।
ಅಪಹಾಯ ಹರೇರ್ನಾಮ ಘೋರ ಸಂಸಾರ ಭೇಷಜಂ ॥

ಕೇನೋಪಾಯೇನ ಲಭ್ಯತೇ ಮುಕ್ತಿಃ ಸರ್ವತ್ರ ದುರ್ಲಭಾ ।
ಲೋಹೋಡುಪೇನ ಪ್ರತರನ್ನಿಮಜ್ಜತ್ಯುದಕೇ ಯಥಾ ।

ವಿಷ್ಣು ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಹರ್ಯನುಗ್ರಹ ದಿಂದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಯಂಕರವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರೋಗಕ್ಕೆ ಔಷಧ ಸ್ಥಾನೀಯವಾದ, ಹರಿನಾಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯು ಲಭಿಸೀತು! ಮುಕ್ತಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಾಯಾಸದಿಂದ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಕಬ್ಬಿಣ ಮುಂತಾದ ಲೋಹದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ದೋಣಿಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವನು, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವವಂತೆ, ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸದಿರುವವರು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಪೇಚಾಡುತ್ತ, ತಾವೇ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿರುವಾಗ, ಇತರರನ್ನು ಈ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರು ಮಾಡಿಯಾರು?

ದೊಡ್ಡವರ ಚರಿತ್ರೆಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದು. ಚಂದ್ರನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆನಂದದಾಯಕನಾಗಿಲ್ಲವೆ? ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಪವಿತ್ರವಾದ ತೀರ್ಥಗಳಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳು ಗಂಗಾನೀರಿನ ಒಂದು ಹನಿಗೂ ಸರಿದೂಗಲಾರವು ತುಳಸೀದಳದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳಿನಷ್ಟು ಗಂಗಾನೀರು ಹಿಂದು ಮುಂದಿನ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕುಲಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತನಾದ ನಿನಗೆ ನಾವು ಹೇಳಬೇಕೆ? ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದ

ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡಿ ಪಾಪಿಗಳಾದ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ.'' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡವು. ಗರ್ಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯ! ಈ ರಾಕ್ಷಸ ಪಿಶಾಚಿಗಳಿಗೂ ಗಂಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯೇ? ಇಂತಹ ನೀಚ ಯೋನಿಯ ಪಾತಕಿಗಳೂ ಕೂಡ ಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಈ ದುರ್ಯೋನಿಯ ಪಾತಕಿಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರಗೈಯಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಏರಿಸಿದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವನ್ನು ಆ ಗಂಗೋದಕದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಕ್ಷಸರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದ. ದೂರ ನಿಂತ ರಾಕ್ಷಸ, ಹಾಗೂ ಪಿಶಾಚಿಯರ ಮೇಲೆ ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳಿನಷ್ಟು ಗಂಗೆಯ ನೀರ ಬಿಂದುಗಳು ಬಿದ್ದವು. ಆ ತುಂತುರ ಹನಿಯ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಆ ಪಾಪಿಗಳ ರಾಕ್ಷಸ ದೇಹವು ತೊಲಗಿತು. ದಿವ್ಯದೇಹವನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಧರಿಸಿ ನಿಂತರು. ಪಿಶಾಚಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯೂ, ಹಾಗೂ ಸೋಮದತ್ತನೂ ದಿವ್ಯದೇಹ ಧರಿಸಿ ನಿಂತರು. ಸೂರ್ಯ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯು ಕಳಕಳಿಸತೊಡಗಿತು ಅವರ ದೇಹದಲ್ಲಿ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಹರಿ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಹೊಂದಿದರು. ಆ ಗರ್ಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಹರಿಮಂದಿರದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಕಲ್ಮಾಷಪಾದ ರಾಜನಿಗೂ ಕೂಡ ರಾಕ್ಷಸ ಭಾವವು ಕಳೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಸೌದಾಸರಾಜನ ರೂಪ ಪಡೆದು ನಿಂತನು. ಆದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆ ಆಯಿತು ದುಃಖಸಂತಪ್ತನಾಗಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸರಸ್ವತಿಯು ಗುಪ್ತರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು -

'ರಾಜನೇ, ನೀನು ದುಃಖಿಸಬೇಡ. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯೂ, ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ರಾಕ್ಷಸನೂ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು ಕಂಡು ನಿನಗೆ ದುಃಖವಾಗಿರಬಹುದು. ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮ ಸವೆಯಬೇಕಷ್ಟೇ! ಧರ್ಮಾಚರಣೆ, ಅಧಿಕಾಧಿಕ ಹರಿ ಸೇವೆಗಳಿಂದ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಸವೆದ ಬಳಿಕ ನೀನು ಕೂಡ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಅವರಂತೆ ಪರಮ ಪದ ಹೊಂದುವೆ. ನೀನು ಗುರುವನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡ. ಹರಿಯನ್ನು ತೊರೆಯಬೇಡ. ಹೀಗೆ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಹರಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಆಚರಿಸು ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟು. ಮತ್ತು ಪರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುವದು.''

ವಾಗ್ದೇವಿಯ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಸೌದಾಸನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಅವನು ವಶಿಷ್ಠರ ಮಾತನ್ನು ನೆನೆದುಕೊಂಡು, ಹರಿಗುರುಗಳ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ ಗರ್ಗ ಮುನಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಪೂರ್ವ ಕಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದನು. ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಕಾಶಿಗೆ ಹೋದನು ಆ ಸೌದಾಸ ಮಹಾರಾಜ. ಅಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ನೆಲಿಸಿ ನಿತ್ಯ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಾಯಿತು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ವಶಿಷ್ಠರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಮಹಾತ್ಮರೇ ಅಲ್ಲವೇ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು? ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಅವರು ಸೌದಾಸನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಮಿತ್ರಸಹ

ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿ ಶಾಸನಗೈದನು. ಹೀಗೆ ವಶಿಷ್ಠರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಸಪ್ತ ಸಾಗರ ಪರಿಯಂತ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ಆಳಿದನು. ಸುಖೋಪಭೋಗ ಅನುಭವಿಸಿದನು. ದಿವ್ಯ ಸಂತಾನ ಪಡೆದನು. ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದನು, ಯಜ್ಞಯಾಗ ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಹರಿ ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಇದರಂತೆ ಇರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದು ಮರಣಾನಂತರ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಭೂಸುರೋತ್ತಮನೆ, ಇದೇನು ಅಂತಹ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಗಂಗೆಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಮುಕ್ತನಾಗುವದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು! ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಗಂಗಾಸ್ನಾನ, ಶ್ರೀ ಹರಿ ಧ್ಯಾನಗಳಿಂದ ದೊರಕದಿದ್ದುದು ಯಾವದು? 'ಗಂಗಾ ಗಂಗಾ' ಎಂದು ಗಂಗೆಯ ನಾಮವನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಸಾಕು. ಆಗಲೇ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಐದುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪರಾಜಯ ದೇವಮಾತೆ ಅದಿತಿಯ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೦

ನಾರದ:- ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಕಾಲಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದ ನದಿಗೆ ಗಂಗಾ ಎಂದು ಹೇಳುವರಷ್ಟೇ! ಸೋದರನಾದ ಸನಕ ಮುನಿವರ್ಯ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಆ ಗಂಗೆಯು ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸು.

ಸನಕ:- ನಾರದ, ಆ ಗಂಗೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಂದೆಯಾದ ಕಶ್ಯಪನೆಂಬ ಮಹರ್ಷಿ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ದಿತಿ, ಅದಿತಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮಡದಿಯರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ದಕ್ಷ ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಕ್ಕಳೇ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅದಿತಿದೇವಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಾಯಿ. ದಿತಿ ದೈತ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಜನನಿ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೇವದಾನವರು ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಸೋಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಸದಾ ಉಭಯ ಪಕ್ಷದಲ್ಲೂ ಪ್ರಯತ್ನ. ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಪೂರ್ವದೇವರೆಂದೂ ಹೆಸರು ಆಗಿದ್ದಿತು. ಆ ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿನ ಬಲಿಷ್ಠ ದೈತ್ಯನೆಂದರೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು. ಅವನ ಮಗ ಪ್ರಲ್ಹಾದ, ಅವನು ಜಾತಿಯಿಂದ ದೈತ್ಯನಾದರೂ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದ. ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಶಿಖಾಮಣಿ ಎಂದರೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದ. ತಂದೆಯಂತೆ ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ಮಗ ವಿರೋಚನ ಕೂಡ ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತ. ವಿರೋಚನನ ಮಗನೇ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಅವನು ತೇಜಸ್ವಿ ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಪ್ರತಾಪಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ. ದೈತ್ಯಸೇನೆಯ ಧುರೀಣನಾಗಿ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಳತೊಡಗಿದ ಆ ಬಲಿರಾಜ. ಮೊದಲು ಅವನು ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೂ ವಶಪಡಿಸಲು

ಬಯಸಿದನು. ಅವನ ಚತುರಂಗ ಸೇನೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿತ್ತು. ಕುಭಾಂಡ, ಕುಪಕರಣ ಎಂಬ ಅವನ ಇಬ್ಬರು ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮಹಾಪ್ರಚಂಡರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ಬಾಣಾಸುರನು ತಂದೆಗೆ ಸಮಾನನಿದ್ದ ಸತ್ವದಲ್ಲಿ ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸೋಲಿಸುವ ಬಯಕೆ ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ. ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಲಗ್ಗೆಯಿಟ್ಟ. ಅವನ ದಾಳಿಯನ್ನು ಸನ್ನದ್ಧರಾಗಿ ಸುರ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಿದರು. ದೇವ, ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಘನಘೋರ ಸಂಗ್ರಾಮ ಜರುಗಿತು. ದಾರುಣವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ದೈತ್ಯರು ದೇವಸೇನೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಪ್ರಹರಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಭಯಭ್ರಾಂತರಾದ ದೇವತೆಗಳು ಹೆದರಿ, ಹೌಹಾರಿ ಹೋದರು. ಅನೇಕಜನ ಸುರ ಸೈನಿಕರು ಸೋತು ಸ್ವರ್ಗ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋದರು. ಎಷ್ಟೋ ಸುರರು ಮನುಷ್ಯ ವೇಷ ತೊಟ್ಟುಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡಿದರು. ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ನಿರಂತರ ನಾರಾಯಣನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಭಗವನ್ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಅವನ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳು ದಿನೇದಿನೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ದೇವಾಧಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಸೋಲಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಆಕ್ರಮಿಸಿದನು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳ ಆಧಿಪತ್ಯವು ಅವನ ಅಡಿಯಾಳಾಯಿತು. ಅಖಂಡ ಐಶ್ವರ್ಯ; ಅಪ್ರತಿಹತ ಅಧಿಕಾರ, ಸರ್ವಲೋಕಗಳ ಆಧಿಪತ್ಯ ಇವುಗಳಿಂದ ಉಬ್ಬಿಹೋದರೂ ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಎಂದೂ ಕೊಬ್ಬಲಿಲ್ಲ. ಗರ್ವಿಷ್ಠನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವೆಯೇ ಅವನ ಜೀವನದ ಗುರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಇಂದ್ರನಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದನು. ಅಷ್ಟದಿಪಾಲಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ ತಾನೇ ದಿಗಂತರಾಳದ ನಿಯಾಮಕತ್ವವನ್ನೂ ವಹಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಹವಿರ್ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಾನೇ ಭುಂಜಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಇದರಿಂದ ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿದೇವಿಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ದುಃಖ ದುರವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಹೃದಯವು ತಳಮಳಿಸಿತು. ಜೀವನವೇ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಅವಳು ಮನೆಯನ್ನು ತೊರೆದಳು. ಹಿಮಗಿರಿಗೆ ಸಾಗಿದಳು. ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಆ ದೇವಮಾತೆಯು ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಎಂತಹ ಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೂ ಅಶಕ್ಯವಾದ ದುಸ್ತರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಳು ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು. ಕೆಲವು ದಿನ ಆ ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿಯು ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಪಗೈದಳು. ಆಮೇಲೆ ನಿಂತು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ ಒಂಟಿಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದಳು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸು. ಕೊನೆಗೆ ಕಾಲಿನ ಉಂಗುಟ ಮಾತ್ರ ನೆಲಕ್ಕೆ ಊರಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯನಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿ ನೆಟ್ಟು, ಘೋರ ತಪಂಗೈದಳು ಆ ಕೋಮಲಾಂಗಿ. ಮೊದಮೊದಲು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಪಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ ಒಣಗಿದ ಎಲೆ. ಕೆಲದಿನದ ಬಳಿಕ ಅದಿತಿ ಅದನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನೀರು ಕುಡಿದಿದ್ದಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲದ ನಂತರ ಆ ಜಲಪ್ರಾಶನ ಕೂಡ ತ್ಯಜಿಸಿದಳು. ಬರಿ ಗಾಳಿಯನ್ನೇ ಸೇವಿಸಿಯೇ ನಡೆಯಿತು ಆ ನಾರೀಮಣಿಯ ತಪಸ್ಸು. ಕೊನೆಗೆ ಶ್ವಾಸನಿರೋಧಗೈದು

ಜ್ಞಾನಾನಂದರೂಪಿಯಾದ ಮುಕುಂದನನ್ನು ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಅತ್ಯುಗ್ರ ತಪವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ತಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷವೇ? ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ನಡೆಯಿತು ಅವಳ ಅದ್ಭುತವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆ. ದೇವಮಾತೆಯ ಉಗ್ರಾತ್ಯುಗ್ರತರವಾದ ಈ ತಪೋನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕಂಡು ದೈತ್ಯರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಹೋದರು. ಮಾಯಾವಿಗಳಾದ ಆ ದಾನವರು ದೇವತೆಗಳ ರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಅವಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು. ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೇವತೆಗಳೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆಂದು ಅದಿತಿಯು ತಿಳಿದಳು. ದೈತ್ಯರು ಬಲಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ, ದೇವತೆಗಳಂತೆಯೇ ದನಿ ತೆಗೆದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ''ತಾಯಿ, ಯಾಕಿಷ್ಟು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವಿ? ಇದರಿಂದ ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಒಣಗಿ ಹೋಗುವದು. ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿದರೆ 'ನಮ್ಮ ನಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಇವಳು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವಳು' ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು, ತಪಸ್ಸೆಂದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ನಿನ್ನ ಈ ಸುಕುಮಾರ ಶರೀರವು ಈ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಜೀರ್ಣಶೀರ್ಣವಾಗಿ ಹೋಗುವದು. ಪಂಡಿತರಾದವರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಸ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದು ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಮಾನವರು ಶರೀರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ದೇಹವನ್ನು ಉಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆತ್ಮಘಾತಕರು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದುಬಿಡು, ನಿನ್ನ ಈ ಕಾಯಕ್ಲೇಶವನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ನೋಡಲು ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಜೀವಕ್ಕೇನಾದರೂ ಅಪಾಯವಾದರೆ ನಮ್ಮ ಗತಿ ಏನು? ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳು ಇದ್ದರೂ ಸತ್ತಂತೆಯೇ ಪಶು, ಮರ, ಬಳ್ಳಿ, ಹಾವು, ಗೋವು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯಾದರೂ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವನ್ಮೃತವಾದಂತೆಯೇ! ದರಿದ್ರನಾಗಲಿ, ರೋಗಿಷ್ಠನಾಗಲಿ ಮಾನವನು ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನ್ನ ಕಂಡರೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಹಲವರಿಗೆ ಜಲಪಾನ ಮಾಡಲು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಇನೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿಗೆ ಧನವು ಬೇಡವಾಗುವದು, ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಸಹ್ಯಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೂ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುವ ಜನ ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಳಾದ ತಾಯಿ, ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಹೆಂಡತಿ ಇರುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಂತಹ ಮನುಷ್ಯನು ಮನೆ ತೊರೆದು ಅಡವಿ ಪಾಲಾಗುವದೇ ಲೇಸು. ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಧರ್ಮ, ಭೋಗಮಾಡದ ದ್ರವ್ಯ, ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಇವು ಮೂರು ಹೇಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯವಾಗಿವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಮಾತೆ ಇಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳೂ ಕೂಡ ತ್ಯಾಜರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ದೇವೀ, ನಿನ್ನ ಈ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೊರಗಿದ ದೇಹ ಕಂಡು ಮಕ್ಕಳಾದ ನಮಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಮುಂದುವರಿದರೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಅಪಾಯ ಬಂದೀತೆಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಅಮ್ಮಾ, ದಯಮಾಡಿ ಈ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆದೋರು'' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

ದೈತ್ಯರು ದೇವರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಆಗ್ರಹಪಡಿಸಿದರೂ ಆ ಅದಿತಿ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಪಸ್ಸನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ದೈತ್ಯರೊಡನೆ ಮಾತನ್ನೂ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯದೇವನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಅವನ

ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತಳಾದಳು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಅತಿಶಯ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವರ ಹಲ್ಲು ಕಡಿದು ಆ ಮಹಾ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೊಂದು ಬಿಡಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದರು. ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿ, ಮೇಘ ಗರ್ಜನೆಯಂತೆ ಕ್ರೂರ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನೇ ಕರಕರ ತಿಂದು ದವಡೆಗಚ್ಚಿ, ದಂತಘರ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಿಂದ ಭಯಂಕರ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಕೊಂಡಿತು. ಅದಿತಿದೇವಿಯು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತ ಅರಣ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ದೈತ್ಯರ ದಂತ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಯಿತು. ಅದೇ ಉರಿಯಿಂದ ಆ ಮಹಾ ತಾಯಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಹೋದ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದರು. ಇದೇ ಆ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಈ ಪ್ರಚಂಡ ಅಗ್ನಿ ತಾಂಡವದಲ್ಲಿ ಉಳಿದವಳು ದೇವ ಮಾತೆಯಾದ ಆ ಅದಿತಿ ದೇವಿ ಒಬ್ಬಳೇ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಭಕ್ತರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಬದ್ಧಕಂಕಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿಂತಿರುವದಷ್ಟೇ. ಅದೇ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಅದಿತಿದೇವಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಯಾವ ಅಗ್ನಿಯ ಝಳವೂ ತಾಕದಂತೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಗಂಗೋತ್ಪತ್ತಿ ವರ್ಣನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೧

ನಾರದ :- ಪ್ರಿಯ ಬಂಧು, ಸನಕರೆ, ತಾವು ಹೇಳಿದ ವಿಷಯ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರ. ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಬೆಂಕಿಯು ಅದಿತಿದೇವಿಯನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಆ ದೈತ್ಯರನ್ನೆಲ್ಲ ದಹನ ಮಾಡಿತು ಎಂದು ತಾವು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆದರೆ ಇದು ಹೇಗೆ? ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ. ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಸತ್ವ, ಮಹತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿರಿ. **'ಪರೋಪದೇಶ ನಿರತಾಃ ಸಜ್ಜನಾ ಹಿ ಮುನೀಶ್ವರಾಃ'** ಪರೋಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಆಸಕ್ತರಾದ ಸಜ್ಜನರೇ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರು. ನಾರದರ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸನಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಉತ್ತರಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಸನಕ:- ನಾರದನೆ, ಹರಿಭಕ್ತರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ಹರಿಯ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಬಾಧಿಸಲು ಯಾರು ತಾನೇ ಸಮರ್ಥರಿರುತ್ತಾರೆ. ಹರಿಭಕ್ತನು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಶುದ್ಧ ಮುನಿಗಳೂ ಇದ್ದಂತೆ. ಈ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅಖಂಡ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಹರಿನಾಮ ಕೀರ್ತನವನ್ನು ಮಾಡುವವರ ಮತ್ತು ನಿರಂತರವೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನೋಪಾಸನೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರಾದವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನಾಗಲಿ, ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಭಾಗ್ಯದೇವತೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೇ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವವರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಉಪದ್ರವಗಳು ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ. ರಾಜನಾಗಲಿ, ಕಳ್ಳನಾಗಲಿ, ಹರಿಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಗಳೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅಚ್ಯುತನ ಅರ್ಚನೆ

ಮಾಡಿದರೆ ಭೂತ-ಪ್ರೇತಗಳು, ಬಾಲಗ್ರಹಾದಿ ರೋಗಗಳು, ಡಾಕಿನಿಯರು, ರಾಕ್ಷಸರು ಯಾರೂ ಹರಿನಾಮ ಸ್ತುತಿ ಗೈಯ್ಯುವವನನ್ನು ಪೀಡಿಸುವದಿಲ್ಲ.

ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಃ ಸರ್ವಹಿತೋ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ಪರಾಯಣಃ ।
ಯತ್ರ ತಿಷ್ಠತಿ ತತ್ರೈವ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ ದೇವತಾಃ ॥

ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡುವವನೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನುಕೂಲವನ್ನೂ ಮಾಡುವವನೂ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪರನೂ ಆಗಿರುವವನು ಇರುವ ಸ್ಥಳವೇ ಸಕಲ ತೀರ್ಥಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಇರುತ್ತದೆ.

ನಿಮಿಷಂ ನಿಮಿಷಾರ್ಧಂ ವಾ ಯತ್ರ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಯೋಗಿನಃ
ತತ್ರೈವ ಸರ್ವ ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ತತ್ತೀರ್ಥಂ ತತ್ತಪೋವನಂ ॥

ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಅಥವಾ ಅರ್ಧ ನಿಮಿಷವಾದರೂ ಯೋಗಿಗಳು ನಿಂತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವು ಸಕಲ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ ಸಾಧನವು. ಅಂತಹ ಸ್ಥಳವೇ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ತಪೋವನವಾಗುವದು.

ಯನ್ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಾದೇವ ಸರ್ವೇ ನಶ್ಯಂತ್ಯುಪದ್ರವಾಃ ।
ಸ್ತೋತ್ರೈರ್ವಾಪ್ಯರ್ಹಣಾಭಿರ್ವಾ ಕಿಮು ಧ್ಯಾನೇನ ಕಥ್ಯತೇ ॥

ಯಾವ ಭಗವಂತನ ನಾಮ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಬಾಧೆಗಳು ಹೋಗುತ್ತವೆಯೋ, ಅಂತಹ ಹರಿಯ ಸ್ತೋತ್ರ, ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಯಾವ ಬಾಧೆಯೂ ಸಂಭವಿಸುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಅರಣ್ಯವೂ ದಗ್ಧವಾದರೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿತಳಾದ ಅದಿತಿದೇವಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸುಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಆ ಬೆಂಕಿ. ಇದರಿಂದ ಅದಿತಿದೇವಿಯು ಆ ಅಗ್ನಿ ದಿವ್ಯದಿಂದ ಪಾರಾದಂತಾಗಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಉಳಿದಳು. ಅವಳ ಈ ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಅದಿತಿ ದೇವಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ನೋಡಿದಳು, ಅಗಲವಾದ ಕಣ್ಣು, ನಾಲ್ಕೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ಶಂಕ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಗಳು ತುಟಿ ತಟದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳು ನಗೆ. ಮಂದಹಾಸ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ ಸಂಪುಟದಿಂದ ಹಲ್ಲುಗಳ ಶುಭ್ರಕಾಂತಿಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ದಿಗಂತರಾಳವನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ತನ್ನ ವರದ ಹಸ್ತದಿಂದ ಕಶ್ಯಪಭಾಮಿನಿ ಅದಿತಿದೇವಿಗೆ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆ ತೋರಿಸಿ ಭಗವಂತನು ಮಾತನಾಡಿದ.

''ದೇವಮಾತೆಯೆ, ನಾನು ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ನಿನ್ನ ಸಂತತ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅತ್ಯುಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನೀನು ಬಳಲಿ, ಬೆಂಡಾಗಿ ಬಹಳೇ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿರುವೆ. ವರಬೇಡು. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಹೇಳು? ಹೆದರಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ''. ಭಗವಂತನ ಈ ಸಂತೈಸುವ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ದೇವ ಜನನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಭಗವಂತನ ಎದುರು ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮಗೈದು, ಬಾಯಿ ತೆಗೆದು ಬಗೆ ಬಗೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು.

॥ ಅದಿತಿರುವಾಚ ॥

ನಮಸ್ತೇ ದೇವದೇವೇಶ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿನ್ಜನಾರ್ದನ ।
ಸತ್ವಾದಿ ಗುಣಭೇದೇನ ಲೋಕ ವ್ಯಾಪಾರ ಕಾರಣ ॥

ಅದಿತಿಯ ನುಡಿಗಳು:- ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ, ಸತ್ವ ರಜಸ್ತಮೋಗುಣಗಳ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿಮಿತ್ತ ಕಾರಣನೂ ಆಗಿರುವ ಜನಾರ್ದನ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ನಮಸ್ತೇ ಬಹುರೂಪಾಯಾರೂಪಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ ।
ಸರ್ವೈಕ ರೂಪ ರೂಪಾಯ ನಿರ್ಗುಣಾಯ ಗುಣಾತ್ಮನೇ ॥

ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ಅವತಾರ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿರುವ, ಪ್ರಕೃತಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ರೂಪವಿಲ್ಲದ ಸಕಲ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ವಿಧವಾದ ರೂಪದಿಂದ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ, ಪ್ರಾಕೃತಗುಣಶೂನ್ಯನೂ, ಅಪ್ರಾಕೃತಜ್ಞಾನಾನಂದಾದಿ ಗುಣ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಮಹಾತ್ಮನೂ ಆಗಿರುವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ನಮಸ್ತೇ ಲೋಕನಾಥಾಯ ಪರಮಜ್ಞಾನರೂಪಿಣೇ ।
ಸದ್ಭಕ್ತ ಜನ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಶಾಲಿನೇ ಮಂಗಳಾತ್ಮನೇ ॥

ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಉತ್ಕೃಷ್ಟ, ಜ್ಞಾನ ರೂಪಿಯೂ, ಸಾಧುಗಳಾದ ಭಕ್ತ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುವ ಮಂಗಳ ಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಆದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಯಸ್ಯಾವತಾರ ರೂಪಾಣಿ ಹ್ಯರ್ಚಯಂತಿ ಮುನೀಶ್ವರಾಃ ।
ತಮಾದಿಪುರುಷಂ ದೇವಂ ನಮಾಮಿ ಹ್ಯರ್ಥ ಸಿದ್ಧಯೇ ॥

ಯಾವ ಅವತಾರ ರೂಪಗಳನ್ನು ಮನಿವರ್ಯರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಅಂತಹ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ ನಾರಾಯಣ ದೇವನನ್ನು ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರುತಯೋ ಯಂ ನ ಜಾನಂತಿ ನ ಜಾನಂತಿ ಚ ಸೂರಯಃ ।
ತಂ ನಮಾಮಿ ಜಗದ್ಧೇತುಂ ಸಮಾಯಂ ಚಾಪ್ಯಮಾಯಿನಂ ॥

ವೇದಗಳೂ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸಹ, ಯಾವ ಭಗವತ್ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ, ಅಂಥ ಮಾಯೆಗೆ ಅಧೀನವಾಗದೇ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಯಸ್ಯಾವಲೋಕನಂ ಚಿತ್ರಂ ಮಾಯೋಪದ್ರವಕಾರಣಂ ।
ಜಗದ್ರೂಪಂ ಜಗದ್ಧೇತುಂ ತಂ ವಂದೇ ಸರ್ವ ವಂದಿತಂ ॥

ಯಾವನ ದರ್ಶನವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದುದೋ, ಅಂತಹ ಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕವಾಗಿ ದುಃಖವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವವನೂ, ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಯಾಗಿರುವನೂ, ಜಗತ್ಕಾರಣನೂ ಆಗಿರುವ, ಸರ್ವಜನಗಳಿಂದಲೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಯತ್ಪಾದಾಂಬುಜಕಿಂಜಲ್ಕ ಸೇವಾರಕ್ಷಿತಮಸ್ತಕಾಃ ।
ಅವಾಪುಃ ಪರಮಾಂ ಸಿದ್ಧಿಂ ತಂ ವಂದೇ ಕಮಲಾಧವಂ ॥

ಯಾವ ಭಗವಂತನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳ ಕುಸುರುಗಳನ್ನು ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಸೇವಿಸುವದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಕ್ತರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆಯೋ, ಅಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಯಾವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರರೋ, ಅಜಾಮಿಳನಂತಹ ಪಾಪಿಗಳೂ ಕೂಡ ಯಾರ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೋ, ಅಂತಹ ಸರ್ವವೇದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಸರ್ವಜಗದ್ರಕ್ಷಕನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಅನಂತಾನಂತವಂದನೆಗಳು.'' ಹೀಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಅದಿತಿಯು ಕೈ ಮುಗಿದು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಭುವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೆ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿನಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾದ ರಾಜ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಕೊಡು. ಸರ್ವಜನಾಂತ ರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದಿದ್ದುದು ಯಾವುದಿದೆ? ಆದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ದೈತ್ಯರು ನನ್ನ ಪುತ್ರರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ, ನನ್ನ ಚಿರಂಜೀವರೋ ರಾಜ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೋ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಸಂತಾನಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಂದು ಚಿಂತಾಸಂತಾಪಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ರಾಕ್ಷಸರು ಸಾಯಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೇ ಸರಿ ನನ್ನ ಸೋದರಿ ದಿತಿಯ ಪುತ್ರರು ನನಗೂ ಪುತ್ರರೇ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಬದುಕುವಂತಾಗಲಿ. ಅವರ ರಾಜ್ಯೈಶ್ವರ್ಯ ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ದೊರಕಲಿ ಇವೇ ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ವರ.'' ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಈ ವಚನ ಕೇಳಿ, ಹರ್ಷವಾಯಿತು ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ. ಅವನು ಆ ದೇವ ಜನನಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಶ್ರೀ ಭಗವಂತ:- ಅದಿತಿದೇವಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ನನಗೆ ಸಂತಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಪಕಾರ ಮಾಡಿದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೂ ಕೂಡ ನೀನು ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಸಾಯಬಾರದು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರುವಿ. ಇದರಿಂದ ಸವತಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ನಿನಗಿದ್ದ ಅವ್ಯಾಜ ಪ್ರೇಮವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಪತ್ನೀ ಪುತ್ರರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುವದು ಬಹಳ ದುರ್ಲಭ. ನಿನ್ನ ಈ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಗುಣವನ್ನು ನಾನು ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನ ಮಹಿಳೆಯಾದ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮಗನಾಗಿ ನಾನೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತೇನೆ.

ಅದಿತಿ :- ದೇವೋತ್ತಮನೆ, ನಿನ್ನ ರೋಮ ರೋಮಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳಿವೆ. ಇಂತಹ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಲು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು? ನಿನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾರವು. ಇಂತಹ ದೇವದೇವೊತ್ತಮನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಉದರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲಿ? ಮೇಲೆ ನಿನಗೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ನೀನು ಅಣುವಿಗಿಂತ ಅಣು. ಮಹತ್ತಿಗಿಂತ ಮಹಾನ್.

ಅಂದಬಳಿಕ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುವದು ಹೇಗೆ? ಅಜ ಎಂದರೆ ಹುಟ್ಟು ಇಲ್ಲದವ ಎಂದರ್ಥ. ಹುಟ್ಟು ಇಲ್ಲದವನು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಪರಮಾಣುಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಅಣುವಾದ ನೀನು ನನ್ನ ಅಣುಗನಾಗುವದು ಹೇಗೆ? ಮಹತ್ತಿಗಿಂತ ಮಹಾನ್ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಈ ಗರ್ಭಕೋಶದಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವದು ಹೇಗೆ? ಮೇಲಾಗಿ ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಹಾ ಮಹಾಪಾಪಿಗಳು ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಪರಮಪವಿತ್ರತಮನಾದ ನೀನು ನಮ್ಮಂತಹ ಹಳ್ಳಿಗಾಡು ಜನರ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವದು ಹೇಗೆ? ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮೂಢಳಾದ ನನ್ನ ಮಿದುಳನ್ನು ಕೊರೆಯುವ ಸಂಶಯಗಳು. ನೀನು ಹಂದಿಯಾಗಿ, ಮೀನವಾಗಿ, ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅಂದಬಳಿಕ ನಿನ್ನ ಅವತಾರದ ರಹಸ್ಯ ಏನು? ಎಂತು? ಹೇಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಲೋಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನಂತಹ ಪಾಮರರು. ಅರಿಯಲಾರರು. ನನಗಂತೂ ಗಹನವಾದ ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರ, ಹಾಗೂ ಸಂಕಲ್ಪಗಳು, ಅರ್ಥವೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡು. ನಾನು ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಗಲಿರುಳು ನಿನ್ನ ನಾಮ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಆಗಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡುವವ ನೀನಿರಲು ನಾನೇಕೆ ಇಲ್ಲದ ಚಿಂತೆ ಮಾಡಿ ಕೊರಗಲಿ? ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟವೇ ನನ್ನ ಇಷ್ಟ. ನಿನ್ನ ಆದೇಶ ನನಗೆ ಮಾನ್ಯ.'' ಆಗ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಗೆ ಅಭಯ ಅಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುತ್ತ ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು.

ಶ್ರೀ ಹರಿ:- ಶುಭಾಂಗಿಯೇ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಸತ್ಯ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಹಸ್ಯವಿದೆ. ರಾಗದ್ವೇಷರಹಿತರಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮನಸಿಟ್ಟ ಅಸೂಯೆ, ಡಂಭ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಲ್ಲದ ನನ್ನ ಭಕ್ತರು ನನ್ನನ್ನು ಒಲಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಪರರಿಗೆ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡದೆ ನನ್ನ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ, ಪತಿಯನ್ನೇ ಪರದೈವ ಎಂದು ನಂಬಿದ ಸತೀಮಣಿಯರು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಗಂಡಸರಲ್ಲಿ ಮಾತಾ, ಪಿತೃಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ, ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವ, ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಯುವ, ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಹಿತಬಯಸುವ, ಪರೋಪಕಾರದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗುವ, ಪರರ ಸ್ವತ್ತನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದ, ಪರಸ್ತ್ರೀ, ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ತುಳಸೀ, ಪೂಜೆ, ಗೋರಕ್ಷಣ, ಸತತ ನಾರಾಯಣ ನಾಮಸ್ಮರಣ, ಅತಿಥಿಸೇವೆ, ಪರಾನ್ನತ್ಯಾಗ, ಅಯಾಚಿತ ವೃತ್ತಿ, ಅಪರಿಗ್ರಹವೃತ್ತಿ, ಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಂದಷ್ಟು ಅನ್ನೋದಕ ನೀಡುವದು ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಪುರುಷರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ನಾನು ಅಂತಹವರ ಮಗನಾಗಿ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜನಿಸುವೆನು. ದೇವಮಾತೆಯೆ, ನೀನು ನಾನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸದ್ಗುಣಪೂರ್ಣರಾದ ಸತೀಮಣಿಯರಲ್ಲಿ ಶಿರೋಮಣಿ ಯಂತಿರುವಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನಂತಹ ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ, ಸತಿಯ ಮಗನಾಗಿ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿಬಂದು, ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಆಶೆ, ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ. ಹೀಗೆ ದೇವಮಾತೆಯಾದ ಅದಿತಿಗೆ ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ದಿವ್ಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಆ ತಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಅದಿತಿಗೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಭಗವಂತನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೊಡಮಟ್ಟು ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದಳು.

ಅನಂತರ, ಅದಿತಿಯು ಪರಮ ಸಂತೋಷದಿಂದ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅವಳ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಸನ್ನಿಹಿತನಾದನು. ಅದರಿಂದ ಆ ಸುರಮಾತೆಯು ಜಗದ್ವಂದ್ಯಳಾದಳು. ಮತ್ತು ದಿನ ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ದಿವ್ಯ ಪುತ್ರನನ್ನು ಹೆತ್ತಳು. ಭಗವಂತನ ವಚನದಂತೆ ತತ್ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಅದೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗು ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಧರಿಸಿತ್ತು ಕೈ ಒಂದರಲ್ಲಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತಕಲಶ ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ವಾಮನನೆಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಚಂದ್ರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನ ಈ ವಾಮನರೂಪವು ಈಗ ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಉದರದಿಂದ ಮುದದಿಂದ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಬ್ಬಾ! ಏನು ಕಾಂತಿ ಈ ಪುಟ್ಟ ಕೂಸಿಗೆ! ಸಾವಿರ ಸೂರ್ಯರಂತೆ ಝುಗಝುಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅದೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಸದ್ಯೋಜಾತ ಮಗು. ಅದರ ಕಣ್ಣೋ! ಅದೇ ಬಿರಿದ ಕೆಂದಾವರೆ! ಮೈತುಂಬ ಆಭರಣ! ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ. ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲೂ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳು. ಹೀಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದದ್ದು ಕಂಡು, ತಂದೆ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಗೆ ಹರ್ಷೋದ್ರೇಕವಾಯಿತು. ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು.

॥ ಕಶ್ಯಪ ಉವಾಚ ॥

ನಮೋನಮಸ್ತೇಽಖಿಲ ಕಾರಣಾಯ
ನಮೋನಮಸ್ತೇಽಖಿಲ ಪಾಲಕಾಯ ॥
ನಮೋನಮಸ್ತೇಽಮರನಾಯಕಾಯ
ನಮೋನಮೋ ದೈತ್ಯವಿನಾಶನಾಯ ॥

ನಮೋನಮೋ ಭಕ್ತ ಜನಪ್ರಿಯಾಯ
ನಮೋನಮಸ್ಸಜ್ಜನರಂಜಿತಾಯ ।
ನಮೋನಮೋ ದುರ್ಜನನಾಶಕಾಯ
ನಮೋಽಸ್ತು ತಸ್ಮೈ ಜಗದೀಶ್ವರಾಯ॥

ನಮೋ ನಮಃ ಕಾರಣ ಕಾರಣಾಯ ।
ನಾರಾಯಣಾಯಾಮಿತ ವಿಕ್ರಮಾಯಾ ।
ಶ್ರೀ ಶಾರ್ಙ್ಗ ಚಕ್ರಾಸಿಗದಾಧರಾಯ ।
ನಮೋಸ್ತು ತಸ್ಮೈ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ॥

ನಮಃ ಪಯೋರಾಶಿನಿವಾಸಕಾಯ
ನಮೋಽಸ್ತು ಸದ್ಧೃತ್ಕಮಲಸ್ಥಿತಾಯ ।
ನಮೊಸ್ತು ಸೂರ್ಯಾಂಶುನಿಭಪ್ರಭಾಯ
ನಮೋ ನಮಃ ಪುಣ್ಯಾಕಥಾಗತಾಯ॥

ನಮೋನಮೋಽರ್ಕೇಂದು ವಿಲೋಚನಾಯ
ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ಯಜ್ಞಫಲ ಪ್ರದಾಯ ।

ನಮೋಽಸ್ತು ಯಜ್ಞಾಂಗ ವಿರಾಜಿತಾಯ ।
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ಸಜ್ಜನವಲ್ಲಭಾಯ ॥
ನಮೋ ಜಗತ್ಕಾರಣಕಾರಣಾಯ
ನಮೋಸ್ತು ಶಬ್ದಾದಿ ವಿವರ್ಜಿತಾಯ ॥
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ದಿವ್ಯ ಸುಖಪ್ರದಾಯ।
ನಮೋಽನಮೋ ಭಕ್ತಮನೋಗತಾಯ॥
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ಧ್ವಾಂತವಿನಾಶಕಾಯ ॥
ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ಮಂದರಧಾರಕಾಯ ॥
ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ಯಜ್ಞ ವರಾಹ ನಾಮ್ನೇ
ನಮೋ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷವಿದಾರಕಾಯ ॥
ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ವಾಮನರೂಪಭಾಜೇ
ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ಕ್ಷತ್ರಕುಲಾಂತಕಾಯ ॥
ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ರಾವಣಮರ್ದನಾಯ ॥
ನಮೋಽಸ್ತುತೇ ನಂದಸುತಾಗ್ರಜಾಯ
ನಮಸ್ತೇ ಕಮಲಾಕಾಂತ, ನಮಸ್ತೇ ಸುಖದಾಯಿನೇ
ಸ್ಮೃತಾರ್ತಿದನಾಶಿನೇ ತುಭ್ಯಂ ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ನಮೋ ನಮಃ
ಯಜ್ಞೇಶ ಯಜ್ಞ ವಿನ್ಯಾಸ ಯಜ್ಞ ವಿಘ್ನ ವಿನಾಶನ ॥
ಯಜ್ಞರೂಪ ಯಜ್ಞಭೃದ್ರೂಪ ಯಜ್ಞಾಂಗ ತ್ವಾಂ ಯಜಾಮ್ಯಹಂ ॥
ಇತಿ ಸ್ತುತಃಸ ದೇವೇಶೋ ವಾಮನೋ ಲೋಕಪಾವನಃ ॥

ಸರ್ವಜಗತ್ತಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನೂ, ಸರ್ವಪಾಲಕನೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಾಯಕನೂ, ದೈತ್ಯವಿನಾಶಕನೂ ಆದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಇದರಂತೆ ಭಕ್ತಪ್ರಿಯನು, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಸುಖ ಕೊಡುವ, ದುರ್ಜನ, ನಾಶಕನಾದ ಜಗದೀಶ್ವರನಿಗೆ ವಂದನೆ. ಜಗತ್ಕಾರಣನೂ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾಧಾರಿಯೂ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನೂ, ಸಮುದ್ರಶಾಯಿಯೂ ಸಜ್ಜನರ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವನೂ, ಸೂರ್ಯ ಸಮಾನ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೂ, ರಾಮಾಯಣ ಭಾರತಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರೇ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೂ, ಯಜ್ಞವೆಂಬ ಅಂಗದಿಂದ ಶೋಭಿಸುವವನೂ, ಸಜ್ಜನಪ್ರಿಯನೂ, ಜಗತ್ತಿನ ಕಾರಣೀಭೂತ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವವನು, ಶಬ್ದರಹಿತನೂ, ದಿವ್ಯ ಸುಖ ಕೊಡುವವನು, ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸುವವನು, ಮಂದರ ಪರ್ವತ ಧರಿಸಿದವನು, ಯಜ್ಞವರಾಹವೆಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳವನು, ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನನ್ನು ವಧಿಸಿದವನೂ, ಪರುಶರಾಮ ರೂಪದಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನು, ರಾಮ ರೂಪದಿಂದ ರಾವಣನನ್ನು ವಧಿಸಿದವನೂ ನಂದಗೋಪನ ಪುತ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರೂಪನೂ, ಸರ್ವರಿಗೂ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಕಾಂತ ನರನಾರಾಯಣನೇ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮೋನಮಃ ಸ್ಮರಿಸಿದವನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ, ಯಜ್ಞಸ್ವಾಮಿಯೂ,

ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನೂ, ಯಜಮಾನರೂಪಕನೂ, ಯಜ್ಞದ ಅಂಗಕಲಾಪ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅವಯವ ಉಳ್ಳವನೂ ಆದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಅನಂತಾನಂತ ವಂದನೆಗಳು. ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮೋ ನಮಃ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮೋ ನಮಃ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಶ್ಯಪ ಋಷಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಮನ ರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಮಂದಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುವಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದನು. ''ತಂದೆಯೇ, ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಮನೋರಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಬೇಗನೇ ಪೂರೈಸುತ್ತೇನೆ.'' ನಾನು ಎರಡು ಅವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತೇನೆ. ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಸುಖವು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.''

ಭಗವಂತನ ಸರಸಾರ್ಥ ಸುಂದರವಾದ ಈ ಭಾವಬಂಧುರವಾಚೋ ವೈಖರಿಯಿಂದ ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಹರ್ಷವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಲೋಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಪುತ್ರನೆಂದು ಪಡೆದ ತಾವೇ ದಂಪತಿಗಳು ಧನ್ಯರು ಎಂಬ ಸಂತೃಪ್ತ ಭಾವ ಹಾಗೂ ಧನ್ಯತಾ ಬುದ್ಧಿಯು ಅವರಲ್ಲಿ ಉದಿಸಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತಕಡೆಗೆ ದೈತ್ಯಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಗುರುಗಳಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಅನೇಕ ಮಹಾಮುನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಅವನ ಈ ಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶಕರಾಗಿದ್ದರು. ಸರ್ವರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿ, ಯಜ್ಞ ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುವ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಯಜ್ಞವು ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ನಡೆದಿತ್ತು. ವಿಷ್ಣುವೇ ಆ ಯಜ್ಞದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದನು. ಯಜ್ಞ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಋಷಿಗಳು, ಮುನಿಗಳು ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಪೂರ್ವಕ ಆಹುತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ವಾಮನದೇವರು ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ವಾಮನಾವತಾರಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಂದಹಾಸ ಮರುಳಾಗುವಂತಿತ್ತು. ಬಲಿರಾಜನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪುರೋಹಿತರು ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಿದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಡೆದುಬಂದಂತಿತ್ತು.

ದುರ್ವೃತ್ತೋ ವಾ ಸುವೃತ್ತೋ ವಾ ಜಡೋ ವಾ ಪಂಡಿತೋSಥವಾ॥
ಯೋ ಭಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಸ್ತಸ್ಯಾಂತಃ ಸದಾ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಹರಿಃ ॥

ದುರಾಚಾರಿ ಅಥವಾ ಸದಾಚಾರಿ ಅಜ್ಞಾನಿ ಅಥವಾ ಪಂಡಿತ ಎಂತಹವನಾದರೂ ಸರಿ. ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನಾದರೆ ಅಂತಹ ಭಕ್ತನ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವನು.

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಯಜ್ಞಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದ ಋಷಿಗಳು ದೂರದಿಂದಲೇ ಈ ವಾಮನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಜ್ಞಾನ ಚಕ್ಷುಸ್ಸಿನಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು ಇವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಎಂದು. ಕೂಡಲೇ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದು ದೈತ್ಯಗುರುಗಳಾದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಬಲಿರಾಜನನ್ನು ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕರೆದು

ಹೇಳಿದರು. ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ಜನರು ತಮ್ಮ ಬಲಾಬಲ ವಿಚಾರಿಸದೆ, ದುಡುಕಿ ಇಂತಹ ಉಪದ್ವ್ಯಾಪವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯ:- ದೈತ್ಯ ರಾಜನೇ, ನೀನು ಬಹಳ ಸಾತ್ವಿಕನೂ ಸೌಮ್ಯನೂ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದವನೂ ಇರುವೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಹರಿಯ ಕುತಂತ್ರಗಳು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಿನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಅಪಹರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೇವಪಕ್ಷಪಾತಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು, ವಾಮನರೂಪದಿಂದ ಅದಿತಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ವಿಷ್ಣುವು ಈ ನಿನ್ನ ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಏನಾದರೂ ಬೇಡಿದರೆ ನೀನು ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಕೂಡದು. ಇದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನೀನು ಕೂಡ ಬಲ್ಲವನಿರುವೆ. ವಿಚಾರಿಸಿ ನೋಡು, ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ಸುಖವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗುರುಬುದ್ಧಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಪರಬುದ್ಧಿಯು ಮಾತ್ರ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಸ್ತ್ರೀ ಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರಳಯಾಂತಕಾರಿ ಎಂದು ಪೌರಾಣಿಕ ನೀತಿ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಪರಬುದ್ಧಿರ್ವಿನಾಶಾಯ ಸ್ತ್ರೀ ಬುದ್ಧಿಃ ಪ್ರಳಯಂಕರೀ
ಆತ್ಮಬುದ್ಧಿಃ ಸುಖಕರೀ ಗುರುಬುದ್ಧಿರ್ವಿಶೇಷತಃ ॥

ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಬೇಕು. ಈ ವಾಮನನು ನಿನ್ನ ವೈರಿಗಳಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಿತ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ, ನಿನ್ನನ್ನು ವಂಚಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡು.

ಬಲಿರಾಜ:- ಗುರುಗಳೆ, ತಮ್ಮಂತಹವರು ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧವಾದ ಇಂತಹ ಮಾತು ಆಡಬಾರದು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವು ನನ್ನಿಂದ ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ನನ್ನಂತಹ ದೈತ್ಯರಿಗೆ? ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದೊಂದು ವರವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ವಿದ್ವಾಂಸರಾದವರು ಯಜ್ಞ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಅಂತಹ ಯಜ್ಞಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ತಾನೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ಹವಿರ್ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ನನಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಪುಣ್ಯವಂತರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಎಂತಹ ದರಿದ್ರನೇ ಆಗಲಿ, ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ದಾನ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೆನೆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಿ ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾರೇ ಪೂಜಿಸಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ದಿವ್ಯಗತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಹರಿರ್ಹರತಿ ಪಾಪಾನಿ ದುಷ್ಟಚಿತ್ತೈರಪಿ ಸ್ಮೃತಃ ।
ಅನಿಚ್ಛಯಾಪಿ ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟೋ ದಹತ್ಯೇವ ಹಿ ಪಾವಕಃ ।
ಜಿಹ್ವಾಗ್ರೇ ವಸತೇ ಯಸ್ಯ ಹರಿರಿತ್ಯಕ್ಷರದ್ವಯಂ
ಸ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಮಾಪ್ನೋತಿ ಪುನರಾವೃತ್ತಿ ದುರ್ಲಭಂ ॥

ಗೋವಿಂದೇತಿ ಸದಾ ಧ್ಯಾಯೇದ್ಯಸ್ತು ರಾಗಾದಿವರ್ಜಿತಃ ।
ಸ ಯಾತಿ ವಿಷ್ಣು ಭವನಮಿತಿ ಪ್ರಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ ॥

ಅಗ್ನೌವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವಾಽಪಿ ಹೂಯತೇ ಯದದವಿರ್ಗುರೋ
ಹರಿಭಕ್ತ್ಯಾ ಮಹಾಭಾಗ ತೇನ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತಿ

ಕಾಣದೇ ಮುಟ್ಟಿದಾಗಲೂ ಅಗ್ನಿಯು ಹೇಗೆ ಸುಡುವದೋ, ಅಂತೆಯೇ ದುಷ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸಹ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನ ನಾಲಿಗೆಯ ಕೊನೆಲ್ಲಿ 'ಹರಿ' ಎಂಬ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಇರುತ್ತವೆಯೋ ಅಂತಹವಿಗೆ ಪುನರಾವೃತ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಗದ್ವೇಷ ಗಳಿಲ್ಲದ ಗೋವಿಂದ ಎಂಬ ನಾಮವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸುವವನು, ಶಾಶ್ವತ ಸುಖಮಯವಾದ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಬಲ್ಲಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗುರುಗಳೆ, ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ದ್ವಿಜರ ಮುಖದಲ್ಲಾಗಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹವಿಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರೆ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನಾನಂತೂ ಆ ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿಯೇ ಈ ಯಜ್ಞ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಹುತಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಲೆಂದು. ಅಂತಹ ಹರಿಯು ತಾನಾಗಿಯೇ ನನ್ನ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನೇ ಆದಂತೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಬಲಿರಾಜನು ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ವಾಮನ ರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಹೋಮಾಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಮತ್ತಿಷ್ಟೂ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡ ಆ ವಾಮನಮೂರ್ತಿ. ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯರು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಯಜ್ಞಶಾಲೆ ಹೊಕ್ಕಂತಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ಉಜ್ವಲ ದೀಪ್ತಿ ತೊಳಗುತ್ತಿತ್ತು ಆ ಮಂಜಿಮೆಮಣಿಯಾದ ವಾಮನನ ದಿವ್ಯದೇಹದಲ್ಲಿ. ಅವನ ಅಂಗ ಪ್ರತ್ಯಂಗಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದವು. ತೇಜಸ್ಸಿನ ತಳಿಗೆಯಂತಿರುವ ಆ ವಾಮನಾವತಾರಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಬಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತಕ್ಷಣವೇ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಕೈ ಮುಗಿದು ವಾಮನಮೂರ್ತಿಗೆ, ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿ ಆಸನ ನೀಡಿದ. ಮಡದಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಅವನ ಅಡಿದಾವರೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತೊಳೆದ. ಆ ನೀರನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೂ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಹೃದಯದ ಹಿಗ್ಗು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. **''ವಿಷ್ಣುವೇ ನಮಃ ಜಗದ್ಧಾಮ್ನೇ ನಮಃ''** ಎಂದು ಬಾಯಿಂದ ಅಂದು ಅರ್ಘ್ಯ ನೀಡಿದ. ಪಾದ್ಯ ಆಚಮನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ವಾಮನ ದೇವರು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಹರ್ಷೋತ್ಕರ್ಷವಾಯಿತು. ಮೈತುಂಬ ರೋಮಾಂಚನ, ಕಣ್ತುಂಬ ಹರ್ಷಾಶ್ರು. ಹೃದಯದ ತುಂಬ ಹರ್ಷ.

ಆದ್ಯ ಮೇ ಸಫಲಂ ಜನ್ಮ ಆದ್ಯ ಮೇ ಸಫಲೋ ಮಖಃ
ಜೀವಿತಂ ಸಫಲಂ ಮೇಽದ್ಯ ಕೃತಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ಅಮೋಘಾಮೃತವೃಷ್ಟಿರ್ಮೇ ಸಮಾಯಾತಾತಿದುರ್ಲಭಾ ।
ತ್ವದಾಗಮನ ಮಾತ್ರೇಣ ಹ್ಯನಾಯಾಸೋ ಮಹೋತ್ಸವಃ ॥

ಏತೇ ಚ ಋಷಯಃ ಸರ್ವೇ ಕೃತಾರ್ಥಾ ನಾತ್ರ ಸಂಶಯಃ ।
ಯೈಃ ಪೂರ್ವಂ ಹಿ ತಪಸ್ತಪ್ತಂ ತದದ್ಯ ಸಫಲಂ ಪ್ರಭೋ ॥

ಇಂದು ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕ. ಇಂದು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞವು ಸಫಲ. ನನ್ನ ಜೀವನವೇ ಇಂದು ಕೃತಾರ್ಥವಾಯಿತು. ನಾನು ಧನ್ಯ ಧನ್ಯನಾದೆ. ನೀನು ನನ್ನ ಯಜ್ಞಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಅಮೃತವೃಷ್ಟಿಯೇ ಸರಿ! ಅಮೃತದ ಮಳೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಲಭ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಆಗಮನದಿಂದ ಆ ಅಮೃತ ವರ್ಷವು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆತಂತಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ಆಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಮಹಾನ್ ಉತ್ಸವ. ನಾನೊಬ್ಬನೆ ಅಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದ, ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ, ಇಂದು ಕೃತಾರ್ಥರಾದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂದೆಂದೋ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಫಲ ಮಾತ್ರ ಇಂದು ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದ ಹೊರತು, ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಏನು ಫಲವಿದೆ? ಸ್ವಾಮಿನ್, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ. ಎಷ್ಟು ಸಲ ನಾನು 'ಕೃತಾರ್ಥ' ನೆಂದರೂ ಸಾಲದು. ಉಪಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಿಲ್ಲದ ದ್ವಿಜನಿಗೆ, ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯ ಫಲವನ್ನು ನಾನು ನೂರು ವರ್ಷ ಬಣ್ಣಿಸಿದರೂ ಹೇಳಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಮತಿ ಎಂಬ ದರಿದ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದ. ಅವನು ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ. ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸ, ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತ. ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರ್ಮಜ್ಞ. ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಪ್ರತಿರೂಪವೇ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಭದ್ರಮತಿ. ಅವನಿಗೆ ಆರು ಜನ ಹೆಂಡಂದಿರು. ಶ್ರುತಿ, ಸಿಂಧು, ಯಶೋಮತಿ, ಕಾಮಿನಿ, ಮಾಲಿನಿ, ಶೋಭಾ ಎಂದು ಆ ಷಟ್‌ಪತ್ನಿಯರ ಹೆಸರು. ಈ ಆರು ಜನ ಮಡದಿಯರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಎರಡುನೂರ ನಲವತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಮೊದಲೇ ಲಷ್ಟ ದರಿದ್ರ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಣಣ. ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ಜನ ಮಡದಿಯರು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು. ಹೀಗಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ದಾರಿದ್ರ್ಯ. ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕಸಿವಿಸಿ ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು ಉಣ್ಣಲು ಅನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಅಳುತ್ತಲಿರುವ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು. ಅವನು ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು- 'ಹಣವಿಲ್ಲದ ನನ್ನ ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ! ಮಕ್ಕಳು ಬಹಳವಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಐಶ್ವರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ. ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ, ಶಾಂತವೃತ್ತಿ, ಸಜ್ಜನಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಸಾಗರದ ನಡುವೆ ಮುಳುಗಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇದ್ದರೂ ವ್ಯರ್ಥ. ದರಿದ್ರ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ದೂರುತ್ತಾರೆ. ಮಡದಿಯರು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೋದರರು ಆದರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯರು ಮನ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲ - ಎಲ್ಲರೂ ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಚಾಂಡಾಲೋ ವಾ ದ್ವಿಜೋ ವಾಪಿ ಭಾಗ್ಯವಾನೇವ ಪೂಜ್ಯತೇ ।
ದರಿದ್ರಃ ಪುರುಷೋ ಲೋಕೇ ಶವವಲ್ಲೋಕ ನಿಂದಿತಃ

ಹೊಲೆಯನಾಗಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಲಿ, ಹಣವಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹಣವಿಲ್ಲದ ದರಿದ್ರನು ಹೆಣವಿದ್ದಂತೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ಹಳಿಯುವವರೇ.

ಅಹೋ ದರಿದ್ರತಾ ದುಃಖಂ ತತ್ರಾಪ್ಯಾಶಾಽತಿ ದುಃಖದಾ ।
ಆಶಾಭಿಭೂತಾಃ ಪುರುಷಾಃ ದುಃಖಮಶ್ನುವತೇಽಕ್ಷಯಂ ॥

ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಬಡತನವು ದುಃಖಕರವು. ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಆಸೆಯು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖ ಸಾಧನ. ಆಶಾಪೂರ್ಣರಾದ ಮನುಷ್ಯರು ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಶಾಯಾ ದಾಸಾ ಯೇ ದಾಸಾಸ್ತೇ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ।
ಆಶಾ ದಾಸೀ ಯೇಷಾಂ ತೇಷಾಂ ದಾಸಾಯತೇ ಲೋಕಃ ॥
ಕೃತಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ!
ಕೃತಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ!
ಕೃತಾರ್ಥೋಽಸ್ಮಿ ನ ಸಂಶಯಃ!!

ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯೇ, ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮನ. ಇದೋ ನನ್ನ ವಂದನೆ. ಇಕೋ ನನ್ನ ಪ್ರಣಾಮ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥ ಕೃತಾರ್ಥ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ। ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ। ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನಮೋನಮಃ।

''ಪ್ರಭೋ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆ ಏನು? ನಿನ್ನ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಹೃದಯ ತುಡಿಯುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯ ಪಾಲನಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ಉಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡು.'' ಬಲಿರಾಜನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ವಾಮನ ವಟುವಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ನಸುನಗುತ್ತ ನುಡಿದ. '' ಬಲಿರಾಜ, ನನಗೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಬೇಡ. ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ನನಗೆ ನನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ಅಳೆದು ಮೂರುಪಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಡು.''

ವಾಮನನ ಈ ಅಲ್ಪ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬಲಿಯು ಕಿಂಚಿತ್ ಖಿನ್ನನಾದನು. ಮತ್ತು ವಾಮನನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. '' ನೀನು, ನನ್ನಿಂದ ಏನು ಬೇಡಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಗರವನ್ನು ಬೇಡಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಏನು ಕೇಳಿದಂತಾಯಿತು? ನಾನೇನು ಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು? ನೀನೇಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ ?'' ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಷ್ಣುವು ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಕಪಟನಾಟಕ ಸೂತ್ರಧಾರಿಯಲ್ಲವೇ ಆ ವಿಷ್ಣುವು? ಮರುಕ್ಷಣ ರಾಜ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಲಿರುವ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಿತ್ತು ಈ ವಟು ವಾಮನನ ಹಿತವಚನ.

ವಾಮನ : ದೈತ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ಇಂದ್ರನಾದ ಬಲಿರಾಜನೆ, ನಿನಗೊಂದು ರಹಸ್ಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಶೆ ಬಿಟ್ಟವರು, ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದುದು ಏನು ಹೇಳು? ನಾನಂತೂ ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ. ಸಕಲ ಜಗತ್ತು ನನ್ನನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಿಸಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ನಾನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದುದು ಏನು? ಆದರೂ ಭೂಮಿದಾನವು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರವಾದುದು. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನಿಟ್ಟ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಭೂಮಿ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಭೂಮಿದಾನ ಮಾಡಿದವನು ಸರ್ವದಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ. ಭೂಮಿದಾನ ನೀಡಿದವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಎಂತಹ ಮಹಾ ಪಾತಕ ಮಾಡಿರಲಿ, ಹತ್ತು ಮೊಳ ಭೂಮಿದಾನದಿಂದ ಸರ್ವಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುವದು. ಆಶೆಗೆ ದಾಸರಾದವರು ಎಂದರೆ ಆಶೆ ಪಡುವವರು, ಸರ್ವರಿಗೂ ದಾಸರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಧೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆಶೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚವೇ ವಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ದುರಾಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಿಸ್ಪೃಹರಾಗಿ ಇರಬೇಕೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಮಾನಂ ಹಿ ಮಹತಾಂ ಲೋಕೇ ಧನಮಕ್ಷಯಮುಚ್ಯತೇ ।
ತಸ್ಮಿನ್ನಾಶಾಖ್ಯರಿಪುಣಾ ಮಾನೇ ನಷ್ಟೇ ದರಿದ್ರತಾ॥

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ ಮರ್ಯಾದೆಯೇ ಕ್ಷೀಣವಾಗದಂತಹ ಧನವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಂತಹ ಮರ್ಯಾದೆಯು ಆಸೆಯೆಂಬ ಶತ್ರುವಿನಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮರ್ಯಾದೆಯು ಹೋದರೆ ಬಡತನವು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಹೋ ದುಃಖಮಹೋ ದುಃಖಮಹೋ ದುಃಖಂ ದರಿದ್ರತಾ ।
ತತ್ರಾಪಿ ಪುತ್ರಭಾರ್ಯಾಣಾಂ ಬಾಹುಲ್ಯಮತಿದುಃಖದಂ ।

ಅಯ್ಯೋ ಬಡತನವು ದುಃಖಕರ. ಅಯ್ಯೋ ಕಷ್ಟಕಷ್ಟ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಕ್ಕಳು, ಬಹಳ ಮಡದಿಯರು ಇದ್ದರಂತೂ ಬಡತನದಿಂದಾಗುವ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ಹೀಗೆ ಭದ್ರಮತಿಯು ತನ್ನ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ದುಃಖದಿಂದ ಮಡದಿಯರ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ನಿತ್ಯ ದುಃಖಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಅವನ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಅಂತಪಾರವೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಣತನಲ್ಲವೆ ಅವನ ಬುದ್ಧಿ? ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಿರುವಿಹಾಕಿದ. ಐಶ್ವರ್ಯಪ್ರದ ಧರ್ಮ ಯಾವುದೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದ. ಎಲ್ಲ ದಾನಗಳಿಗಿಂತ ಭೂಮಿದಾನವೇ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ದಾನವೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ದಾನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಭೂದಾನಕೊಡಲು ಮನಸಾ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದನು. ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳೊಡಗೂಡಿ ಕೌಶಾಂಬಿ ಎಂಬ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸುಘೋಷ ಎಂಬ ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠನಿದ್ದನು. ಅವನ ಬಳಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭೂಮಿ, ಸೀಮಿ, ಧನ, ಕನಕ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದವು. ಸುಘೋಷನು ಆರು ಮಡದಿಯರು, ಎರಡುನೂರಾ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ಭದ್ರಮತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ, ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ವಿನಯದಿಂದ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನುಡಿದನು. '' ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ. ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ. ನನ್ನ ವಂಶ ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು.'' ಎಂದು ಮೃದುವಚನಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿದನು. ಭದ್ರಮತಿಯ ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಯಥೇಷ್ಟ ಭೋಜನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿದನು.

ಅನಂತರ ಸುಘೋಷನನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಕರೆದು, ಭದ್ರಮತಿಯು ತಾನು ಬಂದ ಕಾರಣವನ್ನು ಅರುಹಿದನು. ' ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರ ಸುಘೋಷ, ನನಗೆ ಐದು ಮೊಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ಕೊಡು. ನಿನಗೆ ಭಗವಂತನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನಿನಗೆ ಇದರಿಂದ ಮಹಾಪುಣ್ಯ ಬರುವದು ' ಎಂದು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಘೋಷನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಐದು ಮೊಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದನು.

ಪೃಥಿವಿ ವೈಷ್ಣವೀ ಪುಣ್ಯಾ ಪೃಥಿವಿ ವಿಷ್ಣು ಪಾಲಿತಾ ॥
ಪೃಥಿವ್ಯಾಸ್ತು ಪ್ರದಾನೇನ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮೇ ಜನಾರ್ದನಃ ॥

ಪೃಥ್ವಿಯು ವಿಷ್ಣುವಿನದು, ಪುಣ್ಯಕರವು. ಅವನಿಂದಲೇ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟುದು. ಅಂತಹ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುವು ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ ಎಂಬ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದಾನವಿತ್ತನು. ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸುಘೋಷನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ

ಭದ್ರಮತಿಯ ರೂಪದಿಂದ ತನ್ನಿಂದ ಭೂಮಿ ದಾನ ಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಭೂದಾನ ಮಾಡಿದನು. ಸುಘೋಷನು ನೀಡಿದ ಭೂಮಿ ದಾನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಮುಂದಿನ ವಂಶಸ್ಥರಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕ ಹೊಂದಿದನು.

ಇತ್ತ ಆ ಭದ್ರಮತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೂಡ ತಾನು ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿ ಪಡೆದ ಬಳಿಕ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಾದ ಮಕ್ಕಳು, ಮರಿ, ಮಡದಿಯರುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬಸ್ಥ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಿಗೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಭೂದಾನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ, ಆ ಐದು ಮೊಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನ ದಾರಿದ್ರ್ಯವು ನಾಶವಾಯಿತು. ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಯಿತು. ಅನಂತರ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆ ಭೂದಾನದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇಂದ್ರಲೋಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಲೋಕ ಮುಂತಾದ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದು, ಕೊನೆಗೆ ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

''ಆದುದರಿಂದ ಬಲಿರಾಜಾ, ನೀನು ಕೂಡ ನನಗೆ ಮೂರು ಪಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡು.'' ಎಂದು ವಾಮನ ರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಬಲಿರಾಜನನ್ನು ಭೂಮಿಯಾಚನ ಮಾಡಿದನು. ವಾಮನ ವಟುವಿನ ಮೂರಡಿ ಭೂಮಿಯ ಯಾಚನೆ ಕೇಳಿ, ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ದಾನ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾದನು. ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಲಶವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ದಾನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ, ನೀರು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಸೊಂಡೆಮಿಳ್ಳೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿದನು. ಅವನು ಎಷ್ಟೇ ಬಗ್ಗಿಸಿದರೂ ನೀರು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತ ವಾಮನನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು ಗುರು-ಶುಕ್ರರು ಈ ಭೂದಾನವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಆ ಸೊಂಡೆಮಿಳ್ಳೆಗೆ ಅಡ್ಡವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಪಟ ವಟುವಾದ ವಾಮನನು, ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ದರ್ಭದ ತುದಿಯಿಂದ ಆ ಸೊಂಡೆಮಿಳ್ಳೆಯ ರಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಆ ದರ್ಭದ ತುದಿಯು ಅಮೋಘ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರದಂತಾಗಿ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಅವರ ಒಂದು ಕಣ್ಣು ಕುರುಡಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಮುಂದಾದರೂ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಒಂದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿರಿ, ಎಂದು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆದೇಶ ದೊರಕುವಂತೆ ಆ ದರ್ಭಾಗ್ರದಿಂದ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರ ಒಂದು ಕಣ್ಣನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಭಗವತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿ ಒಕ್ಕಣ್ಣನವರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಬಲಿರಾಜನ ಭೂಮಿದಾನದ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನೆರವೇರಿತು. ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೂರು ಪಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ನೀಡಿದನು. ಕೂಡಲೆ ವಾಮನರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣು ವಿರಾಡ್ರೂಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಅವನ ದೇಹವು ಬ್ರಾಹ್ಮಲೋಕ ಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಮಹತೋಮಹೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿತು. ತನ್ನ ಒಂದು ಪಾದದಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಪಾದದಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷವನ್ನು ಆಳೆದುಕೊಂಡನು. ಅವನ ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬರಳಿನ ತುದಿ ತಾಕಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವು ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೀಳಿಹೋಯಿತು. ಆ ಒಡಕಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಹೊರಗಿನ ನೀರು ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಆ ಬಾಹ್ಯೋದಕವು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದ ತೊಳೆದು ಗಂಗಾ ತೀರ್ಥವಾಗಿ ಲೋಕಪಾವನ ವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಬಹಿರ್ಭಾಗದ ನೀರು ಧಾರಾರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸಿ, ವಿಷ್ಣು ಪಾದವನ್ನು ತೊಳೆದು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ

ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಪರಮ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿತು. ಅನಂತರ ಅದು ಹಾಗೆ ಧಾರಾರೂಪದಿಂದ ಸುರಿಯುವಾಗ ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಆ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರು. ವಿಷ್ಣು ಪಾದೋದಕವೆಂದು ತಮ್ಮ ಶಿರಸಾ ಧಾರಣ ಮಾಡಿದರು. ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಆ ಧಾರೆಯು ಸುರಿಯಿತು. ಆ ವಿಷ್ಣು ಪಾದೋದಕವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಸುರಿಯುವ ಧಾರಾಪ್ರವಾಹ ಕಂಡು, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ಋಷಿಗಳೂ, ಮುನಿಗಳೂ, ಹರ್ಷೋತ್ಕರ್ಷದಿಂದ ಕೈ ಮುಗಿದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ನಮಃ ಪರೇಶಾಯ ಪರಾತ್ಮರೂಪಿಣೇ ।
ಪರಾತ್ಪರಾಯಾಪರರೂಪಧಾರಿಣೇ ॥

ಉತ್ತಮರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯು. ಉತ್ಕೃಷ್ಟಾತ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯು, ಉತ್ತಮರಾದ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠನು, ಲೋಕವಿಲಕ್ಷಣನು ಎಂದರೆ ಅಪ್ರಾಕೃತನು ಆದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟನು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಇತ್ತ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಮೂರು ಪಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಾದಗಳಿಂದ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಅಳೆದುಕೊಂಡು, ಬಲಿರಾಜನ ಅಧಿಕಾರದ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಲ್ಲವೂ ಮುಗಿದಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ ಮೂರನೆಯ ಪಾದದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವನನ್ನು ಬಂಧನ ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಬಲಿರಾಜನು ಆ ವಾಮನರೂಪಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತನಾಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಗವಂತನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ರಸಾತಳದ ಅಧಿಕಾರ ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಆ ರಸಾತಳದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಅರಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ಕಾಯುವ ಚಾಕರನಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತಾನೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ವಿಷ್ಣುವು ಭಕ್ತವತ್ಸಲ!

ನಾರದ:- ಪೂಜ್ಯರೇ, ಈ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಬಲಿರಾಜನನ್ನು ರಸಾತಲಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಇರುವದೇನು' ಬರಿ ಹರಿಯುವ ಹಾವುಗಳು, ಉಲ್ಬಣವಾದ ವಿಷದಿಂದ ಭಯಂಕರವಾದ ನಾಗಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ರಸಾತಳದಲ್ಲಿ ಪಾಪ ಆ ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ, ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ಏನು ವ್ಯವಸ್ಥೆ?

ಸನಕ:- ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಆ ರಸಾತಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಆಹಾರದ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದನು. ಯಜ್ಞಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸದೆ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಆಹುತಿಯು ನೇರವಾಗಿ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಮಾನವರು ಮಾಡುವ ಅಪಾತ್ರ ದಾನದ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರುವದು ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ. ಮನುಷ್ಯರು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಡಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಅಶುದ್ಧರಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಹೋಮ, ಮತ್ತು ಮನಃ ಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ, ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಫಲವೆಲ್ಲವೂ ಬಲಿರಾಜನಿಗೇ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಪರಿವಾರನಾದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ವಿಪುಲ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ರಸಾತಳದ ಅಧಿಕಾರ, ಆಧಿಪತ್ಯ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಸುಖವಸತಿಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಸ್ವಯಂ ತಾನು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನ ಮನೆಯ ದ್ವಾರಪಾಲಕನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಇದರಂತೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಅಭಯ ದಾನ

ಮಾಡಿದರು, ಭಗವಂತನ ಈ ಭಕ್ತ ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ನೋಡಿ ಋಷಿಗಳು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ದೇವತೆಗಳು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು. ಗಂಧರ್ವರು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಶಾಂತಿ, ಸುಖ, ಸಂಪದಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ವಿರಾಡ್ರೂಪಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವು ಮತ್ತೆ ಕುಳ್ಳದೇಹದ ವಾಮನ ವಟುವಾದನು. ಭಗವಂತನ ಈ ಲೋಕೋತ್ತರ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕಂಡು, ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಮುನಿಗಳು ನಗುನಗುತ್ತ ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗೈದರು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಅವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ, ಬಲಿರಾಜನಿಗೆ ರಸಾತಳದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯ ಕರುಣಿಸಿ, ಅದಿತಿ ಕಶ್ಯಪರಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿ, ಭೂಲೋಕದ ಭಕ್ತ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಗೈದು ಅದಿತಿದೇವಿಯ ಹತ್ತಿರಬಂದು, ನಮಿಸಿ, ಸಂತೈಸಿ, ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ವನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಈ ತಪೋನುಷ್ಠಾನ, ಕುಳ್ಳವಾಮನವೇಷ ಧಾರಣ, ಭೂಮಿಯಾಚನ, ಬಲಿಬಂಧನ, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮರೂಪಧಾರಣ, ರಸಾತಳದಲ್ಲಿ ಬಲಿರಾಜನ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಅವಸ್ಥಾನ ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಲೀಲೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಜ್ಞೇಯಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. **'ಮೋಹಯನ್ ಅಖಿಲಂ ಲೋಕಂ ಪ್ರಪೇದೆ ತಪಸೇ ವನವ್'** ದೇವಗಂಗೆಯು ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದದಿಂದ ಉದ್ಭೂತಳಾದ ಕಾರಣ ಇಷ್ಟು ಮಹಾ ಮಹಿಮೋಪೇತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳು ಹರಿಯ ಅಡಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಕಾರಣ. ಆದುದರಿಂದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ನೆನೆದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುವವು. ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಈ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಅನುದಿನವೂ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಕೇಳಬೇಕು. ಗಂಗಾಮಹಿಮೆಯ ಈ ಪಠಣ ಶ್ರವಣಗಳನ್ನು ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿಯೂ, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಡಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಧರ್ಮಾಖ್ಯಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೨

ನಾರದ:- ಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ. ಈಗ ದಾನವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು? ದಾನಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪಾತ್ರ ಯಾವದು? ಆ ಸತ್ಪಾತ್ರದ ಗುಣ ಧರ್ಮಗಳೇನು? ಎಂಬುವದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಸನಕ:- ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ನೀಡಿದ ದಾನವು ಅನಂತ ಫಲಪ್ರದವಾಗುವದು. ದಾನವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಕೊಡಬಾರದು. ಡಂಭಾಚಾರಿಗಳಿಗೂ, ಪರಸ್ತ್ರೀಲಂಪಟರಿಗೂ, ಹೆರವರ ಹಣವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕುವವರಿಗೂ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನೇ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಿಗೂ, ಕೃತಘ್ನರಿಗೂ, ಅಸೂಯೆಯುಳ್ಳವರಿಗೂ, ಆಹಾರಪದಾರ್ಥ ಮಾರುವವರಿಗೂ, ಹಿಂಸೆಮಾಡುವವರಿಗೂ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪಾಠ ಹೇಳುವವರಿಗೂ, ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಗೂ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಗಂಡನಿಗೂ, ಖಡ್ಗದಿಂದ ಜೀವಿಸುವವನಿಗೂ,

ಮಸಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸುವವನಿಗೂ, ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೂಜೆ-ಹೋಮ ಮಾಡುವವನಿಗೂ, ನಿಷಿದ್ಧ ಪದಾರ್ಥ ತಿನ್ನುವವನಿಗೂ, ದುಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವರಿಗೂ, ಹಣದಾಶೆಯಿಂದ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡುವವನಿಗೂ, ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾದಿಕಾರ್ಯ ಬಿಟ್ಟವರಿಗೂ, ಹಗಲು ನಿದ್ರೆ ಹಾಗೂ ವಿಹಾರ ಮಾಡುವವರಿಗೂ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವವರಿಗೂ, ದುಷ್ಟಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೂ, ಅಣ್ಣನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಿಗೂ, ಸ್ತ್ರೀ ಮೋಹ ಉಳ್ಳವರಿಗೂ, ಮದ್ಯ ಮಾಂಸ ಸೇವಿಸುವವನಿಗೂ, ಚಾಡಿಕೊರ, ಕಳ್ಳನಿಗೂ ಮತ್ತು ಇದರಂತೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಪ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವರಿಗೂ ಸರ್ವಥಾ ದಾನ ನೀಡಬಾರದು.

ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಿಗೂ, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಉಚಿತ ಧರ್ಮಾಚರಣ ಮಾಡುವವರಿಗೂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿಫಲದ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಎಲ್ಲ ದಾನವನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಯೋಗ್ಯ ಮನುಷ್ಯನು ಬಾಯ್ದೆರೆದು ಯಾಚಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಸತ್ಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲದೆ ನೀಡಿದ ದಾನ ಉತ್ತಮ ದಾನ. ಪರಲೋಕ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲಿ ಸುಖ, ಸದ್ಗತಿಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿದ ದಾನ ಕಾಮ್ಯ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಮ ದಾನವೆನಿಸುವದು. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಕ್ರಮ ಬಿಟ್ಟು ಇತರರಿಗೆ ಬಾಧೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಜಂಭ, ಕೋಪ ಅನಾದರ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಆಶೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಅಯೋಗ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡುವ ದಾನ ಅಧಮ ಧಾನವು. ಇಂತಹ ಅಧಮ ದಾನದ ಪುಣ್ಯವು ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಸೇರಿ ಅವನ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಧ್ಯಮ ದಾನವು ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು. ಉತ್ತಮ ದಾನವು ಹರಿ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವದು.

ಅಧಮಂ ಬಲಿತೋಷಾಯ ಮಧ್ಯಮಂ ಸ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಯೇ ।
ಉತ್ತಮಂ ಹರಿಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾಹುರ್ವೇದವಿದಾಂ ವರಾಃ ॥
ದಾನ ಭೋಗ ವಿನಾಶಶ್ಚ ರಾಯಃ ಸ್ಯುರ್ಗತಯಸ್ತ್ರಿಧಾ ।
ಯನ್ನ ದದಾತಿ ನ ಭುಂಕ್ತೇ ಚ ತದ್ಧನಂ ನಾಶಕಾರಣಂ ॥

ದಾನ, ಭೋಗ, ನಾಶ, ಎಂಬುದಾಗಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ದಾನ ಕೊಡದ ಅಥವಾ ತಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಹಣವು ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ.

ಧನಂ ಧರ್ಮಪಲಂ ವಿಪ್ರ ಧರ್ಮೋ ಮಾಧವತುಷ್ಟಿಕೃತ್ ॥
ತರವಃ ಕಿಂ ನ ಜೀವಂತಿ ತೇಽಪಿ ಲೋಕೇ ಪರಾರ್ಥಕಾ ಃ ॥

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದುದೇ ಹಣ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಸಂತೋಷ ವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದೇ ಧರ್ಮ.

ಯೇ ಚ ಮೂಲಫಲೈರ್ವೃಕ್ಷಾಃ ಪರಕಾರ್ಯಂ ಪ್ರಕುರ್ವತೇ ॥

ಎಲೆ, ಚಿಗುರು, ಕಾಯಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಪರರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪರಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ನೆಲೆಸಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳು ಜೀವಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ! ಎಂದರೆ ಉಪಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವೃಕ್ಷಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕುವಂತೆ ಪರೋಪಕಾರ ನಿರತರು

ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬದುಕಿ ಶ್ರೇಯೋಭಾಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರು ತನ್ನ ದೇಹದಿಂದಾಗಲಿ, ಧನದಿಂದಾಗಲಿ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಮಾತಿನಿಂದಾಗಲಿ ಪರೋಪಕಾರ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ಮಹಾ ಪಾತಕಿಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ನಾರದಾ ಕೇಳು.

ಹಿಂದೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಗರವಂಶದಲ್ಲಿ ಭಗೀರಥನೆಂಬ ರಾಜನು ಇದ್ದನು. ಅವನು ಆಳುವ ಭೂಮಿಗೆ ಸಮುದ್ರವೇ ಸೀಮೆ. ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ, ಸತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠೆ, ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮನ್ಮಥನಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲು ಆ ಭೂಪ. ಅವನು ಮಾಡದ ಯಜ್ಞಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯ, ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಹಿಮಗಿರಿ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಜ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾರಂಗತ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಣತ, ಅಧಿಕಾರ, ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣವೆನಿಸಿದ್ದ ಆ ರಾಜರ್ಷಿ. ಅತಿಥಿಗಳಿಗಂತೂ ಈ ಮಹಾ ರಾಜನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಹಿಗ್ಗು. ವಾಸುದೇವನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸಂತತ ಆಸಕ್ತಿ. ದೀನದರಿದ್ರರಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವದು ಅವನ ವ್ರತ. ಗುರುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅವನು ತವರುನಿಧಿ. ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವನದೇ ವೀರವಿಕ್ರಮ. ಏವಂ ಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಈ ಭಗೀರಥ ರಾಜನನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮಧರ್ಮನೆ ನೋಡಲು ಬಂದ. ಮಹಾರಾಜನು ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕಂಡು ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿದನು. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದನು. ವಿನಯದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಿದ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನಾದಿ ಮಾಡಿದನು. ಭಗೀರಥರಾಜನ ಈ ಆದರೋಪಚಾರ ಕಂಡು ಯಮಧರ್ಮನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನು ಆನಂದದಿಂದ ತಾನು ಬಂದ ಕಾರಣ ಹೇಳಿದ-

ಯಮಧರ್ಮ:- ಭಗೀರಥರಾಜ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಮಬಲ್ಲವರು ಬಹಳಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ಕೆಲವರಲ್ಲಿ ನೀನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲೂ ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಮಹಾ ಧರ್ಮಜ್ಞ ಎಂದು. ಆ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ನನ್ನ ಕಿವಿವರೆಗೂ ಬಂದು ತಲುಪಿದೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದದ್ದು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತ ಬಯಸುವ ಒಳ್ಳೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನಂತಹ ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಕಾಣಲು ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲರೂ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ ನಿನ್ನ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಗುಣಗಳು; ವಿದ್ವನ್ಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಕೀರ್ತಿರ್ನೀತಿಶ್ಚ ಸಂಪತ್ತಿರ್ವರ್ತತೇ ಯತ್ರ ಭೂಪತೇ ।
ವಸಂತಿ ತತ್ರ ನಿಯತಂ ಗುಣಾಃ ಸಂತಶ್ಚ ದೇವತಾ ಃ ॥

ರಾಜನೇ! ಕೀರ್ತಿ, ನೀತಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವುಗಳಿರುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳೂ ಸಹ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜನೆ, ನಿನ್ನ ನಡೆ ನುಡಿ ಆಚರಣಗಳು ಆದರ್ಶವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ನೀನು ಮಾಡುವಷ್ಟು ಹಿತವನ್ನು ಮತ್ತು ಪರೋಪಕಾರವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ವಿರಳವಾಗಿ ಮಾಡುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾರ್ಥ ಬಿಟ್ಟು ಪರಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಶರೀರವನ್ನು ಸವೆಸುವ ನಿನ್ನಂತಹ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇನ್ನೂ ನನಗೆ ಕಾಣಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.'' ಯಮಧರ್ಮನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗೀರಥನು ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದನು. ಆ ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದನು.

''ಸಮದರ್ಶಿಯೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಯಮಧರ್ಮನೇ, ನೀನು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಪೂಜ್ಯನೂ ಆಗಿರುವೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ದಯವಿಟ್ಟು ಉತ್ತರ ಕೊಡು. ಧರ್ಮಗಳು ಎಷ್ಟು ವಿಧ? ಧರ್ಮ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಯಾವ ಲೋಕಗಳು? ಅಧರ್ಮ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಎಂತಹ ದುಃಖಗಳು? ಯಾವ ಯಾವ ತರಹದ ಯಾತನೆಗಳು? ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡು. ಧರ್ಮರಾಜನೇ, ನೀನು ಯಾರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವಿ? ಮತ್ತು ನೀನು ಯಾರನ್ನು ರೌರವ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸುವಿ? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸು.

ಯಮಧರ್ಮ:- ಭಗೀರಥ, ನೀನು ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ನಿರ್ಮಲವಿರುವಷ್ಟೇ ಉಜ್ವಲವಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಧರ್ಮಾ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು- ಪುಣ್ಯ ಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಸಾಧಕವಾದ ಧರ್ಮಗಳು ಅನೇಕ ಇರುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಬಗೆ ಬಗೆಯಾಗಿವೆ. ಅದರಂತೆ ಅಧರ್ಮ ಮಾಡಿದರೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಯಾತನೆಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ ಇವೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು- ಯೋಗ್ಯರಾದ ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಉಪಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಹಣ ಅಥವಾ ಹೊಲ ವೇತನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೀಡುವದೂ ಯಾವಜ್ಜನ್ಮ ಅವರು ಬದುಕುವಂತೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡುವದೂ, ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಪಂಡಿತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಂತಹ ದಾನವು ಅಕ್ಷಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವೇದವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರ ಓದಿಕೊಂಡ, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಕುಟುಂಬಸ್ಥ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಿಗೆ ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ ಉಪಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ವೃತ್ತಿದಾನ ಅಥವಾ ದತ್ತಿದಾನ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು, ತನ್ನ ಮಾತೃಕುಲ ಹಾಗೂ ಪಿತೃಕುಲದ ಜನರು ಸಹಿತವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ನಿರಂತರ ನೆಲೆಸುವನು. ಭೂಮಿಯ ಧೂಳಿಯ ಕಣಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಬಹುದು. ಮಳೆಯ ಹನಿಗಳನ್ನು ಗಣಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯಫಲಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಗೂ ಎಣಿಸಲು ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಯೋಗ್ಯರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನು, ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಹರಿಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದಂತೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ದತ್ತಿದಾನ ನೀಡಲು ಪ್ರೇರಣೆ ಮಾಡಿದವನು ಕೂಡ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಜನರಿಗೂ, ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೂ, ಸ್ನಾನ, ಪಾನಾದಿಗಳಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತೆ ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆ, ಬಾವಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಡಿಸಿ, ಕಟ್ಟಿಸಿ, ನಿರ್ಮಿಸುವವನು ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡಿಸುವವನು ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೂರು ವರ್ಷ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಪರೋಪಕಾರಗಳಿಂದ, ಸ್ವಯಂ ಕಟ್ಟಿಸಿದವರಿಗೂ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೇಳಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿದವರಿಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರಿಗೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯ ಸೂಚಿಸಿದವರಿಗೂ, ಅಥವಾ ಹೂಳು ಬಿದ್ದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣು ತೆಗೆಸಿ ಮತ್ತೆ ನೀರು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೂ, ಅಧಿಕಾಧಿಕ ಪುಣ್ಯಫಲ ಉಂಟು.

ಇಂತಹ ಜಲಾಶಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿದ ಅಥವಾ ಹೂಳು ತೆಗೆಸಿದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ದೇವತಾನುಗ್ರಹ, ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹವೂ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ. ಗುರು, ದೇವತಾ ಅನುಗ್ರಹ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇದ್ದವನಿಗೆ ಇಂತಹ ಈ ವಾಪೀಕೂಪ, ತಟಾಕದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಪುಣ್ಯವು ಮಹಾ ಸೌಭಾಗ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಒದಗಿ ಬರುವದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೌಡದೇಶದಲ್ಲಿ ವೀರಭದ್ರನೆಂಬ ರಾಜನು ಆಗಿಹೋದನು. ಅವನು ವಿದ್ಯಾವಂತನೂ, ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನಲ್ಲದೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ದೇವರಂತೆ ಪೂಜಿಸುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದನು. ಕುಲಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದ ಯಾವ ಆಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅವನು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಇತ್ತು ಅವನ ನಡತೆ. ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಅವನಂತೆಯೇ ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ಮಡದಿಯು ದೊರೆತಿದ್ದಳು. ಚಂಪಕಮಂಜರಿ ಎಂದು ಅವಳ ಹೆಸರು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳು ಮಹಾನುಭಾವಳೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ಅವನ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಕೂಡ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯ ನಿರ್ಣಯಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿರ್ಧಾರ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಚ ಜ್ಯೋತಿಷಂ ಧರ್ಮನಿರ್ಣಯಂ।
ವಿನಾ ಶಾಸ್ತ್ರೇಣ ಯೋ ಬ್ರೂಯತ್ತಮಾಹುಃ ಬ್ರಹ್ಮಘಾತಕಂ ॥

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ, ರೋಗಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ, ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮ ಇವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರದ ನೈಜವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ನಿರಾಧಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವವನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇದು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನವರಿಕೆ ಆಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಗುರುಗಳಿಂದ ಮನುಸ್ಮೃತಿ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ರಾಜನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಕೀಳು ಕುಲದವರು ಕೂಡ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ದೀನ-ದರಿದ್ರರು ಕೂಡ, ಅಧರ್ಮ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಇಡೀ ರಾಜ್ಯವೇ ಧರ್ಮರಾಜ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು. ಇಡೀ ದೇಶವೇ ಧರ್ಮಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಒಟ್ಟಾರೆ, ಆ ವೀರಭದ್ರನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸ್ವರ್ಗರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಸುರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಸುಖ, ಶಾಂತಿ, ಸಂತಸ, ಮಂಗಳಗಳು ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದವು.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ದೊರೆಯು ಬೇಟೆಗೆ ಹೊರಟ. ಮಂತ್ರಿ ಪರಿವಾರದವರು ಅವನನ್ನು ಬೆಂಬತ್ತಿದರು. ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಮುಗಿಲ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಅವನು ತಿರುಗಿದ್ದೇ ತಿರುಗಿದ್ದು. ಓಡಾಡಿದ್ದೇ ಓಡಾಡಿದ್ದು. ಅವನಿಗೆ ಒಂದೂ ಬೇಟೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಯೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರಮ ಮಾತ್ರ ಅತಿಶಯ ವಾಯಿತು. ಮಹಾರಾಜ ಮತ್ತು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬೇಟೆಯ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ ಬಸವಳಿದು ಹೋದರು. ದೂರದಿಂದ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು - ಒಂದು ಸರೋವರ. ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು-ದೊರೆ ಹಾಗೂ ಅವನ ಪರಿವಾರ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲೇನಿದೆ? ಅದೊಂದು ಒಣಗಿದ ಹೊಂಡ. ಹನಿ ನೀರು ಕೂಡಾ ಇಲ್ಲ.

ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ರಾಜನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದನು. ನೀರಿಲ್ಲದ ಈ ಸರೋವರವನ್ನು ಇಂತಹ ಎತ್ತರವಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು? ಏತಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದರು? ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರಬಹುದು? ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾದ ನಾನು ಬದುಕಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆವಶ್ಯಕವಾದ ನೀರು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯ? ಎಂದು ಹೀಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಹೊಳೆಯಿತು. ಈ ನಿರ್ಜಲ ಸರೋವರವನ್ನು ಅಗೆದು ನೋಡಬೇಕು - ಎಂದು. ಕೂಡಲೇ ಮಹಾರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಒಣಗಿದ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೊಳ ತೆಗ್ಗು ತೆಗೆದನು. ಕೂಡಲೇ ಅದರಲ್ಲಿ ನೀರು ಚಿಮ್ಮಿ ಬರಹತ್ತಿತು. ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿದ ಮಹಾರಾಜನು ನೀರು ಕುಡಿದನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೂ. ಅದರಂತೆ ಮಂತ್ರಿಯೂ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಪಾನ ಮಾಡಿದನು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವನ ಮಂತ್ರಿಯ ಹೆಸರು ಬುದ್ಧಿಸಾಗರ, ಅನ್ವರ್ಥಕವೇ ಆಗಿತ್ತು ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಆ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಆ ಹೆಸರು. ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಸೂಕ್ಷ್ಮಜ್ಞಾನ, ಪರೋಪಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ. ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಅವನು ನುಡಿದನು.

ಬುದ್ಧಿಸಾಗರ:- ರಾಜನೆ, ಈ ಪುಷ್ಕರಣಿಯು ಈಗ ಒಣಗಿ ಹೋದರೂ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ, ತಳದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು ತೆಗೆಸಿ, ಆಳ ಅಗಿಸಿ, ಮೆಟ್ಟಲುಗಳನ್ನು ಏರಿಳಿಯುವದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆ ದಾರಿಕಾರರಿಗೂ, ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುವದು. ಈ ಸರೋವರವನ್ನು ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಿಯಾಗುವಂತೆ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ನನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ. ತಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ತಾವು ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕು.'' ಮಂತ್ರಿಯ ಮಾತು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿತು. ಆನಂದದಿಂದ ಅನುಮತಿ ಇತ್ತನು. ಮತ್ತು ತಾನೂ ಆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲು ಉಜ್ಜುಗಿಸಿದನು. ಆ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಪುನನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನೇ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ರಾಜಾಜ್ಞೆ ಆಗುವದೊಂದೇ ತಡ. ಬುದ್ಧಿಸಾಗರನು ದೊಡ್ಡ ಸರೋವರವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಸರೋವರವನ್ನು ಒಂದು ಸಾಗರದಂತೆ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಮಂತ್ರಿಯ ಮನೀಷೆ. ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಕೆಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಹುಲ್ಲು ತೆಗೆಸಿ ಆಳವಾಗಿ ಅಗಿಸಿದನು.

ಐವತ್ತು ಧನಸ್ಸುಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಕಟ್ಟೆ, ಮೆಟ್ಟಲು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಅಪಾರವಾದ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವಂತಾಯಿತು. ಅದೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಮುದ್ರದಂತೆಯೇ ವರ್ಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿ ಶೋಭಿಸತೊಡಗಿತು. ಆ ವನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ವನೇಚರರು, ಯಾತ್ರಿಕರು, ಪಾಂಥರು, ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳು, ದನಗಾಹಿಗಳು, ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಆ ಸರೋವರದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತಿ ಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರು ಅಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ್ದರಿಂದ ಅದೊಂದು ತೃಪ್ತಿಯ ತಾಣವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿತು. ಹೀಗೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಂದ, ನೀರು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟವರೆಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಆ ಮಂತ್ರಿ ಬುದ್ಧಿಸಾಗರನು ಮುಪ್ಪಿನಿಂದ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಆಗ ನನ್ನ ದೂತರು ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದರು. ನಾನು ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನನ್ನು 'ಇವನು ಮಾಡಿದ ಧಾನ-ಧರ್ಮ-ಕರ್ಮಗಳೇನು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ.

ಅದಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನು 'ಈ ಮಂತ್ರಿಯು ಸ್ವಯಂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದಲ್ಲದೆ ರಾಜನಿಗೆ ಪರೋಪಕಾರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ತಾನೇ ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಂತು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಆದುದರಿಂದ ಇವನು ಧರ್ಮವಿಮಾನ ಆರೋಹಣ ಮಾಡಲು ಅರ್ಹನಾಗಿದ್ದಾನೆ.' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ನಾನು ಬುದ್ಧಿಸಾಗರನನ್ನು ಧರ್ಮವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸುವಂತೆ ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದೆ. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆ ವೀರಭದ್ರರಾಜನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು ನನ್ನ ದೂತರು, ಮತ್ತೆ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನನ್ನು ರಾಜನ ಕರ್ಮಲೇಖದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದೆ. ಆಗ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನು 'ಈ ರಾಜನು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಣಗಿದ ಸರೋವರವನ್ನು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಮಹಾಪುಣ್ಯ ಗಳಿಸಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ನಾನು ಆ ವೀರಭದ್ರ ರಾಜನಿಗೆ ಅವನು ಅಗಿಸಿ ಮಣ್ಣು ತೆಗೆಸಿ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪುನರ್ ನವೀಕರಣ ಮಾಡಿದ ಆ ಸರೋವರದ ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತ ತಿಳಿಸಿದೆ. ''ರಾಜನೆ, ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮರಳುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಲಾವಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಯು ತನ್ನ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಎರಡು ಅಂಗುಲ ತೋಡಿತು. ಆದಿರಂದ ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳ ರೂಪಗೊಂಡಿತು. ಅನಂತರ ಒಂದು ಹಂದಿಯು ಬಂದು ತನ್ನ ಮೊಸಡೆಯಿಂದ ಅಗೆದು ಒಂದು ಮೊಳದಷ್ಟು ತಗ್ಗು ಮಾಡಿತು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಕೆಲದಿನದ ನಂತರ ನೀರಡಿಸಿ ಅದೇ ಹಂದಿ ಬಂದು ನೀರು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತಿಯಾಗದೇ ಅದೇ ನೆಲವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಅಗೆದು ಆಳವಾಗಿ ಎರಡು ಮೊಳ ತಗ್ಗು ಬೀಳುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಆದರಿಂದ ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗಾಗುವಷ್ಟು ನೀರು ನಿಲ್ಲುವಂತಾಯಿತು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಂದು ನೀರು ಕುಡಿಯುವಂತಾಯಿತು.

ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆನೆ ಬಂದಿತು. ಅದು ಮೊದಲು ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ನಂತರ ತನ್ನ ಕೋರೆದಾಡೆಯಿಂದ ಮೂರು ಮಾರಿನಷ್ಟು ಅಗೆದು ಅಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ಆ ನೀರು ಅನೇಕ ಜಲಚರಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿದ್ದುದಲ್ಲದೆ ಉಳಿದ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಡು ಮರಗಳಿಗೂ, ಪಶುಗಳಿಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ಮಾನವರಿಗೂ ಆಧಾರವಾಗಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವಂತಾಯಿತು. ಆ ನೀರು ಒಣಗಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಒಂದು ಮೊಳ ಆಳಕ್ಕೆ ಆ ಹೊಂಡವನ್ನು ಅಗೆದು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದ ವರ್ತಿನೀರನ್ನು ನೀನು ಕುಡಿದು ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟೆ. ಮುಂದೆ ಮಂತ್ರಿಯ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಅದೇ ಹೊಂಡವನ್ನು ಐವತ್ತು ಧನುಸ್ಸಿನಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ತೆಗೆಯಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಆಳಮಾಡಿ, ಅಗಲಗೈದು ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಮೆಟ್ಟಲು ಮಾಡಿ, ಸುಂದರ ಸರೋವರನ್ನಾಗಿ ಸಾಗರದಂತೆ ಈ ಪುಷ್ಕರಣಿಯನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಆ ಸರೋವರದ ಸುತ್ತಲೂ ಹಣ್ಣು, ಹೂ ಕಾಯಿ, ಚಿಗುರು ನೆರಳುಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವ ಗಿಡಗಳು ಬೆಳಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಆ ಮರಗಳ ರೆಂಬೆ ಕೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೂಡುಗಟ್ಟಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ನೆಲೆಸಿದವು. ಕಾಡಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳು,

ಪಶುಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಯಾತ್ರಿಕರು, ದಾರಿಹೋಕರು, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲುವವರು ಇಡೀ ವರ್ಷ ಅಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನಿಲ್ಲುವ ನೀರನ್ನು ಸ್ನಾನ, ಪಾನಮಾಡಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಈಗಲೂ.

ಇಂತಹ ದಿವ್ಯ ಸರೋವರ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪುಣ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ಮಂತ್ರಿಯಾದಾಗಿದ್ದರೂ ನಿನಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಈ ಸರೋವರ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾಡಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಆ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ಜೀವಿಗಳು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಇದೋ ನೋಡು, ಮೊದಲು ಆ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಚುಂಚುವಿನಿಂದ ಅಗೆದ ಹಕ್ಕಿ. ಅದು ಮೊದಲು ಧರ್ಮ ವಿಮಾನವೇರಿದೆ. ಅನಂತರ ಹಂದಿ, ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಆನೆ, ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಮಂತ್ರಿ, ಐದನೇಯವ ನೀನು. ಹೀಗೆ ನೀವು ಐವರೂ ಈ ಧರ್ಮ ವಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಲು ಅರ್ಹರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಅದನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡು '' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ವೀರಭದ್ರನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ವಿಮಾನವೇರಿ ಆ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಸಹಚರರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಪುನಃ ಅವನು ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮತ್ತೆ ಇಂತಹ ಪರೋಪಕಾರ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದಿದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆ, ಕೂಪಾದಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವಂತಹ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವರು ದಿವ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಧರ್ಮಾನುಕಥನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೩

ಧರ್ಮರಾಜ : ಶಿವನ ಮಂಟಪ ಅಥವಾ ಹರಿಯ ಮಂದಿರವನ್ನು ಮಾಡಿದವನಿಗೂ ಬರುವ ಪುಣ್ಯಫಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ದೇವರ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವನು ದಿವ್ಯ ದೇಹ ಧರಿಸಿ, ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ದೇವರ ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದವನಿಗೆ ಅದರ ಎರಡು ಪಟ್ಟು, ಇಟ್ಟಂಗಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಮೂರು ಪಟ್ಟು, ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು, ಸ್ಫಟಿಕದಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು, ಬಂಗಾರದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರೆ ಕೋಟಿ ಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯವು ಬರುವದು. ದೇವಾಲಯವನ್ನಾಗಲಿ, ಸರೋವರವನ್ನಾಗಲಿ, ಗ್ರಾಮವನ್ನಾಗಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದವನಿಗಿಂತ ಕಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕೆಡದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುವವನಿಗೆ ನೂರು ಮಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯ ಬರುವದು. ದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಾರಣೆ, ಕಾರಣೆ, ಸುಣ್ಣ, ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವದು, ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಅನಂತ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸಿ, ಅವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಮುಂದಿನ ಕೆರೆ, ಬಾವಿ, ಗುಡಿ, ಛತ್ರ ಮುಂತಾದ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಸುವವನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡುವನು.

ಒಂದು ಸರೋವರದ ಅರ್ಧಫಲ ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದವನಿಗೆ ಬರುವದು. ಬಾವಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಅದರ ಪುಣ್ಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಎಂದರೆ ಸರಸ್ಸಿನ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಾಲುಭಾಗ ಪುಣ್ಯ ಬರುವದು. ಸುತ್ತಲೂ ಹೂದೋಟವಿರುವ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕೊಳ ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆ ಸರೋವರ ನಿರ್ಮಿಸಿದಷ್ಟೇ ಫಲ. ಒಂದು ಕಾಲುವೆ ಅಗಿಸಿ, ದೂರದವರೆಗೆ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ನೀರುಣ್ಣುವಂತೆ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಒಂದು ಕಲ್ಯಾಣಿ ಕೊಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮೂರರಷ್ಟು ಫಲ ಬರುವದು. ಧನಿಕನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಕಟ್ಟಿದಷ್ಟೇ ಫಲ ಬಡವನು ಮಾಡಿದ ಮಂದಿರದಿಂದಲೂ ಲಭಿಸುವದು. ಒಂದು ಗ್ರಾಮವನ್ನೇ ದಾನ ಮಾಡುವ ರಾಜನಿಗೂ, ಒಂದು ಮೊಳ ಭೂಮಿ ದಾನ ಮಾಡುವ ದರಿದ್ರನಿಗೂ ಸಮಾನಫಲ. ಫಲವತ್ತಾದ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ಪೂರೈಸುವ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ ಧನಿಕನಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವೇ ನೀರು ಸೇದುವ ಬಾವಿಯನ್ನು ಅಗಿಸಿದ ಬಡವರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ತೋಟವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವವನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಪಸು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಹಸು, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಮುಂತಾದ ಜಾತಿಯ ದಾರಿಕಾರರು ಹಕ್ಕಿಪಕ್ಕಿಗಳು ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ನಿಂತು, ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆ ಮರವನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ತೋಟವನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿಸಿದವ, ಹರಿಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವ, ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವವ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ದಿವ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ದೇವಪೂಜೆಗಾಗಿ ಹೂವಿನ ತೋಟ ಮಾಡಿಸುವವರು, ಆ ತೋಟದ ಹೂ ಮತ್ತು ಎಲೆಗಳಷ್ಟು ವರ್ಷಕಾಲ ಸ್ವರ್ಗ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಹೂದೋಟಕ್ಕೆ ಮುಳ್ಳುಬೇಲಿ, ಹಾಕಿದವರಿಗೂ ಪುಣ್ಯ. ಹೂದೋಟದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಗಿಡ ಬೆಳೆಸಿದವರು ನೂರು ಕಲ್ಪಗಳವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖದಿಂದ ಇರುತ್ತಾರೆ. ತುಳಸೀಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿಯ ಮೃತ್ತಿಕೆ ಅಥವಾ ಗೋಪೀಚಂದನ ಅಥವಾ ಚಿತ್ರಕೂಟ ಪರ್ವತದ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ, ಇಲ್ಲವೆ ಗಂಗೆಯ ದಂಡೆಯ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ, ಧರಿಸಿದವ ಅಂದರೆ ಹಣೆ ಹಾಗೂ ಮೈಮೇಲಿನ ನಾಮ ಧರಿಸಿದವನು ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ತುಳಸಿ ಗಿಡದಲ್ಲಿರುವ ಕಳೆಯನ್ನು ಕೀಳುವವನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ದೋಷ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತುಳಸೀಗಿಡಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬೊಗಸೆ ನೀರು ಹಾಕುವವನು ಕ್ಷೀರಶಾಯಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ತುಳಸಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವವನಿಗೆ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ತುಳಸೀ ದಳಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸುವವನಿಗೆ ಪುನಃ ಸಂಸಾರ ಜನನವಿಲ್ಲ.

ದ್ವಾದಶಿ ಮತ್ತು ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಹಾಲಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವವನು ಅಥವಾ ಒಂದು ಗಿಂಡಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವವನು, ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಒಂದು ಬಳ್ಳ ತುಪ್ಪದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವವನು, ಏಕಾದಶಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಎಳೆನೀರಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವವನೂ, ಹಿಂದಿನ ಹತ್ತು ಜನ್ಮದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು, ಜೇನುತುಪ್ಪ ಗಂಧೋದಕ, ಶುದ್ಧ ನೀರುಗಳಿಂದ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತ ಅಭಿಷೇಕ ಅಥವಾ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ, ಘೃತಾಭಿಷೇಕ ಜೇನುತುಪ್ಪದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವವನು ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖ

ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕ್ರಮಣ ಪರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಮೃತ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಮಾನವನು ತನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪಿತೃಗಳ ಸಂಗಡ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವನು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶೀ, ಅಷ್ಟಮಿ, ಪೂರ್ಣಿಮೆ, ಏಕಾದಶಿ, ಭಾನುವಾರ, ದ್ವಾದಶೀ, ಪಂಚಮಿ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣಗಳು, ಯುಗಾದಿ, ಮನ್ವಾದಿ ಅರ್ಧೋದಯ (ಅಮಾವಾಸ್ಯ ಭಾನುವಾರ, ವ್ಯತೀಪಾತ ಮತ್ತು ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಸೇರಿರುವ ದಿನ) ಪುಷ್ಯ ನಕ್ಷತ್ರಯುಕ್ತ ಭಾನುವಾರ, ರೋಹಿಣಿ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಹಿತವಾದ ಬುಧವಾರ ಶನಿವಾರಗಳು, ಅಶ್ವಿನೀ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಹಿತವಾದ ಮಂಗಳವಾರ, ಶನಿವಾರಗಳು ಮೃಗಶಿರಾ ನಕ್ಷತ್ರವುಳ್ಳ ಶುಕ್ರವಾರ ರೇವತಿಗಳ ಸುಗಮ ದಿನ, ಬುಧವಾರ ಯುಕ್ತವಾದ ಅನುರಾಧಾ ನಕ್ಷತ್ರ, ಶ್ರವಣಾ ನಕ್ಷತ್ರಯುತವಾದ ಭಾನು ಸೋಮವಾರಗಳು, ಹಸ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಸಹಿತ ಗುರುವಾರ, ಬುಧವಾರ ಸಹಿತವಾದ ಅಷ್ಟಮೀ ದಿನ, ಆಷಾಢ ನಕ್ಷತ್ರವಿರುವ ಬುಧವಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಪುಣ್ಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಶಾಂತಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಮನುಷ್ಯನು, ನಿಯಮದಿಂದ ವಿಷ್ಣುದೇವನನ್ನು ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ಅಥವಾ ಮೊಸರು ಇವುಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸುವವನಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ದೊರೆಯೇ, ಹೀಗೆ ಪುಣ್ಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವವನು ಸರ್ವ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಫಲ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಸೋಮವಾರ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರೆ, ಸೋಮವಾರ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಮೀ ದಿನ ಎಳೆನೀರಿನಿಂದ ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರೆ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಚತುರ್ದಶಿ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಮಿ ಶಿವನಿಗೆ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರೆ, ಹರಿಹರ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಎಳ್ಳೆಣ್ಣೆಯಿಂದ ಮೊದಲು ಲೇಪನ ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರೆ, ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲಿನಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದರೆ, ಉತ್ಥಾನ ದ್ವಾದಶೀ ತುಪ್ಪ ಅಥವಾ ಹಾಲಿನಿಂದ ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನ ನೂರಾರು ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಪರಾಶಿಯೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಕುಲಕೋಟಿ ಸಹಿತ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯ ಹೊಂದುವನು.

ಇದರಂತೆ, ವಿಷ್ಣು ತಿಥಿ ಎನಿಸಿದ ದಶಮಿ, ಏಕಾದಶಿ, ದ್ವಾದಶಿ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಧ, ಕುಸುಮಗಳಿಂದಲೂ, ಕಮಲದ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ, ಕೇದಿಗೆ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಂಪಿಗೆ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಸಕಲ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹೃತವಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಾಸವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಹರಿಹರರ ಎದುರಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಅಥವಾ ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ಹಚ್ಚುವವನಿಗೆ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ತನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ, ಯಥೇಷ್ಟವಾದ ಆಹಾರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಶಿವ ಅಥವಾ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿದರೆ ಹಾಗೂ ಅವನು ಜ್ಞಾನಿಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಉಣಬಡಿಸಿದರೆ ಮಾನವನು ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಿರುಗದೇ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಶಿಶುಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದವನು ಸುವರ್ಣದಾನದಿಂದ ಉದ್ಧಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಇದರಂತೆ ಅನ್ನದಾನ, ಜಲದಾನಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠದಾನಗಳು ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದಾನಗಳ ಫಲಬರುವದು. ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಪ್ರಾಣದಾನ ಮಾಡಿದಂತೆಯೇ. ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಿದವನು ತನ್ನ ಕುಲಕೋಟಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ನದಾನಕ್ಕಿಂತ ಜಲದಾನವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯಪ್ರದವು. ನೀರಿನಿಂದ ಆನಂದವೇ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವದು. ಜಲದಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಉಪಪಾತಕ ಹಾಗೂ

ಮಹಾಪಾತಕಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು. ಇದರಂತೆ ಅನ್ನದಾನದಿಂದಲೂ ಸದ್ಯಃ ತೃಪ್ತಿ. ಅನ್ನವನ್ನು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಉಣಬಡಿಸಿದರೆ ಎಂತಹ ಭೋಕ್ತಾ ಮನುಶ್ಯನು ಕೂಡ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ' ಸಾಕು ಸಾಕು ' ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಉಂಡ ಕೂಡಲೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವದು ಅನ್ನದಿಂದಲೇ. ಅನ್ನ ನೀಡುವವರ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು ನೂರಾರು ತಲೆಗಳವರೆಗೆ ನರಕವನ್ನೇ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಬೇನೆಯಿಂದ ನರಳುವ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಉಪಚರಿಸಿ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದರೆ, ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪಾಪ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಯೋಗ್ಯ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಹಾಲು ಹಿಂಡುವ ಹಸುವನ್ನಾಗಲಿ, ಮನೆಯನ್ನಾಗಲಿ ಕೊಡುವವನೂ, ಸಾಲಂಕೃತ ಕನ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುವವನೂ ಶಿವಲೋಕ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ, ವಿಷ್ಣುಲೋಕಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಹೊಂದುವನು. ತನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕನು ಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಪೂರ್ಣಿಮಾ, ಆಷಾಢ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ದಿನ, ಶಿವನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಗೂಳಿಯನ್ನು ಬಿಡುವವನು ಶಿವಲಿಂಗಾಕಾರವಾಗಿ ಬರೆಹಾಕಿ ಕೋಣವನ್ನು ಬಿಡುವವನು, ಎಂದೂ ನರಕವನ್ನು ನೋಡದೆ ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ ಕಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೆ, ಇದರಂತೆ ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಜೇನು, ಮೊಸರು, ಕಬ್ಬಿನ ಹಾಲು, ತಾಂಬೂಲ, ಬೆಲ್ಲ, ಗಂಧ, ನೀರು ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀಡುವವನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಾಯುಜ್ಯ ರೂಪವಾದ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದರಂತೆ ವಿದ್ಯಾದಾನ, ಗೋದಾನ, ಭೂದಾನ - ಈ ಮೂರು ದಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ನರಕವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ದಾನಾನಾಂ ವಿದ್ಯಾದಾನಂ ವಿಶಿಷ್ಯತೇ ।
ವಿದ್ಯಾದಾನೇನ ಸಾಯುಜ್ಯಂ ಮಾಧವಸ್ಯ ವ್ರಜೇನ್ನರಃ ॥

ಸಕಲ ದಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿದ್ಯಾದಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ವಿದ್ಯಾದಾನ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪದವಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ದಾನವು ಎಲ್ಲ ದಾನಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಹಾದಾನ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ದಾನದಿಂದ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ರತ್ನದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸುವರ್ಣದಾನ, ಮಾಣಿಕ್ಯದಾನ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮೋಕ್ಷ. ವಜ್ರದಾನದಿಂದ ಧ್ರುವಲೋಕ, ಹವಳ ದಾನದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಚಕ್ಕಡಿ ಮುಂತಾದ ವಾಹನಗಳ ದಾನದಿಂದ ರುದ್ರಲೋಕ, ವೈಢೂರ್ಯದಾನದಿಂದ ಚಂದ್ರಲೋಕ, ಪುಷ್ಯರಾಗದಿಂದ ಕೈಲಾಸ, ಆಭರಣದಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಸುಖ. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿದಾನದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ. ಹಿಂಡುವ ಎಮ್ಮೆಯ ದಾನದಿಂದ ಅಪಮೃತ್ಯು ದೂರ. ಗೋಗ್ರಾಸ., ''ಹಸುಗಳಿಗೆ ಹುಲ್ಲು ಮುಂತಾದ್ದು'' ಮತ್ತು ಉಪ್ಪು ದಾನದಿಂದ ವರುಣಲೋಕ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು.

ವೇದಾಂತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವವರು, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವವರು, ಮಿತಾಹಾರ ಉಣ್ಣುವವರು, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವರು, ಗುರುಸೇವೆ ಗೈಯುವವರು, ಹಗಲಿರುಳು ಹರಿನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವವರು, ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು, ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ದರಿದ್ರರು ಸತ್ತಾಗ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸುವವರು, ಅಶ್ವಮೇಧಾದಿಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪೂಜೆಯಿಲ್ಲದೆ, ಇದ್ದ ಹಾಳು ಗುಡಿ, ಬಯಲು ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಹಾದೇವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ನೀರು, ಹೂ, ಹಣ್ಣು, ಪತ್ರಿ ಏರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವವರು, ಗಂಧರ್ವ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಮಾನಾರಾಢರಾಗಿ ಈಶ್ವರನ ಬಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪೂಜೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕುಳಿತಿರುವ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಮೂರ್ತಿ, ಶಾಲಿಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವವನೂ, ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಸಗುಡಿಸುವವನೂ, ನೀರಿನಿಂದ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಸಾರಿಸುವವನೂ, ಮಣ್ಣು, ಸುಣ್ಣ, ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಹರಿ, ಹರ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸುವವನೂ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸುವವನೂ, ದೀಪ ಹಚ್ಚುವವನೂ, ನಿರಂತರ ನಂದಾದೀಪ ಇರಿಸುವವನೂ, ನಮಸ್ಕಾರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವವನೂ ಶಿವಲೋಕ, ವಿಷ್ಣುಲೋಕಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯುಗಯುಗಗಳವರೆಗೆ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣು, ಗೋ, ದ್ವಿಜ ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವವನು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಅಶ್ವಮೇಧದ ಫಲ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹೇಶ್ವರನ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಪುನಃ ಸಂಸಾರದ ಬಂಧನವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಈ ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಕಾಶ್ಯಾಂ ಮಾಹೇಶ್ವರಂ ಲಿಂಗಂ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಪ್ರಣಮೇತ್ತು ಯಃ ।
ನ ತಸ್ಯ ವಿದ್ಯತೇ ಕೃತ್ಯಂ ಸಂಸೃತಿರ್ನೈವ ಜಾಯತೇ ॥

ಮಹಾದೇವರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಸವ್ಯಾಸವ್ಯ ವಿಧಾನದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ಚ್ಯುತಿಯೇ ಇಲ್ಲ.

ಶಿವಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಸವ್ಯಾಽಸವ್ಯ ವಿಧಾನತಃ ।
ನರೋ ನ ಚ್ಯವತೇ ಸ್ವರ್ಗಾಚ್ಛಂಕರಸ್ಯ ಪ್ರಸಾದತಃ ॥

ಮಹಾದೇವರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಲ್ಲಿ ಸವ್ಯಾಸವ್ಯ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಎಡಭಾಗದಿಂದ ಅರ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಲಭಾಗದಿಂದ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವದು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರಿಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವವನೂ, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವನೂ, ಕೊಳಲು, ವೀಣೆ, ಕೊಂಬು, ಭಜಂತ್ರಿ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಬಾರಿಸುವವನೂ, ಗಂಟೆಬಾರಿಸುವವನೂ, ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆಯುವವನೂ, ದೇವರ ಪೂಜೆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ನಗಾರಿ, ತಮ್ಮಟೆ, ಮದ್ದಳೆ, ತಾಳ, ಜಾಗಟೆ, ಡುಮಕಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುವವನೂ, ಶಂಖ ಊದುವವನೂ ತನ್ನ ಸರ್ವ ಪಾಪ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರೇಣ ದೇವದೇವಸ್ಯ ಚಕ್ರಿಣಃ ।
ಸಫಲಾನಿ ಭವಂತ್ಯೇವ ಸರ್ವಕರ್ಮಾಣಿ ಭೂಪತೇ ॥

ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಯಾವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯರು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಫಲಗಳು ಸಫಲವಾಗುತ್ತವೆಯೋ, ಅಂತಹ ಜಗನ್ನಾಥನಾದ

ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನರರು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯರು ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮಮಾಡಿದರೂ

'ತಮುದಿಶ್ಯ ಕೃತ್ವಾ ತದಾನಂತ್ಯಾಯ ಕಲ್ಪತೇ'

ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಯೇ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಪೂಜೆಗಳು ಅನಂತ ಫಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಧರ್ಮಶ್ಚ ವಿಷ್ಣುಃ ಸಕಲಾನಿ ವಿಷ್ಣುಃ ।
ಕರ್ಮಾಣಿ ವಿಷ್ಣುಶ್ಚ ಫಲಾನಿ ಭೋಕ್ತಾ ॥
ಕಾರ್ಯಂ ಚ ವಿಷ್ಣುಃ ಕರಣಾನಿ ವಿಷ್ಣುಃ ।
ತಸ್ಮಾನ್ನ ಕಿಂಚಿದ್ವ್ಯತಿರಿಕ್ತಮಸ್ತಿ॥

ನಾವು ಮಾಡುವ ಧರ್ಮ, ಆಚರಿಸುವ ಕರ್ಮ, ಅವುಗಳ ಫಲ, ಎಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಧೀನ. ಆದುದರಿಂದ ಅವೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣು ರೂಪವೆಂದೇ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮವೂ ವಿಷ್ಣು, ಕರ್ಮವೂ ವಿಷ್ಣು, ಆ ಫಲಭೋಗವೂ ವಿಷ್ಣು, ಕಾರ್ಯವೂ ವಿಷ್ಣು, ಕರಣ, ಕಾರಣಗಳೂ ವಿಷ್ಣು ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಅಧೀನ. ಅವನೇ ಸರ್ವ ಸಾರ ಭೋಕ್ತಾ. ಅವನಿಗೆ ಅಧೀನವಾಗದಿರುವ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಬೇರೆ ವಸ್ತುವಿಲ್ಲ. ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಮಾಡುವ ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳನ್ನು 'ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೇರಣಯಾ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ನಾವು ಮಾಡಿದ ಅಲ್ಪಕರ್ಮಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅನಂತಾನಂತ ಫಲ ನೀಡುವನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹದಿಮೂರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಧರ್ಮಶಾಂತಿಕಥನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೪

ಯಮುಧರ್ಮ:- ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವರ್ಣಧರ್ಮ. ಆಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ನೀನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೇಳು, ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮದ್ಯಪಾನ, ಕೊಲೆ, ಕಳವು, ಗೋಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣಾದಿಗಳಿಂದ ಪತಿತನಾದವನನ್ನು ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ತಿಳಿಯದೇ ಮುಟ್ಟಿದರೆ, ಅಥವಾ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿದರೆ ಮೂರು ದಿನ ತ್ರಿಕಾಲ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪಂಚಗವ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪಂಚಗವ್ಯ (ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಮೂತ್ರ, ಮಲ ಎಲ್ಲ ಕೂಡಿಸಿ ಇಟ್ಟದ್ದು) ಊಟ ಮಾಡುವಾಗಲೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಗುದದ್ವಾರದಿಂದ ಮಲ ವಿಸರ್ಜನೆಯಾದರೆ ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ಬಹಿರ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಪಂಚಗವ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭೋಜನ ಮಾಡುವಾಗ ಅಥವಾ ಅನಂತರ ರೇತಃಪಾತವಾದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು.

ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಮೈಲಿಗೆ ಆದರೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ತುತ್ತನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಶುದ್ಧಿ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ತುತ್ತನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಉಂಡರೆ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಮರುದಿನ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೈಲಿಗೆ ಊಟ ಉಂಡರೆ ಪುನಃ ಮೂರು ದಿನ ಮೈಲಿಗೆ ಇದ್ದಂತೆ. ಯಾವ ಶುದ್ಧ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೂ ಅವನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ ವಾಂತಿ ಆದರೆ ಮುನ್ನೂರು ಸಲ ಮರುದಿನ ಸ್ನಾನ, ನಂತರ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸಬೇಕು. ಮುಟ್ಟಾದ ಹೆಂಗಸು, ನಾಯಿ, ಕಾಗೆ, ಕತ್ತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ಮುಟ್ಟಾದ ಹೆಂಗಸರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ಮುಟ್ಟು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಭೋಗ ಮಾಡಿದವನು ಮೃತ್ತಿಕಾ ಶೌಚಾದಿಗಳನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಭೋಗಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಂಪತಿ ಗಳಿಬ್ಬರೂ ಅಶುದ್ಧರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ-

'ಶಯನಾದುತ್ಥಿತಾ ನಾರೀ ಶುಚಿಃ ಸ್ಯಾದಶುಚಿಃ ಪುಮಾನ್'

ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ಹೋದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಶುದ್ಧಳು. ಪುರುಷನು ಮಾತ್ರ ಅಶುದ್ಧನು. ಅವನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕವೇ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡನ ಸೇವೆ ಮಾಡದೆ, ದುಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಬಿರುನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿ ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಅವಳನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಲ ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರ ಹಾಕಬೇಕು. ಆದರೆ ಉಪ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಹಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಕೊಡಬೇಕು. ಅರ್ಥಾತ್ ಅವಳನ್ನು ತಾನೇ ತನ್ನ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ನಡೆಸಬೇಕು. ಮದ್ಯಪಾನ, ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣ, ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮುಂತಾದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಪತಿತರಾದ ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು. ಪತಿತರಾದರೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೂಡ ಬಿಡಬೇಕು. ಆದರೆ-

ಪಿತಾ ಹಿ ಪತಿತಃ ಕಾಮಂ ನ ತು ಮಾತಾ ಕದಾಚನ'

ತಾಯಿಮಾತ್ರ ಎಷ್ಟೇ ಪಾಪ ಮಾಡಿದರೂ ಅವಳನ್ನು ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಬೆಂಕಿ, ನೀರು, ನೇಣುಗಳಿಂದ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಯದೇ ಇರುವವರು, ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ದುರಾಚಾರದಿಂದ ಧರ್ಮಭ್ರಷ್ಟರಾದವರು ಸಹಭೋಜನಕ್ಕೆ ಅಪಾತ್ರರು. ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಬೇಕು. ಅಂತಹ ಮಹಾಪಾಪ 'ಚಾಂದ್ರಯಣ' ಅಥವಾ ತಪ್ತಕೃಚ್ಛ ಎಂಬ ವ್ರತ ಮಾಡಿಸಿ ಶುದ್ಧರಾದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಪಂಕ್ತಿ ವ್ಯವಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಮರ, ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಬಿದ್ದು, ಖಡ್ಗ ಬಾಣಗಳಿಂದ ತಿವಿದುಕೊಂಡು, ಸಾಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಬದುಕಿರುವವರು ಎರಡು 'ಚಾಂದ್ರಾಯಣ' ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ನಾಯಿ, ನರಿ, ಕತ್ತೆ, ಕೋತಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ತಕ್ಷಣ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶುದ್ಧ ನಾಗಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಚಂಡಾಲ ಮುಂತಾದ ಕೀಳು ಜಾತಿಯ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಬಲತ್ಕಾರದಿಂದ ಭೋಗಿಸುವವನು ಕೃಚ್ಛ್ರಾರ್ಧ' ಎಂದರೆ ಆರುದಿನ ಮಾಡುವ 'ಕೃಚ್ಛ್ರ' ವ್ರತವನ್ನೂ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮಾಡಿದವನು ಎರಡು 'ಚಾಂದ್ರಾಯಣ' ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು.

---

*(ತಪ್ತಕೃಚ್ಛವೆಂದರೆ - ತ್ರ್ಯಹಮುಷ್ಣಾಃ ಪಿಬೇದಾಪಃ ತ್ರ್ಯಹ ಮುಷ್ಣಂ ಘೃತಂ ಪಿಬೇತ್ । ತ್ರ್ಯ ಮುಷ್ಣಂ ಪಯಃ ಪೀತ್ವಾ ವಾಯು ಭಕ್ಷೋ ದಿನ ತ್ರಯಂ ॥ ಎಂಬ ವಚನಾನುಸಾರವಾಗಿ, ಮೂರು ದಿವಸ ಬಿಸಿನೀರು, ಮೂರು ದಿನ ಕಾಯಿಸಿ ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವ ತುಪ್ಪ ಮಾತ್ರ, ಮೂರು ದಿವಸ ಕಾಯಿಸಿ ಬಿಸಿಯಾಗಿರುವ ಹಾಲು ಮಾತ್ರ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂಬತ್ತು ದಿವಸಗಳು ಆಹಾರ ಸೇವಿಸಿ ತರುವಾಯ ಮೂರು ದಿವಸಗಳು ಕೇವಲ ವಾಯುಸೇವನೆಯಿಂದ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುವ ವ್ರತವು.

ತುರುಗಾಹಿಗಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವವನೂ, ಗೋಪಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಂಗ ಮಾಡುವವನೂ, ಬೇರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹವಾಸ ಮಾಡುವವನೂ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣ ಮಾಡುವವನೂ ತಪ್ತಕೃಚ್ಛ್ರದಿಂದಲೂ ಹಾಗೂ ಮೌಲೀಹೋಮದಿಂದಲೂ ಶುದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಬಂಗಾರದ ಕಳವು, ಮದ್ಯಪಾನ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ, ಗುರುಪತ್ನೀ ಗಮನ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಪಾತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಮಹಾಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ 'ಅಘಮರ್ಪಣ' ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸಿದರೆ ಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿ, ಗುರುಪತ್ನಿ, ಮಗಳು, ತಂಗಿ, ಸೊಸೆ ಈ ಐವರ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶವೇ ಗತಿ. ತನ್ನ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರು. ಪರಸ್ತ್ರೀ, ವೇಶ್ಯೆ, ರಾಣಿ, ಸನ್ಯಾಸಿನಿ, ದಾದಿ ಇವರ ಸಂಗ ಮಾಡಿದರೆ ಎರಡು ಸಲ ಕೃಚ್ಛ್ರ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಗೋಹತ್ಯೆ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಎರಡಾವರ್ತಿ ಗೋವ್ರತಮಾಡಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತದಿಂದ ಶುದ್ಧಿ, ಗೋವನ್ನು ಹೊಡೆಯುವಾಗ ಅದು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಕೃಚ್ಛ್ರ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಗೋವಿಗೆ ಹೊಡೆದು, ಅದು ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಅದು ಎದ್ದು, ಎಂಟು ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದರೆ, ಆಹಾರ ತಿಂದು ನೀರು ಕುಡಿದರೆ ಹೊಡದವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ. ಆ ಗೋವು ಮುಂದೆ ಮೃತವಾದರೂ ಇವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಗೋವನ್ನು ಕಲ್ಲು, ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಹೆಂಟೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. ಕಟ್ಟಿಗೆಗೆ - ಕೃಚ್ಛ್ರ, ಮಣ್ಣು - ಹೆಂಟೆಗೆ - ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯವ್ರತ, ಕಲ್ಲಿನಿಂದ - ತಪ್ತಕೃಚ್ಛ್ರ, ಶಸ್ತ್ರದಿಂದ - ಅತಿಕೃಚ್ಛ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಶುದ್ಧರಾಗಬೇಕು.

ಗೋವುಗಳಿಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆಯಾರಿಗೇ ಆಗಲಿ ಔಷದಾರ್ಥವಾಗಿ ತೈಲ, ರಸಾಯನ ರಾಸ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಕೊಡುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಮರಣವಾದರೆ ಅಥವಾ ರೋಗಿಯನ್ನು ಉಪಚರಿಸುವಾಗ ವಿಪತ್ತು ಸಂಭವಿಸಿದರೆ, ವೈದ್ಯನಿಗೆ ಪಾಪವಿಲ್ಲ; ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ. ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಕಟುಕರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳದಿರುವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಹೇಳಿದರೆ ಅಂತಹವರನ್ನು ಶಾಸನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕ್ರಿಮಿ-ಕೀಟ ನೊಣ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷುದ್ರ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ ಸಂಹರಿಸಿದರೆ 'ಕೃಚ್ಛ್ರಾರ್ಧ' ವ್ರತ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಐದು ಗುಂಜಿ ಬಂಗಾರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದವರು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ 'ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತ'ವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ದ್ರವ್ಯಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಕರ್ಮವು ಇಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆ, ದೇವಾಲಯ, ಸರೋವರ ಭಾವಿ, ಛತ್ರ - ವಿದ್ಯಾಲಯ, ಛಾತ್ರಾಲಯ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವದು ಪೂರ್ತ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಇಷ್ಟದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವೂ ಪೂರ್ತದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವೂ ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಇಷ್ಟಾಪೂರ್ತಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಪತಿತರನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವವನು ಪುಣ್ಯ ಭಾಗಿ ಆಗುವನು. 'ಪತಿತಾನುದ್ಧರೇದ್ಯಸ್ತು ಸಪುಣಫಲಮಶ್ನುತೇ' ಪತಿತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಂಚಗವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಲು ಕೊಡಬೇಕು. ಪಂಚಗವ್ಯವೆಂದರೆ ಬಿಳಿಯ ಆಕಳಿನ ಮೂತ್ರ, ಕರಿ ಆಕಳಿನ ಶೆಗಣಿ,

ಕೆಂಪು ಆಕಳ ಹಾಲು, ಬಿಳಿ ಆಕಳಿನ ಮೊಸರು, ಹಂಡಬಂಡ ಹಸುವಿನ ತುಪ್ಪ ಇವು ಐದನ್ನೂ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿದರೆ ಪಂಚಗವ್ಯ ಎನಿಸುವದು. ಈ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪ್ರಾಶನದಿಂದ ಮಹಾಮಹಾ ಪಾಪಗಳು ಕೂಡ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಕುಶೋದಕದಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶುದ್ಧಿ ಆಗುವದು. ಕುಶೋದಕ ಎಂದರೆ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳ ನೀರು ಮತ್ತು ದರ್ಭೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಆ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಕುಶೋದಕವನ್ನು ಚಿನ್ನ, ತಾಮ್ರದಪಾತ್ರೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಗಡಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಸೂತಕ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಮತ್ತೊಂದು ಸೂತಕ ಬಂದರೆ ಎರಡನೆಯ ಸೂತಕವು ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದಲೇ ನರನು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮರಣ ಹೊಂದಿದಾಗ ಮೃತನ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಇರುವ ಮೈಲಿಗೆಗೆ ಸೂತಕ ಎನ್ನುವರು. ಇದರಂತೆ ಹೆಂಗಸು ಮಗುವನ್ನು ಹಡೆದಾಗ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಬರುವ ವೃದ್ಧಿ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ಜಾತಾಶೌಚ (ವೃದ್ಧಿ) ಬಂದರೆ ಎರಡನೇಯದನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ಆಚರಿಸುವದರಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧಿ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಟ್ಟಾದಾಗ ಮೂರು ದಿನ ಅಶುದ್ಧರು. ಮೂರು ರಾತ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ಹೆಂಗಸು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಸಪ್ತಪದಿಯಾದನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಗೋತ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವದು. ಸಪ್ತಪದಿನಂತರ ತಕ್ಷಣವೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರೆ, ಆ ಹೆಂಗಸಿನ ಪತಿಯ ಗೋತ್ರದಿಂದಲೇ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ತಾಯಿ, ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಅವರು ಮರಣಹೊಂದಿದ ನಂತರ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧವು ನಿತ್ಯ ನೈಮಿತ್ತಿಕ, ಕಾಮ್ಯ, ವೃದ್ಧಿ, ಪಾರ್ವಣ ಎಂಬುದಾಗಿ ಐದು ವಿಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಕನ್ಯೆಯು ತಾನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಗಂಡನ ಜಾತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ, ಗಂಡನಿಗೆ ಸಮನಾಗಿ ಸೂತಕಾದಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಪಿಂಡೋದಕ ಪ್ರದಾನದಲ್ಲೂ ಪತಿಗೆ ಸಮಭಾಗಿಯಾಗಬೇಕು. ಮರಣದ ನಂತರ ಪಿತೃಷಿಗಳಾದ ಬಂಧುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಐದನೆ ದಿನ, ಹಾಗೂ ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಏಳರಲ್ಲಿ, ಶೂದ್ರನಿಗೆ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿಸಂಚಯ ಮಾಡಿ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಕರ್ಮ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿನ 'ವೃಷೋತ್ಸರ್ಗ' ವ್ರತ ಮಾಡಿದರೆ ಮೃತನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ''ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬೊಗಸೆ ನೀರಿನಿಂದ ''ಆಗಚ್ಛಂತು ಮೇ ಪಿತರೋ ಗೃಹ್ಣಂ ತು ಏತಾನ್ ''ಜಲಾಂಜಲೀನ್'' ಪಿತೃಗಳು ಬರಲಿ, ನಾನು ನೀಡಿದ ಈ ಜಲಾಂಜಲಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಗೋವಿನ ಕೊಂಬಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರ ಬೊಗಸೆಯನ್ನು ಎತ್ತರಿಸಿ, ನೀರನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎರಚಿ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಜಲಾಂಜಲಿ ನೀಡಬೇಕು. ಪಿತೃಗಳು, ದೇವತೆಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜಲಾಂಜಲಿ ಕೊಡಬೇಕು.

ದಿವಾ ಸೂರ್ಯಾಂಶುಸಂತಪ್ತಂ ರಾತ್ರೌ ನಕ್ಷತ್ರಮಾರುತೈಃ ।
ಮಧ್ಯಯೋರಪ್ಯುಭಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಪವಿತ್ರಂ ಸರ್ವದಾ ಜಲಂ ।

ಹಗಲು ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳಿಂದ, ರಾತ್ರಿ ನಕ್ಷತ್ರವಾಯುಗಳಿಂದ, ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಎರಡರಿಂದಲೂ ಸಹ ಕಾಯ್ದು ಜಲವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಪವಿತ್ರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕೂಡದಿದ್ದರೆ, 'ಭಾಂಡಸ್ಥಂ ಧರಣೀಸ್ಥಂವಾ ಪವಿತ್ರಂ ಸರ್ವದಾ ಜಲಂ,' ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನೀರು ಯಾವಾಗಲೂ ಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಪವಿತ್ರ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರಾದ್ಧೇ ಹವನ ಕಾಲೇ ಚ ದದ್ಯಾದೇಕೇನ ಪಾಣಿನಾ
ಉಭಾಭ್ಯಾಂ ತರ್ಪಣೇ ದದ್ಯಾದೇಷ ಧರ್ಮೋ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಃ ॥

ಶ್ರಾದ್ಧ, ಹೋಮಕಾಲ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಹಸ್ತದಿಂದಲೂ, ತರ್ಪಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಹಸ್ತಗಳಿಂದಲೂ ಜಲಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಶಾಸ್ತ್ರನಿರ್ಣೀತವಾದ ಧರ್ಮವು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಗಂಗಾನಯನ ಪ್ರಯತ್ನ ಕಥನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೫

ಧರ್ಮರಾಜ:- ನಾನಾವಿಧ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ, ಅದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಮುಂದೆ ಒದಗಬಹುದಾದ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನರಕ ಯಾತನೆಗಳ ವಿತರಣೆಯು ಭೀತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂತಹದು. ಆದುದರಿಂದ ಹೆದರದೇ ನೀನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳು. ಘೋರ ಪಾತಕಿಗಳು ಬೆಂಕಿಯಂತಿರುವ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಯುವರು. ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಘೋರ ದುಃಖಾನುರೂಪ ಫಲ ಕೊಡುವ ನರಕಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು - ತಪನ, ವಾಲುಕುಂಭ, ಮಹಾರೌರವ, ರೌರವ, ಕುಂಭೀಪಾಕ, ನಿರುಚ್ವಾಸ, ಕಾಲಸೂತ್ರ, ಪ್ರಮರ್ದನ, ಸಂಘಾತ, ಭಯಂಕರವಾದ ಅಸಿಪತ್ರವನ, ಲಾಲಾಭಕ್ಷ, ಹಿಮೋತ್ಕಟ, ಮೂರ್ಛಾವಸ್ಥಾ, ವಸಾಕೂಪ, ವೈತರಣೀನದಿ ಎಂಬಿವುಗಳು ನರಕಗಳು (ದುಃಖಭೋಗಸ್ಥಾನ).

ಈ ಎಲ್ಲ ಭಯಂಕರವಾದ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಮಾನವರು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಅಸಹ್ಯ ಯಾತನೆಗಳೆಂದರೆ - ಮೂತ್ರಪಾನ, ನಾಯಿಯ ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣ, ಪಾಯಖಾನೆಯ ಹೊಲಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುವದು, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದು ಶೂಲದ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವುದು, ರಕ್ತಪಾನ, ತನ್ನದೇ ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವದು, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವದು, ಎಸರು ನೀರು ಕುಡಿಯುವದು, ಕಲ್ಲಿನ ಮೊಳೆ, ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಮೊಳೆ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವದು, ಕಾಯ್ದು ಕಬ್ಬಿಣ ನೆಕ್ಕುವದು, ತಲೆ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಿ ನಿಲ್ಲುವದು, ಕ್ರಿಮಿಗಳ ಭಕ್ಷಣ, ಗರಗಸದಿಂದ ಅಂಗಛೇದನ, ತನ್ನ ಮಲವನ್ನೇ ತಾನು ತಿನ್ನುವದು. ಸ್ವ-ವೀರ್ಯಪಾನ, ಅವಯವಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಡುವದು, ಶೂಲಗಳಿಂದ ಚುಚ್ಚುವದು, ಬೆಂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವದು, ವನಿಕೆಯಿಂದ ಕುಟ್ಟುವದು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಯಂತ್ರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜಜ್ಜಿ ಕೈಕಾಲು ಚೂರು ಮಾಡುವುದು, ಹಾವುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿಸುವದು, ಮೂಗು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ನೀರು ಸುರಿಯುವದು, ಮೂಳೆ ಛೇದನ ಮಾಡುವದು, ಹಾವು, ಚೇಳು ಕಚ್ಚಿಸುವದು, ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಎರಡೇ ನರಕದ ಯಾತನೆಗಳು? ಅಸಂಖ್ಯ, ಅಪರಿಮಿತ ಮೇಲೆ ಅಸಹ್ಯ, ಅವುಗಳನ್ನು ನೆನೆದರೂ ಮೈಯಲ್ಲಿ ನಡುಕ ಬರುವದು.

ಈ ಎಲ್ಲ ನರಕದ ಘೋರ ದುಃಖಗಳು ಯಾವ ಯಾವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. - ಪಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಐದು ಪಾಪಗಳು ಮಹಾ ಪಾತಕ ಎನಿಸುವವು. ಮೊದಲನೆಯದು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದು. ೨. ಮದ್ಯಪಾನ, ೩. ಗುರುವಿನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಸರಸ, ೪. ಬಂಗಾರ ಕದಿಯುವದು ೫. ಈ ಮಹಾಪಾಪಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡುವದು ಐದನೆಯ ಪಾಪ. ಇವು ಐದು ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕಗಳು ಎಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದಾದ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕೆಲವು ಪಾಪಗಳು, ಊಟದಲ್ಲಿ ಪಂಕ್ತಿಭೇದ, ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡದೇ, ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡದೇ ತಾನೇ ತಿನ್ನುವದು, ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ನಿಂದಿಸುವದು. ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪಾಠ ಹೇಳುವದು, ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ವಿಘ್ನಮಾಡುವದು, ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆ, ಅಸತ್ಯವಚನ, ಡಂಭಾಚಾರ, ಚಾಡಿ ಹೇಳುವದು, ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗೆ ಸಮಾನ ಪಾಪಗಳು.

ಎರಡನೆಯದು ಸುರಾಪಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಪಾಪಗಳು ಹೀಗಿವೆ - ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅನ್ನ ತಿನ್ನುವದು, ಹಣ ಎತ್ತಿ ಹಾಕುವದು, ವೇಶಾವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿಸಿ ದುಡ್ಡುಗಳಿಸುವದು, ಜಾತಿಭ್ರಷ್ಟನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ; ತನ್ನ ಜಾತಿ ಬಿಡುವದು, ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡುವದು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಸುರಾಪಾನವೆಂಬ ಮಹಾಪಾಪಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಪಾಪಗಳು. ಮೂರನೆಯದು ಬಂಗಾರದ ಕಳುವಿಗೆ ಸಮಾನ ಪಾಪಗಳೆಂದೆ - ಯಾವದೇ ತಿನ್ನುಣ್ಣುವ, ಕುಡಿಯುವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಕಳವು, ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಕಳವು, ಯಾವದೇ ತರಹದ ಧಾತು, ಪಾತ್ರೆ, ಪರಡೆ, ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವದು, ಸುವರ್ಣ ಚೌರ್ಯವೆಂಬ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಸಮಾನವು. ಇದರಂತೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡದೇ ಇರುವದು. ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ತರುವದು, ತುಳಸೀ ಮಾಲೆ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ದೇವಪೂಜೆಯ ಉಪಕರಣಗಳು, ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯ, ಧನಧಾನ್ಯ ಕದಿಯುವದು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕೂಡ ಮೇಲಿನ ಪಂಚ ವಿಧದ ಪಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಗುರುಪತ್ನಿ ಗಮನಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಪಾಪಗಳೆಂದರೆ ತಂಗಿಯ ಸಂಗ, ಸೊಸೆಯೊಡನೆ ವಿಹಾರ, ರಜಸ್ವಲೆಯೊಡನೆ ರತಿಕೇಳಿ, ಕೀಳುಜಾತಿಯ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪರ್ಕ, ಸೆರೆಗುಡುಕನ ಸುಂದರಿ ಯೊಡನೆ ಸಂಭೋಗ, ಹೆರವರ ಹೆಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಲೋಲಾಟ, ಸೋದರನ ಸತಿಯೊಡನೆ ಸರಸಾಟ, ಮಿತ್ರನ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಮೈಥುನ, ವಿಧವಾ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ವಿಹಾರ, ಪುತ್ರಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಣಯಕೇಳಿ, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆಯೂ ನಿಷಿದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರತಿಕೇಳಿ, ಹರಿ, ಗುರುಗಳ ನಿಂದೆ, ಇವು 'ಗುರುತಲ್ಪಗಮನ'ವೆಂಬ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮಾನ ಪಾಪಗಳು ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾದ ಮಹಾಪಾಪಗಳ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವನ ಸಹವಾಸ, ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಡುವದು ಐದನೆಯ ಮಹಾಪಾಪ ಎನಿಸುವದು. ಹಾಗೆ ಈ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಗಳು ಭಯಂಕರವಾದ ನರಕ ಯಾತನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹಿಂದಿನ ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮಂಥನ ಮಾಡಿ, ಈ ಎಲ್ಲ ಮಹಾಪಾಪಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರದಮಾರ್ಗ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು, ಪಾಪಿಗಳೂ ಕೂಡ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದಿಂದ ಶುದ್ಧರಾಗಿ ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದಲಿ ಎಂದು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನೂ ಉಳಿದ ಪಾಪಗಳು, ಅವುಗಳಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ನರಕಯಾತನೆಗಳು ಯಾವವು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಪರರ ಉತ್ಕರ್ಷ ನೋಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಪಡುವವನಿಗೆ ರೌರವ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಗೋ, ದೇವರು, ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಏನನ್ನೂ ಕೊಡಕೂಡದು ಎಂದು ಹೇಳುವವನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಅಮೇಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿಯಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಯಾತನೆ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವಾಗಲೂ ಪರನಿಂದೆ ಮಾಡುವವರು, ದಾನ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ವಿಘ್ನ ತರುವವರು, ಕಾಲಸೂತ್ರವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅಂತಹವರನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಸುಡುವ ಕಲ್ಲು ಹೊರೆಸಿ, ಅನಂತರ ಒರಳಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ವನಕೆಯಿಂದ ಜಜ್ಜುತ್ತಾರೆ.

ಚಾಡಿ ಹೇಳುವವರಿಗೆ ಕೆಂಪಗೆ ಕಾಸಿದ ಸುಡುವ ಕಬ್ಬಿಣವನ್ನು ನುಂಗಿಸಿ, ಅವರ ನಾಲಿಗೆ ಕಿತ್ತಿ ನಿರುಚ್ಛ್ವಾಸ ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಒಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪರಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗ ಮಾಡಿದವರ ಎದುರು, ಅದೇ ಸ್ತ್ರೀ ಆಕಾರದ ತಾಮ್ರದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಮೆ ಮಾಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿ, ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಂತೆ ಪತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪರಪುರುಷರೊಡನೆ ವಿಹರಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಪುರುಷರೊಡನೆ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ತವಾದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಬಹುಕಾಲ ರಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಕಾಯ್ದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಂಬವನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆಲಿಂಗನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಂತ ಬಳಿಕ ಉರಿಯುವ ಉಪ್ಪು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಮುಳುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ರಾಜೋತ್ತಮನೆ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರಾದಿಗಳ ವಧೆ ಮಾಡುವವನು ಚಿರಕಾಲ ಎಲ್ಲ ನರಕಗಳ ಯಾತನೆಯನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡವರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೇಳುವವರ ಕಿವಿಗಳ ರಂಧ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸಲಾಕೆ ಬಡೆದು ಅವುಗಳ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಉರಿಯುವ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸಿ ಕುಂಭೀಪಾಕ ಎಂಬ ನರಕಕ್ಕೆ ದೂಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವರಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ ನಾಸ್ತಿಕರು, ನರಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಮೇಧ್ಯ ತಿನ್ನುತ್ತ, ರೌರವ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದ ಮರಳನ್ನು ಮುಷ್ಟಿಮುಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುಕ್ಕುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನೋಡಿ, ಹೆದರಿಸಿ, ಅವಮಾನಗೈಯುವ ದುಷ್ಟರ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯ್ದ ಕೆಂಪುಗಾದ ಸಾವಿರಾರು ಸೂಜಿ ಚುಚ್ಚಿ ಉಪ್ಪು ನೀರು ಎರಚುತ್ತಾರೆ. ಅನಂತರ ಭಯಂಕರ ಕರಗಸದಿಂದ ಅಂಗಾಂಗ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹ ಮಾಡುವವರು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೀರುವವರು, ಪರಾನ್ನಕ್ಕೆ ಆಶೆ ಪಡುವವರು, ತಮ್ಮ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಾವೇ ತಿನ್ನುತ್ತ ಒಂದೊಂದು ನರಕದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷದಂತೆ ಯಾತನೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವದು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿಯೂ ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡದವನು, ಲಾಲಾಭಕ್ಷವೆಂಬ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿವನು. ಬೇರೆ ಸ್ತ್ರೀ ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣು ಪಶುಗಳಲ್ಲಿ ರೇತಸ್ಸಿಂಚನ ಮಾಡಿದವನು, ತನ್ನ ರೇತಸ್ಸನ್ನು ತಾನೇ ತಿನ್ನುತ್ತ ವಸಾಕೂಪವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖಿಸುವನು. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ದ್ರವ್ಯ, ಮತ್ತು ಗುರುಮಠದ ದ್ರವ್ಯ ಅಪಹರಿಸುವವನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಮಹಾಪಾಪಕ್ಕೆ ವಿಧಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷೆ ಅನುಭವಿಸುವನು. ಅನಾಥರ ಹಣ ಅಪಹರಿಸುವವರು, ಅನಾಥರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿವವರು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನೀರಿನಲ್ಲಾಗಲಿ, ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಾಗಲಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡುವವನು, ಉಗುಳುವವನು, ಎಂಜಲು ಹಾಕುವವನು, ಕುದಿಯುವ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕುಡಿದು ಯಮದೂತರ ಭರ್ಜಿಗಳಿಂದ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡು, ದೇಹದಲ್ಲಿ ಛಿದ್ರವಿಛಿದ್ರವಾಗಿ ಕುಂಭೀಪಾಕದಲ್ಲಿ ನರಳುವನು. ಸುಳ್ಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಿದವನು, ಅತಿಕಾಮಿಗಳು, ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿ ಪ್ರಸಾರಕರು ರೌರವ ನರಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು. ಇದರಂತೆ ಋತುಮತಿಯಾದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು, ಆರು, ಎಂಟು, ಹತ್ತು, ಹನ್ನೆರಡು, ಹದಿನಾಲ್ಕು, ಹದಿನಾರು- ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದರೂ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದ ಇದ್ದರೂ ಸಂಭೋಗ ಮಾಡದೇ ಇರುವ ಮನುಷ್ಯನು ರೌರವ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ತನ್ನ ಧರ್ಮ ಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮಾಂತರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸ ಹೊರಟ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತಾನು ಸಮರ್ಥ ನಿದ್ದರೂ, ತಡೆಯದಿದ್ದರೆ ರೌರವ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಪಾಪ ಮಾಡದಿರುವ ಸಜ್ಜನರ ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೇ ಪಾಪದೂಷಣೆ ಮಾಡುವವರು ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕವಾಗಿ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರೇ ನಿಜವಾದ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ನಿಂದೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಪಾಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ತಾನಾಗಿ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಹಿತವಾದ ವ್ರತೋಪವಾಸ ಮಾಡದವನಿಗೆ ಅಸಿಪತ್ರವನ, ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ವಚನ ಕೊಟ್ಟು ಕೊಡದವನಿಗೆ ಲಾಲಾಭಕ್ಷ್ಯ, ತೋಟವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ನಾಯಿಯ ಭೋಜನ, ದೇವಸ್ಥಾನ, ಕೆರೆ, ಹೂವಿನ ತೋಟಗಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವವನಿಗೆ ಸರ್ವನರಕ, ದುಃಖ, ಭೋಗ. ಪರರ ಎಂಜಲು ತಿನ್ನುವವರಿಗೂ, ಮಿತ್ರ ದ್ರೋಹಿಗಳಿಗೂ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿರುವವರೆಗೆ ನರಕಯಾತನೆ. ದೇವಯಜ್ಞ, ಪಿತೃಯಜ್ಞ ಬಿಟ್ಟು, ವೇದೋಕ್ತ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ದೂರಾದ ಪಾಖಂಡಿಗಳು ಎಲ್ಲ ನರಕದ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಮಹಾರಾಜನೇ ಈ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಗೂ, ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ನರಕದ ಯಾತನೆ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಗೂ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತೇಷು ಚೀರ್ಣೇಷು ಪಾಪರಾಶಿಃ ಪ್ರಣಶ್ಯತಿ
ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾನಿ ಕಾರ್ಯಾಣಿ ಸಮೀಪೇ ಕಮಲಾಪತೇಃ
ನ್ಯೂನಾತಿರಿಕ್ತಕೃತ್ಯಾನಾಂ ಸಂಪೂರ್ತಿಕರಣಾಯ ಚ ॥

ಗಂಗಾ ಚ ತುಲಸೀ ಚೈವ ಸತ್ಸಂಗೋ ಹರಿಕೀರ್ತನಂ॥
ಅನಸೂಯಾ ಹ್ಯಹಿಂಸಾ ಸ ಸರ್ವೇಪ್ಯೇತೇ ಹಿ ಪಾಪಹಾಃ ॥
ವಿಷ್ಣ್ವರ್ಪಿತಾನಿ ಕರ್ಮಾಣಿ ಸಫಲಾನಿ ಭವಂತಿ ಹಿ ॥

ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ನ್ಯೂನತೆ, ಅತಿರೇಕ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಂಗವೂ, ಸಂಪೂರ್ಣವೂ ಆಗಬೇಕಾದರೆ, ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಾಗಲಿ, ತುಲಸೀವನ ದಲ್ಲಾಗಲಿ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಅವನ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡಿ ಅವನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಕರ್ಮ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಸೂಯೆ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನೂ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅದೇ ಹಿಂದಿನ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸಿ ಪುಣ್ಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬೂದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಮಾಡಿದಂತೆ. ನಿತ್ಯ ಅಥವಾ ನೈಮಿತ್ತಿಕವಾದ ಅಥವಾ ಕಾಮ್ಯವಾದ ಯಾವದೇ ವಿಧ ಕರ್ಮವಾದರೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೋಕ್ಷಸಾಧನವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಫಲ್ಯ ಉಂಟು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣವಾದರೆ ಕರ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸರ್ವೋತ್ತಮನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಯು ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹರಿಭಕ್ತಿಯು ಪಾಪದ ಕಾಡಿಗೆ ದಳ್ಳುರಿ ಇದ್ದಂತೆ. ತಾಮಸ, ರಾಜಸ, ಸಾತ್ವಿಕವೆಂದು ಜೀವರು ಮೂರು ವಿಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಧರಾದ ಮೂವರ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಈ ಭಕ್ತಿಯು ಹತ್ತು ವಿಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ತಾಮಸ ಭಕ್ತಿ-ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಧಮ, ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಪರರಿಗೆ ಕೇಡಾಗಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಿಶ್ವಾಸ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಭಜಿಸಿದರೆ ಆ ಭಕ್ತಿಯು- ಅಧಮತಾಮಸ. ಪುರುಷನಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಳಾದ ಸ್ತ್ರೀಯು ಪರಗಂಡನಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಕಪಟ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವದು ಮಧ್ಯಮ ತಾಮಸ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮಾಡುವ ದೇವಪೂಜೆಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ತಾನೂ ಹರಿಪೂಜೆ ಮಾಡುವವದು ಉತ್ತಮ ತಾಮಸ. ಧನಧಾನ್ಯ, ಕನಕ, ಕಾಂತೆ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಫಲವನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತಿ ಅಧಮರಾಜಸ. ಕೀರ್ತಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದು ಮಧ್ಯರಾಜಸ. ಸಾಲೋಕ್ಯಾದಿ, ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದು ಉತ್ತಮ ರಾಜಸ.

ಇದರಂತೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ, ಉತ್ತಮ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯು ಅಧಮಸಾತ್ವಿಕ. ಹರಿಯು ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಭಕ್ತಿಯು ಮಧ್ಯಮ ಸಾತ್ವಿಕ. ಭಗವದಾಜ್ಞೆಯೆಂಬ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದ ಯಾವ ಫಲ ಬಯಸದೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಭಕ್ತಿ ಉತ್ತಮ ಸಾತ್ವಿಕ. ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಉತ್ತಮ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿಯೇ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ''ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಪರದೇವ-ಈ ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಇದ್ದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಈ ಜಗತ್ತು ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ. ನಾನು ಅವನ ಸೇವಕನೆಂದು'' ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೇ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ವಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು 'ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ಹರಿಃ ಕರ್ತಾ' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೇ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವವನ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯು, ಹತ್ತನೆಯದಾದ, ಅತ್ಯುತ್ತಮೋತ್ತಮ ಭಕ್ತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭವಬಂಧನ ನಾಶಕವಾದ ಈ ಭಕ್ತಿಯು ಹತ್ತು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿಯು, ಹತ್ತನೆಯದಾದ ಅತ್ಯುತ್ತಮೋತ್ತಮ ಭಕ್ತಿಯು ಸಕಲೇಷ್ಟಪ್ರದವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ರಾಜನ್, ಭವಬಂಧನದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವನು, ಜನಾರ್ದನನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಭಕ್ತಿಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನ

ಯಾವದೇ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಲೋಪ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ವವಿಹಿತ ಧರ್ಮಬಿಟ್ಟು, ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯ ಬಯಸುವವನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವರವರಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಸಹಿತವಾದರೆ ಅದು ನಿಜವಾದ ಹರಿಭಕ್ತಿ ಎನಿಸುವದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಧಾವಿ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ''ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ'' ಎಂದು ಸದಾಚಾರವನ್ನೇ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸರ್ವಾಗಮೇಷಸದಾಚಾರಃ ಪ್ರಥಮಃ ಪರಿಕಲ್ಪಿತಃ
ಆಚಾರ ಪ್ರಭುವೋ ಧರ್ಮೋ ಧರ್ಮಸ್ಯ ಪ್ರಭುತಚ್ಯುತ ঃ

ವೇದಾದಿ ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರವೇ ಪ್ರಥಮ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆಚಾರದಿಂದ ಧರ್ಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಹರಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿಯು.

ತಸ್ಮಾತ್ಕುರ್ಯಾದ್ ಹರೇರ್ಭಕ್ತಿಂ ಸ್ವಧರ್ಮಸ್ಯಾವಿರೋಧಿನೀಂ
ಸದಾಚಾರ ವಿಹೀನಾನಾಂ ಧರ್ಮಾ ಅಪ್ಯಸುಖಪ್ರದಾಃ ॥

ಆದುದರಿಂದ ವಿಹಿತ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ವಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ಭಕ್ತಿಯೇ ಅಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡದ್ದಂತೆ (ಸ್ವಧರ್ಮಹೀನಾ ಯಾ ಭಕ್ತಿಸ್ಸಾಕೃತೇವ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ) ರಾಜನೇ, ನೀನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ ನಾನು ಉತ್ತರವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾಗಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸು. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುವಿ. ಭಗೀರಥ, ನಾನು ಈಗ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನಿನ್ನ, ಹಿಂದಿನ ಅಜ್ಜಂದಿರು ಕಪಿಲನನ್ನು ಕೆಣಕಿದರು. ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮಘಾತವನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆ ಪಾಪದಿಂದಲೇ ಸತ್ತು ಸುಟ್ಟುಬಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ತಾತ, ಮುತ್ತಾತರೇ ಅಲ್ಲವೆ ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದು ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಒಂದೇ ಮಾರ್ಗ-ಸ್ವರ್ಗದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಕರೆತರುವದು. ಅದೇ ನದಿಯು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಕೂದಲು, ಮೂಳೆ, ಉಗುರು, ಹಲ್ಲು, ಬಾಯಿ, ಮುಂತಾದ ದೇಹದ ಯಾವದೇ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಗಂಗೆಯ ನೀರು ತಾಕಿದರೆ ಸಾಕು. ಅದು ಅವರನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತದೆ. ಯಾವನ ಬೂದಿಯನ್ನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲುವರೋ, ಅವನ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹೃತವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವನು. ನಾನು ನಿನಗೆ ನರಕ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅನೇಕ ಪಾಪಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿನಲ್ಲವೆ? ಅವೆಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರಿನ ಒಂದು ಹನಿಯ ಸೇಚನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದೂರವಾಗುವವು.

ಹೀಗೆ ಯಮಧರ್ಮನು, ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಭಗೀರಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ, ಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು. ಮೊದಲೇ ಮಹಾಪಂಡಿತ ಆ ಭಗೀರಥ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಾರದರ್ಶಕ ಅವನ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಯಮನೇ ಬಂದು ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮ ಉಪದೇಶಿಸಿದ, ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮುಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯದ ಅರಿವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಸಚಿವರನ್ನು ಕರೆದು, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ

ಭಾರವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟು ತಾನು ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಅವನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ನೇರವಾಗಿ ಬಂದದ್ದು ಹಿಮಾಚಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ. ಆ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ನರನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಭಗವದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹದಿನಾರು ಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಂತಿತ್ತು ಹಿಮಾಚಲದ ಉತ್ತುಂಗ ಶಿಖರ. ತುಷಾರದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದ ಷೋಡಶ ಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಆ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಆ ಭಗೀರಥ ಮಹಾರಾಜನು ಅಖಂಡ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಳಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪಾತಾಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದ. ಗಂಗೆಯು ಭಗೀರಥನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು. ಮೂರು ಲೋಕವನ್ನೇ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿದಳು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಭಗೀರಥನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಪಾತಾಳ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದನು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೫

ನಾರದ:- ಭಗೀರಥಮಹಾರಾಜನು ಹಿಮಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಏನು ಮಾಡಿದನು? ಆ ಗಂಗಾನದಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕರೆತಂದನು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಮಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಸನಕ:- ನಾರದಾ, ಭಗೀರಥರಾಜನು ಹಿಮಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗೋದಾವರಿ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ. ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟ ಕೂಡಲೇ ನಾರುಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಬಿಸಿಲು ಮಳೆಗಳಿಗೆ ಅವನ ಕೂದಲುಗಳು ಜಡೆಗಟ್ಟಿದವು. ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಮಾಚಲದ ಉತ್ತುಂಗ ಶೃಂಗದ ಎಡೆಗೆ ಹೊರಟ. ರಾಜ ಮಹರ್ಷಿಯು ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಭೃಗು ಋಷಿಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಗೋದಾವರೀ ತೀರದ ಆಶ್ರಮದ ಪರಿಸರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಚಿಗರೆಗಳ ಓಡಾಟ, ಕಪಿಗಳ ಹಾರಾಟ. ಲತಾಕುಂಜಗಳಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರಗಳ ಗೀತಗುಂಜಾರವ, ಮರಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಕಿಲುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕಲ ಕಲನಾದ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೆದರಿ ಹಾರಾಡುವ ಚಮರೀಮೃಗಗಳ ಚಾಮರ ಸೇವೆ, ಆನಂದದಿಂದ ನೃತ್ಯಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಲಾಸ್ಯವಾಡುವ ನವಿಲುಗಳ ತಾಂಡವ. ಆಶ್ರಮದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೂ ನದೀ ತೀರದ ಸುದೂರ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೂ ಮುನಿಕನ್ಯೆಯರು ನೀರು ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಮ್ಮರಗಳು ಸಾಲ, ತಾಲ, ತಮಾಲ, ಒಂದೇ ಎರಡೇ ಅಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ನಿಬಿಡ ಗಿಡಗಳ ಗುಂಪು, ಈ ಎಲ್ಲ ವೃಕ್ಷರಾಶಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಮಾಲತಿ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸಂಪಿಗೆ, ಮಾಧವಿ ಮುಂತಾದ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿವೆ. ಆ ಎಲ್ಲ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ಹೂವುಗಳ ಸುಗಂಧವು ಮಂದ ಮಾರುತದಿಂದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಹರಡಿ, ಇಡೀ ವನಾಂತರವೇ ಕಂಪಿಂಪು ಸೂಸುತ್ತಿದ್ದು, ದೂರದಿಂದಲೇ ವೇದಘೋಷವು, ಶಾಸ್ತ್ರ ಪಾಠವು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅನೇಕಾನೇಕ ಋಷಿಗಳು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮವನ್ನು ಜಟಾವಲ್ಕಲಧಾರಿಯಾದ ಭಗೀರಥನು ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭೃಗು ಋಷಿಗಳು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರೊಂದು ಬೆಳಕಿನ ಬೆಟ್ಟ, ಸುತ್ತಲೂ ಶಿಷ್ಯರು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ

ಅನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಬೆಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ ನಡೆದಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಮುನಿಮಾರ್ತಾಂಡರನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಕಂಡ ಆ ಭಗೀರಥ, ವಿನಯದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದಿಸಿ, ಅವರ ಎರಡು ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವರ ಅಡಿದಾವರೆಯ ಹುಡಿಯನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ. ಭೃಗು ಋಷಿಗಳು ಆದರಾತಿಥ್ಯ ನೀಡಿದರು. ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಆತಿಥ್ಯ ಸವಿದು, ಸಂತಸ ದುಂಬಿದ ಮಹಾರಾಜನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಬಾಗಿ ಕೈಮುಗಿದ; ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದ.

ಭಗೀರಥ:- ಮಾನ್ಯರೆ, ತಾವು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ರಹಸ್ಯ ಬಲ್ಲವರು. ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಂಕುಷ ಪ್ರಭುತ್ವ ತಮಗೆ, ನಾನು ಸಂಸಾರದಿಂದ ಭೀತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮಂತಹ ಪಾಮರರ ಉದ್ಧಾರದ ಮಾರ್ಗವೇನು? ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ನನ್ನದು ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಈ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರದಿಂದ ನರನನ್ನು ದಾಟಿಸುವವನು ನಾರಾಯಣನೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಅಂತಹ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಯಾವುದರಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗುವನು? ಇದನ್ನು ನನಗಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ .

ಭೃಗುಋಷಿ:- ರಾಜನೆ, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ನೀನು ಪುಣ್ಯವಂತರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರದ ವಿಚಾರಬಿಟ್ಟು ಲೋಕೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದಿ? ಸತ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ವಂಶೋದ್ಧಾರ ಮಾಡ ಹೊರಟ ರಾಜನು ಯಾವನೇ ಇರಲಿ, ಅವನು ನರರೂಪಿ ನಾರಾಯಣನೇ ಸರಿ. (ನಾರಾಯಣನು ಅವನಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಈ ವಂಶೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದರ್ಥ) ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಯಮನ ಮಾಡುವ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಯಾವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಯಾವ ಫಲವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಹೇಳು.

ಭವ ಸತ್ಯಪರೋ ರಾಜನ್ನಹಿಂಸಾನಿರತಸ್ತಥಾ ॥
ಸರ್ವಭೂತ ಹಿತೋ ನಿತ್ಯಂ ಮಾಽನೃತಂ ವೈಕ್ವಚಿತ್ ॥

ರಾಜನೇ, ಸತ್ಯ ವಚನವನ್ನೇ ನುಡಿಯುವವನೂ, ಅಹಿಂಸೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನೂ, ಮತ್ತು ಜಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತಕರನೂ ಆಗಿರು. ಯಾವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಡ.

ತ್ಯಜ ದುರ್ಜನ ಸಂಸರ್ಗಂ ಭಜ ಸಾಧು ಸಮಾಗಮಂ ॥
ಕುರು ಪುಣ್ಯಮಹೋರಾತ್ರಂ ಸ್ಮರ ವಿಷ್ಣುಂ ಸನಾತನಂ ॥

ದುರ್ಜನರ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಬಿಡು. ಸಜ್ಜನ ಸಂಗ ಮಾಡು. ಹಗಲಿರುಳು ಪುಣ್ಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡು, ಅನಾದಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು.

ಕುರುಪೂಜಾಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋರ್ಯಾಹಿ ಶಾಂತಿಮನುತ್ತಮಾಂ ॥
ದ್ವಾದಶಾಷ್ಟಾಕ್ಷರಂ ಮಂತ್ರಂ ಜಪ ಶ್ರೇಯೊ ಭವಿಷ್ಯತಿ ॥

ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಆದರಿಂದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ವಾಸುದೇವ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸು. ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಗೀರಥ:- ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದೇನೊ ನಿಜ. ಆದರೆ ಸತ್ಯ, ಭೂತಹಿತ, ಅನೃತ, ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಸುಜ್ಞಾನಿಯ ಲಕ್ಷಣವೇನು? ವಿಷ್ಣು ಸ್ಮರಣೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಅವನ ಪೂಜೆಯ ರೀತಿ ಯಾವದು? ಶಾಂತಿ ಎಂದರೇನು? ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳಾವುವು? ಈ ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ತಾವು ದಯವಿಟ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಕಾರಕವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಭೃಗು:- ಮಹಾರಾಜ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞನೇ ಸರಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿ. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸತ್ಯ ಎಂದರೆ 'ಯಥಾರ್ಥಕಥನ' ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ, ನಡೆದದ್ದನ್ನು ನಡೆದಂತೆಯೇ ಹೇಳುವದು ಸತ್ಯ. ಆದರೆ ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವಾಗ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರಾದವರು ಒಂದು ಅಂಶ ಗಮನವಿಡಬೇಕು. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರಬಾರದು ಆ ಸತ್ಯ, ದೇಶಕಾಲಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಸುಜನರು ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನುಡಿದ ಮಾತು ಸತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಸತ್ಯವು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ದುಃಖವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಾರದು, ಅದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದೇ ಸತ್ಯ.

ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿರುವದೇ ಅಹಿಂಸೆ ಎನಿಸುವದು. ಬರಿ ಹಿಂಸೆ ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಹಿಂಸೆಯಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ಮನಸ್ಸು ನೋಯದಂತೆ, ಕಾಯಕ್ಕೆ ಕ್ಲೇಶವಾಗದಂತೆ ನಡೆಯುವದೇ ಅಹಿಂಸೆ. ಇಂತಹ ಅಹಿಂಸೆಯು ಸರ್ವಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವದು. ಇನ್ನು ಲೋಕಹಿತವೆಂದರೆ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ, ನಿಷಿದ್ಧಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ, ಇದೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾದ ಸರ್ವಲೋಕ ಹಿತ. ಅನೃತ ಎಂದರೆ ಮನಬಂದಂತೆ ಮಾತನಾಡುವದು. ಧರ್ಮಾಧರ್ಮವನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸುಳ್ಳು ಮಾತನಾಡುವದು. ಇಂತಹ ಈ ಅನೃತವು ಸಕಲ ವಿಧ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೂ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನು ದುರ್ಜನರೆಂದರೆ ಯಾರೆಂದು ನಿನ್ನ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲರನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ದ್ವೇಷಿಸುವವರೂ, ಯಾವಾಗಲು ದುರ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಓಡಿಸುವವರೂ ಆದ ಮೂರ್ಖರೇ, ದುರ್ಜನರು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಧರ್ಮ, ನೀತಿ ಕುಲಾಚಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಲ್ಲ, ಸರ್ವನೀತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುವ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ದುರುಳರೇ, ಈ ದುರ್ಜನರು. ಇನ್ನು ಸಜ್ಜನರೆಂದರೆ, ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ, ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾರ್ಗ ಅನುಸರಿಸುವ, ಧರ್ಮ ಅಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರುಕಿಸಿ ನಡೆಯುವ, ವಿವೇಕಶಾಲಿಗಳಾದ ಸಜ್ಜನರೇ ಸಾಧುಗಳು. ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವೂ, ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಅಭಿಮತವೂ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವದೂ ಆದ ಕಾರ್ಯವೇ ಪುಣ್ಯ.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿರುವಿ. ಸರ್ವ ದೋಷ ರಹಿತನಾದ, ಆದುದರಿಂದ ಅಜೇಯನಾದ, ವಿಷ್ಣುವು ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತ, ಸುಖರೂಪನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಜಗತ್ತಿಗೂ, ನನಗೂ ನಿಯಾಮಕನು ಎಂಬುವ ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವನ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ಮನನ, ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದೇ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವ ರೀತಿ. ಈ ವಿಷ್ಣುವು ಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನು. ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಆಗಿರುವನು. ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೂ, ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಕಾಲರೂಪದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯೇ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆ ಎನಿಸುವದು. ಶತ್ರು ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಸಮ ಬುದ್ಧಿ ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು. ಇಂದ್ರಿಯ ನಿಗ್ರಹ. ದೇವರು ಕೊಟ್ಟದ್ದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷಪಡುವದು. ಇವೆಲ್ಲ ಶಾಂತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಎಲ್ಲ ಪಾಪರಾಶಿಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರದ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ನಿನಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಮಹಾಮಂತ್ರವು ಮೋಕ್ಷರೂಪ ಮಹಾಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧಿಸುವ ಏಕೈಕ ದಿವ್ಯ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಗಳು ಇದರಿಂದ ಕರತಲಾಮಲಕವಾಗುವವು. ಮೇಲಾಗಿ ಇದು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಮಂತ್ರ. ಈ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಜಪಿಸಬೇಕು. 'ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ' ಎನ್ನುವದೇ ಈ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ. ಇದರಂತೆ 'ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ' ಎಂಬುದು ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿಯೇ ಫಲ. ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಅವಕ್ಕೆ ಆನುಷಂಗಿಕ ಫಲ. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು.

ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಂಶ್ರಿತವಾಮಾಂಕಂ ತಥಾಭಯಕರಂ ಪ್ರಭುಂ ।
ಕಿರೀಟಕುಂಡಲಧರಂ ನಾನಾ ಮಂಡನಶೋಭಿತಂ ॥

ಭ್ರಾಜತ್ಕೌಸ್ತುಭಮಾಲಾಢ್ಯಂ ಶ್ರೀವತ್ಸಾಂಕಿತವಕ್ಷಸಂ ।
ಪೀತಾಂಬರಧರಂ ದೇವಂ ಸುರಾಸುರ ನಮಸ್ಕೃತಂ ॥
ಧ್ಯಾಯೇದನಾದಿನಿಧನಂ ಸರ್ವಕಾಮಫಲಪ್ರದಂ ।

ಶಂಖ ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಶಾಂತ ಮೂರ್ತಿಯೂ, ಎಡತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಿಂದ ಆಶ್ರಿತನಾದವನು. ಕಿರೀಟ, ಕುಂಡಲಾದಿ ಆಭರಣ ಧರಿಸುವನು ಶ್ರೀವತ್ಸ ಚಿನ್ಹದಿಂದ ಲಾಂಛಿತ ಆದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವುಳ್ಳವನು. ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು. ಸುರಾಸುರರಿಂದ ನಮಸ್ಕೃನು, ಪೀತಾಂಬರ ಧರಿಸಿದವನು, ದಿವ್ಯವಾದ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು. ಸಜ್ಜನರ ಸರ್ವ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವವನು, ಜನನ ಮರಣರಹಿತನಾದ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯಪ್ರದಾಯಕನಾದ, ನಾಶರಹಿತನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ, ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಆದ, ಆ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಹಾಗೂ ವಾಸುದೇವಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ನೀನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ನಾನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ನೀನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲಿರುವ ತಪಸ್ಸು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿ.

ನೀನು ಆ ತಪಸ್ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದು. ಹೀಗೆ ಮಹರ್ಷಿಗಳಾದ ಭೃಗುಋಷಿಗಳಿಂದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನೂ, ಅನುಗ್ರಹವನ್ನೂ ಪಡೆದ ಭಗೀರಥನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವನು ತಪಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ ಹಿಮಗಿರಿಗೆ. ಆ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನಾದೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಅದು ನೋಡಲು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ. ತಪಸ್ಸಿಗೂ ಉಚಿತವಾದ ಸುರಮ್ಯ ಪ್ರದೇಶ.ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡ ರಾಜರ್ಷಿ. ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಅವನ ಅತಿ ದುಷ್ಕರವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯ. ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಸ್ನಾನ, ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ಆಹಾರ. ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಆದರದ ಆತಿಥ್ಯ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಹೋಮ ಹವನ. ಯಾವಾಗಲೂ ಹಗಲಿರುಳು ನಾರಾಯಣನ ಧ್ಯಾನ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಹೂ, ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ, ನೀರು, ತುಳಸಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ನಾರಾಯಣನ ಪೂಜೆ ಎಲ್ಲರ ಹಿತಾಚರಣೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿತು ಬಹುಸಮಯದವರೆಗೆ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಯ ತಪಸ್ಸು. ಹೀಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲ ಸ್ಥೈರ್ಯದಿಂದ ನಿಂತು ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂತತವೂ ಧ್ಯಾನಗೈದು ಕಂದಮೂಲ ಫಲಹಾರಗಳನ್ನು ತೊರೆದ. ತನಗೆ ತನ್ನಿಂದ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಉದುರಿಬಿದ್ದ. ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಶ್ವಾಸ ನಿರೋಧ ಮಾಡಿ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸು ಆರಂಭಿಸಿದ, ಹೀಗೆಯೇ ಕೆಲವು ದಿನ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಶ್ವಾಸೋಚ್ವಾಸ ನಿರೋಧಿಸಿ, ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಹೀಗೆ ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ. ಶ್ವಾಸನಿರೋಧಮಾಡಿ ಅತ್ಯುಗ್ರತರವಾದ ತಪಸ್ಸು ಆಚರಿಸಿ ಅವನ ಮೂಗಿನ ಹೊರಳೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳು ತೂರಿ ಬರತೊಡಗಿದವು. ಅದರಿಂದ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವೇ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು. ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ತಾಕಿತು, ಅವನ ತಪಸ್ಸಿನ ಝಳ. ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು ದೇವತಾಗಣ. ಜಗತ್ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ದೇವಾಧಿ ದೇವತೆಗಳು ಧಾವಿಸಿದರು. ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ಉತ್ತರದ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮೊರೆಹೊಕ್ಕವರನ್ನು ಪೊರೆಯುವ ದೀನರಕ್ಷಕನಾದ ಆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸತೊಡಗಿದರು.

॥ ದೇವಾ ಊಚುಃ ॥

ನತಾಃ ಸ್ಮ ವಿಷ್ಣುಂ ಜಗದೇಕನಾಥಂ
ಸ್ಮರತ್ಸಮಸ್ತಾರ್ತಿರಹಂ ಪರೇಶಂ ॥
ಸ್ವಭಾವ ಶುದ್ಧಂ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಭಾವಂ ।
ವದಂತಿ ಯಂ ಜ್ಞಾನತನುಂ ಚ ತಜ್ಞಾಃ ।
ಧ್ಯೇಯಃ ಸದಾ ಯೋಗಿವರೈರ್ಮಹಾತ್ಮಾ

ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಸ್ಮರಿಸುವವರ ಎಲ್ಲ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವವನೂ, ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುಂತಾದವರಿಗೂ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಶರೀರೈಃ ಕೃತದೇವಕಾರ್ಯಃ
ಜಗತ್‌ಸ್ವರೂಪೋ ಜಗದಾದಿನಾಥ
ತಸ್ಮೈನತಾಃ ಸ್ಮಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ।

ಯನ್ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನತೋಽ ಖಿಲಾನಿ ।
ಸಮಸ್ತಪಾಪಾನಿ ಲಯಂ ಪ್ರಯಾಂತಿ ।

ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ನಿರ್ದೋಷನೂ, ಯೋಗಿಗಳಿಂದ ಧ್ಯೇಯನೂ, ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿದ ಅವತಾರಗಳಿಂದ ಕ್ಷೇಮಕಾರ್ಯ ಸಾಧಿಸುವವನೂ ಆದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ವಂದನೆ.

ತಮೀಶಮೀಢ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ಪುರಾಣಂ
ನತಾಃ ಸ್ಮ ವಿಷ್ಣುಂ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧ್ಯೈ॥
ಯತ್ತೇಜಸಾ ಭಾಂತಿ ದಿವಾಕರಾದ್ಯಾ ।
ನಾತಿಕ್ರಮಂತ್ಯಸ್ಯ ಕದಾಽಪಿ ಶಿಕ್ಷಾಃ ।

ಜಗತ್ತಿನ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ, ಜಗದೇಕ ಅರಸನಾದ, ಈ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ಕಲಾತ್ಮಕಂ ತಂ ತ್ರಿದಶಾಧಿನಾಥಂ
ನಮಾಮಹೇ ವೈ ಪುರುಷಾರ್ಥರೂಪಂ ।
ಜಗತ್ಕರೋತ್ಯಬ್ಜಭವಸ್ತ್ವಜಸ್ರಂ
ಪುನಂತಿ ಲೋಕಾನ್ ಶ್ರುತಯಶ್ಚ ವಿಪ್ರಾಃ ॥

ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರಾದಿ, ಗ್ರಹಗಳು ಯಾರ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೆಳಗುತ್ತಿವೆಯೇ, ಅಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತ್ವಾಮಾದಿದೇವಂ ಗುಣಸನ್ನಿಧಾನಂ ।
ಯದಾಜ್ಞಯಾ ತಂ ಪ್ರಣತಾಃ ಸ್ಮ ವಿಷ್ಣುಂ
ವರಂ ವರೇಣ್ಯಂ ಮಧುಕೈಟಭಾರಿಂ
ಸುರಾಸುರಾಭ್ಯರ್ಚಿತ ಪಾದಪೀಠಂ ॥

ಯಾರ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನು ಜಗದ ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವನೋ ಮತ್ತು ವೇದಗಳು, ವಿಪ್ರರೂ, ಲೋಕವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವರೋ ಅಂತಹ ಕಾಲ ನಿಯಾಮಕರಾದ ದೇವತೆಗಳ ಒಡೆಯನಾದ, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅರ್ಥಿತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನೆನಸುತ್ತೇನೆ.

ಸದ್ಭಕ್ತ ಸಂಕಲ್ಪಿತ ಸಿದ್ಧಿಹೇತುಂ ।
ಜ್ಞಾನೈಕವೇದ್ಯಂ ಪ್ರಣತಾಃ ಸ್ಮ ದೇವಂ ।
ಅನಾದಿಮಧ್ಯಾಂತಮದಂ ಪರೇಶ
ಮನಾದ್ಯವಿದ್ಯಾಖ್ಯ ತಮೋವಿನಾಶಂ ।

ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ಮಧುಕೈಟಭ ಎಂಬ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದವನೂ, ಸುರಾಸುರರಿಂದ ಪೂಜಿತನೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಚ್ಚಿತ್ಪರಾನಂದ ಘನಸ್ವರೂಪಂ ।
ರೂಪಾದಿಹೀನಂ ಪ್ರಣತಾಃ ಸ್ಮ ದೇವಂ

ನಾರಾಯಣಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಮನಂತಮೀಶಂ ।
ಪೀತಾಂಬರಂ ಪದ್ಮ ಭವಾದಿಸೇವ್ಯಂ

ಸಜ್ಜನರ ಮನೋರಥ ಸಿದ್ಧಿಸಲು ಕಾರಣನಾದ, ತುದಿ, ಮೊದಲು, ಮಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅನಾದಿಯಾದ, ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆ ಹೊಡೆದೋಡಿಸುವ, ದೇವದೇವೋತ್ತಮನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸತ್- ಚಿತ್- ಆನಂದ, ಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ಪ್ರಾಕೃತರೂಪಾದಿ ರಹಿತನೂ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಸೇವಿತನೂ, ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಪಿತಾಂಬರಧಾರಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಯಜ್ಞಪ್ರಿಯಂ ಯಜ್ಞಕರಂ ವಿಶುದ್ಧಂ
ನತಾಃ ಸ್ಮಸರ್ವೋತ್ತಮಮವ್ಯಯಂ ತಂ
ಇತಿ ಸ್ತುತೋ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ರ್ದೇವೈರಿಂದ್ರಾದಿಭಿಸ್ತದಾ ।

ಯಜ್ಞಪ್ರಿಯನೂ, ಯಜ್ಞಾದಿ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಫಲನೀಡುವವನು ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ, ಆರು ವಿಧವಾದ ನಾಶರಹಿತನೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ದೇವತೆಗಳ ಹೊಗಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಹರ್ಷಗೊಂಡು, ರಾಜರ್ಷಿ ಭಗೀರಥನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಯ ನೀಡಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದನು, ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ಎದ್ದು ಭಗೀರಥರಾಜನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತ. ಹಿಮಗಿರಿಯ ಉತ್ತುಂಗ ಶೃಂಗಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದನು. ದಿಗ್ದಿಗಂತಗಳಲ್ಲೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ದೈದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತ ಆ ಭಗವದ್ದೇವಕಾಂತಿ, ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಭಗೀರಥನು ತಪಂಗೈಯುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಅಗಸೆಯ ಹೂವಿನಂತಹ ಬಣ್ಣ, ಎರಡೂ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ರತ್ನ ಕುಂಡಲಗಳು, ಆ ಕುಂಡಲ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಮುಖಮಂಡಲ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚುವ ಮಣಿಮುಕುಟ. ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀವತ್ಸ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿ, ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆ. ನೀಳವಾದ ತೋಳು, ಸುಂದರ ಶರೀರ, ಎಲ್ಲ ಲೋಕಪಾಲಕರೂ, ದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ, ಪೂಜಿಸಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಅಡಿದಾವರೆಗಳು.

ಭಗವಂತನ ಈ ದಿವ್ಯ ಸ್ವರೂಪ ಕಂಡು, ಭಗೀರಥರಾಜನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಮೈ ರೋಮಾಂಚನವಾಗಿತ್ತು. ಹರ್ಷದಿಂದ ಹೃದಯ ತುಂಬಿ, ಕಂಠ ಗದ್ಗದಿತವಾಗಿತ್ತು. 'ಕೃಷ್ಣಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಕೃಷ್ಣಾ... ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾ' ನಡೆದೇ ಇತ್ತು ಬಾಯಿಂದ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನ. ಭಗೀರಥರಾಜನ ಭಕ್ತಿ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆ ಕೇಳಿ, ವಿಷ್ಣುವು ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾದ. ಕರುಣೆಯಿಂದ ಭಗೀರಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ -

ಶ್ರೀ ಹರಿ:- ಭಗೀರಥನೆ, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗುವದು. ಮಹಾದೇವನು, ನನ್ನ ಒಂದು ಬೇರೆ ಮೂರ್ತಿಯಿದ್ದಂತೆ. ಅವನನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡು. ಆ ಮಹಾದೇವನು ನಿನ್ನ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೂಡಲೇ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಶರಣಾಗತನಾದ ಚಂದ್ರನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲವೇ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರ? ಹಾಗೆಯೇ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು ಆ ಶಂಭುವು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು, ನಿತ್ಯವೂ ಈಶ್ವರನನ್ನು

ಸ್ತೋತ್ರ, ನಾಮ, ಸಂಕೀರ್ತನ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಆರಾಧಿಸು. ಅವನು ನಿನಗೆ ಸರ್ವವಿಧ, ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವನು. ಶಿವನ ಸೇವೆಯು ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ. ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು. ಮಹಾರಾಜ ಭಗೀರಥನು, ಜಗದೀಶ್ವರನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಕೂಡಲೇ ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ಇದೇನು ಕನಸೋ...? ನೆನಸೋ...? ಅಥವಾ ನಿಜವಾದ ಭಗವದ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೋ..? ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲ! ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅಶರೀರವಾಣಿಯು ಆಯಿತು.

'ಮಹಾರಾಜ, ಇದೆಲ್ಲ ಸತ್ಯ, ನೀನೇನು ಚಿಂತೆ ಮಾಡಬೇಡ.' ಈ ಆಕಾಶವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಭಗೀರಥರಾಜನು ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವಂದ್ಯನಾದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು

॥ ಭಗೀರಥ ಉವಾಚ ॥

ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಜಗನ್ನಾಥಂ ಪ್ರಣತಾರ್ತಿ ಪ್ರಣಾಶನಂ ॥
ಪ್ರಮಾಣಗೋಚರಂ ದೇವಮೀಶಾನಂ ಪ್ರಣವಾತ್ಮಕಂ ।
ಜಗದ್ರೂಪಮಜಂ ನಿತ್ಯಂ ಸರ್ಗಸ್ಥಿತ್ಯಂತಕಾರಣಂ ॥

ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವರ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿ, ವೇದಾದಿ ಪ್ರಮಾಣ ಗೋಚರನಾದ, ಜಗದೊಡೆಯನಾದ, ಪ್ರಣವ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ, ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ, ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಲಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಮಹಾದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿಶ್ವರೂಪಂ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮ್ಯೂರ್ಧ್ವರೇತಸಂ ।
ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತಮನಂತಮಜಮವ್ಯಯಂ ॥

ವಿಶ್ವರೂಪಿಯೂ, ತುದಿಮೊದಲು, ಮಧ್ಯರಹಿತನೂ, ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ಇಲ್ಲದ ಆದ್ಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಮಾನಯಂತಿ ಯೋಗೀಂದ್ರಾಸ್ತಂ ವಂದೇ ಪುಷ್ಟಿ ವರ್ಧನಂ ।
ನಮೋ ಲೋಕಾಧಿನಾಥಾಯ ರಕ್ಷತೇ ಪರಿರಕ್ಷತೇ ॥

ಯೋಗಿಶ್ರೇಷ್ಠರು ತಿಳಿದು ಗೌರವಿಸುವ, ಶಾಂತಿ, ತುಷ್ಟಿಪುಷ್ಟಿಗಳನ್ನು ನೀಡುವ, ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಯೋಗೀಶ್ವರನಾದ.

ನಮೋಸ್ತು ನೀಲಗ್ರೀವಾಯ ಪಶೂನಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ ।
ನಮಶ್ಚೈತನ್ಯ ರೂಪಾಯ ಪುಣ್ಯಾನಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನಾದ, ಕಪ್ಪುಕೊರಳಿನ ಪಶುಪತಿಗೆ ನಮೋ ನಮಃ।

ನಮಃ ಕಲ್ಪಪ್ರಕಲ್ಪಾಯ ಭೂತಾನಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ ।
ನಮಃ ಪಿನಾಕ ಹಸ್ತಾಯ ಶೂಲಹಸ್ತಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥
ನಮಃ ಕಪಾಲಹಸ್ತಾಯ ಪಾಶಮುದ್ಗರ ಧಾರಿಣೇ ॥
ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವ ಭೂತಾಯ ಘಂಟಾಹಸ್ತಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ಚೈತನ್ಯರೂಪಿಯೂ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಸಮಾನನೂ, ಭೂತಾಧಿನಾಥನೂ, ಪಿನಾಕವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ, ತ್ರಿಶೂಲಧಾರಿಯೂ, ತಲೆಬುರುಡೆ ಹಿಡಿದವನೂ, ಪಾಶ, ಮುದ್ಗರ, ಘಂಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ.

ನಮಃ ಪಂಚಾಸ್ಯ ದೇವಾಯ ಕ್ಷೇತ್ರಾಣಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ ।
ನಮಃ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಾನಾಮಾದಿಭೂತಾಯ ಭೂಭೃತೇ ॥

ಐದು ಮೋರೆಯುಳ್ಳವನೂ, ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಆದಿಕಾರಣನೂ,

ಅನೇಕ ರೂಪರೂಪಾಯ ನಿರ್ಗುಣಾಯ ಪರಾತ್ಮನೇ ।
ನಮೋ ಗಣಾಧಿದೇವಾಯ ಗಣಾನಾಂ ಪತಯೇ ನಮಃ ॥

ಅನೇಕ ರೂಪವುಳ್ಳವನೂ, ನಿರ್ಗುಣನೂ, ಗಣಾಧಿಪತಿಯೂ,

ನಮೋ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾಯ ಹಿರಣ್ಯ ಪತಯೇ ನಮಃ ।
ಹಿರಣ್ಯ ರೇತಸೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮೋ ಹಿರಣ್ಯಬಾಹವೇ ॥
ನಮಸ್ತೇ ಧ್ಯಾನ ರೂಪಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಧ್ಯಾನ ಸಾಕ್ಷಿಣೇ ॥
ನಮಸ್ತೇ ಧ್ಯಾನ ಸಂಸ್ಥಾಯ ಧ್ಯಾನ ಗಮ್ಯಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನೂ, ಹಿರಣ್ಯ ಬಾಹುವೂ, ಹಿರಣ್ಯ ರೇತಸ್ಕನಾದವನೂ, ಧ್ಯಾನಗಮ್ಯನೂ, ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯನೂ, ಧ್ಯಾನಸಾಕ್ಷಿಯೂ ಆದ ಮಹಾದೇವನಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ.

ಯೇನೇದಂ ವಿಶ್ವಮಖಿಲಂ ಚರಾಚರವಿರಾಜಿತಂ ।
ಪ್ರಧಾನಂ ಪುರುಷಶ್ಚೈವ ಅಭ್ರಾದ್ವೃಷ್ಟಿರಿವಾಜನಿ ॥

ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷರು ಮೋಡದಿಂದ ಮಳೆಯಾಗುವಂತೆ,

ಸ್ವಪ್ರಕಾಶಂ ಮಹಾತ್ಮಾನಂ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಃ ಸನಾತನಂ ।
ಯಮಾನಮಂತಿ ತತ್ವಜ್ಞಾಃ ಸವಿತಾರಂ ನೃಚಕ್ಷುಷಾಂ ॥
ಉಮಾಕಾಂತಂ ನಂದಿಕೇಶಂ ನೀಲಕಂಠಂ ಸದಾಶಿವಂ ।
ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ಮಹಾದೇವಂ ಪರಾತ್ಪರತರಂ ವಿಭುಂ ।

ಯಾವನಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ಮತ್ತು ಯಾವನನ್ನು ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳು, 'ಸ್ವ ಪ್ರಕಾಶ', ಶ್ರೀಮಹಾತ್ಮಾ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೊಗಳುವವೋ, ಅಂತಹ ಪಾರ್ವತಿ ಪತಿಯಾದ, ನಂದೀಶ್ವರನಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ, ಕಪ್ಪುಕೊರಳಿನ, ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಗೆದ್ದ, ಕರುಣೆ ಮತ್ತು ಶಾಂತ ಸ್ವರೂಪದ, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪಿಯಾದ, ಸರ್ವಕಾರಣನಾದ, ಶಿವನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪರಂ ಶಾಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಂ ತಂ ವಂದೇಽ ಖಿಲಕಾರಣಂ ।
ಕಪರ್ದಿನೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ನೀಲಗ್ರೀವಾಯ ತೇ ನಮಃ ॥

ಜಟಾಧಾರಿಯೂ, ನೀಲಕಂಠನೂ, ಸಂಸಾರ ಕಾರಣನೂ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪನೂ, ಅಣೋರಣೀಯನೂ, ಮಹತೋಮಹೀಯನೂ,

ಭವೋದ್ಭವಾಯ ಶುದ್ಧಾಯ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಯ ಚ ಕನೀಯಸೇ ।
ನಮ ಸ್ತ್ರಯೀಪತಯೇ ನಮಸ್ತೇ ಯಜ್ಞತಂತವೇ ॥

ವೇದಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನೂ, ಯಜ್ಞನಿಯಾಮಕನೂ, ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಡೆಯನೂ, ಕಾಲರೂಪಿಯೂ,

ಊರ್ಜೇ ದಿಶಾಂ ಚಪತಯೇ ಕಾಲಾಯ ಘೋರರೂಪಿಣೇ ।
ಕೃಶಾನು ರೇತಸೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮೋಸ್ತು ಸುಮಹಾತ್ಮನೇ ॥

ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವರೂಪಿಯೂ, ಅಗ್ನಿರೇತಸ್ಕನೂ ಆದ ಮಹಾದೇವ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಯತಃ ಸಮುದ್ರಃ ಸರಿತೋದ್ರಯಶ್ಚ ।
ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷಾ ಸುರಸಿದ್ಧ ಸಂಘಾಃ ॥
ಸ್ಥಾಣುಶ್ಚರಿಷ್ಣು ಮಹದಲ್ಪತರಂ ಚ ।
ನಮೋಸ್ತು ದೇವಶ್ಚ ಶುಭಪ್ರದಶ್ಚ ॥

ಸಮುದ್ರ, ನದಿ, ಪರ್ವತ, ಗಂಧರ್ವ, ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ಸಿದ್ಧಗಮ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮವಸ್ತುಗಳು, ಚಿಕ್ಕದು, ದೊಡ್ಡದು ಯಾರಿಂದ ಸೃಷ್ಟವಾದವೋ ಅವನಿಗೆ (ಮಹಾದೇವನಿಗೆ) ನಮಸ್ಕಾರ.

ನತೋಽಸ್ಮಿತಂ ಯೋಗಿನತಾಂಘ್ರಿಪದ್ಮಂ ।
ಸರ್ವಾಂತರಾತ್ಮಾನಮರೂರಮೀಶಂ ।
ಸ್ವತಂತ್ರಮೇಕಂ ಗುಣಿನಂ ಗುಣಂ ಚ ।
ನಮಾಮಿ ಭೂಯಂ ಪ್ರಣಮಾಮಿ ಭೂಯಃ ॥

ಯೋಗಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಂದಿಸುವ ಪಾದಪದ್ಮಗಳುಳ್ಳ, ಸ್ವತಂತ್ರನಾದ, ಗುಣ ಹಾಗೂ ಗುಣಿ ಎರಡೂ ಆದ ಈಶ್ವರನನ್ನು ನಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಗೀರಥರಾಜನ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ, ಶಂಕರನು ರಾಜನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತನಾದನು. ಪಂಚಮುಖ, ಹತ್ತು ತೋಳು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಣ್ಣು, ಹಾವಿನ ಜನಿವಾರ, ಆನೆಯ ತೊಗಲು, ವಿಶಾಲ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳ ಈ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ, ಭಗೀರಥರಾಜನು ಅವನಿಗೆ ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಶಿವನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು, ಅವನು ಭಗೀರಥನ ಭಕ್ತಿಯ ಗಾಢತೆ ಅರಿತು ನುಡಿದನು. ರಾಜನೆ, ನಿನ್ನ ಸ್ತುತಿಗೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಕಾದ ವರಬೇಡು. ನೀನು ಈಗ ಮಾಡಿದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ನನಗೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಹರ್ಷವಾಗಿದೆ.'

ಭಗೀರಥ:- ಮಹೇಶ್ವರನೇ, ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ, ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ನೀಡು ಮಹಾದೇವ : ರಾಜನೆ ನಿನಗೆ ನಾನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷ ದೊರಕುವದು ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು.

ಕೂಡಲೇ ಮಹಾದೇವರ ಜಟಾಜೂಟದಿಂದ, ಲೋಕಪಾವನೆಯಾದ ಗಂಗೆಯು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿ ಚಿಮ್ಮತೊಡಗಿದಳು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುವ ಆ ಪುಣ್ಯ

ಪಯಸ್ವಿನಿಯು ಭಗೀರಥನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅವನ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಪಾಪನಾಶಿನಿಯಾದ ಆ ಪುಣ್ಯ ನದಿಗೆ ಅಂದಿನಿಂದ ' ಭಾಗೀರಥಿ ' ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಭಗೀರಥನು ಆ ಸುರನದಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಮೊದಲು ಸಗರನ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಕಪಿಲಮುನಿಯ ಕಿಡಿಗಣ್ಣಿನ ನೋಟದಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದ್ದರಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದೇವಗಂಗೆಯನ್ನು ಕರೆತಂದ ಭಗೀರಥ, ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಭಾಗೀರಥಿಯು ತೋಯಿಸಿದಳು. ಭಾಗೀರಥಿಯ ನೀರು ಸಗರಕುಮಾರರ ಬೂದಿಯ ಮೇಲೆ ಹರಿಯುವದೊಂದೇ ತಡ, ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಸಗರಕುಮಾರರ ಜೀವಗಳು, ಪಾಪಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದಿದರು. ಇಷ್ಟು ದಿನದಿಂದಲೂ, ಯಮದೂತರಿಂದಲೂ ಹೊಡೆತ ತಿಂದು, ದುಃಖಿಸುವ ಸಗರಕುಮಾರರನ್ನು ಇಂದು ಅದೇ ಯಮರಾಜನು ಗಂಗಾಜಲದಿಂದ ಪವಿತ್ರರಾದ, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೆಂದು ಪೂಜೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು, ಅವರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದುಹೋಗಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಯಮಧರ್ಮನು ಆ ಸಗರ ಪುತ್ರರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದನು, ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಪಾವಿತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ವಂದಿಸಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಿದನು.

ಯಮಧರ್ಮ:- ರಾಜಪುತ್ರರೆ, ನೀವು ಈ ಅತ್ಯಂತ ಘೋರವಾದ ನರಕದಿಂದ ಗಂಗೋದಕದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದೀರಿ. ಅಕೋ, ಅಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ದೇವವಿಮಾನ ಬಂದಿದೆ - 'ಏಳಿರಿ ' ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಪಯಣಿಸಿರಿ.

ಯಮಧರ್ಮನ ಈ ನುಡಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ನರಕದಲ್ಲಿ ಸವೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸಗರ ಕುಮಾರರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನ ಎನಿಸಿತು. ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅಂಟಿದ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗಿದ್ದವು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ದಿವ್ಯವಾದ ದೇಹವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದಿತು. ಯಮರಾಜನ ಅಣತಿಯಂತೆ ಅವರು ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಇದು ಆ ಗಂಗೆಯ ಪ್ರಭಾವ. ಗಂಗಾನದಿಯ ಇಂತಹ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಮಹಾಮಹಿಮೆಗೆ ಅವಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದದ ಉಗುರಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಕಾರಣ, ಹರಿಪಾದದಿಂದ ಉದ್ಭೂತಳಾಗಿ ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾಪಾತಕಗಳನ್ನೂ ನಾಶ ಪಡಿಸುವ ಮಹಾನದಿ ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ, ಆ ದೇವಗಂಗೆ. ಈ ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಹೇಳಿದವರು, ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಫಲ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶೀ ವ್ರತ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೭

ಋಷಿಗಳು:- ಸೂತನೆ, ಒಳ್ಳೆಯದು, ನೀನು ನಮಗೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಸಿದೆ. ಸರ್ವ ಪಾತಕಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವದು ಈ ಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸನಕಮುನಿಯು ನಾರದ ಮುನಿಗೆ ಹೇಳಿದನಷ್ಟೆ. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ನಾರದನು ಆ ಸನಕ ಋಷಿಗೆ ಮತ್ತೇನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ? ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವೇನು ಕೊಟ್ಟ? ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಸೂತ:- ಉತ್ತಮವಾದ ಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾರದರು ಆದರದಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ನಾನಾವಿಧವಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಇತಿಹಾಸಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಗಂಗೆಯ ವೃತ್ತಾಂತ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು - ದೇವಮುನಿ.

ನಾರದ:- ಮಹಾಮುನಿಯಾದ ಸನಕರೆ, ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಕರ ಗಂಗಾ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ಕೇಳಿದೆ. ಇದು ನನ್ನ ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಸಾರ, ಇದರಿಂದ ನಾನು ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ! ಪರಮ ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಳಾದ ನೀವು ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನೇ ನಿರೂಪಿಸಿದಿರಿ. ನಿಜವಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಾದ ಸಜ್ಜನರು ಪರಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೂಢ ಮುಗ್ಧರಾದ, ಜನರಿಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಉಪದೇಶ ನೀಡಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಉಂಟುಮಾಡಿ, ಅವರನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ವ್ರತಗಳು ಯಾವುವು? ಎಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ. ತನ್ನನ್ನು ವ್ರತ, ಉಪವಾಸ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸೇವಿಸಿದವರಿಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಭಗವಂತ, ಭಕ್ತಿ, ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಕ್ತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯ ದಾಸಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ವ್ರತ, ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳ ವಿಧಾನವನ್ನೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನಿವೃತ್ತಿ, ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಹರಿಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾದ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಲು ನಿಮ್ಮಂತಹ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರು ಬೇರೆ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ?

ಸನಕ:- ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾರದ, ಭಲಾ! ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದರೂ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಿದಿ. ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿ, ಪ್ರಸಾದ ಆಗಲು ಇಂತಹ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾನವನಿಗೆ ಮಾಡುವದು ಅವಶ್ಯ. ಆ ಜನಾರ್ಧನನು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನೋ, ಅವರಿಗೆ ಇಹದಲ್ಲಿ ಸೌಖ್ಯ, ಪರದಲ್ಲಿ ಸಂತಸ, ಯಾವುದಾದರೂ ಉಪಾಯ, ಯಾವುದಾದರೂ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಯಾವುದಾದರೂ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡುವವರು ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು, ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಶಯನ ಮಾಡಿದ

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮೊದಲು ಹಲ್ಲುಜ್ಜಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ, ನೈವೇದ್ಯ, ಮಂಗಳಾರತಿಗಳಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. 'ಕೇಶವಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಜಪಿಸಿ, ನೂರಾ ಎಂಟು ಸಲ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ತುಪ್ಪ, ಹಾಗೂ ಎಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಆಹುತಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಜಾಗರ' ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಒಂದು ಬಳ್ಳ ಹಾಲಿನಿಂದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗಂಧ, ಅಕ್ಷತೆ, ತುಳಸೀ, ಹೂವು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿ, ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಸಂಗೀತ ಸೇವೆಯಿಂದ ಹಾಡು ಹಾಡಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಮೇತನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ. ಮರುದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೌನದಿಂದ ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ಹಿಂದಿನಂತೆ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿದ ಪಾಯಸ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗೆ ಈ ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು.

ಕೇಶವಃ ಕೇಶಿಹಾ ದೇವಃ ಸರ್ವ ಸಂಪತ್ಪ್ರದಾಯಕಃ ॥
ಪರಮಾನ್ನಪ್ರದಾನೇನ ಮಮ ಸ್ಯಾದಿಷ್ಟದಾಯಕ ः ॥

ಸಕಲೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರದಾಯಕನಾದ, ಕೇಶಿ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸಲುಹಿದ! ದೇವ ಕೇಶವನು ಈ ಪರಮಾನ್ನದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನನಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಲಿ. ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾಯಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ತನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ದ್ವಿಜರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬಂಧುಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಶವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನು, ಪೌಂಡರೀಕಯಾಗದ ಎಂಟು ಪಟ್ಟು ಫಲ ಹೊಂದುವನು. ಇದರಂತೆ ಪುಷ್ಯ ಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಇದೇ ರೀತಿ- ಹರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ, ದ್ವಾದಶಿ ದಿನ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲೆದ್ದು ಸ್ನಾನಾನಂತರ 'ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ, ಪಾಯಸ ನೈವೇದ್ಯ, ತ್ರಿಕಾಲ ಪೂಜೆ, ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರ, ಮುಂತಾಗಿ ಯಥಾ ಪ್ರಕಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಪೂಜೆಗೆ ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ದೀಪ, ಧೂಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ಗೀತ, ವಾದ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಮುಂತಾದ ಸೇವಾವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತುಳಸೀ ಹಾಕಿದ ಕ್ಷೀರಾನ್ನವನ್ನೂ, ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ಶ್ರೋತ್ರಿಯನಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿ -

ಸರ್ವಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಲೋಕೇಶಃ ಸರ್ವವ್ಯಾಪೀ ಸನಾತನಃ ।
ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರಸನ್ನಃ ಸ್ಯಾತ್ ಕೃಶರಾನ್ನ ಪ್ರದಾನತಃ ॥

ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ಸರ್ವಲೋಕದೊಡೆಯನೂ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನು ಈ ಕೃಶರಾನ್ನ ದಾನದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕ ದಾನವಿತ್ತು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದ್ವಿಜರನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಬಂಧು, ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಎಂಟರಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಫಲ ಬರುವದು. ಇದರಂತೆ ಮಾಘ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು

ಹಿಂದಿನಂತೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ 'ನಮಸ್ತೇ ಮಾಧವಾಯ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಎಂಟು ಆಜ್ಯಾಹುತಿ ನೀಡಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾಧವನಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ ಗಂಧ ಅಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ, ರಾತ್ರಿಜಾಗರ, ಮರುದಿನ ಉಷಃಕಾಲ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಒಂದು ಪಾತ್ರೆ ತುಂಬ ತಿಲವನ್ನು ವಿಪ್ರರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಾಧವಃ ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಪ್ರದಃ ॥
ತಿಲದಾನೇನ ಮಹತಾ ಸರ್ವಾನ್ ಕಾಮಾನ್ ಪ್ರಯಚ್ಛತು

ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಾಮಿಯೂ, ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಫಲಪ್ರದನೂ ಆಗಿರುವ ಮಾಧವನು ಮಹತ್ತಾದ ಈ ತಿಲದಾನದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿ. ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ತಿಲದಾನ ಮಾಡಿ, ಮಾಧವನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ, ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು, ಅವರಿಗೆ ನೂರು ವಾಜಪೇಯ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುಕ್ಲದ್ವಾದಶಿಯಂದು 'ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪೂಜೆ. ತುಪ್ಪಸಹಿತ ಎಳ್ಳಿನ ನೂರೆಂಟು ಆಹುತಿಯಿಂದ ಹೋಮ, ರಾತ್ರಿ, ಜಾಗರ, ತ್ರಿಕಾಲ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮರುದಿನ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಕರ್ಮ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಗೋವಿಂದನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, ಭತ್ತ, ಉದ್ದಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರ ಸಹಿತವಾಗಿ ವಿಪ್ರನಿಗೆ ದಾನಕೊಡಬೇಕು.

ನಮೋ ಗೋವಿಂದ ಸರ್ವೇಶ ಗೋಪಿಕಾಜನ ವಲ್ಲಭ
ಅನೇನ ಧ್ಯಾನದಾನೇನ ಪ್ರೀತೋ ಭವ ಜಗದ್ಗುರೋ ॥

ಗೋಪೀವಲ್ಲಭವಾದ ಗೋವಿಂದನೇ, ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ನೀನು, ಈ ಧಾನ್ಯ ದಾನದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗು ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಧಾನ್ಯ ದಾನ ಮಾಡಿ ವ್ರತವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಗೋಮೇಧದ, ಗೋಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಚೈತ್ರ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು 'ನಮೋಸ್ತು ವಿಷ್ಣುವೇ ತುಭ್ಯಂ' ಎಂದು ನೂರೆಂಟು ಜಪಮಾಡಿ, ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಆಚರಿಸಿ, ಮರುದಿನ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಎಳ್ಳು ಕೂಡಿಸಿ, ನೂರೆಂಟು ಆಹುತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಅಕ್ಕಿ ತೊಗರಿಬೇಳೆಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಾಣರೂಪೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಾಣದಃ ಸರ್ವವಲ್ಲಭಃ
ತಂಡುಲಾಢಕ ದಾನೇನ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮೇ ಜನಾರ್ದನಃ ॥

ಪ್ರಾಣಶಬ್ದದ ಮುಖ್ಯ ವಾಚ್ಯನೂ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜೀವನ ಪ್ರದನೂ ಜಗದ್ವಲ್ಲಭನೂ ಆದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು, ಈ ಅಕ್ಕಿ ಹಾಗೂ ತೊಗರಿಬೇಳೆ ದಾನದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಲಿ ಎಂದು ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮದ ಎಂಟು ಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಬರುವದು. ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿ, ಉಪವಾಸ, ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ, ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರ, ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ 'ನಮಸ್ತೇ ಮಧು ಹಂತ್ರೇ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಜ್ಯಹೋಮ, ನೂರೆಂಟು ಜಪ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಎಂಟು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ 'ನಮಸ್ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ' ಎಂದು ನೂರೆಂಟು ಜಪ, ಪಾಯಸ, ಹೋಮ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಅಪೂಪಗಳನ್ನು (ಅನಾರಸ) ವಿಪ್ರರಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು.

ದೇವದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಪ್ರಸೀದ ಪರಮೇಶ್ವರ
ಉಪಾಯನಂ ಚ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಮಮಾಭೀಷ್ಟ ಪ್ರದೋ ಭವ-

ದೇವರಿಗೂ ದೇವನಾದ ಜಗನ್ನಾಥನೆ, ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು, ಈ ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪರಮೇಶ್ವರನಾದ ನೀನು ನನಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ನೀಡು ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನೂರೆಂಟು ದಿವ್ಯ ಹೋಮ ಮಾಡಿದ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವದು. ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು 'ನಮಸ್ತೇ ವಾಮನಾಯ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ನೂರೆಂಟು ಸಲ ಜಪಿಸಿ ಅಷ್ಟೇ ಆಜ್ಯಾಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಹೋಮಮಾಡಿ, ವಾಮನದೇವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮೊಸರು ಅನ್ನವನ್ನು, ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನ ವಾಮನ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ವಿಪ್ರನಿಗೆ-

ವಾಮನೋ ಬುದ್ಧಿದೋ ಹೋತಾ ದ್ರವ್ಯಸ್ಥೋ ವಾಮನಸ್ಸದಾ ॥
ವಾಮನ ಸ್ತಾರಕೋಽ ಸ್ಮಾಚ್ಚ ವಾಮನಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಹೋಮ ಮಾಡುವ ಯಜಮಾನನಲ್ಲಿಯೂ, ಹೋಮದ ದ್ರವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ವಾಮನ ದೇವರು ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈ ಸಂಸಾರಸಾಗರದಿಂದ ಮನುಜರನ್ನು ದಾಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹ ವಾಮನದೇವರಿಗೆ ನಮನ, ಎಂಬ ಮಂತ್ರೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮ ಯಾಗದ ಪುಣ್ಯಬರುವದು. ಶ್ರಾವಣ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಜೇನುತುಪ್ಪ ಬೆರಸಿದ ಹಾಲಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ, 'ನಮೋಸ್ತು ಶ್ರೀಧರಾಯ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನೂರೆಂಟು ಸಲ ಜಪ,ತಪ, ಮತ್ತು ನೂರೆಂಟು ಆಜ್ಯಾಹುತಿಯಿಂದ ಹೋಮ, ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣವನ್ನೂ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ, ಮಾಡಿ, ವಿಪ್ರನಿಗೆ ಹಾಲು ತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ ವಸ್ತ್ರ, ಬಂಗಾರದ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ.

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯಿನ್ ದೇವೇಶ ರಮಾಕಾಂತ ಜಗತ್ಪತೇ
ಕ್ಷೀರದಾನೇನ ಸಂಪ್ರೀತೋ ಭವ ಸರ್ವಸುಖ ಪ್ರದಃ ॥

ಹಾಲ್ಗಡಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ, ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ ಈ ಕ್ಷೀರದಾನದಿಂದ ನೀನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಖ ನೀಡು ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಕ್ಷೀರದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಬರುವದು. ಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ ಗೈದು 'ಹೃಷೀಕೇಶ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ' ಎಂದು ನೂರೆಂಟು ಸಲ ಜಪಿಸಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಸಹಿತ ಅನ್ನದಿಂದ ನೂರೆಂಟು ಆಹುತಿ ನೀಡಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗೋದಿ, ಬಂಗಾರ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆತ್ಮ ಜ್ಞಾನಿಗೆ

ಹೃಷಿಕೇಶ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸರ್ವಲೋಕೈಕ ಹೇತವೇ ।
ಮಹ್ಯಂ ಸರ್ವ ಸುಖಂ ದೇಹಿ ಗೋಧೂಮಸ್ಯ ಪ್ರದಾನತಃ ॥

ಎಲ್ಲ ಜಗತ್ಕಾರಣನಾದ ಹೃಷಿಕೇಶನೆ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಈ ಗೋದಿಯ ದಾನದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾಗಿ ನನಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಸುಖ ಕೊಡು ಎಂದು ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಮೇಧದ ಫಲ ದೊರಕುವದು.

ಆಶ್ವೀನ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು 'ನಮಸ್ತೇ ಪದ್ಮನಾಭಾಯ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದ ಜಪ, ಎಳ್ಳು, ಅಕ್ಕಿ, ಗೋದಿ, ತುಪ್ಪಗಳಿಂದ ನೂರೆಂಟು ಆಹುತಿನೀಡಿ ಹೋಮ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ.

ಪದ್ಮನಾಭ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸರ್ವಲೋಕ ಪಿತಾಮಹ
ಮಧುದಾನೇನ ಸುಪ್ರೀತೋ ಭವ ಸರ್ವಸುಖಪ್ರದಃ ॥

ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಪಿತಾಮಹನಾದ ಪದ್ಮನಾಭನೆ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಈ ಜೇನಿನ ದಾನದಿಂದ ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಸೌಖ್ಯ ನೀಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ, ಈ ಮಂತ್ರಹೇಳಿ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆ ತುಂಬ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಹಿತ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಪದ್ಮನಾಭ ವ್ರತದಿಂದ ಸಾವಿರ ಬ್ರಹ್ಮಮೇಧದ ಫಲ ಬರುವದು.

ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶೀಯಂದು 'ನಮೋ ದಾಮೋದರಾಯ ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ನಾನ ಪೂಜಾದಿ ಮಾಡಿ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ನೂರೆಂಟು ಎಳ್ಳಿನ ಆಹುತಿ ನೀಡಿ, ಜಾಗರ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮರುದಿನ ಉಷಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಮಲಗಳಿಂದ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿದ ಎಳ್ಳುಗಳಿಂದ ನೂರೆಂಟು ಆಹುತಿ, ಕೊಟ್ಟು ಹೋಮ ಮಾಡಿ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ವಿಪ್ರನಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಆ ದಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ದಾಮೋದರ ಜಗನ್ನಾಥ ಸರ್ವಕಾರಣಕಾರಣ
ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಕೃಪಯಾ ದೇವ ಶರಣಾಗತ ಪಾಲಕ

ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರದನಾದ ಜಗದೊಡೆಯ ದಾಮೋದರನೆ, ಶರಣು ಬಂದವರನ್ನು ಪೊರೆಯುವ ನೀನು ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು, ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ (ಕುಟುಂಬಿಯಾದ) ನಿಗೆ ಪಕ್ವಾನ್ನ ದಾನ ಮಾಡಿ, ವಿಪ್ರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ಬಂಧುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು, ತಾನೂ ಸಹ ಪ್ರಸಾದ ಶೇಷ ಭುಂಜಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸಾವಿರ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞದ ಎರಡಷ್ಟು ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಇಡೀ ವರ್ಷ ಹನ್ನೆರಡು ದ್ವಾದಶಿ ದಿನಗಳಂದು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಅಷ್ಟಾಗದಿದ್ದರೆ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹಲಕೆಲವು ದ್ವಾದಶಿ ದಿನಗಳಂದು ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ 'ಉದ್ಯಾಪನೆ' ಮಾಡಬೇಕು. ಉದ್ಯಾಪನೆಯ ದಿನದಂದು ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ದಂತ ದಾವನೆಯ ನಂತರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಮಡಿಯಿಂದ ಶುಭ್ರವಸ್ತ್ರ ತುಳಸೀಮಾಲೆ ಧರಿಸಿ, ಗಂಧ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಪೂಜೆಗಾಗಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೂಡಬೇಕು. ಹೂವಿನಮಾಲೆ, ಗಂಟೆ, ಚಾಮರ, ಬಾಳೆಯಗಿಡ, ಧ್ವಜ, ದೀಪಮಾಲೆಗಳಿಂದ ವಿರಾಜಿತ ಮಂಟಪದ ಮೇಲೆ, ಶುಭವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಆಚ್ಛಾದನೆ ಮಾಡಿ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು.

ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ 'ಸರ್ವತೋ ಭದ್ರ' ಎಂಬ ಮಂಡಲ ರಚಿಸಿ, ನೀರು ತುಂಬಿದ ಹನ್ನೆರಡು ಕಲಶ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚರತ್ನಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಶುಭ್ರವಾದ ಬಿಳಿಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೊದಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ, ತಾಮ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಅಥವಾ ಬಂಗಾರದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾರಾಯಣನ ಮೂರ್ತಿ ಮಾಡಿಸಿ ಆ ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಇಂತಹ ವ್ರತ ಉದ್ಯಾಪನ ಮಾಡುವಾಗ ದ್ರವ್ಯಲೋಭ ಮಾಡಬಾರದು. ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದ್ದರೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಶೇಷಶಾಯಿಯಾದ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣದೇವರನ್ನು ಪಂಚಾಮೃತಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಕೇಶವಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ತುಳಸಿ

ಗಂಧಗಳಿಂದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ರಾತ್ರಿ ಪುರಾಣ, ಹರಿಕಥೆಗಳಿಂದ ಜಾಗರಣೆ ಹಾಗೂ ರಾತ್ರಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲೂ ದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡಿ, ಮರುದಿನ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮ ಮುಗಿಸಿ, ವ್ಯಾಹೃತಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸಾವಿರ ತಿಲ ಹೋಮ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕ್ರಮ ಪ್ರಕಾರ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಆ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ವಿಪ್ರರಿಗೆ -

ದೇವ ದೇವ ಜಗನ್ನಾಥ ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹ ವಿಗ್ರಹ
ಗೃಹಾಣೋಪಾಯನಂ ಕೃಷ್ಣ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟ ಪ್ರದೋ ಭವ

''ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸನ್ನ ಮೂರ್ತಿಯಾದ, ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ದೇವದೇವನೇ, ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಕಾಣಿಕೆ ಸ್ವೀಕರಿಸು, ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಅಭೀಷ್ಟ ಪೂರೈಸು'' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಹತ್ತು ಅನಾರಸ (ಅಪೂಪ) ಮೊಸರನ್ನ, ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿದ ಪಾಯಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಹಿತ ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರ - 'ಕುರುಷ್ವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲಂ ಮಮಾದ್ಯ । ನಮೋಸ್ತು ತುಭ್ಯಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ' ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಾನು ಮಾಡಿದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು ಅನಂತರ -

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತೇ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಕ್ಷೀರಾರ್ಣವ ನಿವಾಸಿನೇ ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೇವೇಶ ಲಕ್ಷ್ಮ್ಯಾ ಚ ಸಹಿತಃ ಪ್ರಭೋ ॥

ಹಾಲಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ, ನಿನಗೆ ವಂದನೆ, ನಾನಿತ್ತ ಈ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹಿತನಾದ ದೇವೇಶನೇ ನೀನು ಸ್ವೀಕರಿಸು' ಎಂದು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವನ್ನೆಲ್ಲ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮೇಲೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡಬೇಕು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಭೋಜನ, ದಕ್ಷಿಣೆದಾನ, ಸಾಯಂಕಾಲ ವಿಷ್ಣು ಕಥಾಶ್ರವಣ, ಪಾರಾಯಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದ್ವಾದಶಿ ವ್ರತ ಮಾಡಿದವರು, ಈ ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಭೀಷ್ಟ ಹೊಂದಿ, ಕೊನೆಗೆ ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹದಿನೇಳನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೮

ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ವ್ರತ

ಸನಕ:- ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಾರದ, ನಿನಗೆ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ 'ಪೂರ್ಣಿಮಾ ವ್ರತ 'ವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ,ಕೇಳು. ಮಾರ್ಗಶಿರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಂದು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಂತ ಧಾವನ, ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿ, ಬಿಳಿಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ' ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ದೇವರ ಮುಂದೆ ಗೀತ, ವಾದ್ಯ, ನೃತ್ಯ, ಪುರಾಣ ಪಠಣ ಸ್ತೋತ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಚೌಕ ಆಕಾರದ ಸ್ಥಂಡಿಲವನ್ನು ದೇವರ ಎದುರು ಅಕ್ಕಿಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಂದು ಗೇಣು ಉದ್ದ ಅಗಲವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಬೇಕು. ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಾನದಿಂದ ಆ ಸ್ಥಂಡಿಲದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸಿ 'ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಿಂದ ' ಆಜ್ಯ ಭಾಗಾಂತವಾದ ಅಂಗ ಕರ್ಮಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅನ್ನ, ಎಳ್ಳು, ತುಪ್ಪಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ 'ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತ ' ಪಠಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ತಾನು ಮಾಡಿದ ವ್ರತೋಪ ವಾಸವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಪೌರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು.

'ಭೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಪರೇಽಹ್ನಿ ಶರಣಂ ಭವ'

'ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನೇ, ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಇಂದು ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ನಾಳೆ ಪಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ ರಕ್ಷಿಸು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೇವರಿಗೂ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಅರ್ಘ್ಯಕೊಡಬೇಕು. ಅರ್ಘ್ಯಕೊಡುವಾಗ ನೆಲದಮೇಲೆ ಮೊಳಕಾಲು ಊರಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಿಳಿ ಹೂ, ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಘ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ -

ಕ್ಷೀರೋದಾರ್ಣವ ಸಂಭೂತ ಅತ್ರಿಗೋತ್ರ ಸಮುದ್ಭವ
ಗ್ರಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ರೋಹಿಣೀ ನಾಯಕ ಪ್ರಭೋ ॥

ಅತ್ರಿಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹಾಲ್ಗಡಲಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ರೋಹಿಣಿಯ ನಾಯಕನಾದ ಚಂದ್ರನೇ, ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು, ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ

ಶುಕ್ಲಾಂಶವೇ ನಮಃ । ಶುಕ್ಲಾಂಶವೇ ತುಭ್ಯಂ ನಮಃ

ಶುಭ್ರ ಕಿರಣುಳ್ಳ ಚಂದ್ರನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ದ್ವಿಜರಾಜಾಯ ತೇ ನಮಃ, ದ್ವಿಜರ ಪತಯೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ರೋಹಿಣೀ ಪತಯೇ ನಮಃ ರೋಹೀಣೀ ಪತಿಯಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಭ್ರಾತ್ರೇ ನಮಃ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸಹೋದರನಾದ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಹರಿಕೀರ್ತನ, ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ

ಜಾಗರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. 'ದೇವರಿಲ್ಲ, ಧರ್ಮವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ನಾಸ್ತಿಕರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಕೂಡದು. ಮರುದಿನ ಉಷಃಕಾಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದು, ಸ್ನಾನದಿ ಮುಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ, ಸಲಕರಣೆ ಒದಗಿಸಿಕೊಂಡು ವೈಭವದಿಂದ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಭೂರಿಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದು ಮೌನಿಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪುಷ್ಯ, ಮಾಘ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಕಾರ್ತೀಕ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಂದು 'ಉದ್ಯಾಪನ' ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ವಿಧಾನ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ, ತೋರಣ, ಪತಾಕೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸುವಂತೆ, ಒಂದು ಚೌಕೋನಾಕಾರದ ಮಂಟಪ ಮಾಡಿಸ (ರಚಿಸ)ಬೇಕು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೀಪಗಳು ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಕಿರುಗಂಟೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೇತುಹಾಕಬೇಕು. ಕನ್ನಡಿ, ಕಲಶ, ಚಾಮರಗಳಿಂದ ಆ ಮಂಟಪವನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಐದು ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಸರ್ವತೋಭದ್ರ' ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ಅಲಂಕೃತ ಕಲಶವನ್ನು ತೆಳ್ಳಗಿನ ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ತಾಮ್ರ ಬೆಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಬಂಗಾರದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರತಿಮೆ ಮಾಡಿಸಿ ಕಲಶಗಳ ಮೇಲಿಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಮೃತ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ತುಳಸೀ ಪತ್ರಾದಿಗಳನ್ನೇರಿಸಿ ವಿವಿಧ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯನೈವೇದ್ಯಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರ, ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ, ಭಗವನ್ನಾಮಾದಿ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಮರುದಿನ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಹಿತ ಪ್ರತಿಮೆ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಧ್ವಜಾರೋಪಣ ವ್ರತ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೯

ಸನಕ:- 'ಧ್ವಜಾರೋಪಣ'ವೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ವ್ರತ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿ ದಿನ, ದಂತಧಾವನದ ನಂತರ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ದೇವರ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದು ಒಪ್ಪತ್ತು ಊಟಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದಿದ್ದು ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ, ರಾತ್ರಿ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ದೇವರ ಎದುರೇ ಮಲಗಬೇಕು. ಮರುದಿನ ಅರುಣೋದಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಆಚಮನಾನಂತರ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯದಂತೆ ದೈನಂದಿನ ಜಪ ತಪಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ದೇವರಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನಮಾಡಿ, ಧ್ವಜಾರೋಪಣದಂಗವಾಗಿ 'ನಾಂದೀಶ್ರಾದ್ಧ' ಮಾಡಬೇಕು. ವಸ್ತ್ರ ಹೊದಿಸಿದ ಧ್ವಜವನ್ನು ಮತ್ತು ಸ್ತಂಭವನ್ನು ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಸೂರ್ಯ, ಗರುಡ, ಚಂದ್ರ, ಮೂವರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಧ್ವಜದ ಸ್ತಂಭದಲ್ಲಿ

ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು ಇವರನ್ನು ಅರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮ, ಬಿಳಿ ಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಗೋಚರ್ಮಮಾತ್ರ ಸ್ಥಂಡಿಲ ಹಾಕಿ, ಅದನ್ನು ಸಾರಿಸಿ, ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಾನದಿಂದ, ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿ ಆಜ್ಯಭಾಗ ಪರ್ಯಂತ ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಬಳಿಕ 'ಪುರುಷಸೂಕ್ತ', 'ವಿಷ್ಣು ಸೂಕ್ತ', 'ಇರಾಪತಿ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಣಮಾಡುತ್ತ, ಪಾಯಸದಿಂದ ಒಂದು ನೂರೆಂಟುಸಲ ಹೋಮಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ 'ವೈನ್ಯತೇಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ' ವೈನತೇಯಾಯ ಇದಂಮಮ' ಎಂದು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು ಆಹುತಿ ಹಾಕಬೇಕು. 'ಸ್ವಾಮಿಧೇನು ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ಐದು ಆಹುತಿ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಸೌರಮಂತ್ರ. ಶಾಂತಿಸೂಕ್ತ ಪಠಿಸಬೇಕು. ದೇವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮ ಮುಗಿಸಿ, ಗಂಧಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತ, ವೇದ ಘೋಷಗೈಯುತ್ತ, ಸ್ತೋತ್ರ ಪಾರಾಯಣ, ನೃತ್ಯಗೀತಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಹೇಳುತ್ತ, ಗೈಯುತ್ತ ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಆ ಧ್ವಜವನ್ನು ದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕು. ದೇವಾಲಯದ ತಲೆಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಶಿಖರದಲ್ಲಾಗಲಿ ಸ್ತಂಭವನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಧ್ವಜವನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು. ಧ್ವಜ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ, ಗಂಧಾಕ್ಷತೆ, ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ, ಧೂಪ, ದೀಪಗಳಿಂದಲೂ, ಪಕ್ವಾನ್ನ ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶುಭಕರವಾದ ಧ್ವಜವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ.

'ನಮಸ್ತೇ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ನಮಸ್ತೇ ವಿಶ್ವಭಾವನ'
ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಹೃಷಿಕೇಶ ಮಹಾಪುರುಷ ಪೂರ್ವಜ ॥

ಕಮಲದಂತೆ ಕಣ್ಣುಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ವಿಶ್ವವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ನಿನಗೆ ವಂದನೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುವ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ಪುರುಷರನ್ನು ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಜಗದೀಶ್ವರನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂದು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ, ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ ಹಾಗೂ ಗುರುಗಳನ್ನು ವಸ್ತ್ರ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳ ಸಹಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ನೆರವೇರಿಸಿ, ತನ್ನ ಪುತ್ರ, ಮಿತ್ರ, ಕುಟುಂಬ, ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ತಾನು ಕೂಡ ಪಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಹಾಪಾತಕ, ಉಪಪಾತಕಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಹರಿಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಆ ಧ್ವಜವು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇರುವದೋ ಅಷ್ಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಮಾನವನು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಾರೂಪ್ಯ ಹೊಂದಿ ಆನಂದ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅದು ಎಂದಿಗೂ ಬೀಳದಂತೆ, ಹಾಳಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು, ಸುಮತಿ ರಾಜನಂತೆ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಸುಮತಿ ಭೂಪಾಲ ಕಥೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೦

ನಾರದ:- ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ, ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಅರಿತ ಸನಕ ಮಹಾಮುನಿಯೇ, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜಾರೋಪಣವು ಸರ್ವಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಸುಮತಿ ಎಂಬ ಮಹಾರಾಜನು ಧ್ವಜಾರೋಪಣಗೈದು, ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದನು ಎಂದು ಸಹ ನೀವು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಆ ಸುಮತಿ ನೃಪನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶದವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಸನಕ:- ಈ ಸುಮತಿ ದೊರೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ. ಇದೊಂದು ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನ ಇತಿಹಾಸ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಆಲಿಸು.

ಹಿಂದೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಸುಮತಿ ಎಂಬ ಅರಸನಿದ್ದನು. ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲಿ. ಅವನು ಆಳಿದ್ದು ಸಪ್ತದ್ವೀಪವತೀಯಾದ ಅಖಂಡ ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಲ. ಧರ್ಮ ಅವನ ಜೀವನದ ಉಸಿರು. ಸತ್ಯವೇ ಅವನ ಧರ್ಮ. ಆತಿಥ್ಯವೇ ಅವನ ದೇವರು. ಅವನು ಕೇಳುವದು ಹರಿಯ ಕಥೆ. ಸೇವಿಸುವದು ಹರಿ ಗುರುಗಳನ್ನು. ಪೂಜಿಸುವದು ಸಜ್ಜನರನ್ನು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಹಿತಗೈಯುವದೇ ಅವನ ದೊಡ್ಡ ವ್ರತ.

ಇಂತಹನಿಗೆ ಮಡದಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಸತ್ಯವತಿಯು ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆ. ಬರಿ ಪತಿವ್ರತೆಯಲ್ಲ, ಪತಿಯ ಪ್ರಾಣವೆಂದರೂ ಯಥಾರ್ಥವೇ. ಸತೀಮಣಿಯರ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯವಾಗಿ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು. ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ನಿತ್ಯವೂ ಹರಿಪೂಜೆ ಮಾಡುವದೇ ಒಂದು ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಉದ್ಯೋಗ. ಇದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸ್ಮರಣೆ ಇದ್ದಿತು. ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಜಲದಾನವಂತೂ ನಿರಂತರವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೆರೆಗಳಿಗೂ, ಕಡಿಸಿದ ಬಾವಿಗಳಿಗೂ, ನೆಡಿಸಿದ ವೃಕ್ಷಗಳಿಗೂ, ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಹರಿಮಂದಿರಗಳಿಗೂ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಸತೀಮಣಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯು ನಿಜವಾಗಿ ಭಕ್ತಮಣಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಳು. ದಿನಾಲು ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಪಾಡಿ, ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಭಕ್ತಿ ಪರವಶಳಾಗಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ನೃತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಧ್ಯಾನಗೈಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಇದರಂತೆ ಆ ಸುಮತಿ ಮಹಾರಾಜನಾದರೂ ಪ್ರತಿ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಧ್ವಜವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಏರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಏರಿಸಿದ ಧ್ವಜವು ಸುಂದರವೂ, ವಿಶಾಲವೂ, ಮನೋಹರವೂ ಆಗಿದ್ದಿತು. ಇಂತಹ ಧರ್ಮಿಷ್ಠರೂ, ಹರಿನಿಷ್ಠರೂ ಆದ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವವರು ಮಾನವರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಅವರನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕೀರ್ತಿಯು ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಭಾಂಡಕ ಎಂಬ ಮುನಿಯು ಈ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಇವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ಮಹಾರಾಜನು ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿದನು. ಆ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯ, ಅಶನ, ಆಚಮನ, ಮಧುಪರ್ಕಾದಿ ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಅವರನ್ನು ಉಚ್ಚಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ತಾನು ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದನು.

ರಾಜನು:- ಪೂಜ್ಯರೆ, ಇಂದು ನಾನು ಧನ್ಯನಾದೆ, ತಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೆ. ದೊಡ್ಡವರ ಆಗಮನವು ಶುಭದಾಯಕವೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಯತ್ರ, ಸ್ಯಾನ್ಮಹತಾಂ ಪ್ರೇಮ ತತ್ರಸ್ಯುಃ ಸರ್ವ ಸಂಪದಃ ।
ತೇಜಃ ಕೀರ್ತಿರ್ಧನಂ ಪುತ್ರಾ ಇತಿ ಪ್ರಾಹುರ್ವಿಪಶ್ಚಿತಃ ॥

ದೊಡ್ಡವರು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಸರ್ವವಿಧ ಸಂಪತ್ತು ತೇಜಸ್ಸು, ಕೀರ್ತಿ, ಸಂತತಿ - ಸೌಭಾಗ್ಯ ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಹಾನುಭಾವರು ಕರುಣೆ ತೋರಿದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಅನುದಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡವರ ಕಾಲಿನ ಧೂಳಿ, ಪಾದತೊಳೆದ ನೀರನ್ನು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನು ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ, ವಿಪ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆ, ಇಂದು ನನ್ನ ಮಡದಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಸಂಪದ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಡಿದಾವರೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆಜ್ಞೆ ಯಾಗಲಿ ತಮಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದುದು ಏನು? ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿರಿ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಆ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ, ವಿಭಾಂಡಕ ಮುನಿಗಳು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಋಷಿ:- ಮಹಾರಾಜನೆ, ನೀನು ಮಾತನಾಡಿದುದೆಲ್ಲವೂ ನೀನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕುಲಕ್ಕೆ ಅದುಗುಣವೇ ಆಗಿದೆ! ವಿನಯದಿಂದ ಬಾಗಿ ನಡೆಯುವವರು ಸಕಲ ವಿಧವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಧರ್ಮಶ್ಚಾರ್ಥಶ್ಚ ಕಾಮಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಶ್ಚ ನೃಪಸತ್ತಮ ।
ವಿನಯಾಲ್ಲಭತೇ ಸರ್ವಂ ವಿನಯಾತ್ಕಿಂ ನ ಸಾಧ್ಯತೇ ॥

ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಇವು ನಾಲ್ಕೂ ವಿನಯದಿಂದ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ವಿನಯದಿಂದ ಸಾಧಿಸದಿದ್ದದು ಯಾವದಿದೆ. ರಾಜನೆ, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ನಿನ್ನ ಸದಾಚಾರ ವಿದ್ಯೆ, ವಿನಯ, ಹರಿ, ಗುರು, ಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಮಾಡುವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವೂ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಶುದ್ಧವೂ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಸಿದ್ಧವೂ ಆಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಪರಿಣತನಾಗಿರುವೆ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಒಳ್ಳೇ ಪಾರಂಗತನಿರುವಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರ ಹೇಳು. ಹರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ಪೂಜೆಗಳು ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿವೆ, ನೀನು ನಿತ್ಯವೂ ಧ್ವಜಾರೋಪಣವನ್ನು ಬಹಳ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ನಿನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ಸತ್ಯವತಿಯು ಪರಮ ಸಾಧ್ವೀ ಇವಳು ಕೂಡ ದೇವರ ಎದುರು ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೇಕೆ! ಈ ಎರಡು ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಮಂಜಸವಾದ ಉತ್ತರ ಹೇಳು.

ಸುಮತಿಮಹಾರಾಜ:- ಪೂಜ್ಯರೇ, ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಈ ನಡತೆಯು ಹಾಗೂ ಈ ವಿಶೇಷ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಿದ್ದೀರಿ. ಅದರ ಕಾರಣ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ, ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಲಿನಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶೂದ್ರನಾಗಿದ್ದೆ. ನಾನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು ದುರ್ಮಾರ್ಗ, ನಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಎಲ್ಲರ ಜನರ ಅಹಿತ. ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಹಾದ್ವೇಷ ಚಾಡಿ ಹೇಳುವದು

ನನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವ, ದೇವರ ದುಡ್ಡನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವದೇ ನನ್ನ ಕಸಬು. ಎಷ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿದೆನೋ ಎಷ್ಟು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಂದೆನೋ ಎಷ್ಟು ಕೊಲೆ ನಡೆಸಿದೆನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕೊಲ್ಲದ ಪ್ರಾಣಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಎಂದೂ ವಿನಯದ ವಚನ ಬರುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಠುರ ವಚನ ಲೋಕಪೀಡೆ ಮಾಡುವ ನನಗೆ ವೇಶ್ಯಾವ್ಯಸನವೂ ಇದ್ದಿತು.

ಇದರಿಂದ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರು ನನ್ನನ್ನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದರು. ದುಃಖಿತಪ್ತನಾಗಿ ಅಡವಿಪಾಲಾದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಮಾಂಸತಿಂದು ಹೇಗೋ ಬದುಕಿದೆ. ದಾರಿಕಾರರನ್ನೆಲ್ಲ ದೋಚುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಸಂತಸ ಎಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಏಕಾಕಿತನದ ದುಃಖದಿಂದ ಆಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ನಾನು ಒಂದು ನಿರ್ಜನ ವನದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲವಾದದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನೀರಿಗಾಗಿ ವನಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆಯುತ್ತ ಹೊರಟ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದು ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದರ ಸಮೀಪವೇ ತಿಳಿನೀರಿನ ಒಂದು ಸರೋವರ. ಅಲ್ಲಿ ಹಂಸ, ಕಾರಂಡವಾದಿಗಳ ಕಲಕಲಾಟ. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ನಿಬಿಡ ಗಿಡಗಳ ಝೂಡು. ಹೂ ಭರಿತವಾದ ರಂಜನೀಯ ಲತಾಕುಂಜಗಳು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದೆ. ಕೊಳದ ನೀರನ್ನು ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಕುಡಿದೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಗಳಿಂದ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ತಿಂದೆ. ಅನಂತರ ನಾನು ಅದೇ ಮುರುಕ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಬಿದ್ದು ಹೋದ ಆ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದೇ ವನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ, ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತಂದು ತೊಲೆ, ಜಂತಿ, ಕಂಬಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ, ಹುಲ್ಲು, ಎಲೆ, ಮುಂತಾದ ಗೃಹೋಪಯುಕ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವನಾಂತರದಿಂದ ನಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಜೀರ್ಣವಾದ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಾನು ಕಟ್ಟಿ, ನನಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಹರಿ ಮಂದಿರವನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ.

ನನ್ನ ಶತ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಸುಂದರವಾದ ಒಂದು ಮನೆಯೇ ದೇವಾಲಯ ರೂಪದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಒಳಗಿನ ಭಾಗವನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಳೆದು ಬಳಿದು, ಸಾರಿಸಿ, ನನಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಂಡೆ, ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ಇದ್ದು ನನ್ನ ವ್ಯಾಧ ವೃತ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸತೊಡಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದು ಆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ವಾಸಮಾಡಿದೆ. ಅನಂತರ ಒಂದು ದಿನ ಈ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಇವಳ ತಾಯ್ನಾಡು ವಿಂಧ್ಯದೇಶ. ಇವಳು ಹುಟ್ಟಿದ ವಂಶ ಬೇಡರ ಕುಲ. ಕೋಕಿಲಿನಿ ಎಂದು ಇವಳ ಹೆಸರು. ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ಇವಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರು. ತಿನ್ನಲು ಇಲ್ಲದೆ ಇವಳು ಕೊರಗಿ ಸೊರಗಿ ಸವೆದು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಹಸಿವೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಸಂಕಟ ಪಡುತ್ತ, ಅಳುತ್ತ ದೈವಯೋಗದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು, ಹೊರಗೆ ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲು, ಒಳಗೆ ತನಗೆ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ಚಿಂತೆಯ ಕೊರಗು, ಇವುಗಳಿಂದ ಸಂತಪ್ತಳೂ ಸಂತ್ರಸ್ತಳೂ ಆದ ಈ ಕೋಕಿಲಿನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಮೊದಲು ಬಾಯಾರಿ ಬಂದ ಅವಳಿಗೆ ನೀರುಕೊಟ್ಟೆ. ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕಂಗಾಲಾದ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಡಿನ

ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ, ಮಾಂಸವನ್ನೂ ನೀಡಿದೆ. ಇವನ್ನು ತಿಂದು, ಅದನ್ನು ಕುಡಿದು ಅವಳು ಪ್ರಸನ್ನಳಾದಳು. ಅವಳ ಆಯಾಸ ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ಅವಳನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದೆ 'ನೀನು ಯಾರೆಂದು'? ಅವಳು ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ವ್ಯಥೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಳು. 'ವಿಂಧ್ಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಇರುವ ದಾರುಕನ ಮಗಳು ನಾನು. ಪರರ ಹಣವನ್ನು ಕದಿಯುವದು, ಚಾಡಿ ಹೇಳುವದು, ಸುಳ್ಳಾಡುವದು, ಮೋಸ ಮಾಡುವದು, ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ, ವ್ಯಭಿಚಾರವು ನನಗೊಂದು ಸಹಜಧರ್ಮ, ನನಗೆ ಮದುವೆ ಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕಾಮಾತುರತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಈ ದುರ್ಗುಣ ಕಂಡು ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರು. ನನ್ನ ದುರ್ಗುಣ ತಿಳಿದರೂ ಪತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಕೆಲಕಾಲ ಪೋಷಿಸಿದನು. ಆದರೆ ನನ್ನ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನನ್ನ ಗಂಡನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು. ಅನಾಥಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಬಂಧುಗಳೂ ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ನಾನು ಊರಲ್ಲಿ ಬಾಳಲಾರದೇ ಅಡವಿಪಾಲಾದೆ. ಈ ನಿರ್ಜನ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಏಕಾಕಿನಿಯಾಗಿ ಗತಿಗಾಣದೆ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಸುದೈವದಿಂದ ನಾನು ನೀನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಬಂದೆ. ಆಹಾರ ನೀರನ್ನಿತ್ತು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದೆ' ಎಂದು ತನ್ನ ದುರಂತ ವೃತ್ತಾಂತ ಹೇಳಿದಳು.

ಆಗಲೇ ನಾನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ - ಇವಳು ನನಗೆ ಯೋಗ್ಯಳಾದ ಮಡದಿ ಎಂದು. ನನ್ನಷ್ಟೇ ದುರ್ಗುಣಗಳು ಅವಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು, ಅವಳಷ್ಟೇ ದುರ್ವ್ಯಸನಗಳು ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದವು. ದುರ್ಗುಣ ಬಾಹುಲ್ಯ, ದುರ್ವ್ಯಸನ ಪಾಪಗಳು - ಇಬ್ಬರಲ್ಲೂ ಸಮನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅನುರೂಪವಾಗಿದ್ದಿತು - ಈ ದುಷ್ಟದ್ವಂದ್ವ ದಾಂಪತ್ಯ. ಹೀಗೆ ಅದೇ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಮಾಂಸವನ್ನೂ, ಕಂದಮೂಲಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೆವು.

ಒಂದು ದಿನ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕುಡಿದಿದ್ದೆವು - ಅತಿಯಾಗಿ, ಅದರಿಂದ ನಿಶೆ ಏರಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆವು. ಮೇಲೆ ಮಾಂಸಭೋಜನ ಮಾಡಿ, ಮದ್ಯಪಾನದ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯಹತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಮಗೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಪರಿವೆಯು ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಗ್ನರಾಗಿಯೇ ದೇವರ ಎದುರು ಉನ್ಮತ್ತ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮೋಹಾಂಧರಾಗಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಅತಿ ಪಾನ, ಅತಿ ಭಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯು ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿತ್ತು. ಆಗ ಯಮದೂತರು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಸೆಳೆದೊಯ್ಯಲು ಯಮಪಾಶ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಬಂದರು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೇವರು ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ತನ್ನ ದೂತರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ನಾನು ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಾಡಿದ ಆ ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಿಂದ ಆ ಸ್ವಾಮಿಯು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ನಾನದನ್ನು ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅದೊಂದು ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾರ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದಲೇ ನೆರವೇರಿತ್ತು. ಭಗವಂತನು ಈ ನನ್ನ ಅಲ್ಪಸೇವೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ತನ್ನ ದೂತರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಆ ವಿಷ್ಣುದೂತರು, ವಿಷ್ಣುವಿನಂತೆಯೇ ಚತುರ್ಭುಜರು, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾಧಾರಿಗಳು, ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವರು. ಕಿರೀಟ, ಕುಂಡಲ, ವನಮಾಲೆ, ಕೌಸ್ತುಭದಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಕಾಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ಆ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಹರಡಿದ ಕತ್ತಲೆ ನಾಶವಾಗಿ ದಿಗಂತಗಳು ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದವು. ನಮ್ಮನ್ನು ಸೆಳೆದೊಯ್ಯ ಬಂದ ಕ್ರೂರರಾದ ಯಮದೂತರನ್ನು ಕುರಿತು ಆ ವಿಷ್ಣುದೂತರು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ವಿಷ್ಣುದೂತ:- ಎಲೋ, ಕ್ರೂರರೂ, ದುರಾಚಾರಿಗಳೂ, ವಿವೇಕ ಶೂನ್ಯರೂ ಆದ ಯಮದೂತರೆ, ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ ಮೊದಲು ಈ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು. ಇವರು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರರು. ಆ ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಪಾಪರಹಿತರು. ಈ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ವಿವೇಕವೇ ಸಂಪದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ವಿವೇಕ ಇಲ್ಲದೆ ಪಾಪಮಾಡದವನನ್ನು ಪಾಪಿ ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಪುರುಷಾಧಮ ಎನ್ನುವರು. ಇದರಂತೆ ಪಾಪಿಷ್ಠನನ್ನು ಪುಣ್ಯವಂತನೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಅಧಮಾಧಮ.

ಯಮದೂತ:- ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ನಿಜ. ಪುಣ್ಯವಂತರನ್ನು ಪಾಪಿಗಳೆಂದೂ, ಪಾಪಿಗಳನ್ನೂ ಪುಣ್ಯವಂತರೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವದು ತಪ್ಪು. ಆದರೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ. ಮಹಾ ಪಾಪಿಗಳು, ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ದಂಡಿಸುವದು ಯಮನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತೇವೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುದೂತರಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿದ ಯಮದೂತರನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದರು.

ವಿಷ್ಣುದೂತ:- ಇದು ಒಳ್ಳೇ ಕಷ್ಟಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು. ಅಕಟಕಟಾ ! ಧರ್ಮವಂತರಿಗೂ ಕೂಡ ಪಾಪವನ್ನು ಆರೋಪಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ! ವಿವೇಕ ಶೂನ್ಯರ ನಿರ್ಣಯಗಳು ಮಹಾ ಆಪತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರ ಶೂನ್ಯರಾಗಿರುವದರಿಂದಲೇ ನೀವು ಇನ್ನೂ ನರಕದಲ್ಲಿಯೇ ನವೆಯುತ್ತಿರುವಿರಿ. ನೀವು ಇನ್ನೂ ಅಂತಹ ಪಾಪ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುವಿರಿ. ಧರ್ಮ ಏನೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿರಿ? ನಿಮಗೆ ತೋಚಿದ್ದೇ ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ವೇದ ವಿಹಿತವಾದದ್ದೇ ಧರ್ಮ, ಸತ್ಯ, ಸತ್ಯ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮಪೂತವಾದ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಕೇಳಿರಿ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಹಗಲಿರುಳು ಹರಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ಪರರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಯಾವ ಪಾಪ ಉಳಿದೀತು ಇವರಲ್ಲಿ! ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಇವರ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಿರಿ ಮೊದಲು ಇವರನ್ನು. ಇವನು ಎಲ್ಲ ಮಂದಿರ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಮುಂದೆ ನರ್ತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಕಿವಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಾಗ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಕೈಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕು?

ಮಹಾಪಾತಕ, ಉಪಪಾತಕಗಳನ್ನು ಜನ್ಮಾವಧಿ ಮಾಡಿದ ಪಾತಕಿಯು ಅಂತ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೆ, ದಿವ್ಯ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಾದ ಸಾಧು ಜನರ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಮಾಡಿದರೂ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಅರ್ಧಗಳಿಗೆಯಾದರೂ ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದವನು ಸದ್ಗತಿ ಹೊಂದುವಾಗ ಮೂವತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ಅದೇ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಆ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಕಸಗುಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ, ಸಾರಣೆ-ಕಾರಣೆ ಮಾಡಿ, ರಂಗವಲ್ಲ್ಯಾದಿ ಹಾಕಿ ಶೃಂಗಾರ ಗೈದು ಬಿದ್ದ ಭಾಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ, ನೀರಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ 'ಥಳಿ' ಹೊಡೆದು, ರಾತ್ರಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ದಂಪತಿಗಳು ನರಕ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹೇಗೆ ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಾರೆ? ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಆ ವಿಷ್ಣು ದೂತರು ಯಮದೂತರು ಹಾಕಿದ ಯಮಪಾಶವನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆದು, ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ

ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಹತ್ತಿರ ನಾವು ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆವು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಊರ್ಧ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದೆವು. ಇಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಕೂಡ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವಾ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಅಪರಿಮಿತ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ, ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯಗಳು ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲದೆ, ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವೆಯಿಂದ ದೇವ ದುರ್ಲಭ ಫಲವು ದೊರಕುವಾಗ, ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವವರು ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವದೇನಿದೆ?

ಅವಶೇನಾಪಿ ಯತ್ಕರ್ಮ ಕೃತಂ ಸ್ಯಾತ್ತುಮಹತ್ಫಲಂ ।
ಜಾಯತೇ ಭೂಮಿದೇವೇಂದ್ರ ಕಿಂ ಪುನಃ ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಕೃತಂ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಲ್ಲದೇ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮವೇ ಮಹಾ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿರುವಾಗ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಿತವಾದ ಕರ್ಮವು ಮಹಾಫಲಪ್ರದವೆಂದು ಹೇಳಲೇಬೇಕಿಲ್ಲ. ಸುಮತಿ ರಾಜನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಭಾಂಡಕ ಮುನಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಶಂಸಿದರು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ನಾರದನೆ, ನೀನಿದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಾರಾಯಣನ ಸೇವೆಯು ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಕಾಮಧೇನು ಸದೃಶವಾಗಿದೆ. ಹರಿಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿ ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡುವ ಪ್ರಭು ಅವನೊಬ್ಬನೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ಈ ಆಖ್ಯಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಐದುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿನ ಇಪ್ಪತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ವಿಷ್ಣು ಪಂಚಕವ್ರತ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೧

ಸನಕ:- ಸರ್ವಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಲಭನಾದ 'ವಿಷ್ಣುಪಂಚಕ' ವ್ರತದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು. ಇದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾರಿಯರು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹೃತ ವಾಗುವವು. ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ಕರಗತವಾಗುವವು. ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿಯಂದು ಹಲ್ಲುಜಿಕೊಂಡು, ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ನಾನ, ದೇವತಾರ್ಚನೆ, ನೈವೇದ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ವೈಶ್ವದೇವ ಮೊದಲಾದವು ಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಅಂದು ಒಂದೇ ಹೊತ್ತು ಊಟ ಮಾಡಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಹರಿಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಬೇಕು. ಮರುದಿನ ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ದೇವರಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತ ಅಭಿಷೇಕಗೈದು, ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನೇರಿಸಿ, ಧೂಪ, ದೀಪ - ನೈವೇದ್ಯಗಳಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಮಸ್ತೇ ಜ್ಞಾನರೂಪಾಯ ಜ್ಞಾನದಾಯ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ।
ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವರೂಪಾಯ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ ಪ್ರದಾಯಿನೇ ॥

ಜ್ಞಾನರೂಪಿಯೂ, ಜ್ಞಾನಪ್ರದನೂ, ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಪ್ರದಾಯಕನೂ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ ಆದ ವಿಷ್ಣುವೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂದಿನಿಂದ ಐದು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಉಪವಾಸದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ವಾಸುದೇವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಪಂಚರಾತ್ರಂ ನಿರಾಹಾರೋ ಹ್ಯದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ಕೇಶವ ।
ತ್ವದಾಜ್ಞಯಾ ಜಗತ್ಸ್ವಾಮಿನ್ ಮಮಾಭೀಷ್ಟ ಪ್ರದೋ ಭವ ॥

ಜಗನ್ನಾಯಕನಾದ ಕೇಶವನೇ, ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಂತೆ ಇವತ್ತಿನಿಂದ ಐದು ದಿವಸಗಳು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೇ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು. ಇದೇ ಸಮರ್ಪಣ ಮಂತ್ರ. ಹೀಗೆ ದೇವರೆದುರಿಗೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಏಕಾದಶೀ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ದ್ವಾದಶಿ, ಚತುರ್ದಶಿ, ತ್ರಯೋದಶಿ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಈ ಐದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಷೋಡಶ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿ ಮತ್ತು ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಈ ಎರಡು ದಿನ ರಾತ್ರಿ, ಹರಿಕಥಾ ಶ್ರವಣ, ಹರಿನಾಮ ಸ್ಮರಣ ಮುಂತಾದವು ಗಳಿಂದ ಜಾಗರ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ, ಪಂಚಾಮೃತಾಭಿಷೇಕಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿನ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಹಾಲಿನಿಂದ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಎಳ್ಳಿನಿಂದ ಹೋಮ ಹಾಗೂ ತಿಲದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆರನೆಯ ದಿನ ಹರಿಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪಂಚಗವ್ಯ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ತಾನೂ ಪ್ರಸಾದ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಪುಷ್ಯ ಮಾಸದಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದವರೆಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಿಧಾನದಿಂದ ವ್ರತಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. (ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ) ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅದರ 'ಉದ್ಯಾಪನೆ' ಮಾಡಬೇಕು. ಉದ್ಯಾಪನೆಯ ವಿಧಾನ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ದಶಮಿ ಒಪ್ಪತ್ತು ಊಟ, ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ, ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿ, ದ್ವಾದಶಿ ದಿನ ಸ್ನಾನಾಹ್ನಿಕಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಪಂಚಗವ್ಯ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಅಕ್ಷತೆ, ಧೂಪ, ದೀಪ ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಮಿಶ್ರಿತ ಪಾಯಸಗಳನ್ನು, ಪಂಚರತ್ನ ಹಾಕಿದ ಕುಂಭಗಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡಬೇಕು. ಆಗ ಸರ್ವಾತ್ಮನ್

ಸರ್ವಭೂತೇಷು ಸರ್ವಾಸಿನ್ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿನ್ ಸನಾತನ ।
ಪರಮಾನ್ನಪ್ರದಾನೇನ ಸುಪ್ರೀತೋ ಭವ ಮಾಧವ ॥

ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನೂ, ಅನಾದಿಯೂ, ಆಗಿರುವ ಮಾಧವನೇ, ಈ ಪರಮಾನ್ನದಾನದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು.'' ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಪಾಯಸದಾನ, ವಿಪ್ರಭೋಜನ, ಬಂಧು ಸಹಿತ ಸ್ವಭೋಜನಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನಂತೆ ನೇರವೇರಿಸಬೇಕು. ಇಂತಹ ಈ ವಿಷ್ಣುಪಂಚಕ ವ್ರತ ಮಾಡಿದವರು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ಎಂದಿಗೂ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಮಾಸೋಪವಾಸ ವ್ರತ ಕಥೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೨

ಸನಕ:- ಮತ್ತೊಂದು ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಉಪಕಾರಕವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆಷಾಢ, ಭಾದ್ರಪದ, ಅಶ್ವೀನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೂ ಒಂದು ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಈ 'ಮಾಸೋಪವಾಸ ವ್ರತ' ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪದೆಯಂದು ಪಂಚಗವ್ಯ ಕುಡಿದು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಬೇಕು. ಹಗಲು ದೇವರಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ, ಭಜನೆ, ಪಾರಾಯಣ, ಪುರಾಣ ಪಠಣ, ಹರಿಕಥಾದಿ ಶ್ರವಣಾದಿಗಳಿಂದ ಸಮಯ ಕಳೆಯಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನೇ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ದೇವರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಭಗವತ್ಪೂಜೆ ಆಚರಿಸಿ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಕರೆಸಿ, ಅವರಿಂದ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಮಾಡಿಸಿ ಮಾಸೋಪವಾಸದ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಾಸಮೇಕಂ ನಿರಾಹಾರೋ ಹ್ಯದ್ಯಪ್ರಭೃತಿ ಕೇಶವ ।
ಮಾಸಾಂತೇ ಪಾರಣಂ ಕುರ್ವೇ ದೇವ ದೇವ ತವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ತಪೋರೂಪ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ತಪಸಾಂ ಫಲದಾಯಕ ।
ಮಮಾಭೀಷ್ಟ ಪ್ರದಂ ದೇಹಿ ಸರ್ವ ವಿಘ್ನಾನ್ನಿವಾರಯ ॥

'ಕೇಶವ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ಇವತ್ತಿನಿಂದ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ, ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮಾಸಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸಕಲ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನೂ ಮತ್ತು ಫಲಪ್ರದನೂ ಆಗಿರುವ ಭಗವಂತನೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನನಗೆ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡು, ಸಕಲ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಈ ಮಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ದೇವರ ಎದುರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಮಾಡಿ ತಾನು ಮಾಡಲಿರುವ ಮಾಸೋಪವಾಸದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಫಲವನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ದೇವರಿಗೆ ನಂದಾದೀಪ ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಪಂಚಾಮೃತ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರತಿದಿನ ಉತ್ತರಾಣಿ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಹಲ್ಲುಜ್ಜಿಕೊಂಡು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ದೇವ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿಪ್ರಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡಬೇಕು. ವರ್ಷದ ಕೊನೆಗೆ ವೇದಜ್ಞಗೆ ಗೋದಾನ ನೀಡಿ, ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಆಭರಣ, ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಮಾಸೋಪವಾಸ ವ್ರತವು ಕಷ್ಟಕರ ವಾದುದರಿಂದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಎರಡು ಸಲ ಅಥವಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಉತ್ತಮ ಪಕ್ಷವೆಂದರೆ ಹದಿಮೂರು ಸಲ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೂ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥರೂ, ಯಾರಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ದುರ್ಲಭವಾದ ವ್ರತದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಕಥನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೩

ನಾರದ:- ಈಗ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಆಚರಿಸಬಹುದಾದ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಎಲ್ಲ ವ್ರತಗಳಿಗಿಂತ ಈ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವು ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದದ್ದು. ಈ ವ್ರತದ ಇನ್ನೊಂದು ವೈಶಿಷ್ಟವೇನೆಂದರೆ ಇದನ್ನು ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರರು, ವರ್ಣಬಾಹಿರರು ಎಲ್ಲರೂ, ಆಚರಿಸಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮದವರು ಈ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿ, ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿ ಹೀಗೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎರಡೂ ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಸರ್ವಥಾ ಭೋಜನ ಮಾಡಕೂಡದು. ಉಪವಾಸದ ಪೂರ್ಣಫಲ ಬಯಸುವವರು ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಊಟಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ದಶಮಿ ರಾತ್ರಿ, ಏಕಾದಶಿ ಎರಡು ಹೊತ್ತು, ದ್ವಾದಶೀ ರಾತ್ರಿ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹೊತ್ತು ನಿತ್ಯ ಮಾಡುವ ಊಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಪೂರ್ಣ ಏಕಾದಶಿ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ದಶಮಿ ದ್ವಾದಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪತ್ತು ಭೋಜನಮಾಡಿ, ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಯಾವದೇ ಆಹಾರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸ ಇರಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಏಕಾದಶಿ ಅನ್ನ ಆಶ್ರಯಿಸಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತವೆ. ಅಂದು ಅನ್ನ ತಿಂದರೆ ಆ ಪಾಪಗಳನ್ನೇ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತೆ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಊಟ ಮಾಡಿದರೆ, ಬರುವ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಪರಿಹಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವಾದ, ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡಲೇಬೇಕಾದ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ದಶಮಿ ರಾತ್ರಿ ಉಪವಾಸ ಇದ್ದು, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ನಿರಾಹಾರದಿಂದ ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ನಾನ, ದೇವಪೂಜೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ ಫಲವನ್ನು ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ, ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಏಕಾದಶ್ಯಾಂ ನಿರಾಹಾರಃ ಸ್ಥಿತ್ವಾಽದ್ಯಾಹಂ ಪರೇಽಹನಿ।
ಭೋಕ್ಷ್ಯಾಮಿ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷ ಶರಣಂ ಮೇ ಭವಾಚ್ಯುತ ॥

ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನೆ, ಈ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಆಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ, ನಾಳೆಯ ದಿನ ಪಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. 'ಅಚ್ಯುತನೇ ನೀನು ರಕ್ಷಿಸು' ಅನಂತರ ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೇವತಾರ್ಚನ, ಪಾರಾಯಣ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ, ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಎದುರು ಪುರಾಣಗಳ ವಾಚನ, ಶ್ರವಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಡುಗಳನ್ನು, ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಅವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನರ್ತಿಸಬೇಕು. ಸಂಗೀತಗಾರರಿಂದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸಿ, ಕೇಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರ ಮಾಡಿ,

ಮರುದಿನ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಅರುಣೋದಯ ದಲ್ಲೆದ್ದು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ವಿಷ್ಣು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕ, ಪಂಚಾಮೃತ, ಜಲಾಭಿಷೇಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ತುಲಸೀ, ಧೂಪ, ದೀಪ ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ -

ಅಜ್ಞಾನ ತಿಮಿರಾಂಧಸ್ಯ ವ್ರತೇನಾನೇನ ಕೇಶವ
ಪ್ರಸೀದ ಸುಮುಖೋ ಭೂತ್ವಾ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರದೋ ಭವ ॥

''ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಕುರುಡನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತದಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ, ನನಗೆ ಜ್ಞಾನದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸು,'' ಹೀಗೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ, ದಕ್ಷಿಣೆಕೊಟ್ಟು, ತಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳೊಡನೆ ತಾನೂ ಕೂಡ ಪಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗಿರಬೇಕು. ದೇವದ್ರೋಹಿಗಳನ್ನೂ, ನಾಸ್ತಿಕನನ್ನೂ, ಮಾತನಾಡಿಸಬಾರದು. ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ ಈ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವನು, ಪುನಃ ಈ ಸಂಸಾರಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಉಪವಾಸವ್ರತ ನಿಷ್ಠನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ನಾಸ್ತಿ ಗಂಗಾಸಮಂ ತೀರ್ಥಂ ನಾಸ್ತಿ ಮಾತೃಸಮೋ ಗುರುಃ ।
ನಾಸ್ತಿ ವಿಷ್ಣು ಸಮಂ ದೈವಂ ತಪೋ ನಾನಶನಾತ್ಪರಂ ॥

ಗಂಗೆಗೆ ಸಮಾನ ತೀರ್ಥ, ತಾಯಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಗುರುವು, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ದೇವರು ಅದರಂತೆ ನಿರಾಹಾರ ವ್ರತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ರತವಾಗಲಿ, ತಪಸ್ಸಾಗಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ.

ನಾಸ್ತಿ ಕ್ಷಮಾಸಮಾ ಮಾತಾ ನಾಸ್ತಿ ಕೀರ್ತಿಸಮಂ ಧನಂ ।
ನಾಸ್ತಿ ಜ್ಞಾನಸಮೋ ಲಾಭೋ ನ ಚ ಧರ್ಮಸಮ ಪಿತಾ ॥

ಸಹನೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತಾಯಿ, ಕೀರ್ತಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಧನ, ಹಾಗೂ ಐಶ್ವರ್ಯ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಲಾಭವು, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ತಂದೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ.

ನ ವಿವೇಕ ಸಮೋ ಬಂಧುಃ ನೈಕಾದಶ್ಯಾಃ ಪರಂ ವ್ರತಂ ।

ಅದರಂತೆ ಸುಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ವಿವೇಕಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮವೆನಿಸುವ ಬಂಧು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಏಕಾದಶಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ವ್ರತ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಗಾಲವ ಮುನಿ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಭದ್ರಶೀಲನೆಂಬ ಮಗನಿದ್ದನು. ಅವನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೇ ಉಳಿದಿದ್ದವು - ಅವನ ಜ್ಞಾಪಕದಲ್ಲಿ. ಅವನು ಬಾಲಕನಿದ್ದಾಗ ಆಟವಾಡುವಾಗಲೂ ಭಗವದೈಕ ನಿಷ್ಠನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಭಗವಂತನ ದಶಾವತಾರದ ಪ್ರತಿಮೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸುವದು, ಗೆಳೆಯರಿಗೆಲ್ಲ ವಿಷ್ಣು ಪಾರಮ್ಯ ಭೋದಿಸುವದು, ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತದ ಆವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವದು. ಶಿಶುಗಳೂ, ಪಶುಗಳೂ, ಪಂಡಿತರೂ, ಪಾಮರರೂ ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಾದಶೀವ್ರತ ಪಾಲಿಸಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವದು. ಹೀಗೆ ಶೈಶವದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಷ್ಣು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು

ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದೇ ಅವನ ಸ್ವಭಾವ. ಅವನ ಗೆಳೆಯಂದಿರು ಅವನಂತೆ ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಬೇರೆಯಾಗಲಿ, ಕೂಡಿಯಾಗಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಪೂಜೆಗೈಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭದ್ರಶೀಲ ಬಾಲಕನಾದರೂ ಸರ್ವದಾ ಭಗವದ್‌ಧ್ಯಾನ ಪರನಾಗಿ ಆಟಪಾಠ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಗನ ಈ ಒಳ್ಳೇ ನಡತೆ, ಏಕಾದಶಿ ನಿಷ್ಠೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ತಂದೆ ಗಾಲವ ಮುನಿಗೆ ಆನಂದ ಅಷ್ಟೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಗನನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

ಗಾಲವ:- ವತ್ಸ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಭದ್ರವಾದ ಶೀಲವುಳ್ಳವನೇ ಆಗಿರುವಿ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಿತಬಯಸುವ ನೀನು, ಸಂತತವೂ ಹರಿಪೂಜಾ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ, ಮಾಡುತ್ತ, ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಆಚಾರದ ವಿಚಾರ ತೊರೆದು, ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಂತತವೂ ಹರಿಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ಇಂತಹ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ದೊಡ್ಡವರ ಸೇವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇಂತಹ ಅತಿಶಯ ಹರಿಭಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಹೇಗೂ ಜಾತಿ ಸ್ಮರಣ ಉಂಟು. ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನಾದರೂ ವಿಶೇಷ ವ್ರತಮಾಡಿರಬೇಕು - ಅದನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಹೇಳು.

ಭದ್ರಶೀಲ:- ತಂದೆಯೆ, ನೀನು ಸರಿಯಾಗಿ ತರ್ಕಮಾಡಿರುವೆ. ನಾನು ಮೊದಲು ಒಬ್ಬ ಅರಸ. ಚಂದ್ರಕುಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹುಟ್ಟು. 'ಧರ್ಮಕೀರ್ತಿ' ಎಂದು ಹೆಸರು. ಒಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನಾನು ಶಾಸನಗೈದೆ. ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಆಶೀರ್ವಾದದ ಬೆಂಬಲ ನನಗೆ ಆಗ. ನಾನು ಅಸಂಖ್ಯ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಎಸಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಸಂಸರ್ಗವೇ ಕಾರಣ. ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ ನನಗೆ ದೊರಕಿದ್ದವು. ನಾನು ಮತ್ತನಾದೆ. ದುಷ್ಟನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಪಾಖಂಡಿಯೂ ಆದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಗಳಿಸಿದ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅಂತಹ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು, ರಾಜಸತ್ತೆ ನನ್ನ ಸ್ವತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂತಹ ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯ ಅಧಿಕಾರ, ಭೋಗಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದಾಗ ನನ್ನ ತೂಕ ತಪ್ಪಿ, ವಿವೇಕ ಹೋಯಿತು. ದುಷ್ಟ ದುರ್ಬೋಧನೆಯಿಂದ ತೊರೆದು ಬಿಟ್ಟೆ ಆ ಋಜುಮಾರ್ಗವನ್ನು.

ಅನೇಕ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದೆ. ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನು ತಡೆದೆ. ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. 'ಯಥಾ ರಾಜಾ ತಥಾಪ್ರಜಾ' ಎನ್ನುವಂತೆ, ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಮಾಡುವ ದುರಾಚಾರ, ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆರನೇಯ ಭಾಗವು ನನಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರ ಪಾಪರಾಶಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿತವಾಯಿತು. ವ್ಯಸನಗಳು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ನನಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡವು. ಬೇಟೆಯ ಚಟ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಸೈನಿಕರೊಂದಿಗೆ ಘೋರ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅನೇಕ ಮೃಗಗಳನ್ನು ಕೊಂದೆನು. ಬೇಟೆಯ ಆಯಾಸದಿಂದ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಆಯಿತು. ದಣಿವು ನನ್ನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಡುಗಿಸಿತ್ತು. ನೀರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ನೀರಿನ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದೆ. ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆವರು ದೇಹದಿಂದ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ರೇವಾತೀರಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಶೀತಲ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಆದರೆ ಆಹಾರ ಏನೂ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿತ್ತ ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ದೊರಕುವದೇನೋ. ಎಂದು ಹುಡುಕ ತೊಡಗಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾ

ಕಾಲವಾಯಿತು. ರೇವಾನದಿಯ ಮೇಲೆ ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತನಿಷ್ಠರಾದ ಕೆಲವರು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಂದು ಏಕಾದಶಿಯಾದುದರಿಂದ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಆಗ ಕತ್ತಲೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಆಹಾರ ಹುಡುಕಲು ಬಾರದಂತಾಯಿತು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೆ ದೇಹದ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿ ಸೋತು ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಅತಿದಣಿವು, ಅತಿಹಸಿವು, ಅತಿಸಂಕಟಗಳಿಂದ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ರೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ನೀರಡಿಕೆ ಆದರೂ ನದಿಯತನಕ ಹೋಗಲು ತ್ರಾಣವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಅತ್ಯಾಯಾಸ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಸಂಕಟ ತಾಳಲಾರದೇ ಮರಣ ಬಂದಿತು. ಯಮದೂತರು ಬಂದರು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗೂ ಉದ್ದುದ್ದ ಕೋರೆ ಹಲ್ಲು. ಆದರಿಂದ ಅವರು ಇನ್ನೂ ಭಯಂಕರರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ನನ್ನನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅವರು ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದೊಯ್ದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಬಾರದು. ಭಯಂಕರ ದುಃಖ ಮೂಲವಾದ ಘೋರ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ, ಯಮನ ಬಳಿಗೊಯ್ದು ನನ್ನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ನೋಡಲು ಭಯಂಕರವಾಗಿತ್ತು. ಯಮನ ಭೀಕರ ಆಕಾರ. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಿದ್ದವು, ಭ್ರುಕಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಎದೆ ಒಡೆಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಅಕರಾಳ ವಿಕರಾಳ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಯಮನು ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನನ್ನು ಕರೆದು 'ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆ ಇವನಿಗೆ ವಿಧಿಸಬೇಕು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಧರ್ಮರಾಜನ ಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಷಣ ಉತ್ತರಿಸಲಿಲ್ಲ ಆ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣ ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದ.

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ:- ಇವನೇನೋ ಮಹಾ ಪಾಪಿ ನಿಜ. ಆದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತಾವು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು. ಇವನು ಒಂದು ಏಕಾದಶಿ ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ರೇವಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಜಾಗರವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಜಾಗರ ಮತ್ತು ಏಕಾದಶಿ ಇವೆರಡರಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗದ ಪಾಪಗಳುಂಟೆ? ಏಕಾದಶಿಯ ಪೂರ್ಣ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಇವನ ಸರ್ವಪಾತಕಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವೇ ಪ್ರಮಾಣ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ಧರ್ಮರಾಜನು ನನ್ನ ಎದುರು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ಉರುಳಿ, ಆತನು ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಸ್ವಾಮಿಗೆ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದ. ತನ್ನ ದೂತರನ್ನು ಕರೆದ.

ಯಮ : ದೂತರೆ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದು ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀವು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇರುವವರನ್ನು ಎಂದೂ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ತರಬೇಡಿರಿ.

ನಾರಾಯಣಾಚ್ಯುತ ಜನಾರ್ದನ ಕೃಷ್ಣ ವಿಷ್ಣೋ ।
ಪದ್ಮೇಶ ಪದ್ಮಜಪಿತ ಶಿವಶಂಕರೇತಿ ॥

ನಿತ್ಯಂ ವದಂತ್ಯಖಿಲಲೋಕಹಿತಾಃ ಪ್ರಶಾಂತಾಃ ।
ದೂರದ್ಭಟಾಸ್ತ್ಯಜತ ತನ್ನ ಮಮ್ಮೈಷು ಶಿಕ್ಷಾ ॥

ನಾರಾಯಣಾರ್ಪಿತ ಕೃತಾನ್ಹರಿಭಕ್ತಿ ಭಾಜಃ
ಸ್ವಾಚಾರಮಾರ್ಗನಿರತಾನ್ ಗುರು ಸೇವಕಾಂಶ್ಚ
ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನನಿರತಾಂಶ್ಚ ಸದೀನಪಾಲಾನ್ ।
ದೂತಾಸ್ತ್ಯಜದ್ವಮನಿಶಂ ಹರಿನಾಮಸಕ್ತಾನ್ ॥

ದೂತರೇ! ನಾರಾಯಣ, ಅಚ್ಯುತ, ಜನಾರ್ದನ, ಕೃಷ್ಣ, ವಿಷ್ಣು, ಚತುರ್ಮುಖಜನಕ, ಮಂಗಳಪ್ರದ, ಸುಖಪ್ರದ ಎಂಬುದಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವನ್ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ, ಲೋಕೋಪಕಾರಿಗಳಾದ, ಶಾಂತಮನಸ್ಕರಾದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ. ನನಗೆ ಅಂತಹವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲ. ದೂತರೇ, ತಾವು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಹರಿಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವಿಹಿತ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಪರರು, ಗುರುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವವರು, ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡುವವರು, ದೀನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವವರು, ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿನಾಮ ಕೀರ್ತನಪರರೂ ಆಗಿರುವವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ.

ಪಾಷಂಡಸಂಗರಹಿತಾನ್ದ್ವಿಜ ಭಕ್ತಿನಿಷ್ಠಾನ್।
ಸತ್ಸಂಗಲೋಲುಪತರಾಂಶ್ಚ ತಥಾತಿಥೇಯಾನ್ ॥
ಶಂಭೌ ಹರೌ ಚ ಸಮಬುದ್ಧಿಮತಸ್ತಥೈವ
ದೂತಾಸ್ತ್ಯಜಧ್ವಮುಪಕಾರಪರಾನ್ಜನಾನಾಂ ॥

ಪಾಷಂಡಜನ ಸಹವಾಸ ಮಾಡದಿರುವವರು, ದ್ವಿಜ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವವರು, ಸಜ್ಜನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಆಶೆಯುಳ್ಳವರು, ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರ ಮಾಡುವವರು ಮತ್ತು ಹರಿಹರರಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರ ಭಕ್ತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರು ಮತ್ತು ಪರೋಪಕಾರಿಗಳು ಆಗಿರುವವರನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೀವು ಕರೆತರಬಾರದು.

ಯೇ ವರ್ಜಿತಾ ಹರಿಕಥಾಮೃತಸೇವನೈಶ್ಚ ।
ನಾರಾಯಣಸ್ಮೃತಿ ಪರಾಯಣಮಾನಸೈಶ್ಚ ॥
ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಪೋಷಣನಿಷೇವಣತೋಽ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾನ್ ।
ತಾನ್ಪಾಪಿನೋ ಮಮ ಭಟಾ ಗೃಹಮಾನಯಧ್ವಂ ॥

ದೂತರೇ, ಹರಿಕಥೆಯೆಂಬ ಅಮೃತವನ್ನು ಸೇವಿಸದಿರುವವರು, ನಾರಾಯಣ ಧ್ಯಾನಪರವಾದ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದವರು ಜ್ಞಾನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಪೋಷಣೆಯಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡೆದಿರುವವರೂ, ಆಗಿರುವ ಆ ಪಾಪಿಷ್ಠರನ್ನು ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ತನ್ನಿರಿ.

ಯೇ ಮಾತೃತಾತಪರಿಭರ್ತ್ಸನಶೀಲಿನಶ್ಚ ।
ಲೋಕದ್ವಿಷೋ ಹಿತಜನಾಹಿತ - ಕರ್ಮಿಣಶ್ಚ ॥
ದೇವಸ್ವ ಲೋಭನಿರತಾನ್ ಜನನಾಶಕರ್ತೃನ್ ।
ಅತ್ರಾನಯಧ್ವಮಪರಾಧಪರಾಂಶ್ಚ ದೂತಾಃ ॥

ದೂತರೆ, ಮಾತಾಪಿತರನ್ನು ತೆಗಳುವವರು, ದ್ವೇಷ ಮಾಡುವವರು, ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಪಕಾರಿಗಳು, ಕೃತಘ್ನರು, ದೇವರ ದುಡ್ಡಿಗೆ ಆಶೆಪಡುವವರು, ಪ್ರಾಣಿ ಹಂತಕರು, ಮತ್ತು ಅಪರಾಧ ಮಾಡುವ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದು ತನ್ನಿರಿ.

ಏಕಾದಶೀವ್ರತಪರಾಙ್ಮುಖಮುಗ್ರ ಶೀಲಂ ।
ಲೋಕಾಪವಾದ ನಿರತಂ ಪರನಿಂದಕಂಚ ॥
ಗ್ರಾಮಸ್ಯ ನಾಶಕರಮುತ್ತಮ ವೈರಯುಕ್ತಂ ।
ದೂತಾಃ ಸಮಾನಯತ ವಿಪ್ರಧನೇಷು ಲುಬ್ಧಂ ॥

ದೂತರೇ, ಏಕಾದಶಿವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳದಿರುವವರೂ ಕ್ರೂರರೂ, ಪರನಿಂದೆ ಗೈಯುವವರೂ, ಇತರರನ್ನೂ ಅನ್ಯಥಾ ದೂಷಣೆ ಮಾಡುವವರೂ, ಗ್ರಾಮ, ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುವ ದ್ರೋಹಿಗಳೂ, ದ್ವಿಜರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಪಹರಿಸಬಯಸುವ ಪಾಖಂಡಿಗಳೂ ಆಗಿರುವವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಎಳೆದು ತನ್ನಿರಿ.

ಯೇ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿವಿಮುಖಾಃ ಪ್ರಣಮಂತಿ ನೈವ ।
ನಾರಾಯಣಂ ಹಿ ಶರಣಾಗತಪಾಲಕಂ ಚ ।
ವಿಷ್ಣ್ವಾಲಯಂ ಚ ನ ಹಿ ಯಾಂತಿ ನರಾಃ ಸುಮೂರ್ಖಾಃ ।
ತಾನಾನಯಧ್ವಮತಿಪಾಪರತಾನ್ಪ್ರಸಹ್ಯ ॥

ಸೇವಕರೇ, ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರಾಗಿ, ಶರಣಾಗತ ವತ್ಸಲನಾದ ದೇವನನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸದ, ಅಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಅಥವಾ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೂ ಹೋಗದಂತಹ ಪಾಪಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ದಿನದಿನವೂ ಕೆಟ್ಟ ಕಾರ್ಯ ಎಸಗುವ ನೀಚರನ್ನೂ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು ತನ್ನಿರಿ.

ಹೀಗೆ ಯಮದೇವರು ಮಾತನಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗಾದರೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ವಾಯಿತು. ನಾನು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಟಕಾರ್ಯಗಳು ನನ್ನ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದವು. ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕೃತ್ಯ ಗಳಿಗಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ಸತ್ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೂ, ನನ್ನ ಪಾಪಗಳು ದೂರವಾದವು. ಕೂಡಲೇ ಯಮಧರ್ಮನು ನಾನು ಪಾಪಲೇಪವಿಲ್ಲದವನೆಂದು ತಿಳಿದು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು. ನನ್ನನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಆನಂದಪೂರ್ಣವಾದ ಅದೊಂದು ದಿವ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಆ ಇಂದ್ರ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದು, ಸರ್ವಸುಖ ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂತರ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದೆನು. ನಿಮ್ಮ ಮಗನಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಉದರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು. ಕಳೆದ ಜನ್ಮದ ನೆನಪು ನನಗೆ ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಸ್ವಯಂ ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕನಿದ್ದಾಗಲೇ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೇನೆ. ವಿಷ್ಣು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗೂ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ನನ್ನ ಉಪದೇಶದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇದೇ ಸನ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದ್ದೇನೆ. ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆ, ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಮರೆಯದೇ ಬಿಡದೇ ಆಚರಿಸುವವರಿಗೆ ವೈಕುಂಠಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಶ್ಚಿತ.''

ಮಗನ ಈ ಅನುಭವ ಪೂರ್ಣವಾದ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ತಂದೆ ಗಾಲವನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಫಲ, ನಮ್ಮ ಕುಲವೇ ಪಾವನ. ನಿನ್ನಂತಹ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ವಿಶೇಷ ಸುಕೃತ - ಎಂದು ಏಕಾದಶಿ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದ ಮಗನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಆನಂದಿಸಿದನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಸದಾಚಾರ ನಿರೂಪಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೪

ನಾರದ:- ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಸನಕಮುನಿಗಳೇ, ತಾವು ಈವರೆಗೆ ವ್ರತೋಪವಾಸಗಳ ವಿವರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದಿರಿ. ಈಗ ವರ್ಣಧರ್ಮ, ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮ, ಆಚಾರಗಳ ಪದ್ಧತಿ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಶ್ಚಿತ್ತ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ದಯಮಾಡಿ ಹೇಳಿರಿ.

ಸನಕ:- ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಮನು ಮಹಾರಾಜ ಮೊದಲಾದವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ನಿನಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ,, ಶೂದ್ರ, ಇವು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ವರ್ಣದವರಿಗೆ - ದ್ವಿಜ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇವರು ತಾಯಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಪಡೆಯುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಎರಡು ಸಲ ಜನನವು ಆದಂತಾಗುವದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದ್ವಿಜ ಎಂದು ಇವರಿಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವಿಹಿತವಾದ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವರ್ಣಧರ್ಮಗಳನ್ನು, ಆಶ್ರಮಧರ್ಮಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ಮನಬಂದಂತೆ ನಡೆಯುವವರು ಪಾಖಂಡಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ.

ದ್ವಿಜನಾದವನು ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ, ಸ್ಮೃತಿವಿಹಿತ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ದೇಶಾಚಾರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಧರ್ಮವನ್ನು ಕಾಯಾ,ವಾಚಾ, ಮನಸಾ, ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಬಹುಜನರ ಹಿತಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರುವ, ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಪುಣ್ಯಲೋಕಗಳಿಗೆ ಸಾಧನವಲ್ಲದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬಾರದು. ಸಮುದ್ರ ಯಾನ ಕಮಂಡಲ ಹಿಡಿಯುವದು, ದ್ವಿಜರು ಬೇರೆ ಜಾತಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗುವದು, ಮೈದುನನ ಸಂಗದಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಪಡೆಯುವದು. ವಿವಾಹಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಧುಪರ್ಕ ವಿಧಿಗಾಗಿ ಪಶುಕೊಲ್ಲುವದು, ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಾಂಸ ಬಳಸುವದು; ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು, ಒಮ್ಮೆ ಮದುವೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಸಂಪರ್ಕವಾಗದೆ ಪತಿಯು ತೀರಿಕೊಂಡರೆ, ಅಕ್ಷತೆಯೋನಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆಂದು, ಆ ಕನ್ಯೆಗೆ ಪುನರ್ವಿವಾಹ ಮಾಡುವದು, ಯಾವಜ್ಜನ್ಮ ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿರುವದು, ನರಮೇಧ ಗೋಮೇಧ, ಅಶ್ವಮೇಧ, ಮುಂತಾದ ಮಹಾಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದು, ಹಾಗೂ ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನ ಗಮನ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬಾರದೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿರುತ್ತವೆ.

ಸಮುದ್ರಯಾತ್ರಾಸ್ವೀಕಾರಃ ಕಮಂಡಲುವಿಧಾರಣಂ ।
ದ್ವಿಜಾನಾಮಸವರ್ಣಾಸು ಕನ್ಯಾಸೂಪಯಮಸ್ತಥಾ ॥
ದೇವರಾಚ್ಚ ಸುತೋತ್ಪತ್ತಿ ರ್ಮಧುಪರ್ಕೇ ಪಶೋರ್ವಧಃ ।
ಮಾಂಸಾದನಂ ತಥಾ ಶ್ರಾದ್ಧೇ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಸ್ಥಥಾ ॥

ದತ್ತಾಕ್ಷತಾಯಾಃ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಪುನರ್ದಾನಂ ವರಾಯ ಚ ।
ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಚ ನರಮೇಧಾಶ್ವಮೇಧಕೌ ॥

ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥಾನಗಮನಂ ಗೋಮೇಧ ಸದೃಶಾಖಾಶೋಮಖಃ ।
ವನಸ್ಥಧರ್ಮಾನ್ಕಲಿಯುಗೇ ವರ್ಜ್ಯಾನಾಹುರ್ಮನೀಷಿಣಃ ॥

ಆಯಾದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಶಾಚಾರಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದೇಶಾಚಾರ ಬಿಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯನು ಪತಿತನೂ, ಸರ್ವಧರ್ಮ ಬಹಿಷ್ಕೃತನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯಾಂತ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಪಾಠ ಪ್ರವಚನಾದಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಉಪಾಸನ, ಸರ್ವಲೋಕ ಹಿತಾಚರಣ, ಮೃದು ವಚನ, ಋತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತ್ನೀಸಂಗ, ವಿಷ್ಣು ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಶಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಜೀವಿಸಿ, ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪಾಲನ, ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹ ಶಿಷ್ಟ ಪಾಲನ, ದಾನಧರ್ಮ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ರಾಜ್ಯ ಶಾಸನ, ಧರ್ಮಚಕ್ರ ಪ್ರವರ್ತನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವೈಶ್ಯನು ಪಶುಪಾಲನ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಕ್ರಯ ವಿಕ್ರಯಾದಿ ವ್ಯಾಪಾರ, ವ್ಯವಸಾಯ, ಬೇಸಾಯ, ಶಿಲ್ಪ, ಗೋರಕ್ಷಣೆ, ದಾನಧರ್ಮ, ಪರೋಪಕಾರ, ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಶೂದ್ರನು ದಾನಧರ್ಮ, ತ್ರಿವರ್ಣೀಯರ ಸೇವೆ, ಋತುಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತ್ನೀ ಗಮನ, ಪ್ರಿಯಭಾಷಣ, ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೆ ಉದ್ಯೋಗಶೀಲತೆ, ಬಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ, ಸಹನಶೀಲತೆ, ದುರಭಿಮಾನರಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದು 'ಮುನಿ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇದರಂತೆ ಆಶ್ರಮಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆ, ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಸನ್ಯಾಸ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಮನುಷ್ಯನು ದಿವ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ವರ್ಣ, ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದಲ್ಲಿ, ಪರಮಾತ್ಮನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮನಿರೂಪಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೫

ಸನಕ:- ವರ್ಣ ಹಾಗೂ ಆಶ್ರಮ ಆಚಾರಗಳ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ತನ್ನ ಧರ್ಮವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಪರಧರ್ಮವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವವನು ಪಾಷಂಡನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅವನಿಗೆ ಯಾವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ಪಾಷಂಡನಿಗೆ ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ ಬಹಿಷ್ಕಾರ. ಗರ್ಭಾದಾನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರೋಚ್ಛಾರ ಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರ ಹೇಳದೇ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸೀಮಂತಕರ್ಮ, ಗರ್ಭನಿಂತ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಮಂತ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುವದು ಪ್ರಶಸ್ತ. ಆರು, ಏಳು, ಎಂಟನೆಯ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ ತಂದೆಯು ಬಟ್ಟೆ ಸಹಿತ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಜಾತಕರ್ಮ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ ಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಂಗಾರ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದ ವೃದ್ಧಿಶ್ರಾದ್ಧ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅನ್ನದಿಂದ ನಡೆಸಬಾರದು. ಆಭ್ಯುದಯಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿ, ಜನನಾಶೌಚ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುವಾಗ ಈ ಕಳೆಗಿನ ಅಂಶವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಹೆಸರು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಇರಬಾರದು. ಅರ್ಥ ರಹಿತವಾಗಿರಬಾರದು. ವತ್ತಕ್ಷರ ದ್ವಿತ್ತಕ್ಷರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಇರಬಾರದು. ವಿಷಮ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಇರಬಾರದು. ದೇವರ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಸುಂದರವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲು ಹಗುರಾದ ಅರ್ಥಸಹಿತವಾದ ಮೃದು ಮಧುರ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೆಸರನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇಡಬೇಕು. ಮೂರು, ಐದು, ಎಂಟನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಚೌಲಕರ್ಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂಟನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ವಟುವಿಗೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದು ಉತ್ತಮ. ಮುಂದೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಉಪನಯನದ ಗೌಣಕಾಲ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ಉಪನಯನಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮಕಾಲ, ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟರವರೆಗೆ ಗೌಣಕಾಲ. ವೈಶ್ಯನಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷ ಉತ್ತಮಕಾಲ. ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಗೌಣಕಾಲ. ಆಯಾವರ್ಣದ ದ್ವಿಜರಿಗೆ ಈ ವಿಹಿತಕಾಲ ಮೀರಿದರೆ, ಗಾಯತ್ರಿ ಅಧಿಕಾರವು ಹೋಗುವದು, ಅವನು ಪತಿತನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ವಿಹಿತಕಾಲ ಮೀರಿದರೆ 'ಚಾಂದ್ರಾಯಣ' 'ಸಾಂತಪನವ್ರತ' ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಸಿ ಉಪನಯನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕಟಿಸೂತ್ರಕ್ಕಾಗಿ ಮೆದೆಹುಲ್ಲಿನ ಹುರಿಯನ್ನೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಬಿಲ್ಲಿನ ದಾರ ವೈಶ್ಯರು ಉಣ್ಣೆಯ ದಾರ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಜಿಂಕೆಯ ಚರ್ಮವನ್ನು ಮೊದಲನೆಯವರು, ಎರಡನೆಯವನು ಕೃಷ್ಣಸಾರ ಮೃಗದ ಚರ್ಮ, ವೈಶ್ಯರು ಆಡಿನ ಚರ್ಮವನ್ನು ಯಜ್ಞೋಪವೀತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ, ಧರಿಸಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಕೂದಲವರೆಗೆ ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದ ಮುತ್ತುಗದ ದಂಡ, ಕಾವೀವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಹಣೆಯವರೆಗೆ ಉದ್ದವಿರುವ ಅತ್ತಿಯ ದಂಡವನ್ನೂ, ಹುರುಮಂಡನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ವೈಶ್ಯನು ಮೂಗಿನ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಉದ್ಧವಿರುವ ಬಿಲ್ವದಂಡವನ್ನೂ, ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನೂ, ಉಪನಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಲೇಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮುಂಜಿ ಆದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಅಧ್ಯಯನ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ,

ಗುರುಗಳ ಪೂಜೆಗೆ ಸಮಿಧೆ, ಧರ್ಬೆ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು, ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತಂದುಕೊಡಬೇಕು. ಜನಿವಾರ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ, ದಂಡ ಇವು ಜೀರ್ಣ ವಾದಾಗ ಬೇರೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕ ಧರಿಸಿ, ಹಳೆಯದನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಭಿಕ್ಷಾನ್ನದಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕು. ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುವಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು 'ಭವಾನ್ ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾತು ಎಂದು ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ''ಭಿಕ್ಷಾಂ ಭವಾನ್ ದದಾತು'' ಎಂದೂ ವೈಶ್ಯನು 'ಭಿಕ್ಷಾಂ ದದಾತು ಭವಾನ್ ಎಂದು ಶಬ್ದ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಭಿಕ್ಷೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿ ಸಂಜೆ, ಮುಂಜಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ತರ್ಪಣ, ದೇವಪೂಜೆ, ಗುರುಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾದವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ತಂದು, ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ, ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು, ತಾನು ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಹಣ್ಣು, ಮಾಂಸ, ತಾಂಬೂಲ, ಉಪ್ಪು ಎಂಜಲು, ಹಗಲು ನಿದ್ದೆ, ಚಪ್ಪಲಿ, ಗಂಧ, ಹಾರ ಮುಡಿಯುವದು, ಜಲಕ್ರೀಡೆ ನರ್ತನ, ಗಾಯನ, ವಾದ್ಯ, ಪರನಿಂದೆ, ಹಿರಿಯರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತು, ಕಾಡಿಗೆ, ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಸಹವಾಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧ, ತಪೋವೃದ್ಧ, ವಯೋವೃದ್ಧ ಗುರು ಮುಂತಾದವರಿಗೂ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರಿಗೂ, ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

ಇವರಲ್ಲಿಯೂ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ಗುರುವಿಗೆ 'ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಪಾಖಂಡಿ ಪತಿತ, ವ್ರಾತ್ಯ, ಜೋಯಿಸ, ನಾಸ್ತಿಕ, ಗ್ರಾಮಪುರೋಹಿತ, ಕಳ್ಳ, ಮೋಸಗಾರ, ಉನ್ಮತ್ತ, ದುಷ್ಟ, ಧೂರ್ತ, ಓಡುವವ, ಅಶುಚಿ, ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವ, ಜಗಳಗಂಟ, ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವ, ಜಪ ಮಾಡುವವ, ನೀರಿನ ನಡುವೆ ನಿಂತವ, ಮಲಗಿದವ, ಭಿಕ್ಷಾನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದವ, ಇಂತಹವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು. ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಯರನ್ನೂ, ಮುತ್ತೈದೆಯರನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಗಂಡನನ್ನು ಕೊಂದವಳು, ಮುಟ್ಟಾದವಳು, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿ, ಬಾಣಂತಿ, ಗರ್ಭನಾಶಪಡಿಸಿದವಳು, ಉಪಕಾರ ಮರೆತಿರುವವಳು, ಹಟಮಾಡುವವಳು, ವಂಧ್ಯಳಲ್ಲ, ಇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಬಾರದು.

ಅಸಭಾಯಾಂ ಯಜ್ಞಶಾಲಾಯಾಂ ದೇವತಾಯತನೇಷ್ವಪಿ ॥
ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ತು ನಮಸ್ಕಾರಃ ಹಂತಿ ಪುಣ್ಯಂ ಪುರಾಕೃತಂ ॥

ಸಭೆ. ಯಜ್ಞಶಾಲೆ, ದೇವಾಲಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ನೆರೆದಾಗ ಹಿರಿಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು, ಮತ್ತು ಶ್ರಾದ್ಧ, ವ್ರತ, ದಾನ ದೇವಪೂಜೆ, ಯಜ್ಞತರ್ಪಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

'ಶ್ರಾದ್ಧಂ ವ್ರತಂ ತಥಾ ದಾನಂ ದೇವತಾಭ್ಯರ್ಚನಂ ತಥಾ ॥
ಯಜ್ಞಂಚ ತರ್ಪಣಂ ಚೈವ ಕುರ್ವತಂ ನಾಭಿವಾದಯೇತ್'

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮಾಣ ವಚನದಲ್ಲಿ ನಮಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡದವನಿಗೂ ವಂದನೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಕೃತೇಭಿವಾದನೇ ಯಸ್ತು ನ ಕುರ್ಯಾತ್ ಪ್ರತಿವಾದನಂ
ನಾಭಿವಾದ್ಯಃ ಸ ವಿಜ್ಞೇಯಃ ಯಥಾ ಶೂದ್ರಸ್ತಥೈವ ಸಃ ॥

ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ತಿರುಗಿ ಪ್ರತಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡದಿದ್ದವನಿಗೆ ಎಂದೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು. ಅವನನ್ನು ಶೂದ್ರನೆಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯು ಪ್ರತಿದಿನ ಪಾಠವನ್ನು ಓದುವಾಗ ಮೊದಲು ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಗುರುಗಳ ಕಾಲು ತೊಳೆದು, ಅನಂತರ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಅವರಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನ ಆರಂಭಿಸಬೇಕು. ಅನಾಧ್ಯಾಯ ದಿನಗಳಂದು ಪಾಠ ಓದಬಾರದು. ಚತುರ್ದಶಿ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಪಾಡ್ಯ ಮಹಾಭರಣಿ, ಅಷ್ಟಮೀತಿಥಿ, ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ದ್ವಿತೀಯಾ, ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿ ಮುಂತಾದ ದಿನಗಳು ಅನಾಧ್ಯಾಯನ ದಿನಗಳು. ಅಂದು ಅಧ್ಯಯನವಿಲ್ಲ.

ಇದರಂತೆ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕೆರೆಕಟ್ಟಿದ ದಿನ, ದೊಡ್ಡವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದ ದಿನ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಹವಾದಾಗ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಕಾಲವೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಉರಿಯುವ ಕೊಳ್ಳಿ ಕಲ್ಲು ಬೀಳತೊಡಗಿದಾಗ, ನಾಲ್ಕು ಯುಗಾದಿ, ಮನ್ವಾದಿ, ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಫಲ ಬರಬೇಕು ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ ದ್ವಿಜನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬಾರದು. ನಾಲ್ಕು ಯುಗಾದಿ ಯಾವವು ಎಂದರೆ ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ತದಿಗಿ, ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣ ತ್ರಯೋದಶಿ, ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ನವಮಿ, ಮಾಘ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಈ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳು ಯುಗಾದಿ ಎನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಈ ಯುಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮ ಅನಂತ ಫಲಪ್ರದ. ಮನ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ- ಆಶ್ವೀನ ಶುಕ್ಲ ನವಮಿ, ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿ, ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾ, ಭಾದ್ರಪದ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯಾ, ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲ ದಶಮಿ, ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿ, ಶ್ರಾವಣ ಕೃಷ್ಣ ಅಷ್ಟಮಿ, ಆಷಾಢ ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ಫಾಲ್ಗುಣ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಪುಷ್ಯ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿ, ಕಾರ್ತೀಕ, ಫಾಲ್ಗುಣ, ಚೈತ್ರ, ಜೇಷ್ಠ ಮಾಸಗಳು, ಪೂರ್ಣಿಮೆಗಳು ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಾದಿಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರೆ ಜ್ಞಾನ, ಕೀರ್ತಿ, ಸಂತತಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಆಯುಷ್ಯ, ಶಕ್ತಿ, ಆರೋಗ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಾಶ ಹೊಂದುವವು. ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಸದಾಚಾರ ಸತ್ಕರ್ಮ ಮಾಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಫಲ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ವೇದ ಓದದ ವಿಪ್ರನ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳೂ ವ್ಯರ್ಥ.

ಅನಧೀತಸ್ಯ ವಿಪ್ರಸ್ಯ ಸರ್ವಂ ಭವತಿ ನಿಷ್ಫಲಂ ॥
ಶಬ್ದಬ್ರಹ್ಮಮಯೋ ವಿಷ್ಣುರ್ವೇದಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಧರಿಃ ಸ್ಮೃತಃ
ವೇದಾಧ್ಯಾಯೀ ತತೋ ವಿಪ್ರಃ ಸರ್ವಾನ್ಕಾಮಾನವಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥

ವಿಷ್ಣುವು ಸಕಲ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅನಂತಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನು. ವೇದವು ಪರಮ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆಯಾದ ಕಾರಣ ಹರಿ ಎಂದು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಸಕಲೇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೬

ಸನಕ:- ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ವೇದಾಧ್ಯಯನವಾಗುವವರೆಗೆ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು. ಗುರುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಧ್ಯಯನವೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ತಿ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು. ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಓದಬೇಕಾದ ವಿದ್ಯೆ ಇಷ್ಟು: ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣವೇದ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಶಿಕ್ಷಾ, ಕಲ್ಪ, ನಿರುಕ್ತ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಛಂದಸ್ಸು ಜೋತಿಷ್ಯ, ಆರು ವೇದಾಂಗಳು ಮತ್ತು ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಆರಣ್ಯಕಗಳು, ಉಪನಿಷತ್ತು, ವೇದಾಂತ, ಗೃಹ್ಯಸೂತ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರ, ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಓದಿ ಪಂಡಿತನಾಗಬೇಕು. ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಒಳ್ಳೇ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಲಾವಣ್ಯವತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಗೃಹಣಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ, ಗೃಹಕಾರ್ಯ ದಕ್ಷತೆ, ಪತಿಶುಶ್ರೂಷೆ, ವಿನಯ, ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇರಬೇಕು. ಒಳ್ಳೇ ಶೀಲ, ಧರ್ಮ, ಬುದ್ಧಿ ಇವೂ ಕೂಡ ಅವಶ್ಯವಾಗಿರಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳು ಕೈ ಹಿಡಿಯುವ ಕನ್ಯೆಗೆ.

ತಾಯಿಯ ಸೋದರತ್ತೆ, ಅಜ್ಜಿಯ ತಂಗಿ, ಅವಳ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾದ ಮಾತೃ ಬಂಧು ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ, ತಂದೆಯ ಸೋದರತ್ತೆ, ತಂದೆಯ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರು ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂತಾಗಿ ಪಿತೃ ಬಂಧು ವರ್ಗದಲ್ಲಿಯೂ ಐದು, ಏಳು ತಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು. ಈ ಪಿತೃ ಮಾತೃ ಬಂಧುವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವಾದರೆ ಗುರುಪತ್ನಿ ಗಮನಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಎಂತಹ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ರೋಗಿಷ್ಠ, ಕೋಪಿಷ್ಠ, ಕೂದಲು ಇಲ್ಲದ, ಮೈತುಂಬ ಕೂದಲು ಇದ್ದ, ಅತಿ ಮಾತಾಡುವ ಅತಿ ಉದ್ದವಿರುವ, ವಿಕೃತ ರೂಪವುಳ್ಳ ಅವಯವ ಹೀನಳಾದ, ತಲೆ ಕೆಟ್ಟ, ಚಾಡಿಕೋರ, ಗಂಡಸರ ಆಕಾರ ಹೋಲುವ ಮೀಶೆ ಬಂದ, ಅತಿ ಗಿಡ್ಡವಾಗಿರುವ, ಸುಮ್ಮನೆ ನಗುವ, ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆರವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ, ವಾದಿಸುವ, ಭ್ರಾಂತಿಷ್ಠಳಾದ, ಮನ ಚುಚ್ಚುವ ಮಾತನಾಡುವ ಅತಿ ಭೋಜನ ಮಾಡುವ, ದೊಡ್ಡ ಹಲ್ಲಿನ ದಪ್ಪ ತುಟಿಯ ಗೊಗ್ಗರು ಧನಿಯ, ಅತಿಕೆಂಪು, ಅತಿಕಪ್ಪು, ಅತಿ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ, ವಂಚಕಿಯಾದ, ದೊಡ್ಡ ಮೂಗಿನ, ಗರ್ವಿಷ್ಠಳಾದ, ಯಾವಾಗಲೂ ಅಳುತ್ತಲಿರುವ, ದಮ್ಮು ಇರುವ, ಹಗಲಿರುಳು ಮಲಗುವ, ಪರರನಿಂದೆ ಮಾಡುವ, ಕದಿಯುವ ಸ್ವಭಾವದ, ಅನರ್ಥ ಮಾತನಾಡುವ, ಜನರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ, ಶೀಲ ನಡತೆ ಇಲ್ಲದ, ಗುಣವಿಲ್ಲದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಾರದು. ಮದುವೆಯ ನಂತರ ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿರುನುಡಿಗಳನ್ನಾಡಿ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸನೆ ಮಾಡುತ್ತ, ಪರರಿಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಮಾರಿ, ಪರರಿಗೆ ಉಪಕಾರಿ ಎನ್ನುವಂತಿರುವ ನಾರಿಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳ ಕೂಡದು. ಅಂತವರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಭರ್ತೃಪುತ್ರೇಷು ಯಾ ನಾರೀ ಸರ್ವದಾ ನಿಷ್ಠುರಾ ಭವೇತ್ ।
ಪರಾನುಕೂಲಿನೀ ವಾ ಚ ಸರ್ವಥಾ ತಾಂ ಪರಿತ್ಯಜೇತ್ ॥

ಮುನಿಪುಂಗವನೇ, ವಿವಾಹಗಳು ಎಂಟು ವಿಧ, ಬ್ರಾಹ್ಮ, ದೈವ, ಆರ್ಷ, ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ, ಅಸುರ, ಗಾಂಧರ್ವ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪೈಶಾಚ ಎಂದು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠ ಭಾವವನ್ನು ಕ್ರಮಪ್ರಕಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ. ದ್ವಿಜಶ್ರೇಷ್ಠರು ಬ್ರಾಹ್ಮವಿಧಿ ಅಥವಾ ದೈವವಿಧಿಯಿಂದ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆರ್ಷ ವಿವಾಹ, ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದು ಕೆಲವರ ಅಭಿಮತ. ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕೊನೆಯ ಐದನೇಯ ಪಥಗಳು ಅಥವಾ ವಿಧಾನಗಳು - ಅವು ಅಗ್ರಾಹ್ಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಮೊದಲಿನ ವಿವಾಹಗಳು ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ, ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಧಮ, ಅಧಮಾಧಮ ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಿವಾಹವಾದವನು ಎರಡು ಜನಿವಾರ, ಹೊದೆಯುವ ವಸ್ತ್ರ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಕಡಕು, ಜೋಡುಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆಗಾಗ ಅಭ್ಯಂಜನ ಸ್ನಾನ, ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಕ್ಷೌರ,ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಅಥವಾ ರುಮಾಲು ಕೊಡೆ, ಚಪ್ಪಲಿ, ಹೂವು, ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿದಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪರಾನ್ನ, ಪರನಿಂದೆ, ಪರದ್ರೋಹಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಒಂದು ಕಾಲಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಲನ್ನು ಉಜ್ಜುವದು, ಉಸುಕು ದಾಟುವದು, ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಲೆ ಕೆರೆಯುವದು, ಪರಸ್ತ್ರೀಗಮನ, ಚಾಡಿಹೇಳುವದು. ಹಗಲು ನಿದ್ದೆ, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚು, ಆತ್ಮಪ್ರಶಂಸೆ, ದುರ್ಜನ ಸಹವಾಸ, ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ದ್ವಿಜನಾದವನು ದೇವಸ್ಥಾನವನು ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ಸುತ್ತಬಾರದು. ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಆಚಮನ, ಸ್ನಾನ, ವ್ರತ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಜುಟ್ಟು ಹರವಿಕೊಂಡು ಮಾಡಬಾರದು. ಜೂಟಾಟ, ಗ್ರಾಮ್ಯಗೀತ, ದುಷ್ಟರ ಸಹವಾಸ, ಪರರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವದು, ತಾನು ಮಾಡಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಎಂಜಲು, ಪತಿತ, ಹೆಣ, ವೈದ್ಯ, ಹೆಣದಚಟ್ಟು, ಹೆಣಸುಡುವ ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಹಣತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪೂಜಿಸುವ ದೇವರ ಪೂಜಾರಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಬಟ್ಟೆ ಸಹಿತ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಬೇಕು. ಇವಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ವರ್ಜ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

ಶೂರ್ಪವಾತಂ ಪ್ರೇತಧೂಮಂ ತಥಾ ಶೂದ್ರಾನ್ನ ಭೋಜನಂ ।
ವೃಷಲೀಪತಿತಿಸಂಗಂ ಚ ದೂರತಃ ಪರಿವರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಅಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಮನನಂ ಖಾದನಂ ನಖಕೇಶಯೋಃ ।
ತಥೈವ ನಗ್ನಶಯನಂ ಸರ್ವದಾ ಪರಿವರ್ಜಯೇತ್ ॥

ಶಿರೋಽಭ್ಯಂಗಾವಶಿಷ್ಟೇನ ತೈಲೇನಾಂಗಂ ನ ಲೇಪಯೇತ್ ।
ತಾಂಬೂಲಮಶುಚಿರ್ನಾದ್ಯಾತ್ತಥಾ ಸುಪ್ತಂನ ಬೋಧಯೇತ್ ॥

ನ್ಯಾಶುದ್ಧೋಽಗ್ನಿಂ ಪರಿಚರೇತ್ಪೂಜಯೇದ್ಗುರು ದೇವತಾಃ ।
ನ ವಾಮಹಸ್ತೇನೈಕೇನ ಪಿಬೇದ್ವಕ್ತ್ರೇಣ ವಾ ಜಲಂ ॥

ನ ಚಾಕ್ರಮೇದ್ಗುರೋಶ್ಛಾಯಾ ತದಾಜ್ಞಾಂ ಚ ಮುನೀಶ್ವರ ।
ನ ನಿಂದೇದ್ಯೋಗಿನೋ ವಿಪ್ರಾನ್ ವ್ರತಿನೋಽಪಿ ಯತೀಂಸ್ತಥಾ ॥

ಪರಸ್ಪರಸ್ಯ ಮರ್ಮಾಣಿ ನ ಕದಾಪಿ ವದೇದ್ದ್ವಿಜಃ ।
ದರ್ಶೇ ಚ ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯಾಂ ಚ ಯಾಗಂ ಕುರ್ಯಾದ್ಯಥಾ ವಿಧಿ ॥

ಮೊರದಿಂದ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ, ಹೆಣಸುಟ್ಟ ಹೊಗೆ, ಶೂದ್ರರ ಅನ್ನ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಣಿಯ ಪತಿಯ ಸಹವಾಸ, ನಾಸ್ತಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ, ಉಗುರು, ಕೂದಲು ಕಡಿಯುವದು, ಬತ್ತಲೆ ಮಲಗುವದು, ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಉಳಿದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮೈಗೆ ಲೇಪಿಸುವುದು, ಮೈಲಿಗೆ ಇದ್ದಾಗ ತಾಂಬೂಲ ಮೆಲ್ಲುವದು, ಮಲಗಿದವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುವದು, ಅಶುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋಮ, ವೈಶ್ವದೇವ,ಅಗ್ನಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೇ ದೇವತೆಗಳ, ಗುರುಗಳ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವದು, ಎಡಗೈಮಾತ್ರದಿಂದ ನೀರು ಕುಡಿಯುವದು, ನೀರಿಗೆ ಬಾಯಿ ಹಚ್ಚಿ ಕುಡಿಯುವದು, ಗುರುಗಳ ನೆರಳು ಹಾಗೂ ಆಜ್ಞೆ ಮೀರುವದು, ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು, ಯೋಗಿಗಳನ್ನು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳನ್ನು, ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವದು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಬಯಲು ಮಾಡುವದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಬಾರದು. ದ್ವಿಜನಾದವನು ಸಾಯಂಕಾಲ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಔಪಾಸನೆ ಹಾಗೂ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಗ, ಅಯನ, ಪರ್ವಕಾಲ, ಯುಗಾದಿ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ಸಂಕ್ರಮಣ, ಭಾದ್ರಪದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ, ಪಿತೃಗಳ ಮರಣದಿನ, ಅಷ್ಟಕಾತಿಥಿ, ಹೊಸದಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಧಾನ್ಯ ಬಂದದಿನ, ಶ್ರೋತ್ರಿಯರು ಮನೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ದಿನ, ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ತಪ್ಪದೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಜ್ಞೋ ದಾನಂ ತಪೊ ಹೋಮಃ ಸ್ವಾದ್ಯಾಯಃ ಪಿತೃತರ್ಪಣಂ ॥
ವೃಥಾ ಭವತಿ ತತ್ಸರ್ವಮೂರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರಂವಿನಾಕೃತಂ

ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸದೆ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞ, ದಾನ ತಪಸ್ಸು, ಹೋಮ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಪಿತೃತರ್ಪಣ ಇವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ.

ಸದಾಚಾರಪರಾ ಯೇ ತು ತೇಷಾಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತಿ ॥
ವಿಷ್ಣೌ ಪ್ರಸನ್ನತಾಂ ಯಾತೇ ಕಿಮಸಾಧ್ಯಂ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ॥

ದ್ವಿಜನೇ, ಸದಾಚಾರ ನಿರತರಾದವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಸಾದ ದೊರೆತ ಬಳಿಕ ಯಾವದು ತಾನೇ ಅಸಾಧ್ಯವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ? ಅರ್ಥಾತ್ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಸಕಲ ಸಿದ್ಧಿಯೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತಾರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು.

—○—

ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥ, ಯತಿಧರ್ಮ ಕಥನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೭

ಸನಕ :- ಗೃಹಸ್ಥರ ಸದಾಚಾರ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಏಳಬೇಕು. ಧರ್ಮಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗದಂತೆ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ದ್ವಿಜನಾದವನು ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಗಲು ಮತ್ತು ಸಂಜೆ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಿವಿಗೆ ಜನಿವಾರ ಸುತ್ತಬೇಕು. ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಮಣ್ಣು, ಹುಲ್ಲಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಕೆರೆ ಬಾವಿಗಳ ದಂಡೆಗಳ ಮೇಲೆ, ಮನೆ ಹಾಗೂ ದೇವಾಲಯ, ತೋಟ, ಬಿತ್ತಿದ ಹೊಲ,ಓಡಾಡುವ ದಾರಿ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇರುವ ಸ್ಥಳದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಈ ದೈಹಿಕ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಪೂರೈಸಿದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಬೇಕು. ಶುದ್ಧಿಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲದವನು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಫಲಗಳು ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತವೆ.

ಶೌಚೇ ಯತ್ನಃ ಸದಾ ಕಾರ್ಯಃ ಶೌಚಮೂಲೋ ದ್ವಿಜಃ ಸ್ಮೃತಃ
ಶೌಚಾಚಾರ ವಿಹೀನಸ್ಯ ಸಮಸ್ತಂಕರ್ಮ ನಿಷ್ಫಲಂ ॥

ಶೌಚ ಎಂದರೆ ನಿರ್ಮಲತೆ ಶುಚಿತ್ವ. ಈ ಶುಚಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ದ್ವಿಜನಿಗೆ ಶುಚಿತೆಯೇ ಮುಖ್ಯ. ಶೌಚ ಸದಾಚಾರಗಳಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ. ಈ ಶೌಚವು ಬಾಹ್ಯ, ಆಂತರಿಕ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಧ. ಎಂದರೆ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ, ಹಾಗೂ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ ಎಂದರ್ಥ. ಮಣ್ಣು, ನೀರುಗಳಿಂದ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ ಆಗುವದು. ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿಯು ಒಳ್ಳೇ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಸದ್ಭಾವನೆಗಳಿಂದ ಆಗುವದು. ಈಗ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನಾನಂತರ ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣು, ನೀರುಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಮಲವಿಸರ್ಜನ ಆದ ಬಳಿಕ ಪೃಷ್ಠ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಸಲ, ಗುದಕ್ಕೆ ಐದು ಸಲ, ಜನನೇಂದ್ರಿಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಲ ಮಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಸಲ ಮಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು.

ಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿದಾಗ, ಅಂಡ ಮತ್ತು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಒಂದು ಸಲ ಅಥವಾ ನೀರಿನಿಂದ ಮೂರು ಸಲ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಇದು ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಶೌಚವಿಧಿ. ಇದರ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಅರ್ಧಭಾಗ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದರಂತೆ ರೋಗಿ, ಆಪತ್ಕಾಲ, ಮುಂಜಿವೆಯಾದ ಹುಡುಗರು, ಸ್ತ್ರೀಯರು ದುರ್ಗಂಧ ಹೋಗುವವರೆಗೂ ಆ ವಿಸರ್ಜನ ವಿಭಾಗವನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇವರಿಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟೇ ಸಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ವ್ರತ ಹಿಡಿದವರು, ವಿಧವೆಯರು, ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಶೌಚ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ

ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬಿಲ್ವ ಉತ್ತರಣೆ, ಬೇವು ಮುಂತಾದ ಗಿಡಗಳ ಕಡ್ಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದು -

ಆಯುರ್ಬಲಂ ಯಶೋ ವರ್ಚಃ ಪ್ರಜಾಃ ವಂಶಂ ವಸೂನಿ ಚ ।
ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ ಮೇಧಾಂ ಚ ತ್ವಂ ನೋ ದೇಹಿ ವನಸ್ಪತೇ ॥

''ಆಯುಷ್ಯ, ಬಲ, ಕೀರ್ತಿ ತೇಜಸ್ಸು,ಮಕ್ಕಳು, ಪಶು, ದ್ರವ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ, ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವನಸ್ಪತಿಯೇ ನನಗೆ ಕೊಡು'' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ, ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ, ಹಲ್ಲಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಗೆದು ಮೆತ್ತಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಲ್ಲುಜ್ಜಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಕಿರುಬೆರಳಿನಷ್ಟು ದಪ್ಪ, ಹತ್ತು ಬೆರಳು ಉದ್ದ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಒಂಭತ್ತು, ವೈಶ್ಯನು ಎಂಟು ಅಂಗುಲ, ಶೂದ್ರ ನಾಲ್ಕು ಅಂಗುಲಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಉಜ್ಜಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಹೆಂಗಸರು ಕೂಡ ದಂತಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮರಗಳ ಕಡ್ಡಿಗಳು ಸಿಗದಿದ್ದರೆ ಕೈಯಿಂದಲೇ ತಿಕ್ಕಿ, ಹನ್ನೆರಡು ಸಲ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಹಲ್ಲು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೈಯಿಂದ ಹಲ್ಲನ್ನು ತಿಕ್ಕುವದೆಂದರೆ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಎಡದಿಂದ ಬಲಕ್ಕೆ ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ಎಲೆಯನ್ನು ತೊಳೆದು ಸೀಳಿ, ಅದರ ದಳಗಳಿಂದ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ನದಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ವಚ್ಛ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ತಾನು ಇಳಿದ ನದಿಯ ತೀರವನ್ನು ತೊಳೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ ದರ್ಭೆ ಇರಿಸಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಬೇಕು. ತೀರ್ಥಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಗಂಧಾದಿಗಳಿಂದ ಮಂಡಲ ಮಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯವರ್ತಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥ ಸ್ಮರಿಸಿ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಬೇಕು.

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ ।
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಽಸ್ಮಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ।
ಪುಷ್ಕರಾದ್ಯಾನಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಗಂಗಾದ್ಯಾಸ್ಸರಿತಸ್ತಥಾ ।
ಆಗಚ್ಛಂತು ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಸ್ನಾನಕಾಲೇ ಸದಾ ಮಮ ।
ಅಯೋಧ್ಯಾ ಮಥುರಾ ಮಾಯಾ ಕಾಶೀ ಕಾಂಚೀ ಹ್ಯವಂತಿಕಾ ।
ಪುರೀ ದ್ವಾರಾವತೀ ಜ್ಞೇಯಾ ಸಪ್ತೈತಾ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕಾಃ ॥

ಗಂಗೆ, ಯಮುನೆ, ಗೋದಾವರಿ, ಸರಸ್ವತಿ, ನರ್ಮದೆ, ಸಿಂಧು, ಕಾವೇರಿ ನದಿಗಳಿರಾ, ಈ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರಿ. ಪುಷ್ಕರ ಮೊದಲಾದ ತೀರ್ಥಗಳು ಗಂಗೆ ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳು ನನ್ನ ಸ್ನಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ, ಅಯೋಧ್ಯಾ, ಮಧುರಾ, ಮಾಯಾ ಕಾಶೀ, ಕುಂಚಿ, ಆವಂತಿ, ಜಗನ್ನಾಥಪುರಿ, ದ್ವಾರಕಾ ಇವು ಏಳು ಮೋಕ್ಷದಾಯಕ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು, ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ನೆನೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅಗ ಮರ್ಷಣಮಂತ್ರ ಜಪಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಸ್ನಾನಾದಿ ತರ್ಪಣ ನೀಡಿ, ಆಚಮನಗೈದು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ನೀರಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಮಡಿಬಟ್ಟೆ ಉಟ್ಟು, ಮೇಲೊಂದು ಬಟ್ಟೆಹೊದ್ದು, ದರ್ಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮೊದಲಾದ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಈಶಾನ್ಯದಿಕ್ಕಿಗೆ

ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ನೀರನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಮೇಲೆ ನೀರಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು, ಆ ನೀರನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಚೆಲ್ಲಿ (ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ಆಕಾರವಾಗಿ) ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರಜಪದ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರ ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಋಷಿ, ಛಂದಸ್ಸು, ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ನೆನೆದು, 'ಭೂಃ' ಇತ್ಯಾದಿ 'ವ್ಯಾಹೃತಿ' ಗಳಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಮಂತ್ರ ಜಪ ಮಾಡುವವನು ಕೈ ಮತ್ತು ಇತರ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ 'ನ್ಯಾಸ' ಮಾಡಬೇಕು. ಹೃದಯದೇಶದಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರವನ್ನೂ, ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭೂಃ ಎಂಬ ವ್ಯಾಹೃತಿಯನ್ನೂ, ಭುವಃ ಎಂಬುದನ್ನು ಶಿಖೆಯಲ್ಲಿ, ಸ್ವಃ ಎಂಬುದನ್ನು ಎರಡು ಭುಜಗಳಲ್ಲಿ, 'ಭೂರ್ಭುವಃ' ಎಂಬುದನ್ನು ನೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, 'ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ' ಎಂಬುದನ್ನೂ, 'ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ' ಎಂಬುದನ್ನು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಮೂರು ಸಾರೆ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಸ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ ಆಯಾ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತ ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುವದು. ಅನಂತರ ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾದೇವಿಯನ್ನು

ಆಗಚ್ಛ ವರದೇ ದೇವಿ ತ್ರ್ಯಕ್ಷರೇ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿ
ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸಾಂ ಮಾತಃ ಬ್ರಹ್ಮಯೋನೇ ನಮೋಸ್ತು ತೇ ॥

ಗಾಯತ್ರಿ ಎಂದು ಮೂರು ಅಕ್ಷರವುಳ್ಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ, ವರ ನೀಡುವ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಯೋಗಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾದ ಗಾಯತ್ರಿದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತಳಾಗು. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ, ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾವಿತ್ರಿದೇವಿಯನ್ನೂ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನೂ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವ, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು, ಉಟ್ಟಿರುವ, ವಿಷ್ಣೂಪಜೀವ್ಯಳೂ, ವಿಷ್ಣುವಾದಿನಿಯೂ ಆಗಿರುವ, ಸರಸ್ವತಿ ದೇವಿಯನ್ನು ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಓಂಕಾರ, ಏಳು, ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳು, ಪಾದತ್ರಯಾತ್ಮಕವಾದ, ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ತಲೆ, ಶಿಖೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ, ಎಡಮೂಗಿನಿಂದ ವಾಯುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕುಂಭಕ ಮಾಡಿ, ಬಲಮೂಗಿನಿಂದ ವಿರೇಚನ ಎಂದರೆ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕ್ರಮದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಎರಡಾವರ್ತಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ 'ಸೂರ್ಯಶ್ಚಮಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, 'ಆಪಃ ಪುನಂತು' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿಯೂ, 'ಅಗ್ನಿಶ್ಚಮಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ನೀರನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಆಪೋಹಿಷ್ಠಾ' ಮುಂತಾದ ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. 'ಸುಮಿತ್ರಿಯಾನ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿನಂದಿಸಿ, ಮೂಗಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿದ ಉದಕದಿಂದ ಪಾಪ ಪುರುಷನನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆ ನೀರನ್ನು ಚೆಲ್ಲಬೇಕು. 'ಋತಂ ಚ ಸತ್ಯಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾಪಶಮನಮಾಡಿ 'ಅಂತಶ್ಚರಸಿ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಒಂದೇ ಸಾರಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು.

ಅನಂತರ ವಿಹಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ ಮತ್ತು ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಂಜಲಿಯಾಗಿ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ

ಬಾಹುಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿರಿಸಿ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ ಮಾಡಬೇಕು. 'ಉದುತ್ಯಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರ, 'ಚಿತ್ರಂ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರ, ಮತ್ತು ತಚ್ಚಕ್ಷುಃ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರ ಈ ಮೂರು ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಪಸ್ಥಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ನಾರದನೇ, ಸೂರ್ಯ, ರುದ್ರ, ವಿಷ್ಣುದೇವತಾ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಇನ್ನೂ ಇತರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು 'ತೇಜೋಸಿ', 'ಗಾಯತ್ರ್ಯಸಿ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ, ಸೂರ್ಯಾದಿ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮಾಣೀ ಚತುರಾನನಾಽಕ್ಷವಲಯಂ ಕುಂಬುಂ ಕರೈಃ ಸ್ರುಕ್ಸ್ರುವೌ
ಬಿಭ್ರಾಣಾ ತರುಣೇಂದು ಕಾಂತಿವದನಾ ಋಗ್ರೂಪಿಣೀ ಪಾಲಿಕಾ
ಹಂಸಾರೋಹಣಕೇಲಿ ಮಂಡಿತಮಣೇರ್ಬಿಂಬಾರ್ಚಿತಾ ಭೂಷಿತಾ ।
ಗಾಯತ್ರೀ ಪರಿಭಾವಿತಾ ಭವತು ನಃ ಸಂಪತ್ಸಮೃದ್ಧ್ಯೈ ಸದಾ ॥

ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪತ್ನಿಯು, ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳುಳ್ಳವಳು, ಕಮಲಾಕ್ಷಮಣಿಯ ಸರ. ಕುಂಭ ಸ್ರುಕ್ ಮತ್ತು ಸ್ರುವ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವಳು, ಚಂದ್ರನಂತೆ ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವಳು, ಋಗ್ವೇದಾಭಿಮಾನಿನಿಯು, ಬಾಲೆಯು, ಹಂಸ ವಾಹನವನ್ನು ಹತ್ತಿ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಮಂಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೂರ್ಯಬಿಂಬದಿಂದ ಅರ್ಚಿತಳೂ, ಅಲಂಕೃತಳೂ, ಆದ ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿಯು, ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನನಗೆ ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ.

ರುದ್ರಾಣೀ ನವಯೌವನಾ ತ್ರಿನಯನಾ ವೈಯಾಘ್ರಚರ್ಮಾಂಬರಾ ।
ಖಟ್ವಾಂಗ ತ್ರಿಶಿಖಾಕ್ಷ ಸೂತ್ರ ವಲಯಾಽಭೀತಿಃ ಶ್ರಿಯೈ ಚಾಸ್ತು ನಃ ।
ವಿದ್ಯುದ್ದಾಮಜಟಾಕಲಾಪವಿಲಸದ್ಬಾಲೇಂದು ಮೌಲಿರ್ಮುದಾ ।
ಸಾವಿತ್ರೀ ವೃಷವಾಹನಾ ಸಿತತನುರ್ಧ್ಯೇಯಾ ಯಜೂರೂಪಿಣೀ ॥

ರುದ್ರನ ಪತ್ನಿಯು, ನೂತನ ಯುವತಿಯು, ಮೂರು ನೇತ್ರಗಳುಳ್ಳವಳು, ಹುಲಿ ಚರ್ಮವನ್ನುಟ್ಟಿರುವಳು, ಯೋಗದಂಡ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಕಮಲಾಕ್ಷಮಣಿಯ ಜಪಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಅಭಯಮುದ್ರೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವಳು, ಮಿಂಚಿನ ಹಗ್ಗದಂತೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜಟೆಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಬಾಲಚಂದ್ರನನ್ನು ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿರುವವಳು, ಎತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವವಳು, ಶುದ್ಧ ದೇಹವುಳ್ಳವಳು, ಯಜುರ್ವೇದಾಭಿಮಾನಿಯೂ ಆಗಿರುವ ಸಾವಿತ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಧ್ಯೇಯಾ ಸಾ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ಭಗವತೀ ಪೀತಾಂಬರಾಲಂಕೃತಾ ।
ಶ್ಯಾಮಾ ಶ್ಯಾಮತನುರ್ಜರೋಪರಿಲಸದ್ಗಾತ್ರಾಂಚಿತಾ ವೈಷ್ಣವೀ
ತಾರ್ಕ್ಷ್ಯಸ್ಥಾ ಮಣಿನೂಪುರಾಂಗದಲಸದ್ಗ್ರೈವೇಯ ಭೂಷೋಜ್ವಲಾ ।
ಹಸ್ತಾಲಂಕೃತ ಶಂಖಚಕ್ರಸುಗದಾ ಪದ್ಮಾ ಶ್ರಿಯೈ ಚಾಸ್ತು ನಃ ॥

ಐಶ್ವರ್ಯವಂತಳು, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳು, ಶ್ಯಾಮವರ್ಣ ಮತ್ತು ಇತರ ವರ್ಣದಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಶರೀರವುಳ್ಳವಳು, ಮುದಿತನವಿಲ್ಲದ ಶರೀರ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವಳು, ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಳು, ಗರುಡಾರೂಢಳು, ಹಸ್ತಭುಜಾಭರಣ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ

ಕಂಠಾಭರಣದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನಳು, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದೆ ಮತ್ತು ಪದ್ಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವವಳೂ ಆಗಿರುವ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯು ನಮಗೆ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲಿ ' ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಗೈದು, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಸಾಯಂಕಾಲ ಕುಳಿತು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಪಾದತ್ರಯವುಳ್ಳ ''ಭೂರ್ಭುವಸ್ವ'' ಎಂಬ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ ಸಾವಿರ ಸಲ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ನೂರು ಸಲ, ಕನಿಷ್ಠ ಹತ್ತುಸಲ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಸನ್ಯಾಸಿ ಹಾಗೂ ದೀಕ್ಷಿತರು ತಾರಷಟ್ಕ ಸಂಪುಟ ಆಕಾರ ಜಪಿಸುವದು ಧರ್ಮ. ಅದರಂತೆ ಗೃಹಸ್ಥನೂ ಸಹ ತಾರಸಹಿತವಾಗಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಜಪ ಮುಗಿಸಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಎರಡು ಬೊಗಸೆ ಅರ್ಘ್ಯದ ನೀರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಅರ್ಘ್ಯ ಬಿಟ್ಟ ನಂತರ ' ಉತ್ತಮೇಶಿಖರೆ ' ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮ, ಈಶ್ವರ, ಹರಿ ಇವರುಗಳಿಂದ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ದಿಗ್ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೀತಿ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾರದನೇ, ಗೃಹಸ್ಥ, ವಾನಪ್ರಸ್ಥರು ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಹಾಗೂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮೂರು ಸಲ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದರೆ ರೋಗಿಗಳು, ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಒಂದು ಸಲ ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ನಂತರ ದರ್ಭೆ ಹಿಡಿದು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಆಚರಣೆಗೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಂದಲ್ಲಿ, ರಾತ್ರಿ ಮೊದಲ ಯಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ, ಅಲಸಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮ ಗೈಯ್ಯದಿದ್ದರೆ ಪಾಷಂಡನೆನಿಸುವನು, ವಿನಾಕಾರಣ ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮ ಮಾಡದವನು ಪರಮಪಾತಕಿಯಾಗಿ ಅನೇಕ ದುಷ್ಟ ಉಪದ್ರವಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುವದು ಖಂಡಿತ. ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮ ಆಚರಿಸದ ಮನುಷ್ಯನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದವರೂ ಸಹ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕ ನರಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮುಗಿಸಿ ನಂತರ ದೇವರ ಪೂಜೆ, ವೈಶ್ವದೇವ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅತಿಥಿಗಳ ಸತ್ಕಾರ ಗುರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಪಂಚಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡದವರು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಗುರುದ್ರೋಹಿ ಸಮಾನರೂಪನೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪಂಚಯಜ್ಞ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಮಾಡುವದು ವಿಹಿತ, ಪಂಚಯಜ್ಞಗಳೆಂದರೆ - ದೇವಯಜ್ಞ ಭೂತಯಜ್ಞ, ಪಿತೃಯಜ್ಞ, ನರಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ.

ಆಪೋಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಆಚಮನ ಮಾಡುವಾಗ, ತಿನ್ನುವಾಗ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಶಬ್ದ ಮಾಡಬಾರದು. ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ 'ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಪೋಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಊಟದ ನಂತರ 'ಅಮೃತಾಪಿಧಾನಮಸಿ ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಒಂದಾವರ್ತಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಾಪಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಆಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು ಆಚಮನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಮನಸ್ಸು ಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ಮಾಡಬೇಕು. ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು, ಅಭ್ಯಾಗತರನ್ನು, ಉಚಿತ ಗೌರವಾಸನ ಹಾಗೂ

ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ, ನಂತರ ತಾನೂ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗೃಹಸ್ಥನು ವಿಹಿತಾಚಾರಗಳನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ನಂತರ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಿಯಮದಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುವದೇ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ದಿನದಿಂದ ಉಗುರು, ಮೀಸೆ, ಜಟೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ತ್ರಿಕಾಲಸ್ನಾನ ಜಪ, ತಪ, ಅನುಷ್ಠಾನಗೈಯಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ನಿಯಮದಿಂದಿದ್ದು, ಗಡ್ಡೆಗೆಣಸು ಆಹಾರ ಸೇವಿಸಿ ಪ್ರಶಾಂತ ಚಿತ್ತದಿಂದಿದ್ದು ಪಂಚಯಜ್ಞ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯಧ್ಯಾನ ಜಪ, ತಪಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವವನೇ ನಿಜವಾದ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಜೀವಿ ಎನಿಸುವನು.

ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸದವನು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನು ತೈಲಾಭ್ಯಂಗವನ್ನೂ ಮೈಥುನವನ್ನೂ ನಿದ್ದೆ ಮತ್ತು ಆಲಸ್ಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಆಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ತಿನ್ನಬೇಕು. ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭೋಜನಮಾಡಬಾರದು. ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಆನಂದ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಅವನು ಶೀತೋಷ್ಣಾದಿಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಬೇಕು. ವಿಹಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಪರಿಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮನಃಪೂರ್ವಕ ವೈರಾಗ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದನಂತರ ಸನ್ಯಾಸಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇನ್ನು ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಅವರು ವಸ್ತ್ರ ಹೀನನಾಗಿ ಅಂದರೆ ಹಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯ ಕೌಪೀನ ಧರಿಸಬೇಕು. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ಒಂದೇ ಮನೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣಬಾರದು. ಅವನು ಅಡಿಗೆಯಾಗಿ ಬೆಂಕಿ ಆರಿಸಿರುವ, ಊಟವಿಲ್ಲದಿರುವ ಹಾಗೂ ನಿಯಮನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಿರುವ ಯೋಗ್ಯಜನರ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಅಂತರಂಗ, ಬಹಿರಂಗದಿಂದ ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿದ್ದು ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಗವದಾರಾಧಕನಾಗಿರಬೇಕು. ಶೃಂಗಾರ, ಹಾಸ್ಯ, ಚೇಷ್ಟೆ ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಬಾರದು. ಹಾಗೂ ಶರೀರ ಸೌಂದರ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಇರಬೇಕು. ಯಾವದೇ ಕಾಮ, ಮೋಹಗಳಿಗೆ ವಶನಾದಲ್ಲಿ ಅವನು ಚಂಡಾಲನೆನಿಸುವನು. ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಿದವರಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ವಿಷಯಲೋಲುಪನಾದರೆ ಸಾವಿರಾರು ಪಾಪ ಮಾಡಿದಂತೆ, ಎಂತಹ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕೂ ಅವನು ಎಸಗಿದ ಪಾಪ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಸನ್ಯಾಸಿಯು ನಿತ್ಯವೂ ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪಠಣ ಮಾಡಬೇಕು. ವೇದ, ವೇದಾಂತಗಳ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚಿಂತನ, ಮಂಥನ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದು ಸದಾ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕು. ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ವಿಪ್ರನು, ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಸನ್ನಿಧಾನ ಪಡೆದು ಸುಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮನಿರತರು, ಸಕಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವೆ, ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ ನಿರತರಾಗಿ ಮರಣಾನಂತರ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕ ಪಡೆದು ಸುಖಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

---o---

ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ರಿಯಾ ಕಲಾಪ ವರ್ಣನಂ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೮

ಸನಕ:- ಶ್ರಾದ್ಧದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವವನು ಶ್ರಾದ್ಧ ಮುಂಚಿನ ದಿನ ಒಪ್ಪತ್ತು ಊಟ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವದು, ತಾಂಬೂಲ, ಅಭ್ಯಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ, ಪರಾನ್ನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ವಿಪ್ರರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಜೌತಣ ನೀಡಿ ಬರಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನ, ಪ್ರಯಾಣ, ಕಲಹ, ಸಿಟ್ಟು, ಸ್ತ್ರೀಸಂಗ, ಹಾಗೂ ನಿದ್ರೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಯಜಮಾನನೂ, ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುವವನೂ ಇಬ್ಬರೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನೂ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನೂ ಪುರಾಣಗಳ ಫಲಬಲ್ಲವನೂ, ನಿತ್ಯ ದೇವತಾಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನೂ, ವೇದಾಂತ ತತ್ವ ತಿಳಿದವನೂ, ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವವನೂ ಆದ ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಔತಣ ಹೇಳಬೇಕು.

ಮತ್ತು ಅವಯವಗಳು ಊನವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಧಿಕವಿದ್ದರೆ ರೋಗಿ, ತೊನ್ನು, ಹತ್ತಿದವ, ಜೋತಿಷ್ಯದಿಂದ ಉಪಜೀವಿಸುವವ, ಹೆಣಹೊರುವವ, ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಪೌರೋಹಿತ್ಯ ಮಾಡುವವ, ವ್ಯಭಿಚಾರಾದಿಗಳಿಂದ ಜೀವಿಸುವವ, ಪರಸ್ತ್ರೀ ಲಂಪಟ, ಅನ್ನ ಮಾರುವವ, ವೇದ, ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಂಗೀತ, ಮಂತ್ರ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಧನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವವ, ಹರಿಹರರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಶೂನ್ಯ ಡಂಭಾಚಾರಿ ಚಂಡಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ಣ ತಲೆ ಬೋಳಿಸದವ, ವಂಚಕ, ಲೋಕನಿಂದಕ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಕೂಡದು. ಶ್ರಾದ್ಧದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಅಥವಾ ಅಂದೇ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ಬೇಗನೆ ಶ್ರಾದ್ಧದ ಔತಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು 'ಕುತಪಕಾಲ'ದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಕುತಪಕಾಲ ಎಂದರೆ ಹಗಲಿನ ಎಂಟನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಇಳಿಮುಖನಾದಾಗ ಅಪರಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕವ್ಯವು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ತರುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಹೂತರಾದ ವಿಪ್ರರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಯಜಮಾನನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿ, ವಿಪ್ರರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ವಿಪ್ರರಿಂದ ಪಡೆದು, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ವಿಶ್ವೇದೇವತೆ ಗಳಿಗಾಗಿ ಇಬ್ಬರು, ಪಿತೃಗಳಿಗಾಗಿ ಮೂವರನ್ನು, ಅಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಇಬ್ಬರು ವಿಪ್ರರನ್ನಾದರೂ ಆಹ್ವಾನಿಸಬೇಕು. ಯೋಗ್ಯ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ದೊರಕದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಸೋದರ, ಮಗ, ಕೊನೆಗೆ ತಾನೇ ವಿಪ್ರ ಎಂದು ಸಂತೋಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣ ವಚನವಿದೆ. ಅದರ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದವನನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬಾರದು, ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಳನ ಗೈದು, ಆಚಮನಮಾಡಿ, ನಿಯತ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ರೀತಿಯಿಂದ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ, ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿರುವವನು, ಅತಿ ದರಿದ್ರನು, ರೋಗಿ ಆಮಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಸುವರ್ಣಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕು. ದ್ರವ್ಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಯೋಗ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ಅನ್ನ ಪಿಂಡವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಿತೃಸೂಕ್ತದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅತಿ ದರಿದ್ರನಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬೆಳೆದ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಕೊಯ್ದು ತಂದು, ಹಸುವಿಗೆ ಹಾಕಿ,, ಅನಂತರ ತಿಲತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಗತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಬಡವ, ಮಹಾಪಾಪಿ ಎಂದೂ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾಡಿ ದುಃಖದಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶ್ರಾದ್ಧದ ವಿಧಾನದಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಇದು ತನ್ನದೇ ಪೂಜೆ ಎಂದು ಮಾಡಿದವನ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ರೀತನಾಗುವನು. ಅವನು ಸಂತುಷ್ಟನಾದರೆ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳು ಪ್ರೀತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ತಿಥ್ಯಾದಿ ನಿರ್ಣಯ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೨೯

ಸನಕ:- ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ತಿಥಿಗಳ ನಿರ್ಣಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವ್ರತ ದಾನ ಕೊಡುವುದೇ ಮುಂತಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ತಿಥಿ ನಿರ್ಣಯವಿಲ್ಲದೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೆ ಫಲ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಏಕಾದಶಿ, ಸಪ್ತಮಿ, ಷಷ್ಠಿ, ಹುಣ್ಣಿಮೆ, ತ್ರಯೋದಶಿ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ತೃತೀಯಾ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸಾದಿ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಅವು ಪರವಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ, ಎಂದರೆ ಮುಂದಿನ ತಿಥಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೆ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಪೂರ್ವವಿದ್ಧವಾದ ತಿಥಿಗೆ ಉಪವಾಸ ಆಚರಿಸಬಾರದು. ಏಕಾದಶಿವಿದ್ಧವಾದ ದಶಮಿ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ಸಪ್ತಮಿ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನಗಳು ಪೂರ್ವವಿದ್ಧವಾದಾಗ ಕರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಿದವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ವ್ರತಗಳಿಗೂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ, ಅಪರಾಹ್ನಕ್ಕಿಂತ, ಪೂರ್ವಾನ್ನ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರಿಕಾಲದ ವ್ರತಗಳಿಗೆ ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲದ ತಿಥಿಯೇ ಗ್ರಾಹ್ಯ.

ಗ್ರಹಣಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವರೆಗಿನ ಕಾಲವು ಜಪಾದಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯಕಾಲ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ಜಪ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ಫಲ. ಕರ್ಕ ಮಕರ ಸಂಕ್ರಮಣ, ದಕ್ಷಿಣಾಯಣಗಳು ಪುಣ್ಯಕಾಲ ಈ ಸಂಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಮೊದಲಿನ ಮೂವತ್ತು ಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯಕಾಲ. ವೃಷಭ, ವೃಶ್ಚಿಕ, ಸಿಂಹ, ಕುಂಭ ಈ ನಾಲ್ಕು ಸಂಕ್ರಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆಯ ಕಾಲವು,ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ಜಪ, ತಪಾದಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಕಾಲ ಎನಿಸುವದು. ತುಲಾ ಮೇಷ, ಸಂಕ್ರಮಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮುಂದಿನ ಹತ್ತು ಗಳಿಗೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಪುಣ್ಯಕಾಲ. ಕನ್ಯಾ, ಮಿಥುನ, ಮೀನ, ಧನಸ್ಸು, ರಾಶಿಗಳ ಸಂಕ್ರಮಣಗಳ ಮುಂದಿನ ಹದಿನಾರು ಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯಕಾಲ. ಮಕರಸಂಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಯಣ ಪುಣ್ಯಕಾಲ ಎನ್ನುವರು. ಉತ್ತರಾ ಯಣದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಮೂವತ್ತುಗಳಿಗೆ ಪರ್ವಕಾಲ. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರು ಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ ಅಸ್ತ ಹೊಂದಿದರೆ, ಮರುದಿನ ಶುದ್ಧಮಂಡಲ ನೋಡಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣವಾದಾಗ 'ಉದುತ್ತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ' 'ಅಸತ್ಯೇನೊ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ 'ದಶಮೇಸೋಮ' ಆಪ್ಯಾಯಸ್ವ 'ಸೋಮಪಾಸ್ತೇ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಭತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು.

ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೦

ಸನಕ:- ನಾರದನೇ, ಈಗ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದಿಂದ ಪರಿಶುದ್ಧನಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲ ಹೊಂದುವನು. ನದಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮದ್ಯಪಾತ್ರವನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿ ಇಟ್ಟರೆ ಅದು ಎಂದಾದರೂ ಶುದ್ಧವಾಗುವದೆ? ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವನು ಯಾವ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ. ಈ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ವಿಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳು ಇಲ್ಲದ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಶಾರದರಾದ ಪಂಡಿತರನ್ನೇ ಕೇಳಬೇಕು. ಅವರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹರಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮ ಹತ್ಯೆ:- ಮಾಡಿದರೆ ದೇಶಬಿಟ್ಟು ಜಟಾಧಾರಿಯಾಗಿ, ನಾರು ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿ, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತ ದೇಶಾಟನಗೈಯುತ್ತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕು. ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿಯ ಸ್ಮರಣೆ, ಉಪವಾಸ, ತ್ರಿಕಾಲ ಸ್ನಾನ, ಕಂದಮೂಲ ಫಲಾಹಾರ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ವ್ರತಾಚರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಶುದ್ಧನಾಗಿ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ಕರ್ಮಾದಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರಂತೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರೂ ಇದೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. ಹಿತೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದ ಗುರುವನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಇದರ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ. ಆದರೆ ಪಾಪ ಮಾಡಿದವನು ರೋಗಿ, ಮುದುಕ ಅಥವಾ ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಪಾಲು ಮಾಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಮದ್ಯಪಾನವನ್ನು ಯಾವ ಜಾತಿಯವರೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಎಂದಾದರೂ ಮಾಡಿದರೆ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹಾಲು, ತುಪ್ಪ, ಗೋಮೂತ್ರ ಇವುಗಳನ್ನು ಎಸರುಬರುವಂತೆ ಕಾಯಿಸಿ, ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕಬ್ಬಿಣ, ಕಂಚು, ತಾಮ್ರ, ಲೋಹದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕಾಯಿಸಿ ಅವುಗಳಿಂದಲೇ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ರೋಗ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಔಷಧ ರೂಪವಾಗಿ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಉಪನಯನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮದ್ಯಮಿಶ್ರವಾದ ಹಾಲು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯಬಾರದು. ಮದ್ಯದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೂ ಸಹ ಕುಡಿಯಬಾರದು. ಮದ್ಯವು ಹನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ತಾಳೆಯಮರ, ಹಲಸಿನ ಮರ, ಉತ್ತತ್ತಿ ಗಿಡ, ತೆಂಗಿನ ಮರ ಮುಂತಾದ ಮರಗಳಿಂದಲೂ ದ್ರಾಕ್ಷೀ ಮಾಧವಿಕಾ, ಶೈಲಾ, ಅರಿಷ್ಟಾ, ಮೈರೇಯಾ ಮುಂತಾಗಿ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳ ಭಟ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮದ್ಯವು ಹೊರಡುವದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವದನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರು ಮದ್ಯ ಸೇವಿಸಬಾರದು.

ಸ್ವರ್ಣಸ್ತೇಯ:- ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯ. ಎರಡನೆಯದು ಸುರಾಪಾನ. ಮೂರನೇಯದೇ ಸ್ವರ್ಣಸ್ತೇಯ-ಎಂದರೆ ಬಂಗಾರದ ಕಳವು ಎಂದರ್ಥ. ಗುರುಗಳು, ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತರು, ಶ್ರೋತ್ರಿಯರು, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಇವರ

ಬಂಗಾರವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದರೆ, ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾದರೆ, ಮೈಗೆಲ್ಲ ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿ ಬೆರಣಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಅಗ್ನಿಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಆದರಿಂದ ಸುವರ್ಣ ಚೌರ್ಯ ಪಾಪದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಗಾರವೆಂದರೆ ಬಂಗಾರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ರತ್ನ, ಆಸನ, ಮನುಷ್ಯ, ಹೆಂಗಸು, ಗೋವು, ಹೊಲ, ಮನೆ, ಸಂಪತ್ತು ಕದ್ದರೂ ಬಂಗಾರದ ಕಳುವಿನಷ್ಟೇ ಪಾಪ ಬರುವದು. ಅತ್ಯಂತ ಅಲ್ಪವಾದ, ಬಂಗಾರದ ಚಿಕ್ಕ ಚೂರನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಿದರೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವದು. ಸಾಸಿವೆ ಕಾಳಿನಷ್ಟು ಬಂಗಾರ ಅಪಹರಿಸಿದರೆ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪ, ಅಕ್ಕಿಕಾಳಿನಷ್ಟು ಕದ್ದರೆ ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೆ ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪ, ಉದ್ದಿನ ಕಾಳಿನಷ್ಟು ಬಂಗಾರ ಕದ್ದರೆ ಗಂಗಾಜಲದಿಂದ ಬೇಯಿಸಿದ ಯವ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷಕಾಲ ಉಣ್ಣಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಬೆಳ್ಳಿಯನ್ನು ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಹತ್ತು ನಿಷ್ಕಗಳವರೆಗೆ ಕದ್ದರೆ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣ, ಆದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ, ಎರಡು ಚಾಂದ್ರಾಯಣ, ರತ್ನಾಪಹಾರಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಅಪಹಾರದಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ.

ಗುರುಪತ್ನೀಗಮನ:- ಇಲ್ಲಿ ಗುರುಪತ್ನಿ ಎಂದರೆ ಗುರುವಿನ ಹೆಂಡತಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಅಲ್ಲ. ತನ್ನ ತಾಯಿ, ತಂಗಿ, ಮಿತ್ರನ ಪತ್ನಿ, ಗುರುಪತ್ನಿ, ಮಲತಾಯಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾವೇಶ ವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದವನು ತನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಪಟ್ಟು ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯ ಛೇದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಸಂಗ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರನ್ನು ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ ಸುಡಬೇಕು. ತನ್ನ ಸಮಾನ ಜಾತಿ, ಅಥವಾ ವಿಜಾತಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದರೆ, ಒಂಭತ್ತು ವರ್ಷ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ, ತಾಯಿಯ ತಂಗಿ, ತಂದೆಯ ತಂಗಿ, ಅತ್ತೆ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ, ಸೋದರಮಾವನ ಹೆಂಡತಿ, ಮಗಳು ಇವರ ಸಂಗ ಮಾಡಿದವನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾಪಾತಕಿಗಳ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದವನು ಐದನೆಯ ಮಹಾ ಪಾತಕಿ ಎನಿಸುವನು. ಈ ಮಹಾ ಪಾತಕಿಗಳ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಐದು ದಿನ ಮಾಡಿದವನು 'ಕಚ್ಛ್ರ', ಹನ್ನೆರಡು ದಿನ ಮಾಡಿದವನು 'ಮಹಾಸಾಂತಪನ ', ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಮಾಡಿದವನು ಎರಡು 'ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ' ವ್ರತ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಕಪ್ಪೆ, ಕಾಗೆ, ಮುಂಗಸಿ, ಹಂದಿ, ಇಲ್ಲಿ ಬೆಕ್ಕು, ಮೇಕೆ, ಕುರಿ, ನಾಯಿ, ಮತ್ತು ಕೋಳಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಂದರೆ ಅರ್ಧ 'ಕೃಚ್ಛ್ರ ' ವ್ರತವನ್ನೂ, ಕುರಿ ಕೊಂದರೆ 'ಅತಿಕೃಚ್ಛ್ರ' ಆನೆಯನ್ನು ಕೊಂದರೆ 'ತಪ್ತ ಕೃಚ್ಛ್ರ' ಗೋವಧೆ ಮಾಡಿದರೆ ' 'ಪರಾರ್ಕವ್ರತಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿ ಶುದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಇಚ್ಛಾಪೂರ್ವಕ ಗೋವಧೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೇ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಎಂದರೆ ಹೂವು,ಹಣ್ಣು, ಗಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸು, ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯ, ಪಾನ, ಶಯ್ಯಾ, ಆಸನ ಮುಂತಾದ ಯಾವುದನ್ನೇ ಕಳವು ಮಾಡಿದರೆ, ಪಂಚಗವ್ಯ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿ ಶುದ್ಧನಾಗಬೇಕು. ಒಣಗಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹುಲ್ಲು, ಗಿಡ, ಬೆಲ್ಲ, ಚರ್ಮ, ಮಾಂಸಗಳನ್ನು ಕದ್ದರೆ ಮೂರು ದಿನ ಊಟ ಮಾಡಕೂಡದು. ಹಂಸ, ಕಾರಂಡವ, ಸಾರಸ, ಕಪೋತ, ಗಿಳಿ, ಟಿಟ್ಟಿಭ, ಚಾಪ, ಕಚ್ಛಪ, ಶಿಂಶುಮಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವದನ್ನಾದರೂ ಕೊಂದರೆ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನ ಭೋಜನವಿಲ್ಲದೆ ಇರಬೇಕು. ದ್ವಿಜನು, ರಜಸ್ವಲೆ, ವರ್ಣಬಾಹ್ಯ, ಮಹಾಪಾಪಿ, ಆದೇ ಹಡೆದವಳು, ಪತಿತ, ಎಂಜಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಬಟ್ಟೆ ಸಹಿತ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ನೂರಾ ಎಂಟು ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪ

ಮಾಡಬೇಕು. ರಜಸ್ವಲಾ ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ತಿಳಿಯದೇ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಮೂರು ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಡಿಯಿಂದ ಇದ್ದಾಗ, ಪೂಜೆ, ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ, ಊಟ ಮಾಡುವಾಗ, ರಜಸ್ವಲೆ ಮುಂತಾದವರ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಬಾರದು, ಕೇಳಿದರೆ ಉಂಡದ್ದನ್ನು ವಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು, ಎರಡನೆಯ ದಿನವೂ ಕೇವಲ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಕುಡಿದು ನಂತರ ಶುದ್ಧಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ವ್ರತ ಮಾಡುವಾಗ ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಜಸ್ವಲೆಯರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿದರೆ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ ಸಾವಿರ ಸಲ ಪಠಿಸಬೇಕು. ನಾರದ, ಪಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಪವೆಂದರೆ- ದ್ವಿಜ, ದೇವತೆಗಳ ನಿಂದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಹಾಪಾತಕಗಳಿಗೆ ವಿಧಿಸಿದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನೇ ಇದಕ್ಕೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿ ಬಿಡಲಿ, ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ದಯೆಯುಳ್ಳವನಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರ ದೊರೆಯುವದು.

ನಾರದನೇ ''ಸಕೃತ್ ಸಂಸ್ಮರಣಾದ್ ವಿಷ್ಣೋಃ ನಶ್ಯಂತಿ ಕ್ಲೇಶಸಂಚಯಾಃ'' ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದವನ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಭೋಗಗಳು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿಯೇ ದೊರಕುವವು. ಮೃತ್ಯುವು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದು. ಐಶ್ವರ್ಯ ಚಂಚಲ, ಶರೀರವೋ ಮರಣೋನ್ಮುಖ. ಆದುದರಿಂದ ಗರ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಯಮಮಾರ್ಗ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೧

ನಾರದ:- ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೆ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವಿಧಿಯನ್ನು ನೀವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದಿರಿ. ಈಗ ಅತ್ಯಂತ ದುರ್ಗಮವಾದ ಯಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕೇಳಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸನಕ:- ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಈ ಯಮಮಾರ್ಗವು ಎಂಭತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಗಾವುದ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ದಾನ ಧರ್ಮ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಸುಖದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವರು. ಪಾಪಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾಗಿ ಈ ಸುದೀರ್ಘ ದಾರಿಯನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಯಮದೂತರು, ಆಯುಧ, ಬೆತ್ತ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಚುಚ್ಚಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಲಿರುವದರಿಂದ, ಪಾಪಿಗಳು ಹೆದರಿ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಓಡುತ್ತ, ಬೀಳುತ್ತ, ಏಳುತ್ತ, ಬಕ್ಕ ನೆತ್ತಿ ಬರಿಗಾಲುಗಳಿಂದ ಮುಗ್ಗರಿಸುತ್ತ, ಅಳುತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಕೆಸರು, ಬೆಂಕಿ, ಸುಡುವ ಮರಳು, ಮುಳ್ಳುಗಿಡ, ಕತ್ತಲೆ ಗುಹೆ ಸೂಜಿಹಾಸಿದ ದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಓಡದಿದ್ದರೆ, ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ, ಹಗ್ಗದಿಂದ ಬಿಗಿದು, ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ದಾರ ಪೋಣಿಸಿ ಎಳೆದೊಯ್ಯುವರು. ಆದರೆ ಅನ್ನ, ಪಾನ, ತುಪ್ಪ, ಜೇನುತುಪ್ಪ,

ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಭೂದಾನ, ಗೃಹದಾನ ಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲ ತಾವು ನೀಡಿದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತ, ಆನಂದದಿಂದ ಈ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ ಯಮ ಪಟ್ಟಣ ಸೇರುವರು. ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಯಮನೂ, ಯಮದೂತರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿ, ಆದರ ಮಾಡಿ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಧರ್ಮ ಮಾಡಿದವರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸತ್ಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ದೋಷವಿದ್ದರೂ ಯಮನು ಅವರಿಗೆ ಮೃದು ಹೃದಯದಿಂದಲೇ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅನುಭವಿಸ ಹಚ್ಚುವನು. ಆದರೆ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಪಡಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸನೆ ಮಾಡಿ, ನಿಂದನೆಗೈದು ಗದರಿಸುವನು. ''ಇಂತಹ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯ ಮಾಡಲು ನಿಮಗೆ ವಿವೇಕವು ಇರಲಿಲ್ಲವೇ ? ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಮೀರಿದಿರಿ? ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಮರುಳಾದಿರಿ? ಆಗ ನಗುತ್ತ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಈಗ ಅಳುತ್ತ ಅನುಭವಿಸಿರಿ. ''ಈಗ ಎಷ್ಟು ಅತ್ತರೆ ಏನು ಫಲ?'' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಘೋರ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾನವರು ಮಾಡುವ ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕಾದಿ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನಂತ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಯಮ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಬೇಗನೇ ಎಚ್ಚತ್ತು, ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗೆ ನರಕ ಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ದುರ್ಧರ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಾರದಂತೆ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮ, ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಅಚಲ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸ್ವವಿಹಿತವಾದ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದವನು ಅನಂತ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಪುಣ್ಯ ಫಲೋಪ- ಭೋಗವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದ:- ಮಹಾ ಮುನಿಗಳೆ, ನನಗೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂದೇಹ ಬಂದಿದೆ. ಅತಿ ಪಾಪ ಮಾಡಿದವರು ಅನಂತ ಕಾಲದವರೆಗೆ ದುಃಖವನ್ನು, ಅತಿ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದವರು ಅತ್ಯಂತ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರೆಂದು ತಾವು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದಿರಿ, ಗ್ರಾಮದಾನ, ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರ ಕಲ್ಪ ಪರ್ಯಂತ ಮಹಾಭೋಗ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

ಗ್ರಾಮದಾನಾದಿಪುಣ್ಯಾನಾಂ ತ್ವಯೈವ ವಿಧಿನಂದನ ।
ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರೇಷು ಮಹಾನ್ ಭೋಗ ಉದಾಹೃತಃ ॥

ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನ ಉದಾಹರಿಸಿ, ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿ ಕಲ್ಪವರ್ಷ ದಿವ್ಯ ಭೋಗಾನುಭೋಗಗಳ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳಿರುವಿರಿ. ಆದರೆ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಕಳೆದರೆ ಮೂರು ಲೋಕಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ 'ಅವಾಂತರ ಪ್ರಳಯ' ಅಥವಾ 'ದೈನಂದಿನ ಪ್ರಳಯ'ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಎರಡು 'ಪರಾರ್ಧ'ಗಳು ಕಳೆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿಯೊಬ್ಬನೇ ಉಳಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಂದು ತಾವು ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ಪ್ರಳಯವಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾದ ಕೋಟಿ ಸಹಸ್ರ ಕಲ್ಪ ಪರ್ಯಂತ ಭೋಗಿಸಬೇಕಾದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳ ಫಲೋಪಭೋಗವು ಮುಗಿಯುವದೆಂತು ? ಈ ನನ್ನ ಸಂಶಯವನ್ನು ತಾವೇ ಪರಿಹರಿಸಬೇಕು.

ಸನಕ:- ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾಪ್ರಾಜ್ಞ. ರಹಸ್ಯವಾದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಕೇಳಿರುವಿ. ಇದನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ನಾರಾಯಣೋಽಕ್ಷರೋಽನಂತಃ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಃ ಸನಾತನಃ
ಬ್ರಹ್ಮರೂಪೇಣ ಸೃಜತಿ ವಿಷ್ಣುರೂಪೇಣ ಪಾತಿ ಚ
ಅಂತೇ ಚ ರುದ್ರರೂಪೇಣ ಸರ್ವಮತ್ತೀತಿ ಸುಸ್ಥಿತಮ್ ॥

ನಾಶರಹಿತನೂ, ಗುಣಪೂರ್ಣನೂ ಆದ ಆ ನಾರಾಯಣನು ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನು, ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ವಿಷ್ಣುರೂಪದಿಂದ ಪಾಲಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ರುದ್ರರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡುವನು. ಇದು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ವಿಷಯ.

ಪ್ರಳಯಾಂತೇ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪೀ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ಚರಾಚರಾತ್ಮಕಂ ವಿಶ್ವಂ ಯಥಾಪೂರ್ವಮಕಲ್ಪಯತ್ ॥

ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಶಯನಮಾಡಿದ ಆ ಜನಾರ್ದನನೇ ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಯಾಗಿ ಚರಚರಾತ್ಮಕವಾದ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳ ಫಲವನ್ನು ನರನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು. ಎಷ್ಟೇ ಯುಗಗಳು ಉರುಳಿದರೂ, ಮನುಷ್ಯನ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳು ಅನುಭವಿಸದೇ ಮುಗಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಕಲ್ಪಗಳು ಉರುಳಿದರೂ ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಫಲಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕು.

ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸಕಲ ಕರ್ಮ ಫಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 'ಸರ್ವಸಾರ ಭೋಕ್ತಾ' ಎನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮನಿರೂಪಣ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೨

ಸನಕ:- ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಕರ್ಮಪಾಶದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಬದ್ಧರು. ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳ ಫಲವನ್ನು ಪುಣ್ಯಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾಪ ಫಲವನ್ನು ನರಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಭವಿಸಿ ಕೆಲವು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು, ಉಳಿದ ಕರ್ಮಫಲ ಅನುಭವಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ಇಲ್ಲಿ ಗಿಡ, ಬಳ್ಳಿ, ಪೊದರು, ಬೆಟ್ಟ, ಹುಲ್ಲು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಾವರ ಜನ್ಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು, ಸ್ಥಾವರ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಜ್ಞಾನವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ನೀರು, ಗೊಬ್ಬರ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಮೊಳಕೆಯಾಗಿ, ಅಂಕುರ, ಎಲೆ, ದಂಟು, ನಾಳ, ಕುಡಿ, ಮಿಡಿ, ಹೂ, ಕಾಯಿ, ಹಣ್ಣು ಮುಂತಾದ ರೂಪದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತವೆ. ಈ ಹೂವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಫಲ, ಹಲವು ನಿಷ್ಫಲ ಇರುವವು. ಆ ಹೂವುಗಳು ಬೆಳೆದು ಪರಿಣತವಾದ ಬಳಿಕ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ತುಷಾ' ಎಂಬ ಹೊಟ್ಟು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅನುಭವಿಸುವ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅದೃಷ್ಟಾನುಸಾರವಾಗಿ ಆ ತುಷಾಗಳು ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಹಾಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ ಧಾನ್ಯರಸದಿಂದ ಬತ್ತದ ಆಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದುವವು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾವರ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಕಡಿಯುವದು, ಮುರಿಯುವದು, ಸುಡುವದು, ಬಿಸಿಲು, ಚಳಿ, ಮಳೆ, ಗಾಳಿಗಳ ಉಪದ್ರವ, ಆದರಿಂದ ದುಃಖ, ಮರಣ ಎಲ್ಲವೂ ಇದ್ದದ್ದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಕ್ರಿಮಿಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಬಲಿಷ್ಠ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಪೀಡಿತವಾಗಿ, ಶೀತ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ದುಃಖ ಪಡುತ್ತ, ಮಲಮೂತ್ರಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನಂತರ, ಪಶು ಜನ್ಮ ಹೊಂದಿ, ಸಜಾತಿ ಹಾಗೂ ವಿಜಾತೀಯ ಬಲಿಷ್ಠ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಬಾಧೆ, ಭಯ, ದುಃಖ ಪಡುತ್ತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ಅಂಡಲೆದು ದುಃಖಪಡುವವು. ಕೆಲವು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು, ಮಾಂಸ, ಅಮೇಧ್ಯ, ಗಡ್ಡೆಗೆಣಸು ತಿನ್ನುತ್ತ ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಪಶುಗಳಾದಾಗ ತಮ್ಮವರ ವಿಯೋಗ, ಭಾರಹೊರುವದು, ಬಡಿಗೆ ಬಾರಕೋಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆತ ತಿನ್ನುವದು, ನೇಗಿಲು ಎಳೆಯುವದು ಮೊದಲಾದ ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾವರ, ಜಂಗಮ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿದ ಬಳಿಕ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಪಡೆಯುವರು. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಶುಕ್ಲ ಶೋಣಿತಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ 'ಕಲಲ'ವೆಂಬ ಉಭಯ ಪರಿಣತ ಪಿಂಡದಲ್ಲಿ ಸೇರುವದು - ಆ ಹುಟ್ಟಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಿ. ಐದು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಲವಾಗಿದ್ದುದು ಹದಿನೈದು ದಿನಕ್ಕೆ 'ಪಲಲ'ವಾಗಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಚೋಟು ಪರಿಮಿತಿ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಆಗಿನ್ನೂ ಜೀವ, ಭಾವ ಬಂದಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಜೀವಭಾವ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ರೂಪ, ಆಕಾರ, ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಅವಯವಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಐದು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಉಗುರುಗಳು, ಆರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಸಂಧಿಗಳ ಸ್ಫುಟತ್ವ ಹೊಂದುವದು. ಆ ಬಳಿಕ ದುಃಖಾನುಭವ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಲಮೂತ್ರಗಳ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಉರುಳಾಡುತ್ತ, ರಕ್ತ ಮೂಳೆ, ಕ್ರಿಮಿ, ಕೊಬ್ಬು, ನರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿ ದುಃಖ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ತಾಯಿಯ ನಾಲಿಗೆಯ ರುಚಿಗಾಗಿ ಹುಳಿ, ಉಪ್ಪು, ಖಾರ, ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಪಾನ, ಕರಿದ ಹುರಿದ ಪದಾರ್ಥ ತಿಂದಾಗ ಈ ಜೀವಕ್ಕೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಉರುಪು. ಆಗ ಆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆ ಇರುವದು. ಹಿಂದಿನ ತನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುವದು.

ಅಯ್ಯೋ! ನಾನು ಎಂತಹ ಪಾಪಿ! ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಿನ ಮೋಹದಿಂದ ಅವರ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಹೆರವರ ಹಣ ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿದೆ, ಕೊಲೆ ಕಳವು ಮಾಡಿದೆ. ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ಪರಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗ ಮಾಡಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ನಾನು ಆಗ ಪೋಷಿಸಿದ ಆ ನನ್ನ ಮಡದಿ, ಮಕ್ಕಳು ನನ್ನ ಸಂಕಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸುವರೆ? ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಅಯ್ಯೋ! ಎಂತಹ ಉರಿ...! ಸಂಕಟ...! ದುಃಖ......! ಇನ್ನು ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಬಳಿಕ, ಇಂತಹ ಯಾವ ಮಾಯಾ ಮೋಹದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಬೀಳದೇ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಈ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.'' ಹೀಗೆ ಗರ್ಭವಾಸವು ಕಳೆದು ಪ್ರಸವ ಕಾಲ ಬಂದಾಗ, ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಕೂಸು, ತಾಯಿಯನ್ನೂ ಹಿಂಸೆ ಪಡಿಸುತ್ತ ಗರ್ಭ ಬಿಟ್ಟು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ದೂಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಯಾತನಾಭೋಗಗಳು ಆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಆ ಅತಿ ದುಃಖದಿಂದ ಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಜೀವವು ಚೇತನಾ

ಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಬಾಹ್ಯವಾಯು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಹ್ಯ ವಾಯು ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ, ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆ ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಶೈಶವಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಮೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತ, ಅಳುತ್ತ, ತಾಯಿ ಉಣಿಸಿದಾಗ ಉಂಡು ಮಲಗಿಸಿದಾಗ ಮಲಗಿ, ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳು ಕಚ್ಚಿದರೂ ತಡೆಯಲು ಅಶಕ್ತನಾಗಿ ದುಃಖ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಂತರ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಕೂಡಲೇ, ತಾಯಿ, ತಂದೆಗಳ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ, ಕಿರಿಯರ, ಗೆಳೆಯರ, ಹೊಡೆತ, ಬೈಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ, ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಆಡುತ್ತ, ಕಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು, ಅದು ದೊರಕದೇ ದುಃಖಿಸುತ್ತ ಇರುವನು. ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಹವ್ಯಾಸ, ಹೆಣ್ಣಿನ ನಾದ, ಕಾಮ ಕ್ರೋಧ, ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚುಗಳಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ದುಃಖಿಸುವನು. ಪರದ್ರವ್ಯ, ಪರಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಶೆಯಿಂದ ಅಪಮಾನ, ಸಾಹಸ, ನಿರಾಶೆಗಳನ್ನೂ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಪೋಷಣೆಯ ಚಿಂತೆಯನ್ನೂ, ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಪರಿವಾರದವರ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಂದ ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಯಾತನೆ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಚಿಂತೆ ಒಂದೇ ಎರಡೇ?

ಹೀಗೆ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪು ಆವರಸಿ, ದೇಹವೆಲ್ಲವೂ ಸುಕ್ಕಾಗಿ ಕಿವುಡು, ಕುರುಡು, ದಮ್ಮು, ಕೆಮ್ಮು ಮುಂತಾದ ರೋಗಗಳಿಂದ ದುಃಖಪಡುತ್ತ, ಯಾವಾಗ ಮರಣ ಬರುವದೋ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಮರಣ ಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ, ತನ್ನ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತಾನು ಗಳಿಸಿದ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವನು. ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನ ಮಾತನ್ನೇ ಕೇಳುವದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆಂತರಿಕ ಸಂತಾಪ ಹೊಂದಿ, ಈ ಲೋಕ ಹೇಗೆ ಬೇಗ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವೆನೆಂದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತ ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿ ಸತ್ತುಹೋಗುವನು. ಅನಂತರ ಯಮದೂತರಿಂದ ತಾಡನ, ಛೇದನ ಮೊದಲಾದ ಯಾತನೆಗಳಿಂದ ಯಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ನರಕದ ಯಾತನೆ, ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತೆ ಜನ್ಮ, ಮತ್ತೆ ಮರಣ ಮತ್ತೆ ದುಃಖ ಹೀಗೆ ತಾನು ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳು ಸವೆಯುವವರೆಗೆ, ಈ ಸುಖದುಃಖಗಳ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಜೀವಿಯು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಆದ ಕಾರಣ

ತಸ್ಮಾತ್ ಸಂಸಾರದಾವಾಗ್ನಿ ತಾಪಾರ್ತೋ ದ್ವಿಜಸತ್ತಮ
ಅಭ್ಯಸೇತ್ ಪರಮಂ ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಾತ್ ಮೋಕ್ಷಮವಾಪ್ನುಯಾತ್॥

ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರವೆಂಬುದು ಒಂದು ಕಾಡ್ಗಿಚ್ಚು, ಇದರ ಉರಿಯ ತಾಪದಿಂದ ಬಳಲುವವರು, ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯಜನ ಹೊಂದಿಯೂ, ಭವಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸುವ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವನಂತಹ ಮೂರ್ಖನು ಬೇರೆ ಯಾರು?

ಅಹೋ ಚಿತ್ರಮಹೋ ಚಿತ್ರಮಹೋ ಚಿತ್ರಂ ಮುನೀಶ್ವರ!
ಅಸ್ಥಿತೇ ಕಾಮದೇ ವಿಷ್ಣೌ ನರಾಯಾಂತಿ ಹಿ ಯಾತನಾಂ ॥

ಮುನಿವರ್ಯನೆ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ವಿಷ್ಣು ಸನ್ನಿಧಾನನಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ, ಮನುಷ್ಯರು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವದು ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಆಶ್ಚರ್ಯ!! ಆಶ್ಚರ್ಯ!!!

ನಾರಾಯಣೇ ಜಗನ್ನಾಥೇ ಸರ್ವಕಾಮ ಫಲಪ್ರದೇ ।
ಸ್ಥಿತೇऽಪಿ ಜ್ಞಾನರಹಿತಾಃ ಪಚ್ಯಂತೇ ನರಕೇಷ್ವಹೋ ॥

ಜಗನ್ನಾಥನು ಸಕಲ ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ವರಪ್ರದನಾಗಿದ್ದಾಗಲೂ, ಅವನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ಪೂಜೆ, ಆರಾಧನೆಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಾರದೆ, ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ದುಃಖಪಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವು ಬರುವದೇ ಕಷ್ಟ. ಅಂತಹ ಮಾನವ ಜನ್ಮವು ಬಂದಾಗ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು, ಪರಲೋಕದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರಿಂದ ಎಂದೂ ಮರಳಿ ಬಾರದ ಶ್ರೇಷ್ಠಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜನನ ಮರಣ ರೂಪವಾದ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಪಾಯವೆಂದರೆ - ದೇವದೇವನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವದು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಸಮಾಧಿ ವಿವರಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೩

ನಾರದ:- ಪೂಜ್ಯರಾದ ಸನಕ ಮುನಿಗಳೇ,ಸಂಸಾರ ಪಾಶದಿಂದ ಬದ್ಧರಾದವರಿಗೆ ಒದಗುವ ದುಃಖಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ. ಈ ಸಂಸಾರ ಪಾಶವನ್ನು ಕಡಿಯುವವರು ಯಾರು? ಯಾವ ಉಪಾಯದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯುವದು? ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನಿತ್ಯವೂ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುವರು. ಆದರಿಂದ ಕರ್ಮರಾಶಿಯ ಸಂಚಿತವಾಗುತ್ತಲೆ ನಡೆಯುವದು. ಅವುಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸಲು ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಮತ್ತೆ ಕರ್ಮಮಾಡುವನು. ಕರ್ಮದಿಂದ ದೇಹ, ದೇಹದಿಂದ ಕರ್ಮ. ಈ ಕರ್ಮನಾಶಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನು? ಕರ್ಮದಿಂದ ನರನಿಗೆ ದೇಹ ಬಂದ ಬಳಿಕ ದೇಹಿಯು ಕಾಮಗಳಿಂದ ಬಂಧಿತನಾಗುವನು. ಕಾಮದಿಂದ ಲೋಭ, ಲೋಭದಿಂದ ಕ್ರೋಧ, ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಧರ್ಮನಾಶ. ಧರ್ಮನಾಶದಿಂದ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮೆ. ಬುದ್ಧಿ ಹೊದರೆ ಪಾಪಾಚರಣೆ, ಪಾಪಾಚರಣೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ದೇಹಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆ ದೇಹದಿಂದ ಮತ್ತೆ ಪಾಪಕರ್ಮ. ಹೀಗೆ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯುವದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಜನನ ಮರಣ ಚಕ್ರತಪ್ಪಿ ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದುವ ಉಪಾಯ ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಸನಕ: ಮಹದಾದಿ ವಿಶೇಷಾಂತಾ ಜಾತಾ ಯಸ್ಯ ಪ್ರಭಾವತಃ ।
ತಂವಿದ್ಯಾತ್ ಮೋಕ್ಷದಂ ವಿಷ್ಣುಂನಾರಾಯಣಮನಾಮಯಂ ॥

ಮಹಾತತ್ತ್ವ ಮೊದಲಾಗಿ ಭೂತ ವಿಶೇಷಗಳವರೆಗೂ ಸರ್ವವೂ ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತೋ, ಅಂತಹ ನಿರ್ದುಷ್ಟನಾದ ನಾರಾಯಣ ನಾಮಕನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಮೋಕ್ಷದಾಯಕನೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಯಸ್ಯಾವತಾರ ರೂಪಾಣಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾ ದೇವತಾಗಣಾಃ
ಸಮರ್ಚಯಂತಿ ತಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಶಾಶ್ವತಸ್ಥಾನದಂ ಹರಿಂ ॥

ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮುಚ್ಛ್ಯ, ಕೂರ್ಮಾದಿ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರೋ, ಅಂತಹ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಜೀವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನೀಡುವವನು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ನಾರದ:- ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಯೋಗ ಸಿದ್ಧಿಯು ಯಾವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಆ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಸನಕ:- ಮೋಕ್ಷವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಲಭಿಸುವದು. ಆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯೇ ಮೂಲ ಕಾರಣ. ಆ ಭಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಬೇಕಾದರೆ, ಶ್ರವಣ, ಮನನಾದಿಗಳಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವು ಕಾರಣವು. ಈ ಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಯಜ್ಞ ಯಾಗ, ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆ, ದಾನ, ಧರ್ಮ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಾರಣವಾಗುವವು. ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನಗಳ ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಭಕ್ತಿಯು ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿರಬೇಕು. ಕರ್ಮದಿಂದ ಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಭಕ್ತಿ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಾದ, ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ, ಸಾಕ್ಷತ್ಕಾರದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ. ಆ ಮೋಕ್ಷವೇ ಮಾನವರ ಪರಮ ಗಂತವ್ಯ. ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನಕರ್ಮ ಲಭ್ಯವಾದ ಭಕ್ತಿ ಸಾಧ್ಯ. ಮೋಕ್ಷವು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿಯೂ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರು ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರಿಂದ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರಸಾದ, ಮೋಕ್ಷಗಳು ಮುಂದೆ ದೊರಕುವವು. ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಯೆಂದು ಮಾಡುವದು. ಕರ್ಮಯೋಗ. ಈ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪೂಜೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಧ್ವಜ, ಭೂಮಿ, ಅನ್ನ, ಸೂರ್ಯ, ನೀರು, ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ, ಧಾತುಗಳ ಮೂರ್ತಿ, ಮನಸ್ಸು, ಚಿತ್ತ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದು, ಕೊರೆದು, ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಸ್ವಾಮಿ. ಅವನೇ ಸರ್ವ ನಿಯಾಮಕ. ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ತನ್ನ ತನಕ ಎಲ್ಲ ಜೀವಿಗಳು ಆ ಭಗವಂತನ ದಾಸರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುವವರೆ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು.

ಭಗವತ್ಪೂಜಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿಂದ ದೂರ ಇರಬೇಕು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಡಂಭಾಚಾರಿ ಎನ್ನಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿದ ದೇವರ ಪೂಜೆ ವ್ಯರ್ಥ. ಕಾಯಾ, ವಾಚಾ, ಮನಸಾ ಪರೋಪಕಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ವಜನರ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನೇ ದೇವಪೂಜೆಗೆ ಅರ್ಹನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯೋಗಿಯಾದವನು, ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಯೋಗವು ಎಂಟು ಅಂಗಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ. ಯಮ, ನಿಯಮ, ಆಸನ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧಾರಣ, ಧ್ಯಾನ, ಸಮಾಧಿ ಇವೇ ಆ ಎಂಟು ಯೋಗಾಂಗಗಳು. ಅವುಗಳ ಲಕ್ಷಣ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ ಕಳವು ಮಾಡದಿರುವದು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಅಪರಿಗ್ರಹ, ಅಕ್ರೋಧ, ಅನಸೂಯೆ ಇವು ಎಂಟು 'ಯಮ' ಎನಿಸುವವು. ಈ ಯಮ ಎನ್ನುವದು ಯೋಗದ ಅಷ್ಟಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು.

ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ದುಃಖವುಂಟು ಮಾಡದಿರುವದು ಅಹಿಂಸೆ, ಧರ್ಮಾಧರ್ಮ ವಿವೇಕದಿಂದ ನಿಜನುಡಿಯುವದು ಸತ್ಯ. ಹೆರವರ ಸೊತ್ತನ್ನು ಅಪರಿಹರಿಸದಿರುವದು

ಅಸ್ತೇಯ. ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೊರತು, ಯಾವ ನಾರಿಯನ್ನೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದಿರುವದೇ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಎಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದಿರುವದು ಅಪರಿಗ್ರಹ. ಧನ, ವಿದ್ಯೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಂದ ಮತ್ತನಾಗಿ ನಿಷ್ಠುರ ನುಡಿಯದಿರುವದೇ ಅಕ್ರೋಧ. ಜ್ಞಾನಬಲ, ಐಶ್ವರ್ಯಗಳಿಂದ ತನಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದವರನ್ನು ಕಂಡು ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚು ಪಡೆದಿರುವುದೇ ಅನಸೂಯೆ. ಹೀಗೆ ಇವು ಎಂಟು ಯಮ ಎಂಬ ಯೋಗಾಂಗ ಲಕ್ಷಣಗಳು.

ಇದರಂತೆ ನಿಯಮಗಳು, ತಪಸ್ಸು, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ, ಯದೃಚ್ಛಾಲಾಭ, ಸಂತೋಷ, ಶೌಚಾಚಾರ, ಹರಿಪೂಜೆ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿ, ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳು, ಇವು ಆರು ನಿಯಮಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೂರನೆಯದಾದ ಆಸನಗಳು : ಪದ್ಮ ಸ್ವಸ್ತಿಕ, ಪೀಠ, ಸಿಂಹಾಸನ, ಕುಕ್ಕುಟ, ಕುಂಜರ, ಕೂರ್ಮ ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕಾಗ್ರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಣವಾಯು ಜಯಿಸುವದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವೆನ್ನುವರು. ಈ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಪೂರಕ, ರೇಚಕ, ಕುಂಭಕ, ಶೂನ್ಯಕ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ, ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ನಾಡಿಯು ಪಿಂಗಳಾ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿಯದು ಇಡಾ. ಇವೆರಡರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವದು 'ಸುಷುಮ್ನಾ ' ನಾಡಿ. ಎಡಗಡೆಯ ಮೂಗಿನಿಂದ ವಾಯುವನ್ನು ಬಿಡುವದಕ್ಕೆ ರೇಚಕವೆಂದು ಹೆಸರು. ಹೀಗೆ ವಾಯುವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡುವದಕ್ಕೆ ಕುಂಭಕವೆಂದು ಹೆಸರು. ಹೊರಗಿನ ವಾಯುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ, ಒಳಗಿನ ವಾಯುವನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಡದೆ ಇರುವದು ಶೂನ್ಯಕವು. ಮದೋನ್ಮತ್ತವಾದ ಆನೆಯಂತಿರುವ ಈ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಅಭ್ಯಾಸಿಸಿ ಗೆಲ್ಲಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮಾಡಿದರೆ ಭಯಂಕರ ರೋಗಗಳು ಉಲ್ಬಣಿಸಿ ಬರುವವು. ಹೀಗೆ ವಾಯುವನ್ನು ಜಯಿಸಿ, ಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಿರೋಧಗೈದು, ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಯೋಗಿಯು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುವನು. ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ ಎಂದರೆ-ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮಾಡುವದು, ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದು ನಿಗ್ರಹಿಸದೇ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವನು ಮೂಢನೇ ಸರಿ. ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವದೆಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವದೆಲ್ಲ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಧೀನ ಎಂದು ತಿಳಿದು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವದೇ ಧಾರಣೆ ಎನಿಸುವದು. ಹೀಗೆ ಯೋಗಾಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವೃಂದವನ್ನು ವಿಷಯಗಳತ್ತ ವಾಲದಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿ ಕಾರಣನಾದ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಧ್ಯಾನವೆಂದು ಕರೆಯುವರು.

ತಾವರೆಗಣ್ಣಿನ ಬಂಗಾರದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧರಿಸಿದ, ಪೀತಾಂಬರ ಉಟ್ಟ, ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಮಾಲೆ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಲಾಂಛನ ಧರಿಸಿದ, ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ಅಂಗಲ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹೃದಯಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಧ್ಯಾನವೆಂದರೆ - ಧ್ಯೇಯನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ವಿಷಯೀಕರಿಸುವ ಮನಸ್ಸಿನ

ಏಕಾಗ್ರತೆ, ಇಂತಹ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮನುಷ್ಯನು ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತವಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಮಾನವನ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ; ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ; ಮನುಷ್ಯನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಧ್ಯಾನದ ಮುಂದಿನ ಮೆಟ್ಟಲು ಸಮಾಧಿ. ಈ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಸುಷುಪ್ತಿಯಂತೆ, ಸರ್ವ ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ ವರ್ಜಿತನಾಗಿ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಾನಂದದಲ್ಲಿಯೇ ಲೀನನಾಗಿ ಇರುವದು. ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದಿರುವಲ್ಲಿ ದೀಪವು ಹೊಯ್ದಾಡದೇ ನಿಂತಿರುವಂತೆ, ಹೊರಗಿನ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳ ವಾಸನೆಗಳಿಗೆ ಸೋಂಕದೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ರೂಪವನ್ನೇ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಅದನ್ನೇ ನೆನೆಸುತ್ತ ಬಾಹ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲದೆ, ದೇವರಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯನಾಗಿ ಕೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಮಾಧಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮಾಧಿಯು ಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ, ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲಾನಂತರ ಎದ್ದು, ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯಾದಿ ನಿತ್ಯ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಕ್ಲೃಪ್ತ ಆಹಾರ ಸೇವಿಸಿ ಮತ್ತೆ ತಪಃ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗುವದು. ಆದರೆ ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಹಾರ, ನಿದ್ರೆ, ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯೆ, ಪೂಜೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಯಾವುದರ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಸಮಯದ ನಿರ್ಬಂಧ ವಿಲ್ಲದೆ, ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮೈಮರೆತು ನಿಂತು, ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಪರಿಜ್ಞಾನ ಶೂನ್ಯನಾಗಿ ಬಿಡುವನು - ಅಂತಹ ಯೋಗಿ. ಅವನು ಹೊರಗಿನ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಹೊರಗಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಣ್ತೆರೆದು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಗಂಧವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತವಾಗಿರುವವು. ಇಂತಹ ಸಮಾಧಿಯೋಗ ದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವ ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ದೇಹವುಳ್ಳ, ನಿರ್ದೋಷನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗೋಚರನಾಗುವನು. ಸಂಸಾರ ತಾಪದಿಂದ ಬಳಲುವ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಅಮೃತವೃಷ್ಟಿಯಂತಿದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಧ್ಯಾನದ ಬಗೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಪ್ರಣವಮಂತ್ರ ಪ್ರತಿ ಪಾದ್ಯನಾದ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸರ್ವಗುಣ ಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂದು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಣವಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ಮುಖ್ಯ. ಇಂತಹ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರಾರ್ಥನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನೆಂದು ತಿಳಿದು ಉಪಾಸಿಸುವವರು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಣವ ಮಂತ್ರ ಜಪಿಸುವಾಗ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮೂರ್ತಿ ಅಥವಾ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲಾರೂಪಂ ಪ್ರತಿಮಾರೂಪಮೇವ ವಾ
ಯದ್ಯತ್ ಪಾಪಹರಂ ವಸ್ತು ತತ್ತದ್ವಚ್ಚಿಂತಯೇತ್ ಹರಿಂ ॥

ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಭಗವಂತನ ಕೃಷ್ಣ, ರಾಮ, ನರಸಿಂಹ, ವರಾಹ ಮುಂತಾದ ಯಾವದಾದರೂ ಒಂದು ರೂಪವನ್ನು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿ ಧ್ಯಾನ ಗೈಯಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತುಮೂರನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—೦—

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೪

ಹರಿಭಕ್ತಿ ಲಕ್ಷಣ

ನಾರದ:- ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಕರ್ಮಯೋಗಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುವವು ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ, ಭಗವಂತನು ಯಾರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತನಾಗಿರುವನೋ ಅಂತಹ ಪುಣ್ಯವಂತನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹುಟ್ಟುವದು, ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವಿಲ್ಲದೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಲಾರದು. ಹಾಗಾದರೆ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಗೆ ಪ್ರೀತನಾಗುವನು? ಅವನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸುವ ಉಪಾಯ ಯಾವದು? ಇದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಸನಕ:- ನಾರದನೇ, ನೀನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಯಸುವದಾದರೆ ಜ್ಞಾನಾನಂದಾತ್ಮಕ ಶರೀರವುಳ್ಳವನೂ, ಉತ್ತಮದೇವನೂ ಆಗಿರುವ, ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸರ್ವ ಪ್ರಕಾರ ದಿಂದಲೂ ಭಜಿಸಬೇಕು.

॥ ಸನಕ ಉವಾಚ ॥

ನಾರಾಯಣಂ ಪರಂ ದೇವಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದವಿಗ್ರಹಂ ।
ಭಜ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ವಿಪ್ರ ಯದಿ ಮುಕ್ತಿಮಭೀಪ್ಸಸಿ ॥
ರಿಪವಸ್ತಂ ನ ಹಿಂಸಂತಿ ನ ಬಾಧಂತೇ ಗ್ರಹಾಶ್ಚ ತಂ ।
ರಾಕ್ಷಸಾಶ್ಚ ನ ಖಾದಂತಿ ನರಂ ವಿಷ್ಣು ಪರಾಯಣಂ ॥
ಭಕ್ತಿರ್ದೃಢಾ ಭವೇದ್ಯಸ್ಯ ದೇವ ದೇವೇ ಜನಾರ್ದನೇ ।
ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ತಸ್ಯ ಸಿದ್ಧಂತಿ ಭಕ್ತಿಮಂತೋಽಧಿಕಾಸ್ತತಃ ॥

ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತನಾದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು ಹಿಂಸಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಹಗಳೂ ಅವನನ್ನು ಪೀಡಿಸುವದಿಲ್ಲ. ರಾಕ್ಷಸರೂ ಸಹ ಅವನನ್ನು ತಿನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ದೇವೋತ್ತಮನಾದ ಜನಾರ್ದನನಲ್ಲಿ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವವನಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಉತ್ತಮರು.

ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ಪುನಃ ಸತ್ಯಮುದ್ಧೃತ್ಯ ಭುಜಮುಚ್ಯತೇ ।
ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಾತ್ಪರಂ ನಾಸ್ತಿ ನ ದೇವಃ ಕೇಶವಾತ್ಪರಃ ॥
ಸತ್ಯಂ ವಚ್ಮಿ ಹಿತಂ ವಚ್ಮಿ ಸಾರಂ ವಚ್ಮಿ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ಅಸಾರೇಽಸ್ಮಿಂಸ್ತು ಸಂಸಾರೇ ಸತ್ಯಂ ಹರಿಸಮರ್ಚನಂ ।
ಸಂಸಾರಪಾಶಂ ಸುದೃಢಂ ಮಹಾಮೋಹಪ್ರದಾಯಕಂ ।
ಹರಿಭಕ್ತಿಕುಠಾರೇಣ ಛಿತ್ವಾತ್ಯಂತಸುಖೀ ಭವ ॥

ಜನಾರ್ದನನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡುವವರ ಕಣ್ಣುಗಳೇ ಸಫಲಗಳೆಂತಲೂ ಹರಿನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಿಹ್ವೆಯೇ ಸಾರ್ಥಕವೆಂತಲೂ ಸಾಧುಗಳು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ವೇದಾದಿಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲ. ಕೇಶವನಾಮಕನಾದ, ವಿಷ್ಣುವಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ದೇವತೆಯಿಲ್ಲ. ಇದೇ ತತ್ವಸಾರವು, ಸತ್ಯವು, ಸತ್ಯವು, ಎಂದು ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಶಪಥ ಮಾಡಿಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಹಿತವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಸಾರವನ್ನು

ಹೇಳುವೆನು ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ, ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಹೇಳಿರುವದರಿಂದ ಅಸಾರವಾದ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆರಾಧನೆಯು ಸಾಧುವಾದುದು. ಆದುದರಿಂದ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ, ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಭಜಿಸಬೇಕು. ಈ ನಾರಾಯಣನು ಅಹಿಂಸಾ, ಸತ್ಯ, ಅಸ್ತೇಯ (ಕಳವುಮಾಡದಿರುವದು) ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಅಪರಿಗ್ರಹ (ದಾನಸ್ವೀಕರಿಸ ದಿರುವದು) ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವನು.

ಪತಿಯೆ ಪರದೇವತೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಅವನ ಸೇವಾರೂಪ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೂ ಕೂಡ, ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮಾನವನು ಅಹಂಕಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಚಂಚಲವಾದ ಸಂಪತ್ತಿನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತದೆ, ದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಶರೀರಂ ಮೃತ್ಯು ಸಂಯುಕ್ತಂ ಜೀವಿತಂ ಚಾತಿ ಚಂಚಲಂ
ರಾಜಾದಿಭಿರ್ಧನಂ ಬಾಧ್ಯಂ ಸಂಪದಃ ಕ್ಷಣಭಂಗುರಾಃ ॥

ಈ ಶರೀರವು ಮೃತ್ಯುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಬದುಕು ಅತ್ಯಂತ ಚಂಚಲ. ಧನಕ್ಕೆ ರಾಜರು, ಕಳ್ಳರಿಂದ, ಬಹಳ ಬಾಧೆ, ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಂಪಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಹೇಯ ಅಶಾಶ್ವತ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾನವನ ಆಯುಷ್ಯದ ಅರ್ಧಭಾಗ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ಊಟ, ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಆಯುಷ್ಯವು ನಶಿಸಿ ಹೋಗುವದು. ಬಾಲ್ಯ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ಕಳೆಯುವದು. ಉಳಿದ ಆಯುಷ್ಯವು ವಿಷಯ ಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತೀತವಾಗುವದು. ಅಂದಮೇಲೆ ಮನುಷ್ಯನು ಧರ್ಮವನ್ನು ಯಾವಾಗ ಆಚರಿಸುವನು? ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮುಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮವನ್ನು, ದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಲು ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಸಿಗುವದು ದುರ್ಲಭವು. ದೇವರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವನಂತಹ ಮೂರ್ಖ ಯಾರು? ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಯಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಹುಟ್ಟಿದವನು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಅವೆರಡೂ ಅತ್ಯಂತ ನಿಕಟಸಂಬಂಧಉಳ್ಳವು. ಇವುಗಳ ನಾಶವು ಹರಿಸೇವೆಯಿಂದಲೇ ಸಾಧ್ಯ.

ಅಹೋ ಚಿತ್ರಮಹೋಚಿತ್ರಮಹೋಚಿತ್ರಮಿದಂ ದ್ವಿಜ
ಹರಿನಾಮ್ನೀ ಸ್ಥಿತೇ ಲೋಕೇ ಸಂಸಾರೇ ವಿ ಪರಿವರ್ತತೇ ॥

ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಶ್ರೀ ಹರಿಯೆಂಬ ನಾಮವು ತಾರಕ ಮಂತ್ರದಂತೆ ಇರುವಾಗ ಅದರ ಧ್ಯಾನ ಬಿಟ್ಟು, ಮಾನವನು ಇನ್ನೂ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ ಇದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ. ಇನ್ನೂ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಗಟ್ಟಿ ಇರುವಾಗಲೇ, ಮರಣಾಂತಿಕ ಬೇನೆಗಳು ಬಾರದಿರುವಾಗಲೇ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದ್ದರೆ.

ಅಹೋ ಧೈರ್ಯಮಹೋ ಧೈರ್ಯಮಹೋ ಧೈಯಮಹೋ ನೃಣಾಮ್॥
ವಿಷ್ಣೌ ಸ್ಥಿತೇ ಜಗನ್ನಾಥೇ ನ ಭಜಂತೆ ಮದೋದ್ಧತಾಃ ॥

ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುವ ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಇದ್ದರೂ, ಅವನನ್ನು

ಮದೋನ್ಮತ್ತರಾಗಿ ಮಾನವರು ಭಜಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ಎಂತಹ ಧೈರ್ಯ! ಏನು ಧೈರ್ಯ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇದೊಂದು ಮನುಷ್ಯರ ಮೂರ್ಖ ಧೈರ್ಯವೇ ಸರಿ!

ಅನಾರಾಧ್ಯ ಜಗನ್ನಾಥಂ ಸರ್ವಧಾತಾರಚ್ಯುತಂ ।
ಸಂಸಾರಸಾಗರೇ ಮಗ್ನಾಃ ಕಥಂ ಪಾರಂ ಪ್ರಯಾಂತಿ ಹಿ ।

ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಮಹಾಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವ ಮನುಜರು ಜಗನ್ನಾಥನೂ ಜಗದ ಸೃಷ್ಟಾರನೂ ಆಗಿರುವ, ಅಚ್ಯುತನನ್ನು ಪೂಜಿಸದೇ ಹೇಗೆ ಮುಕ್ತರಾಗಬಲ್ಲರು?

ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದನಾಮೋಚ್ಚಾರಣಭೇಷಜಾತ್ ।
ನಶ್ಯಂತಿ ಸಕಲಾ ರೋಗಾಃ ಸತ್ಯಂ ಸತ್ಯಂ ವದಾಮ್ಯಹಂ ।

ಅಚ್ಯುತ, ಅನಂತ, ಗೋವಿಂದ ಮುಂತಾಗಿ ಹರಿನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯೆಂಬ ದಿವ್ಯ ಔಷಧದಿಂದ ಸಕಲ ಭವರೋಗಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆಂಬುದು ಸತ್ಯ ಸತ್ಯ ಎಂದು ಶಪಥ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ನಾಲ್ಕನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಜ್ಞಾನ ನಿರೂಪಣ ಕಥಾ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೫

ಸನಕ:- ವ್ಯಸನಾಕ್ರಾಂತರೂ, ಮೂರ್ಖರೂ, ತಾವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಜರಾಮರರು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಯಾವ ದೇವರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹವರು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ, ಮನುಷ್ಯ ಹುಳಗಳೇ ಸರಿ. ನರಕೀಟಕರೆಂದು ಅವರನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರೂ, ಶಾಂತ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ, ಲೋಕಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವವರಾದ ಹರಿಭಕ್ತರು, ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಸುದೈವದಿಂದ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಬಹುಕಾಲದ ಹಿಂದೆ ರೈವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವೇದಮಾಲಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದ, ಅವನು ವೇದಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದ. ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆಯನ್ನಿಟ್ಟದ್ದ. ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏನಾದರೇನು? ಅವನು ದುರ್ದೈವಿ. ಆಶೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ನ ಮುಂತಾದ ತಿನ್ನುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರುತ್ತಿದ್ದ. ಎಂತಹ ಕೀಳು ಜಾತಿಯವರು ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ದುಡ್ಡನ್ನು 'ಬೇಡ' ಅನ್ನುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ಸನ್ನೂ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎಂದರೆ - ಏಳು ದಿನ, ಹದಿನೈದು ದಿನ, ದುಡ್ಡಿಗಾಗಿ ತಪೋನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಹಣ ಕೊಟ್ಟವನಿಗೆ ಮಾರಾಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ದ್ರವ್ಯವು ಸಿಗುವ ಒಂದೂ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅವನು ಬಳಸದೇ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳ ಸಲುವಾಗಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟ. ಹೆಂಡತಿಯೂ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದಳು. ಅವಳ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದನು. ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ ಅವನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ. ಅವರಿಗೆ ಯಜ್ಞಮಾಲಿ, ಸುಮಾಲಿ ಎಂಬ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕುಮಾರರು ಸುಂದರರಾಗಿದ್ದರು. ಅತಿಶಯ

ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಆ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ವೇದಮಾಲಿಗೆ. ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿದ - ಇತ್ತ ತನ್ನ ಧನಸಂಪಾದನೆ ನಡೆಸಿಯೇ ಇದ್ದ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಹೂಡಿದ ಹೂಟ ಅಸಂಖ್ಯ; ಆಡಿದ ಆಟ ಅಗಣ್ಯ. ಅದರಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವು ಅಪರಂಪಾರ. ಅವನಿಗೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ತಾನು ಈ ವರೆಗೆ ಗಳಿಸಿದ ಹಣದ ಮೊತ್ತ ಎಷ್ಟು ಎಂದು.

ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ ಹಣ ಎಣಿಸಿ ನೋಡಲು ಕುಳಿತ. ಆ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೀರಿತ್ತು. ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಬೊಕ್ಕಸದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ, ಅವನಿಗೆ ಆನಂದಕ್ಕಿಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಮಿಗಿಲಾಯಿತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಚಿಂತೆ ಕೊರೆಯತೊಡಗಿತು. ''ನಾನು ಈ ಹಣವನ್ನು ದುರ್ಮಾರ್ಗದಿಂದಗಳಿಸಿದೆ. ದುಷ್ಟರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಇಸಿದುಕೊಂಡೆ, ಶಿಷ್ಟರಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡೆ. ಮಾರಬಾರದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿದೆ. ಜಪ, ತಪ, ಪೂಜೆ, ಪ್ರವಚನ, ಪಾರಾಯಣದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾರಿ, ಇಷ್ಟು ಪ್ರಭೂತ ಧನವನ್ನು ನಾನು ಗಳಿಸಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ನನಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ದ್ರವ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶೆ ಕೆರಳುತ್ತಲೆ ಇದೆ.''

ಜೀರ್ಯಂತಿ-ಜೀರ್ಯತಃ ಕೇಶಾಃ ದಂತಾ ಜೀರ್ಯಂತಿ-ಜೀರ್ಯತಃ ।
ಚಕ್ಷುಃ ಶ್ರೋತೇ ಚ ಜಿರ್ಯೇತೇ ತೃಷ್ಣೈಕಾ ತರುಣಾಯತೇ ॥

ವಯಸ್ಸಾದಂತೆ ಕೂದಲು ಜೀರ್ಣವಾಗಿ ನೆರೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಲ್ಲುಗಳು ಸಡಿಲಾಗುತ್ತವೆ. ಕಣ್ಣು ಮಂಜಾಗುತ್ತವೆ. ಕಿವಿಗಳು ಕಿವುಡಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆಶೆಯು ಮಾತ್ರ, ಅನುದಿನವೂ ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆಶೆ ಒಂದಿದ್ದರೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ. ಈ ಆಶೆಯಿಂದ ಪಂಡಿತನು ಮೂರ್ಖನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಾಂತನು ಕೋಪಿಷ್ಟ ನಾಗುವನು. ಆಶೆಯು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಳಿಗಾಲವನ್ನು, ವಿನಾಶವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ವೈರಿ. ಅದನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವದು ದುಸ್ತರ. ಮನುಷ್ಯನು ನಿಜವಾದ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖ ಪಡೆಯುವದಿದ್ದರೆ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ನಾನು ಈ ಆಶೆಯ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ, ಇಷ್ಟು ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ದೇಹ ಮುಪ್ಪಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ಪರಲೋಕ ಸಾಧನೆಗೆ ಈ ಆಶೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು-ಆ ವಿವೇಕಿಯಾದ ವೇದಮಾಲಿ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಭಿರುಚಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಲ್ಕು ಭಾಗಮಾಡಿ, ಎರಡು ಭಾಗ ತನಗೆ, ಉಳಿದೆರಡರಲ್ಲಿ ಒಬೊಬ್ಬ ಮಗನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು.

ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಪ್ರಭೂತ ಧನದಿಂದ ಅನ್ನಛತ್ರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟ. ಅನ್ನಛತ್ರ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ, ಬಾವಿ, ಕೆರೆ, ಪುಷ್ಕರಣಿ, ದೇವಾಲಯ, ಉದ್ಯಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಅನ್ನದಾನಮಾಡಿದ, ದ್ರವ್ಯದಾನ, ಗೃಹದಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಒಟ್ಟು ತನ್ನ ಅಪರಂಪಾರ ಐಶ್ವರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಡಕು ಕವಡೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳದೇ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ, ಬಡಬಗ್ಗರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿ, ನರನಾರಾಯಣರ ಆಶ್ರಮವಾದ ಬದರಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ಪರಮ ರಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಆ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ. ಪೂತಬಳ್ಳಿ, ಏಕಾತ, ಮರ, ತಪಂಗ್ಯೆಯುವ ಮುನಿಗಳು, ಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಮುನಿಗಳು,

ಕೈಂಕರ್ಯ ಎಸಗುವ ಶಿಷ್ಯರು. ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹೋಮ, ಹವನ, ಪೂಜೆ, ಪಾರಾಯಣ ಧ್ಯಾನ, ಗಾನ, ಇಂತಹ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮವನ್ನು ಕಂಡು ವೇದಮಾಲಿಯ ಭಕ್ತಿ ಉತ್ಕಟವಾಯಿತು. ಆಶ್ರಮದ ಅಂತರಂಗ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ವೇದಮಾಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಜಾನಂತಿ ಎಂಬ ಮುನಿಗಳು ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅದೊಂದು ತೇಜಸ್ಸಿನ ರಾಶಿಯೇ. ರಾಗದ್ವೇಷಗಳ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿರುವದು ಕೇವಲ ಶಮದಮಾದಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ನಿಧಿ ಮಾತ್ರ. ಅವರ ಆಹಾರ ಒಣಗಿದ ಎಲೆಯ ಸೀಳಿದ ತುಣುಕಗಳು. ಅಂತಹ ತೇಜೋನಿಧಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ವೇದಮಾಲಿಯ ತಲೆ ತಾನಾಗಿ ಬಾಗಿತು. ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗೈದ. ಜಾನಂತಿ ಮುನಿಗಳು ವೇದಮಾಲಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿದರು. ಸತ್ಕಾರಗೈದರು. ಕಂದಮೂಲ, ಫಲಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನಲು ಕೊಟ್ಟರು, ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮಹಾನುಭಾವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಎಂದರೆ ನಾರಾಯಣನಿಷ್ಠರೇ ಎಂದರಿತು ಪೂಜಿಸುವದು ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಆದರ ಆತಿಥ್ಯದಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ ವೇದಮಾಲಿಯು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿದ, 'ಪೂಜ್ಯರೇ, ತಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯ! ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಅಪಾರ. ಆದರೆ ಇಂದು ತಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ತೊಳೆದುಹೋಯಿತು ಆ ಪಾಪ. ಮಹಾನುಭಾವರೆ, ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಕರುಣಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿರಿ'' ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ, ಜಾನಂತಿ ಮುನಿಗಳು ನಸುನಗುತ್ತ ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು.

ಜಾನಂತಿ:- ಸಂಸಾರ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ನಿನಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ. ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು, ಕೇಳು.

ಭಜ ವಿಷ್ಣುಂ ನಿತ್ಯಂ ಸ್ಮರ ನಾರಾಯಣಂ ಪ್ರಭುಂ।
ಪರಾಪವಾದಂ ಪೈಶುನ್ಯಂ ಕದಾಚಿದಪಿ ಮಾ ಕೃಥಾ ॥

ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಭಜಿಸು. ಪ್ರಭುವಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ತ್ರಿಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ಮರಿಸು. ಪರಾಪವಾದ ಮತ್ತು ಚಾಡಿ ಹೇಳುವದನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಎಂದೂ ಮಾಡಬೇಡ.

ಪರೋಪಕಾರ ನಿರತಃ ಭವ ಮಹಾಮತೇ ।
ಹರಿಪೂಜಾಪರಶ್ಚೈವ ತ್ಯಜ ಮೂರ್ಖಸಮಾಗಮಂ ॥

ಜಾಣನಾದ ಮನುಷ್ಯನೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಪರೋಪಕಾರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರು. ತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲೂ ಹರಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರು. ಮತ್ತು ಮೂರ್ಖರ ಸಹವಾಸದಿಂದ ನೀನು ದೂರವಿರು.

ಕಾಮಂ ಕ್ರೋಧಂ ಚ ಲೋಭಂ ಚ ಮೋಹಂ ಚ ಮದಮತ್ಸರೌ ।
ಪರಿತ್ಯಜ್ಯಾತ್ಮನೋ ಲೋಕಂ ಗತ್ವಾ ಶಾಂತಿಂ ಗಮಿಷ್ಯಸಿ ॥

ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗಗಳನ್ನು (ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳನ್ನು) ನೀನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅಥವಾ ಜಯಿಸಿದರೆ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹನಾಗುವಿ.

ಅಸೂಯಾಂ ಪರನಿಂದಾಂ ಚ ಕದಾಚಿದಪಿ ಮಾ ಕುರು ।
ದಂಭಾಚಾರಮಹಂಕಾರಂ ನೈಷ್ಠುರ್ಯಂ ಚ ಪರಿತ್ಯಜ ॥

''ಹೊಟ್ಟೇ ಕಿಚ್ಚು ಪಡುವದು, ಪರರನ್ನು ದೂಷಿಸುವದು, ಇವುಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡಬೇಡ. ಆಡಂಬರ, ಗರ್ವ, ಮನನೋಯುವಂತೆ ಮಾತನಾಡುವದು ಇವುಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಸಜ್ಜನರನ್ನು ಸೇವಿಸು. ನೀನು ಯಾವದೇ ಪುಣ್ಯಕರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಬೇಡ. ಅನಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಉಪದೇಶದಿಂದ ತಿದ್ದಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸು. ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬಾಧೆ ಬರದಂತೆ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸು. ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ನಿತ್ಯವೂ ಮಾಡು. ದೇವ, ಋಷಿಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣ ನೀಡು. ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಅವಶ್ಯ ಕಾರ್ಯಬಿಡಬೇಡ. ದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಸಾರಿಸು, ಕಸಹೊಡೆ, ಒಡೆದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸು, ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸು. ನಿತ್ಯವೂ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕೇಳು ಅಥವಾ ಪಠಿಸು. ವೇದ ಪ್ರವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳು.'' ಹೀಗೆ ಜಾನಂತ ಮುನಿ ಪುಂಗವರು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ನಡೆದು ಕೊಂಡನು ವೇದಮಾಲಿ. ಅದರಿಂದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಮತ್ತೆ ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

'ನಾನು ಯಾರು? ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು? ನನಗೆ ಈ ಜನ್ಮ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು? ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ನಿರ್ಣಯ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಗೊಂದಲಗೊಂಡ ವೇದಮಾಲಿಯು. ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಜಾನಂತಿ ಮುನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದ-
''ನಾನು ಯಾರು? ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು? ನನಗೆ ಈ ಜನ್ಮ ಬಂದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ! ಮತ್ತು ಏಕೆ?

ಜಾನಂತಿ:- ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮಾ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಭ್ರಾಂತವಾಗಿದೆ. ನೀನು ಕೇಳಿರುವಿ 'ನಾನು ಯಾರು? ಎಂದು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಏನು ಉತ್ತರಿಸಲಿ! 'ಅಹಂ ಎನ್ನುವದು ಮನಸ್ಸಿನ ಧರ್ಮ. ಅಹಂಕಾರವು ಆತ್ಮಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಅಹಂ ಶಬ್ದದ ಮುಖ್ಯ ವಾಚ್ಯನಾದ ಆತ್ಮನು ಜಾತ್ಯಾದಿರಹಿತ. ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಏನೆಂದು ಹೆಸರಡಲಿ? ಅಹಂಕಾರವು ಅಂತಃಕರಣದ ಧರ್ಮವಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೂ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. 'ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು? ಎಂದೆನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ನಾನೇನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಲಿ? ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪನೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ, ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಯಾವ ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಇಲ್ಲ. ಜೀವಾತ್ಮನು ಕೂಡ ನಾನು, ನನ್ನದು ಎಂದು ಹೇಳುವದು ಭ್ರಾಂತಿ ಮೂಲಕವೇ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಸಕಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಿಯಾಮಕನು. ನಿಜವಾದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಕಲವೂ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಅಧೀನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜೀವಾತ್ಮನು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ. ಅವನ ಅಧೀನ, ಅವನ ಆದೇಶರೂಪವಾದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ವೇದವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ದಿವ್ಯವಾದ ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ಜಾನಂತಿ ಮುನಿಗಳ ಈ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ವೇದಮಾಲಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಅವನು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಕಾಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಸಂತತವೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನಗೈದು, ದಿವ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೈದನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು.

—o—

ವಿಷ್ಣು ಸೇವಾ ಪ್ರಭಾ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೬

ಸನಕ:- ವೇದಮಾಲಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ. ಅವರಿಬ್ಬರ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳು. ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನಾದ ಸುಮಾಲಿಯು, ತಂದೆಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ದುರ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಐಶ್ವರ್ಯ ದೊರತದ್ದರಿಂದ ಅವನ ತಲೆ ತಿರುಗಿತು. ಮದ್ಯಪಾನ, ವೇಶ್ಯಾವಿಲಾಸ, ಪರಸ್ತ್ರೀವಿಲಾಸ, ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಕುಡಿತ, ಅನಾಚಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋದ. ಹಿರಿಯಮಗನಾದ ಯಜ್ಞಮಾಲಿಯು ಯೋಗ್ಯ, ವಿವೇಕಿ. ತಮ್ಮನ ಈ ದುರಾಚಾರ ಕಂಡು ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ. ತಮ್ಮನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಕರೆದು ಹೇಳಿದ - 'ತಮ್ಮಾ ಈ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರ ನಿಲ್ಲಿಸು, ದುರ್ವ್ಯಹಾರ ನಿಲ್ಲಿಸು. ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಕುಕೃತ್ಯ ಯಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನೀನೊಬ್ಬನೇ ದುಷ್ಟನಾಗಿರುವಿ. ಎಂತೆಂತಹ ಪಾಪ ಮಾಡಿರುವಿ. ಅವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ನಡುಗು, ನೆನೆದರೂ ಭಯ. ಇಷ್ಟು ಕೀಳು ಮಟ್ಟಕ್ಕೇ ಇಳಿಯಬೇಡ' ಎಂದು. ಖಡ್ಗವನ್ನೇ ಎತ್ತಿದ ಆ ತಮ್ಮನಾದ ಸುಮಾಲಿ. 'ಕೊಂದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ ನಿನ್ನನ್ನು' ಎಂದು ನುಡಿದು ಕೂದಲು ಹಿಡಿದೆಳೆದು, ಖಡ್ಗ ಝಳಪಿಸಿದ, ನೆರೆದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಧಾವಿಸಿಬಂದರು. ಸುಮಾಲಿಯ ಕ್ರೂರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಕುಪಿತರಾದರು. ಸುಮಾಲಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದರು. ಸಾತ್ವಿಕನಾದ ಯಜ್ಞಮಾಲಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು.

ಆದನ್ನು ನೋಡಿ ಯಜ್ಞಮಾಲಿಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತು. ತಮ್ಮನನ್ನು ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಿಸಲು ತಾನೇ ಕಾರಣನಾದೆನೆಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಮರುಗಿದನು. ಊರಲ್ಲಿಯ ಜನರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮನನ್ನು ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಸುಮಾಲಿ ಈಗ ತೀರ ನಿರ್ಧನ. ತಿನ್ನಲು ಆಹಾರವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಯಜ್ಞಮಾಲಿಯು ತನಗೆ ತಂದೆಯು ಕೊಟ್ಟ ಹಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗ ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಪಾಲು ಕೊಟ್ಟನು. 'ಇದನ್ನು ಸದ್ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡಿ ಬದುಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದ. ಸುಮಾಲಿಯು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ದುರ್ವ್ಯಸನಿ. ಅವನ ಎಲ್ಲ ಚಟಗಳು ಮತ್ತೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡವು. ಧನ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ದುಷ್ಟ ಮಿತ್ರರು ಅವನ ಸುತ್ತಲೂ ಮುತ್ತಿಕೊಂಡರು. ಮತ್ತೆ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಮದಿರೆ, ಮದಿರಾಕ್ಷಿ, ಮಾಂಸ, ಜೂಜಾಟ ಮುಂತಾದ ಸ್ವಚ್ಛಂದವರ್ತನೆ. ಜಾರಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ, ಕಾಮಾಂಧನಾಗಿ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿದನು. ಇದರಿಂದ ಬಂಧುಗಳು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಿದರು. ರಾಜನು ಅವನ ದುರ್ನಡತೆಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದನು. ಆದರಿಂದಲೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿ ಹೋದನು ಆ ಪಾಪಿ. ಆದರೆ ಅವನ ಅಣ್ಣ ಯಜ್ಞಮಾಲಿ ಮಹಾ ಧರ್ಮಿಷ್ಠ. ನಿತ್ಯವೂ ಅನ್ನದಾನ, ನಿರಂತರವೂ ಸತ್ಸಂಗ, ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿ, ಗುರುಪೂಜೆ. ತಂದೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಕೆರೆ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ, ಅನ್ನ ಛತ್ರ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದ. ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಯಜ್ಞಮಾಲಿಯ ದ್ರವ್ಯವು ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವ್ಯಯವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಉಳಿದ ವೇಳೆಯನ್ನು ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯದ ಕಸಗುಡಿಸುತ್ತ, ಅಂಗಳ ಸಾರಿಸುತ್ತ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದವು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮುದುಕರಾದರು. ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರೂ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು. ಯಜ್ಞಮಾಲಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ವೈಕುಂಠದಿಂದ ವಿಮಾನ ಬಂತು. ದೇವದೂತರು ಆದರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಅವನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎದುರು ಅಪ್ಸರೆಯರು ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದರು ಮೇಲೆ ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವನು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೊರಡುವಾಗ ಯಮದೂತರು ಇವನೊಡನೆ ಮರಣಹೊಂದಿದ ಸುಮಾಲಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಬಡಿಯುತ್ತ ಎಳೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದುದು ಅವನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಪ್ರೇತನಾದ ಸುಮಾಲಿಯು, ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲದೆ ಯಮದೂತರ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಹಾರವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಚೀರುತ್ತ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಬರ್ಚಿಯಿಂದ ಚುಚ್ಚಿ, ಚಾವಟಿಗೆಯಿಂದ ಹೊಡೆದು, ಪಾಶದಿಂದ ಬಿಗಿದು ಕಂಟಕಾಕೀರ್ಣ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯಲು ಸುಮಾಲಿಯು ಕೆಟ್ಟ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಒದರುತ್ತ ಅಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಯಜ್ಞಮಾಲಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕರುಣೆಯು ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಅವನು ದೇವದೂತರನ್ನು ಕೇಳಿದನು 'ಇವನು ಯಾರು ಎಂದು?' 'ಇವನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮ ಸುಮಾಲಿ' ಎಂದುತ್ತರಿಸಿದರು. ಆ ಹರಿಭಟರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಜ್ಞಮಾಲಿಗೆ ದುಃಖವಾಯಿತು.

ಯಜ್ಞಮಾಲಿ:- ''ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ಪಾಪದಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆ? ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯವಿದ್ದರೆ ಹೇಳಿರಿ, ನೀವಿಂದು ನನ್ನ ಬಾಂಧವರು, ನನ್ನ ಮಿತ್ರರು. ಏಳು ಹೆಜ್ಜೆ ಕೂಡಿ ನಡೆದರೂ ಮಿತ್ರರಾಗುವರು ಎಂದು ನೀತಿಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಏಳು ಹೆಜ್ಜೆ ಚಲನವೂ ಸಹ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ಕೂಡಿ ನಡೆದರೂ ಸಾಕು ಮಧುರ ಮೈತ್ರಿ ಉಂಟಾಗುವದು. ಹೆಚ್ಚೇನು? ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಸಜ್ಜನರು ತಮ್ಮ ಮೈತ್ರಿ ರಸವನ್ನು ಹರಿಸುವರು. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಬಂದ ನೀವು ನನ್ನ ಬಾಂಧವರು, ಇಲ್ಲಿ ನರಕದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಗರಿಸುತ್ತಿರುವವನು ನನ್ನ ತಮ್ಮ, ಇವನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿಸಿರಿ'' ಅವನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ವಿಷ್ಣುದೂತರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮುಗುಳುನಗೆ ಮೂಡಿತು. ಅವರು ಯಜ್ಞಮಾಲಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ವಿಷ್ಣುದೂತ:- ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಯಜ್ಞಮಾಲಿಯೆ, ನೀನು ನಾರಾಯಣೈಕನಿಷ್ಠ, ಆದುದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಸಲು ಉಪಾಯ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ವೈಶ್ಯನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಆಗ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ವಿಶ್ವಂಭರ. ಆಗ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳು ಯಾವ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೂ ಸಿಗಲಾರವು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ನೀನು ಆಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದುರಾಚಾರಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ನಿನ್ನ ಬಂಧುಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ತೊರೆದರು. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಬಹಳದುಃಖಿತವಾಗಿದ್ದೆ. ಯಾರೂ ನಿನಗೆ ಅನ್ನ ನೀರು ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಹಸಿವೆ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕಟ ತರಿಸಿತ್ತು. ಆ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ನೀನು ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದೆ, ಅಂದು ಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೆಸರಾಗಿ ನೆಲೆಸಲು ಬಾರದಂತಾಗಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಿನಗೆ ಸ್ಥಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುವ ಆಶೆಯಿಂದ ನೀನೇ ಆ ಎಲ್ಲ ಕೆಸರನ್ನೂ, ಕಸವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಹಾಕಿದೆ. ಆದರಿಂದ ನೀನು ಆ ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರವನ್ನು ಸಾರಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ನೀನು ಕೆಲವು ದಿನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ಒಂದು ದಿನ ಹಾವು ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಕಚ್ಚಿತು. ನೀನು ಮರಣ

ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ನೀನು ಆ ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಿನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನ್ಮ ಬಂದಿದೆ ಈಗ.

ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ನೀನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ 'ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾದ ಹರಿಸೇವೆಯೇ ಕಾರಣ. ನೀನು ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆ. ಈಗ ನೀನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನೇ, ನೀನು ಆ ದೊಡ್ಡದಾದ ವಿಶಾಲ ಹರಿಮಂದಿರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೆಸರು ತೆಗೆದು ಸಾರಿಸಿರುವೆ. ಆದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಅಪಾರ ಪುಣ್ಯ ಬಂದಿದೆ. ನಿನ್ನ ಆ ಮಹಾಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಸುವಿನ ತೊಗಲಿನಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾರಿಸಿದ, ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗೆ ನೀಡು. ಆದರಿಂದ ಅವನ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವದು. ವಿಷ್ಣುದೂತರ ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಯಜ್ಞಮಾಲಿಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ, ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗೋ ಚರ್ಮದಷ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾರಿಸಿದ್ದರ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದ. ಅಣ್ಣನು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಸುಮಾಲಿಯ ಪಾಪಗಳು ತೊಳೆದುಹೋದವು. ಯಮದೂತರು ಅವನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟುಹೋದರು. ವೈಕುಂಠದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಮಾನ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಇಬ್ಬರು ಸಹೋದರರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಲಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ತಸ್ಮಾತ್ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ಸಂಪೂಜ್ಯೋ ಜಗತಾಂ ಪತಿಃ ।
ಅಕಾಮಾದಪಿ ಯೇ ವಿಷ್ಣೋಃ ಸಕೃತ್ ಪೂಜಾಂ ಪ್ರಕುರ್ವತೇ
ನ ತೇಷಾಂ ಭವಬಂಧಸ್ತು ಕದಾಚಿದಪಿ ಜಾಯತೇ ॥

ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಇಚ್ಛೆ ಇರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹರಿಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರೆಂದೂ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುವದಿಲ್ಲ. ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆ ಹರಿಭಕ್ತರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಪಾಪಿಗಳೂ ಕೂಡ ಪರಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತಾರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು.

—o—

ವಿಷ್ಣು ಮಹಾತ್ಮೆ ಉತ್ತಂಕನ ಉಪದೇಶ, ಬೇಡನ ಉದ್ಧಾರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೭

ಸನಕ:- ವಿಷಯಾಂಧರಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಹರಿಯನಾಮ ಸ್ಮರಣೆಯೊಂದೇ ಉಪಾಯ. ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸದವನು ಶುದ್ಧ ಶ್ವಪಚ. ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಕೂಡದು. ದೇವರ ಪೂಜೆಯಿಲ್ಲದ ಮನೆ ಸುಡುಗಾಡು, ಎಂದೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಬಾರದು ಅಂತಹ ಅಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ. ದೇವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವರು, ವೇದವನ್ನು ನಿಂದಿಸುವವರು, ರಾಕ್ಷಸರೇ ಸರಿ. ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುವ ಚಂಡಾಲನು ಕೂಡ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಎನಿಸುತ್ತಾನೆ. (ಚಂಡಾಲಾ ऽಪಿ ವೈಶ್ರೇಷ್ಠಾಃ ಹರಿಭಕ್ತಿ ಪರಾಯಣಾಃ) ಒಂದು ಹನಿ ಹರಿಯ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದಂತೆ. ಹರಿಯನ್ನು ನಂಬಿದವರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ನಿಶ್ಚಿತ. ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಗುಲಿಕನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಬೇಡ. ಅವನ ಉದ್ಯೋಗ ಹೆರವರ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವದು. ಪರರ ದ್ರವ್ಯ ದೋಚುವದು. ಪರರ ನಿಂದೆಯಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಗೋಳುಹುಯ್ಯುವದೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹಿಗ್ಗು. ನೂರಾರು ದ್ವಿಜರನ್ನು, ಸಾವಿರಾರು ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕೊಂದ ಹೆಮ್ಮೆ ಆ ದುಷ್ಟನಿಗೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯ ಹಣ ಕದಿಯುವದರಲ್ಲಿ ಅವನು ಎತ್ತಿದ ಕೈ - ಪರರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಂಡರೆ ಬಿಡುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಆ ಪಾಪಿ. ಇಂತಹ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಅವನು ಗೈದದ್ದು - ಸಾವಿರವಲ್ಲ, ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ. ಆ ಮಹಾಪಾಪಿಯು ಒಂದು ದಿನ ಸೌವೀರ ರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅದೊಂದು ಸ್ವರ್ಗದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಆವೃತ್ತಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅಲಂಕೃತರಾದ ನಾರಿಯರು, ಹಣದ ಹೊಳೆ ಹರಿಯುವ ಅಂಗಡಿಗಳ ಬೀದಿ, ಬೀದಿಯ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಕನ್ನೈದೆಗಳಿಂದ ತಳತಳಿಸುವ ಪುಷ್ಕರಣಿಗಳು. ಆ ನಗರದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಉಪವನ. ನಂದನವನದ ಮುಂದಿನ ಭಾಗವೇನೊ ಎನ್ನುವಷ್ಟು ರಮಣೀಯವಾಗಿತ್ತು ಆ ಹೂದೋಟ. ಅದರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಕೇಶವನ ದೇವಸ್ಥಾನ. ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಂಗಾರದ ಕಲಶಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಇವನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು! ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬಂಗಾರ ಈ ಊರಲ್ಲಿ, ಎಷ್ಟು ಚಿನ್ನ! ಎಷ್ಟು ರನ್ನ! ಇದನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕುಂಟೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಆ ಪಾಪಿ. ದೇವಾಲಯದ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಹಾತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಉತ್ತಂಕ ಮುನಿಗಳು ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ನೋಡಿದ ಆ ಗುಲಿಕ ಬೇಡ. ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ತಪೋನಿಧಿಗಳು ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಏಕಾಕಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ನನಗೆ ಸುವರ್ಣಸುಸಂಧಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆದರೆ ಆ ಗುಲಿಕನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಶಂಕಾತಂಕ - ಈ ಉತ್ತಂಕ ಮುನಿ ಫಕ್ಕನೇ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಬರಬಹುದು ಎಂದು. ಆದುದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಕೊಂದೇ

ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಪಹರಿಸಬೇಕು. ಎಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದ. ಅದರಂತೆ ಅತಿ ಸಾಹಸದಿಂದ ಅವನು ಖಡ್ಗವೆತ್ತಿ ಉತ್ತಂಕಮುನಿಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲ್ಲು ಏರಿಬಂದ. ಅವರ ಜಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಸಿ ಅವರ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲನ್ನು ಇಟ್ಟ. ಕೊಲ್ಲಲು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಎತ್ತಿದ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಉತ್ತಂಕಮುನಿಗಳು ಶಾಂತರಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿದರು.

ಉತ್ತಂಕ:- ಅಯ್ಯಾ ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಕೊಲ್ಲುವೆ? ನಾನೇನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ? ಹೇಳು. ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಸಮರ್ಥರು ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುವರು. ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಸಜ್ಜನರು ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ದಂಡಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ವೈರಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೆಲವು ಸದ್ಗುಣಗಳು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿನ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ವೈರಿಗಳೊಡನೆ ಎಂದೂ ವಿರೋಧ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ.

ಸುಜನೋ ನ ಯಾತಿ ವೈರಂ ಪರಹಿತ ಬುದ್ಧಿರ್ವಿನಾಶಕಾಲೇಽಪಿ ।
ಛೇದೇಽಪಿ ಚಂದನತರುಃ ಸುರಭಯತಿ ಮುಖಂ ಕುಠಾರಸ್ಯ

ಸಜ್ಜನರು ತಮಗೆ ವಿನಾಶಕಾಲ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಕೂಡ ಪರಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಯಾರನ್ನೂ ದ್ವೇಷ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಗಂಧದ ಮರವನ್ನು ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕಡಿದಾಗಲೂ ಆ ಮರವು ಕೊಡಲಿಯ ಮುಖ ಭಾಗವನ್ನು ಸುಗಂಧವುಳ್ಳದ್ದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದೈವವೇ ಬಲವತ್ತರವಾದದ್ದು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ದುಷ್ಟರು ಎಲ್ಲವನ್ನು ತೊರೆದು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವವರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವರು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಳುವು ಮಾಡಿ ನೀನು ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರು ಮರಣಾನಂತರ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡ ಬರುವರೇ? ನೀನು ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಸುಖದಿಂದ ಭೋಗಿಸುವರು. ಆದರೆ ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ನೀನು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಮನೆಯವರು ಮಾತ್ರ ಸಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪ ಉಣ್ಣುವರು. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯಾರೂ ಬರಲಾರರು.

ಅಕಟಕಟ ಇದು ಎಂತಹ ಸಂಕಟ! ಇದೆಂತಹ ದುಃಖ! ಮನುಷ್ಯನು ಮಹಾ ಮಹಾ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾನು ನರಕವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ, ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಗತಿ ಏನು?'' ಉತ್ತಂಕ ಮುನಿಯ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಗುಲಿಕ ಬೇಡನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಾನು ಮಾಡುವ ನೀಚಕೃತ್ಯದ ಅರಿವಾಯಿತು. ತಕ್ಷಣವೇ ಅವನು ಮುನಿಯ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ಪಾದವನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆದನು. ಖಡ್ಗವನ್ನು ಆಚೆಗೆ ಎಸೆದು, ಆ ಮುನಿಯ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿಟ್ಟನು. 'ಮಹನೀಯರೇ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಮಿಸಿದನು ಅವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ. ಮತ್ತು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು, ವಿನಯಾನುನಯಗಳಿಂದ ನಮ್ರನಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನು.

ಗುಲಿಕ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೆ, ನಾನು ಮಹಾಮಹಾ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಅವುಗಳು ನಷ್ಟವಾದವು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈಗ ನನಗೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಪಾಪಗಳು ಹೇಗಾದರೆ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು? ನಾನು ಯಾರನ್ನು

ಮೊರಹೋಗಲಿ? ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪದಿಂದ ನಾನು ಕಾಡು ಬೇಡನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಅಂತಹ ಪಾಪಗಳನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನೇನು ಗತಿ ನನಗೆ ಮುಂದೆ? ನನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವು ಕ್ಷೀಣವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಪಾಪಗಳೋ ಅಸಂಖ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಎಂಥ ಜನ್ಮ ಬರುವದು ?

ಹೀಗೆ ಭಯಂಕರವಾದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಸಂತಾಪದಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಲೆ ಆ ಗುಲಿಕ ಬೇಡನು ಮರಣಹೊಂದಿದನು. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಉತ್ತಂಕಮುನಿಗೆ ದಯೆಯು ಉದಯ ವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿದನು. ಹರಿ ಪಾದೋದಕವು ಅವನ ಮೃತದೇಹದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವದೊಂದೇ ತಡ ಅವನ ಪಾತಕಗಳೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಹೋದವು. ಅವನು ಎಸಗಿದ ಪಾಪ ರಾಶಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನವು ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅವನು ಉತ್ತಂಕಮುನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

ಗುಲಿಕ:- ಮುನಿವರ್ಯರಾದ ಉತ್ತಂಕ ಋಷಿಗಳೇ, ನೀವು ನನಗೆ ನಿಜವಾದ ಗುರುಗಳು, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಈ ಪಾಪದ ಬಂಧನದಿಂದ ನಾನು ಮುಕ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಉಪದೇಶದಿಂದ ನನ್ನ ಮನದ ದುಗುಡ ಕಳೆದಿದೆ. ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಳಿದುಹೋಗಿವೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪಾದತೀರ್ಥವನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಅರ್ಹನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ನಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧ ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.'' ಎಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ವಿಮಾನ ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಂದ ಸೇವಿತನಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನವಾದ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಉತ್ತಂಕಮುನಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಂತಹ ಸರ್ವಸಮರ್ಥನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಈ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ದಿವ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಪ್ರಸನ್ನನಾದನು ಮತ್ತು ಉತ್ತಂಕನಿಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೇಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ಉತ್ತಂಕನಿಗೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೮

॥ ಉತ್ತಂಕ ಉವಾಚ ॥

ನತೋಽಸ್ಮಿ ನಾರಾಯಣಮಾದಿದೇವಂ
ಜಗನ್ನಿವಾಸಂ ಜಗದೇಕ ಬಂಧುಂ ।

ಚಕ್ರಾಬ್ಜ ಶಾರ್ಙ್ಗಪಾಣಿಂ ಮಹಾಂತಂ ।
ಸ್ಮೃತಾರ್ತಿ ವಿಘ್ನಂ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೆ ॥

ಯನ್ನಾಭಿಜಾಬ್ಜ ಪ್ರಭವೋ ವಿಧಾತಾ
ಸೃಜತ್ಯಮುಂ ಲೋಕಸಮುಚ್ಚಯಂ ಚ ।
ಯತ್ಕ್ರೋಧಜೋಹಂ ಜಗಚ್ಚ ರುದ್ರ
ಸ್ತಮಾದಿದೇವಂ ಪ್ರಣತೋಽಸ್ಮಿ ವಿಷ್ಣುಂ ॥

ಪದ್ಮಾಪತಿಂ ಪದ್ಮದಲಾಯತಾಕ್ಷಂ
ವಿಚಿತ್ರ ವೀರ್ಯಮನಖಿಲೈಕಹೇತುಂ ।
ವೇದಾಂತವೇದ್ಯಂ ಪುರುಷಂ ಪುರಾಣಂ ।
ತೇಜೋನಿಧಿಂ ವಿಷ್ಣುಮಹಂ ಪ್ರಪನ್ನಃ ॥

ಆತ್ಮಾಽಕ್ಷರಃ ಸರ್ವಜ
ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕೋ ಜ್ಞಾನವಿದಾಂ ಶರಣ್ಯಃ ।
ಜ್ಞಾನೈಕವೇದ್ಯೋ ಭಗವಾನನಾದಿಃ ।
ಪ್ರಸೀದಂತಾಂ ವ್ಯಷ್ಟಿ ಸಮಷ್ಟಿ ರೂಪಃ ॥

ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣವಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಶಂಖ ಚಕ್ರ, ಪದ್ಮ, ಮತ್ತು ಶಾರ್ಙ್ಗಧನುಷ್ಯ ಧರಿಸಿದ ಆ ಭಗವಂತನು ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿ ಜಗದ್ಬಂಧುವೂ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಸ್ಮರಿಸಿದವರ ದುಃಖ ಪರಿಹರಿಸುವ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಶರಣು ಹೊಂದುತ್ತೇನೆ. ಅವನ ಹೊಕ್ಕಳದ ತಾವರೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಮುಖದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಈ ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ರುದ್ರನು ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪದ್ಮದಂತೆ ವಿಶಾಲ, ನೇತ್ರ, ವಿಚಿತ್ರ ಶಕ್ತಿ ತೇಜೋನಿಧಿ, ವೇದಾಂತಗಮ್ಯ, ಸರ್ವಕ್ಕೂ ಕಾರಣನಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಶರಣು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ, ನಾಶರಹಿತನೂ, ಜ್ಞಾನರೂಪಿಯೂ, ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಶರಣನೂ, ವ್ಯಷ್ಟಿ, ಸಮಷ್ಟಿರೂಪನೂ ಆದ ಆ ಭಗವಂತನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ.

ಅನಾದಿನಿಧನಂ ದೇವಂ ಸರ್ವಧಾತಾರಮಚ್ಯುತಂ ।
ಯೇ ಪ್ರಪನ್ನಾ ಮಹಾತ್ಮಾನಃ ತೇಷಾಂ ಮುಕ್ತಿರ್ಹಿ ಶಾಶ್ವತೀ ॥

ಹುಟ್ಟು ಸಾವು ರಹಿತನೂ, ಸರ್ವಕರ್ತನೂ, ಶಾಂತಮೂರ್ತಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಯಾರು ಶರಣುಹೊಂದುವರೋ ಅವರೇ ಮಹಾತ್ಮರು ಅವರಿಗೆ ಶಾಶ್ವತವಾದ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಶ್ಚಿತ.

ಯತ್ಪಾದ ತೋಯಂ ಭವರೋಗವೈದ್ಯೋ
ಯತ್ಪಾದ ಪಾಂಸು ವಿಮಲತ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯೈ
ಯನ್ನಾಮ ದುಷ್ಕರ್ಮ ನಿವಾರಣಾಯ
ತಮಪ್ರಮೇಯಂ ಪುರುಷಂ ಭಜಾಮಿ

ಯಾರ ಪಾದೋದಕವು ಸಂಸಾರವೆಂಬ ರೋಗ ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯರಂತಿರುವದೋ, ಯಾರ ಪಾದ ದೂಳಿಯು ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿರುವದೋ ಹಾಗೂ ಯಾರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಪಾಪ ರಾಶಿ ನಿವಾರಣೆ ಆಗುವದೋ, ಅಂತಹ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಕಲ್ಯೇನ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡದಿರುವ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಯನ್ನಿತ್ಯಂ ಪರಮಾನಂದಂ ಪರಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಸನಾತನಂ
ವಿಷ್ಣು ಸಂಜ್ಞಂ ಜಗದ್ಧಾಮ
ತಮಸ್ಮಿ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥

ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ಅನಾದಿಯೂ, ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ ಆದ ವಿಷ್ಣು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪರಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ಶರಣಾಗತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಉತ್ತಂಕಮುನಿಯು ಭಕ್ತಿ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಾಗಿ ದಯಾಳುವಾದ ಆ ಕಮಲಾಪತಿಯು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು. ಆಗ ಉತ್ತಂಕನು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದನು. ಅದೊಂದು ತೇಜಸ್ಸಿನ ನಿಧಿ. ಅರಳುದಾವರೆಯಂತೆ ಕಣ್ಣು, ಅಗಸಿಯಂತೆ ಬಣ್ಣ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ, ಕೌಸ್ತುಭ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲ, ಎರಡೂ ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಯೂರ, ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವನಮಾಲೆ, ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ತುಳಸೀದಳ, ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಂತಿ. ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸು, ನೋಡಿದರೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಇವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಮೇಶ್ವರನೆ ಎಂದು. ಭಗವಂತನ ಈ ದಿವ್ಯರೂಪ ಕಂಡು, ಮುನಿಯು ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ಹರ್ಷಾಶ್ರುಗಳಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷಾಲನೆ ಮಾಡಿದನು. 'ಮುರಾರಿಯೇ ಪಾಲಿಸು, ಮಧುಸೂದನನೇ ಕಾಪಾಡು' ಎಂದು ಅನನ್ಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೊರೆಯಿಟ್ಟನು - ಆ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ.

ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಭಗವಂತ ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ದಯೆಯಿಂದ ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭಯದಾನ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದನು. 'ಏಳು ವತ್ಸ, ಕೇಳು ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು. ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದರೆ ಅಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವದು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ

ನಿನಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ನೀನು ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.' ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ, ಉತ್ತಂಕನು ಮತ್ತೆ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ 'ದೇವ, ದೇವ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಮೋಹಪಡಿಸುವೆ! ಬೇರಾವ ವರ ಬೇಕಾಗಿದೆ ನನಗೆ! ನಾನು ಬೇಡುವದಿಷ್ಟೆ : ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ದೃಢವಾದ ಭಕ್ತಿ ಇರಲಿ. ಇದು ಒಂದು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಜನುಮ ಜನುಮ ದಲ್ಲಿಯೂ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನಾಗಿಯೇ ಇರಲಿ. ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಗೈಯುತ್ತಲೇ ಇರು.

ಕೀಟೇಷು ಪಕ್ಷಿಷು ಮೃಗೇಷು ಸರೀಸೃಪೇಷು ।
ರಕ್ಷಃ ಪಿಶಾಚಮನುಜೇಷ್ವಪಿ ಯತ್ರ ಯತ್ರ ॥
ಜಾತಸ್ಯ ಮೇ ಭವತು ಕೇಶವ ತೇ ಪ್ರಸಾದಾ
ತ್ತ್ವಯ್ಯೇವ ಭಕ್ತಿರಚಲಾಽವ್ಯಭಿಚಾರಿಣೀ ಚ ॥

ಕೇಶವನೇ, ಕೀಟ, ಪಕ್ಷಿ, ಮೃಗ, ಸರ್ಪ, ರಾಕ್ಷಸ, ಪಿಶಾಚ, ಮನುಷ್ಯ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಜನ್ಮ ಬಂದರೂ ಸರಿ, ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇರಲಿ.'' ಅವನ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ವಿಷ್ಣುವು ಮನ್ನಿಸಿದನು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಶಂಖವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವನಿಗೆ ಯೋಗಿಗಳಿಗೂ ದುರ್ಲಭವಾದ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು. ಆ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸ್ತುತಿಸತೊಡಗಿದ ಆ ಉತ್ತಂಕ ಮುನಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. 'ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ನೀನು ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗ, ಭಕ್ತಿಯೋಗದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸು. ನರನಾರಾಯಣರ ಸ್ಥಾನವಾದ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡು. ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನೀನು ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯುವಿ. ನೀನು ಹೇಳಿದ ಸ್ತೋತ್ರ ಪಠಿಸುವವನು ತನ್ನ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು.

ಉತ್ತಂಕ ಮಹಾಮುನಿಯಾದರೂ ಮಾಧವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕರ್ಮಯೋಗ, ಜ್ಞಾನಯೋಗದಿಂದ, ಭಕ್ತಿಯೋಗ ದಿಂದ ಭಾವಭರಿತನಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ಆದರಿಂದ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಾಪರೋಕ್ಷ ಪಡೆದು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸುಖ, ಅಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತಾನಂದ ಬಯಸುವವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆಂಟನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—o—

ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಕಸಗುಡಿಸಿದವನ ಉದ್ಧಾರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೩೯

ಸನಕ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನೆ, ಭಗವಂತನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು, ಹಿಂದೆ ಸೋಮವಂಶದಲ್ಲಿ ಜಯಧ್ವಜನೆಂಬ ರಾಜನಿದ್ದ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಶೃಂಗರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಸುಂದರವಾದ ರೇವಾತೀರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದ, ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದಾಸ ದಾಸಿಯರು, ಆದರೂ ತಾನೇ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸೇವೆಮಾಡಲು ಆಸೆ ಆ ದೊರೆಗೆ. ಅವನಿಗೆ ವೀತಿಹೋತ್ರನೆಂಬ ಪುರೋಹಿತ. ಅವನಿಗೂ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ಈ ಜಯಧ್ವಜನ ದೇವಭಕ್ತಿ ಕಂಡು. ಆ ವೀತಿಹೋತ್ರ ಸ್ವಯಂ ವೇದಪಾರಂಗತ. ಆದರೂ ಹರಿತತ್ಪರನಾದ ಆ ದೊರೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ವೀತಿಹೋತ್ರ:- ರಾಜನೆ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ದೇವಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನೀನು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ನೀನು ರಾಜಾಧಿರಾಜ. ಕೈಗೊಂದು, ಕಾಲಿಗೊಂದು ಆಳು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೆ. ಇಷ್ಟು ದಾಸ, ದಾಸಿಯರಿದ್ದರೂ ನೀನು ಅನುದಿನ ದೇವಮಂದಿರವನ್ನು ನೀನೇ ಉಡಗುವೆ. ನೀನೇ ಸಾರಿಸುವೆ, ದೀಪಾರತಿಯನ್ನು ನೀನೇ ಹಚ್ಚುವೆ. ಇದರ ವಿಶೇಷ ಫಲವೇನಾದರೂ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೆ? ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹತ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬತ್ತಿಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ನಿರತನಾಗಿರುವೆ, ಎಣ್ಣೆತಂದು ದೀಪ ಹಚ್ಚುವದು, ಕುಡಿ ಚಾಚುವದು ಗುಡಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸುವದು ನಿನ್ನ ಉದ್ಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹೇಳಿವೆ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ. ಹರಿಪ್ರೀತಿಕಾರಕವೂ ಆಗಿವೆ ಅವೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳು. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ನೀನು ಈ ದೀಪದಾನ ಹಾಗೂ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸಮ್ಮಾರ್ಜನ ಇವೆರಡನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಇವೇ ಎರಡು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಏನುಕಾರಣ? ಇವುಗಳಿಗೆ ಮಹಾಪುಣ್ಯವಿದ್ದರೆ, ಅದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅಂತಹ ಗುಹ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು.

ಜಯಧ್ವಜ:- ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೆ, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಉಂಟು. ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸ್ಮರಣೆ ನನಗೆ ಈಗಲೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಇದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ರೈವತನೆಂಬ ವಿಪ್ರಶ್ರೇಷ್ಠನಿದ್ದನು. ಅವನು ವೇದದಲ್ಲಿ ಕೋವಿದ. ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತ. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡುವದು? ಎರಡರಲ್ಲೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದುಡ್ಡನ್ನು ಗಳಿಸುವದೇ ಅವನ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯೋಗ. ಯಜ್ಞಮಾಡಲು ಅಧಿಕಾರವಿಲ್ಲದವರಿಂದ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನು ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮಾರಬಾರದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನಿಷಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಮಾರಾಟಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮೃದುವಚನಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರ ವಿರುದ್ಧವೂ ಚಾಡಿ ಹೇಳುವದೂ, ನಿಷಿದ್ಧ ಕರ್ಮ ಆಚರಿಸುವದೂ, ಅವನ ಸ್ವಭಾವವೇ ಆಗಿತ್ತು.

ದುರ್ವ್ಯಸನಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅನೇಕ ರೋಗಗಳು ಅಂಟಿಕೊಂಡವು. ಅದರಿಂದ ಬಂಧುಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದರು. ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ದುಃಖ, ದುರವಸ್ಥೆ, ಅವನಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದವು. ದಮ್ಮು, ಕೆಮ್ಮು, ಕ್ಷಯ, ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದವು. ಒಮ್ಮೆ ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನರ್ಮದಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದ. ಅವನು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಅವನ ಮಡದಿ ಬಂಧುಮತಿಗೆ ಹೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು, ಸ್ವೈರಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಪ್ರವೃತ್ತಳಾದಳು. ಎಲ್ಲರು ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ದಂತಕೇತು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಾನು ಜನಿಸಿದ್ದೆ. ನಾನು ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡುವವೆಲ್ಲ ಮಹಾಪಾಪಗಳೇ, ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷ, ಬ್ರಹ್ಮದ್ರೋಹ, ಪರದಾರ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಣಿ ಹಿಂಸೆ, ಗೋಹತ್ಯೆ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಕೊಲೆ, ಕಳವು ಹೀಗೆ ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳು.

ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಒಬ್ಬ ಪರಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ವಿಹರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕಾಮಾತುರನಾದ ನನಗೆ ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯದಿರುವಾಗ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರ ಬಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶೂನ್ಯವಾದ ಹರಿ ಮಂದಿರವು ನನಗೆ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ವಿಲಾಸ ಮಂದಿರವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆ ವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಮಲಗುವಷ್ಟು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುಡಿಸಿದೆ. ಕಸ ಕಡ್ಡಿ ತೆಗೆದು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿದೆ, ನಮ್ಮ ರತಿ ಕ್ರೀಡೆಗಾಗಿ ಆ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ದೀಪ ಉರಿಸಿದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಊರಿನ ನಗರಪಾಲಕರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ನೋಡಿ ಜಾರ. ಜಾರಿಣಿಯರೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನೂ ಆ ಮಹಿಳೆಯನ್ನೂ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದರು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ, ನಗರಪಾಲಕರು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಆಗ ವಿಷ್ಣು ದೂತರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ನಾಲ್ಕು ತೋಳು, ಕಿರೀಟಕುಂಡಲ ಧರಿಸಿದ್ದರು - ಆ ಹರಿದೂತರು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಅವರು ತಂದ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನ ಏರಿದೆವು. ನಮಗೆ ಸುಂದರ ಶರೀರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ಅನಂತರ ದೇವಯೋಗ್ಯವಾದ ಅನೇಕ ಭೂಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸಿ ಅನಂತರ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆನು. ಆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನನಗಿಂದು ಸಂಪತ್ತು, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಬಂದಿದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರ ಗುಡಿಸಿದ ಹಾಗೂ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ನಾನು ಸಮಸ್ತ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರವನ್ನು ಗುಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದುರ್ವ್ಯಾವಾಪಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟನ್ನೇ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಗುಡಿಸಿದೆ. ನಾನು ಎಷ್ಟು ಕಣಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಿದೆನೋ ಅಷ್ಟು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ತಕ್ಷಣ ನಾಶವಾದವು. ಇಂತಹ ವೈಭವೋಪೇತವಾದ, ಉತ್ತಮವಾದ ಸ್ಥಾನ, ಮಾನ, ಜನ್ಮ ಅಧಿಕಾರ ರಾಜ್ಯ ಭೋಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವರ ಗುಡಿಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದೇನೆ, ಉದ್ದೇಶವಿಲ್ಲದೇ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ನಾನು ಇಂತಹ ಸಂಪತ್ತು ಹೊಂದಿದೆನು. ಅಂದಬಳಿಕ ಶಮದಮಾದಿ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಶಾಶ್ವತ ಸಂಪತ್ತು ದೊರಕುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನು?

ಜಯಧ್ವಜರಾಜನ ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಪುರೋಹಿತನಾದ ವೀತಿಹೋತ್ರನು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ತಾನೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾದನು. ಆದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಬಂಧು, ಬಾಂಧವರು, ಅಧಿಕಾರ, ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ಅಶಾಶ್ವತವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸೇವೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾಶಿಗೆ ಹೋಗಿ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಬರಬಹುದು. ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಿ ಪಡಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವದು ದುರ್ಲಭ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ 'ಸತ್ಸಂಗಃ ತುಲಸೀ ಸೇವಾ, ಹರಿಭಕ್ತಿಶ್ಚ ದುರ್ಲಭಾ ' ಸತ್ಸಂಗ, ತುಲಸೀಪೂಜೆ ಹರಿಭಕ್ತಿಗಳು ದುರ್ಲಭ. ಆದುದರಿಂದ ಹರಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹರಿಯಂತೆ ಹರಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನೇ ನಂಬಿದ ಹರಿಭಕ್ತರನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಹರಿಭಕ್ತರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದಂತೆಯೇ, ಯಥಾಯೋಗ್ಯ ಅದಕ್ಕೆ ಫಲ ಉಂಟು. ಇದರಂತೆ, ತುಲಸೀಪೂಜೆ, ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಪೂಜೆ, ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು.

'ತತ್ರೈವ ಸರ್ವ ದೇವಾಶ್ಚ ತಿಷ್ಠಂತಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಸ್ತಥಾ'
ಪೂಜ್ಯಮಾನಾ ಚ ತುಳಸೀ ಯಸ್ಯ ತಿಷ್ಠತಿ ವೇಶ್ಮನಿ ॥

ಯಾವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಸೀ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುವುದೋ ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಸನ್ನಿಹಿತರಾಗುವರು.

ತತ್ರ ಪ್ರೇಯಾಂಸಿ ಶ್ರೇಯಾಂಸಿ ವರ್ಧಂತ್ಯಹಃ ಹರಿಧ್ವಜ
ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲಾರೂಪೀ ಯತ್ರತಿಷ್ಠತಿ ಕೇಶವಃ ॥

ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲಾರೂಪೀ ಯತ್ರಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ 'ಶಿಲಾರೂಪದಿಂದ' ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುವನೋ ಅಲ್ಲಿ ಹಗಲಿರುಳು ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವದು.

ನ ಬಾಧಂತೇ ಗ್ರಹಾಸ್ತತ್ರ ಭೂತವೇತಾಲಕಾದಯಃ
ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲಾ ಯತ್ರ ತತ್ ತೀರ್ಥಂ ತತ್ ತಪೋವನಂ ॥

ಶಾಲಿಗ್ರಾಮವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭೂತಪ್ರೇತಗಳ ಬಾಧೆ, ಗ್ರಹಪೀಡೆಗಳು ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ತೀರ್ಥ , ಅದೇ ತಪೋವನ ಯಾವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅದು ಸ್ಮಶಾನವಿದ್ದಂತೆ.

ಪುರಾಣಂ ನ್ಯಾಯಮಿಮಾಂಸಾ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಾಣಿ ಚ ದ್ವಿಜ
ಸಾಂಗಾ ವೇದಾಃ ತಥಾ ಸರ್ವೇ ವಿಷ್ಣೋ ರೂಪಂ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಂ ॥

ಪುರಾಣ, ನ್ಯಾಯ, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಿಮಾಂಸಾ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು, ವೇದಾಂಗಗಳು ಇವೆಲ್ಲವೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವದರಿಂದ ಅವನ ಪ್ರತಿಮಾರೂಪ ವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವವರು ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೊಂಬತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—೦—

ಮನ್ವಂತರ ಕಥನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೦

ಸನಕ:- ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ಬ್ರಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂವಾದ ನಡೆಯಿತು. ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಇಂದ್ರದೇವನು ಗುರುಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಕೇಳಿದರು.

ಇಂದ್ರ:- ಸರ್ವ ತತ್ವಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಾದ ಆಚಾರ್ಯರೇ ಹಿಂದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೇಗೆ ಇದ್ದಿತು? ಇಂದ್ರನು ಯಾರಾಗಿದ್ದರು? ದೇವತೆಗಳು ಯಾರು ಅವರ ಕಾರ್ಯವೇನು? ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿರಿ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ:- ದೇವೇಂದ್ರನೇ ನಿನ್ನೆ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯು ಇಂದು ನೆನಪಿರುವದಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ಹಿಂದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮಾಚಾರವು ಇಂದು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು? ಎಷ್ಟು ಇಂದ್ರರು ಮನುಗಳು ಆಗಿಹೋದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೂಡ ಹೇಳಲು ನಾನು ಅಸಮರ್ಥನು. ಆದರೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಈ ಅಮರಾವತಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸುಧರ್ಮ ಎಂಬ ಪುಣ್ಯವಂತನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ದಿವ್ಯ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಈ ಮನ್ವಂತರಗಳ ವೃತ್ತಾಂತ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ಸುರಾಚಾರ್ಯನ ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶಚೀಪತಿಯು ತಮ್ಮ ದೇವತಾಗಣದೊಂದಿಗೆ ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಗಡ ಸುಧರ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು. ಅವನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಅದ್ಭುತ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತಿಯನ್ನು ಅಚ್ಚರಿಗೊಳಿಸಿತು. ವಿನಯದಿಂದ ನುಡಿದನು ಸುರಪತಿ.

ಇಂದ್ರ:- ಹಿಂದಿನ ಬ್ರಹ್ಮಕಲ್ಪದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನೀನು ತಿಳಿದಿರುವಿಯಂತೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ - ಪುರೋಹಿತ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೂ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ನಮಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿರುವಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪುಣ್ಯ ಯಾವದು ? ಯಾವ ಜ್ಞಾನ, ದಾನ ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ನಿನಗೆ ಈ ಮಹಿಮೆ? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿ ಸುಧರ್ಮನು ವಿನಯದಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದನು.

ಸುಧರ್ಮ:- ಒಂದು ಸಾವಿರ ಚತುರ್ಯುಗಗಳೆಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ದಿನ. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನುಗಳು, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಇಂದ್ರರು, ನಾನಾ ದೇವತೆಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ, ತೇಜೋವಂತರು, ಬಲವಂತರು, ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳು. ಅವರೆಲ್ಲರ, ಹೆಸರು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಮೊದಲನೆಯವನು ಸ್ವಾಯಂಭುವ, ಸ್ವಾರೋಚಿಷ, ಉತ್ತಮ, ತಾಮಸ, ರೈವತ, ಚಾಕ್ಷುಷ, ಈ ಹಿಂದೆ ಇವು ಆರು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದು ಏಳನೆಯ ವೈವಸ್ವತ, ಮನ್ವಂತರ. ಈ ಮನ್ವಂತರದ ಅಧಿಪತಿ ಮನು ಮಹಾರಾಜನು. ವಿವಸ್ವತ ಸೂರ್ಯನ ಮಗನಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವೈವಸ್ವತ ಮನು ಎಂದು ಹೆಸರು. ಎಂಟನೆಯವನು ಸೂರ್ಯಸಾವರ್ಣಿ, ಒಂಭತ್ತನೆಯವ ಮನು ದತ್ತಸಾವರ್ಣಿ,

ಹತ್ತನೆಯ ಮನು ಬ್ರಹ್ಮಸಾವರ್ಣಿ, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಧರ್ಮಸಾವರ್ಣಿ, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ರುದ್ರಸಾವರ್ಣಿ, ಹದಿಮೂರನೇ ಯವನು ರೋಚಮಾನ, ಕೊನೆಯವನು ಭೌತ್ಯ ಎಂದು ಹೆಸರುಳ್ಳವ. ಹೀಗೆ ಇವರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಆ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರದ ಅಧಿಪತಿಗಳಾದ ಮನುಗಳು ಆಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಈ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮನ್ವಂತರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತ್ರಿಲೋಕ ಆಳುವ ಇಂದ್ರರನ್ನು, ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ವಯಂಭು ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಯಾಮವೆಂಬ ದೇವತೆಗಳ ಗುಂಪು ಶಾಸನ ಸೂತ್ರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಮಹಾಮತಿ ಎಂಬುವವ ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಯಜ್ಞನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾರೋಚಿಷ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಪಾರಾವತರು (ತುಷಿತರು) ಎಂಬ ದೇವಗಣ ವಿಪಶ್ಚಿತ ಎಂಬುವವನು ಇಂದ್ರ.

ಮೂರನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ, ಸುಧಾಮ, ಸತ್ಯ, ಶಿವ ಎನ್ನುವ ದೇವತಾ ಗಣಗಳು ಸುಶಾಂತಿ ಎಂಬುವನು ದೇವೇಂದ್ರ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾಮಸ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸುತ ಪರಾಹರ, ಸುತ್ಯ, ಸುಧೀ, ಮುಂತಾದ ದೇವತಾ ನಾಯಕರು. ಶಿವ ಎಂಬುವವನು ಆಗ ಮಹೇಂದ್ರ' ಐದನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ. ಅಮಿತಾಭ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳು 'ರುಹು ' ಎಂಬ ದೇವೇಂದ್ರ. ಆರನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ. ಆರ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ದೇವಗಣ ಮನೋಜವ ಎಂಬ ಇಂದ್ರ. ಪ್ರಕೃತ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಆದಿತ್ಯ, ವಸು, ರುದ್ರ ಮುಂತಾದ ದೇವತಾಗಣ ಪುರಂದರ ಎಂಬುವನು ಇಂದ್ರ. ಮುಂದಿನ ಎಂಟನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸುತಪ ಎಂಬ ದೇವತೆಗಳು, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಭೂಮಿದಾನ ನೀಡಿದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಬಲಿಯು ಇಂದ್ರನಾಗುವನು. ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಪರ ಎಂಬ ದೇವತಾಗಣ, ಅದ್ಭುತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವರು ದೇವೇಂದ್ರ. ಹತ್ತನೆ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸುವಾಮನ ಎಂಬುವವರು ದೇವತೆಗಳು, ಶಾಂತಿ ಎಂಬುವನು ದೇವೇಂದ್ರ, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ವಿಹಂಗಣ ಎಂಬ ದೇವತಾಗಣ 'ವೃಷ ' ಎಂಬುವವನು ಇಂದ್ರ, ಹನ್ನೆರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಹರಿನಾಭ ಎಂಬುವವರು ದೇವತೆಗಳು, ಋತು ಹೆಸರಿನ ಇಂದ್ರ. ಹದಿಮೂರನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸುತಾಮ ಎಂಬುವವರು ದೇವತೆಗಳು ದಿವಸ್ಪತಿ ಎಂಬುವವನು ಇಂದ್ರ.

ಕೊನೆಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಚಾಕ್ಷುಷ ಎನ್ನುವ ದೇವತೆಗಳು ಶುಚಿ ಎಂಬುವವನೇ ದೇವೇಂದ್ರ. ಒಂದೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮದಿನದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಮನುವಿನ ಅಧಿಕಾರ. ಆ ದಿನ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಆಯಾ ಮನು ಮಹಾರಾಜರ ಅಧಿಕಾರ ಪರಿಸಮಾಪ್ತವಾಗುವದು. ನಾನು ಈ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ಕಾಲವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನನ್ನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮನುಗಳು, ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡಿಹೋಗಿದ್ದು. ನನ್ನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಅಪಾರಪಾರಂ ಇನ್ನೂ ಕೋಟಿ ವರ್ಷ ನಾನಿರಬೇಕು ಇಲ್ಲಿ. ಅನಂತರ ನನ್ನ ಕರ್ಮಭೂಮಿಗೆ ನಾನು ಹೋಗುವೆನು. ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ವೃತ್ತಾಂತ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ನಾನು ಹಿಂದೆ ಹದ್ದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅಮೇಧ್ಯ ತಿನ್ನುತ್ತ ಜೀವಿಸಿದ್ದೆ. ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಾಕಾರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಡನೊಬ್ಬ ಬಂದು, ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಬಾಣ ಬಿಟ್ಟನು. ಬಾಣ ತಾಗಿ ಅದೇ ದೇವಾಲಯದ

ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಂತು. ಆಗ ಒಂದು ನಾಯಿಯು ಮಾಂಸದ ಆಶೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು. ಉಳಿದ ನಾಯಿಗಳು ಅದನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಓಡಿಬಂದವು. ನನ್ನನ್ನು ಕಚ್ಚಿದ ನಾಯಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಯಿಯಲ್ಲೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಇತರ ನಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಆ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿತು. ಹೀಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನನಗೂ ಆ ನಾಯಿಗೂ, ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಿತು. ಇದರಿಂದ ಜಗನ್ನಿಯಾಮಕನಾದ ಆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ನನಗೂ ಆ ನಾಯಿಗೂ ಸದ್ಗತಿ ನೀಡಿದನು. ಬುದ್ಧಿ, ಭಕ್ತಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದ ನನಗೂ ಆ ನಾಯಿಗೂ ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಗತಿ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವನ್ಮಂದಿರವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಎಂಥ ಫಲ ಬರಬಹುದು ನೀವೇ ವಿಚಾರಿಸಿರಿ.'' ಸುಧನ್ವನು ಹೇಳಿದ ಈ ಪವಾಡವನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ಕೂಡ ಅಧಿಕಾಧಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಕೈಂಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ದುಷ್ಟನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸುವವರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳು, ಗೌರವಿಸುವರು.

ಯೇ ಮಾನವಾಃ ಪ್ರತಿದಿನಂ ಪರಿಮುಕ್ತ ಸಂಗಾ
ನಾರಾಯಣಂ ಗರುಡವಾಹನ ಮರ್ಚಯಂತೀ!
ತೇ ಸರ್ವಪಾಪ ನಿಕರೈಃ ಪರಿತೋ ವಿಮುಕ್ತಾ
ವಿಷ್ಣೋಃ ಪದಂ ಶುಭತರಂ ಪ್ರತಿಯಾಂತಿ ಹೃಷ್ಟಾಃ

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ನಿಷ್ಕಾಮರಾಗಿ ಗರುಡವಾಹನನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಮನುಷ್ಯರು ಸಕಲಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅತಿ ಮಂಗಳಕರವಾದ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುವರು.

ಯೇ ಮಾನವಾ । ವಿಗತರಾಗ ಪರಾವರಜ್ಞಾ ।
ನಾರಾಯಣಂ ಸುರಗುರುಂ ಸತತಂ ಸ್ಮರಂತಿ ॥
ಧ್ಯಾನೇನ ತೇನ ಹತ ಕಿಲ್ಬಿಷಚೇತನಾಸ್ತೆ ।
ಮಾತುಃ ಪಯೋಧರರಸಂ ನ ಪುನಃ ಪಿಬಂತಿ ॥

ರಾಗಾದಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಾಪರ ತತ್ವಜ್ಞರಾಗಿ ದೇವಗುರುವಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಧ್ಯಾನಿಸುವ ಮನುಷ್ಯರು, ಆ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅವರು ಪುನಃ ತಾಯಿಯ ಸ್ತನ್ಯಪಾನ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಎಂದರೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ರಹಿತವಾದ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.

ಯೇ ಮಾನವಾ ಹರಿಕಥಾಶ್ರವಣಾದದೋಷಾಃ ॥
ಕೃಷ್ಣಾಂಘ್ರಿ ಪದ್ಮಭಜನೇ ರತಚೇತನಾಶ್ಚ ॥
ತೇ ವೈ ಪುನಂತಿ ಚ ಜಗಂತಿ ಶರೀರಸಂಗಾ ॥
ತ್ಸಂಭಾಷಣಾದಪಿ ತತೋ ಹರಿರೇವ ಪೂಜ್ಯಃ ॥

ಹರಿಕಥೆಯ ಶ್ರವಣದಿಂದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಭಜನೆ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತವಾದ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ ಮನುಷ್ಯರು, ತಮ್ಮ ಶರೀರ ಸಂಬಂಧ ಸಂಭಾಷಣೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಹರಿಯೇ ಪೂಜ್ಯನು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಎಂಬ ನಲವತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—೦—

ನಾಮ ಮಾಹಾತ್ಮ ವರ್ಣನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೧

ನಾರದ:- ತತ್ವ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾದ ಸನಕಮುನಿಯೇ, ತಾವು ನನಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿದಿರಿ. ಈಗ ಯುಗಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗೂ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕೇಳ ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಸನಕ:- ಸಂತೋಷ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾದ ನಾರದ, ನೀನು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ, ಸರ್ವಜನರಿಗೆ ಉಪಕಾರಕವಾದ ಸರ್ವ ಯುಗಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದರೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಹ್ರಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃತ, ತ್ರೇತಾ, ದ್ವಾಪರ ಕಲಿ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಯುಗಗಳು ದೇವಮಾನದ ಹನ್ನೆರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳು, ಮನುಷ್ಯರ ಒಂದು ಚತುರ್ಯುಗ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮಿಷ್ಟರು ಹಾಗೂ ಸಂತುಷ್ಟರು ಆಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಈ ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಯವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಇಟ್ಟು ಅಸೂಯೆ ಅಹಂಕಾರ ವಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ಯ ನುಡಿಯುತ್ತ ತಮ್ಮ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಫಲಾಶೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡುತ್ತ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ಎರಡನೆಯದಾದ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಜನರು ಯಜ್ಞಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರು. ಸರ್ವದಾ ಹರಿಧ್ಯಾನಪರರು ಆಗಿರುವರು. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲೂ, ಕೆಲವು ದ್ವಿಜರು ಅಸತ್ಯವಾದಿಗಳು ರಾಗದ್ವೇಷಾದಿ ದುರ್ಗುಣ ಉಳ್ಳವರು. ಸ್ವರ್ಗ ಮೋಕ್ಷಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಯಜ್ಞಾದಿ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವವರು, ದ್ರವ್ಯದಾಶೆಯಿಂದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮ ಮಾಡುವವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮಗಳು ಸರಿಸಮ. ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜಾನಾಶ ಉಂಟಾಗುವದು. ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಕಾಲುಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈಗ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮ ಮಾಡುವವರು ವಿರಳ. ಸದಾಚಾರಿಗಳು ಸಿಗುವದು ದುರ್ಲಭ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಕರ್ಮಯೋಗ ನಿರತರಾದರೆ ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಅಸೂಯೆ ಪಡುವರೇ ಬಹಳ. ವ್ರತ ಧರ್ಮ, ಜ್ಞಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಡಂಭಾಚಾರ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನವರು. ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಗಳಾಗುವರು.

ನಾರದ:- ಧರ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಸನಕ ಮುನಿಗಳೇ ತಾವು ನಮಗೆ ಎಲ್ಲ ಯುಗಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಈಗ ಕಲಿಯುಗದ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ.

ಸನಕ:- ನಾರದನೇ, ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಒಂದೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಣದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು

ಶುಕ್ಲವರ್ಣ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುವರ್ಣ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವರ್ಣಪೀತ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ವರ್ಣ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲು ಧರ್ಮ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಧ ಅಧರ್ಮ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗ ಅಧರ್ಮ, ಕಾಲು ಭಾಗ ಧರ್ಮ, ಕಲಿಯುಗವು ಉಗ್ರವಾಗುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಚಾತುರ್ವರ್ಣಗಳು ತಮಗೆ ವಿಹಿತ ಧರ್ಮಕರ್ಮ ಗಳನ್ನೂ ಬಿಡುವರು. ಪಂಡಿತರಾದವರೂ ಕೂಡ ಗರ್ವಾಂಧರಾಗಿ ದುಬುರ್ದ್ಧಿಯಿಂದ ಸತ್ಯ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗುವರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅಧರ್ಮ ಆಚರಿಸುವರು. ನಾಸ್ತಿಕರಾಗುವರು.

ಈ ಅಧರ್ಮ ಪ್ರಾಬಲ್ಯದಿಂದ ಅಲ್ಪಾಯುಷ್ಯ ಸರ್ವೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗುವದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಮತಪ್ಪಿ ಸಾವು, ಮೊದಲು ಚಿಕ್ಕವರಿಗೂ, ಅನಂತರ ಮುದುಕರಿಗೆ ಆಗಾಗ ಬರುವದು ಉಂಟು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳೂ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶೂದ್ರರಂತಾಗುವರು. ರಾಜರು ಅನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಕರ ಕಂದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುವರು. ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಾಮಿಸುವವರೇ ಬಹಳ. ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆಯನ್ನೂ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಂಡನನ್ನೂ ದ್ವೇಷಿಸುವರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೂಡ ಮೀನಮಾಂಸಾದಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನತೊಡಗುವರು. ಸ್ತ್ರೀಯರು, ವೇಶ್ಯೆಯರು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಅಲಂಕಾರ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಹಾವಭಾವಗಳನ್ನು ಅನುಕರಿಸುವರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ವೇದಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡುವರು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ದೇಹವನ್ನೂ, ದ್ವಿಜರು ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಇಡುವರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಒಳ್ಳೆಯವರ, ವಿಧವೆಯರ ಧನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವರು. ಧರ್ಮಾಚಾರಬಿಟ್ಟು ವಾದವಿವಾದಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಪಡೆಯ ಬಯಸುವರು. ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಂಭ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಾಗಿ ಮಾಡುವರು. ಅಪಾತ್ರರಲ್ಲಿ ದಾನ, ಹಾಲಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಹಸು ಕಟ್ಟುವದು, ಸಾಧುಗಳ ನಿಂದೆ ಪರನಿಂದೆ, ಸ್ನಾನ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುವದು. ಮಾಡುವದನ್ನೂ ಕೂಡ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡದಿರುವದು, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ದುಷ್ಕಾರ್ಯಗಳು. ಪಾಷಂಡಿಗಳು ದ್ವಿಜರ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ತಾವು ಮಹಾ ಧರ್ಮಾತ್ಮರೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಕಾವಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಮೈಗೆ ಬೂದಿ ಬಳಿದುಕೊಂಡು, ಜಟಾಧಾರಿ ಗಳಾಗಿ ಜನರನ್ನು ವಂಚಿಸುವರು. ವರ್ಣಾಶ್ರಮಧರ್ಮ ದೂಷಿಸುವರು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳೆಲ್ಲ - 'ಉತ್ಕೋಚ ಜೀವಿನಸ್ತತ್ರ, ಭವಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲೌ ಮುನೆ' ಲಂಚತಿಂದೇ ಉಪಜೀವಿಸುವರು. ಅಧಮಜನರು ಕೆಂಪುಬಟ್ಟೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಚ್ಚಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧರ್ಮ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವರು. ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧರ್ಮಾಂಧರಾಗುವರು. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಪತ್ನಿಯ ಬಳಗವನ್ನು ಪೋಷಿಸುವರು, ಮ್ಲೇಂಛ ಜಾತಿಯವರು ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರ ಮಾಡುವರು. ಮುಂದೆ ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರವೃದ್ಧವಾದಂತೆ ಮಳೆ ಬೆಳೆಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕ್ಷಾಮ ಡಾಮರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಜನರು ದುಃಖಪಡುತ್ತ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಹೆಂಗಸರು ಸ್ವಾರ್ಥಪರರಾಗಿ ವೇಶ್ಯೆಯರಂತೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವರು. ಪತಿಯ ಮಾತನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ, ಪತಿಯ ಬಳಗ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಶೀಲಭ್ರಷ್ಟ ರಾಗುವರು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಗಂಡಂದಿರನ್ನು ವಂಚಿಸುವರು. ರಾಜರ ಅಧಿಕ ಕರ, ಕ್ಷಾಮ, ಚೌರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಉಪದ್ರವಗಳಿಂದ ಜನರು ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವರು.

ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಗಳ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಅವರು ನೀಡುವ ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮನಸೋತು, ಅಯೋಗ್ಯರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಕಲಿಯುಗವು ಅಭಿವೃದ್ಧವಾಗಿ ಸಕಲಧರ್ಮಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು. ಆದುದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಯಾದವನು ಯಾವ ಯುಗ ಬಂದರೂ ಹರಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡಬಾರದು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಠರಾದವರನ್ನು ಕಲಿಯು ಎಂದೂ ಬಾಧಿಸಲಾರನು. (ಹರಿಭಕ್ತಿ ಪರಾನೇಷ ನ ಕಲಿರ್ಬಾಧತೇ ಕ್ವಚಿತ್)

ಒಂದೊಂದು ಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಧರ್ಮವು ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾಗಿದೆ.

ತಪಃಪರಂ ಕೃತಯಗೇ ತ್ರೇತಾಯಾಂ ಧ್ಯಾನಮೇವ ಚ ।
ದ್ವಾಪರೇ ಯಜ್ಞಮೇವಾಹುಃ ದಾನಮೇಕಂಕಲೌಯುಗೇ ॥

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಧ್ಯಾನ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ದಾನವು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದದ್ದು. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷ, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳು, ಧರ್ಮ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿನ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು.

ಧ್ಯಾಯನ್ ಕೃತೇ ಯಜನ್ ಯಜ್ಞೈಃ
ತ್ರೇತಾಯಾಂ ದ್ವಾಪರೇಽರ್ಚಯನ್ ।
ಯದಾಪ್ನೋತಿ ತದಾಪ್ನೋತಿ ಕಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಕೇಶವಂ ॥

ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು, ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ - ಯಾಗ, ದ್ವಾಪರದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಬರುವದು.

ಅಹೋರಾತ್ರಂ ಹರೇರ್ನಾಮ ಕೀರ್ತಯಂತಿ ಚ ಯೇ ನರಾಃ ।
ಕುರ್ವಂತಿ ಹರಿಪೂಜಾಂ ವಾ ನ ಕಲಿರ್ಬಾಧತೇ ಚ ತಾನ್ ॥

ಹಗಲಿರುಳು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವ ಅಥವಾ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವವನನ್ನು ಕಲಿಯು ಬಾಧಿಸಲಾರನು.

ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಕೀರ್ತಯಂತಿ ಚ ಯೇ ನರಾಃ ।
ನಿಷ್ಕಾಮಾ ವಾ ಸಕಾಮಾ ವಾ ನ ಕಲಿರ್ಬಾಧತೇ ಚ ತಾನ್ ॥

'ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ' ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂಬುದಾಗಿ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲದೆಯೋ ಹೇಳುವವರನ್ನು ಕಲಿಯು ಭಾದಿಸಲಾರನು.

ಹರಿನಾಮ ಪರಾ ಯೇ ಚ ಘೋರೇಕಲಿಯುಗೇದ್ವಿಜ ।
ತ ಏವ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಶ್ಚನ ಕಲಿರ್ಬಾಧತೆಹೀತಾನ್ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ, ಘೋರ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಹರಿನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವವರು ಧನ್ಯರು. ಅಂತಹ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕಲಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಾಧಿಸಲಾರನು. ಪೀಡಿಸಲಾರನು.

ಹರೇ ಕೇಶವ ಗೋವಿಂದ ವಾಸುದೇವ ಜಗನ್ಮಯ ।
ಇತಿ ರಮತಿ ಯೇ ನಿತ್ಯಂ ನ ಹಿ ತಾನ್ಬಾದತೇ ಕಲಿಃ ॥

ಹರಿ, ಕೇಶವ, ಗೋವಿಂದ, ವಾಸುದೇವ, ಜಗದಂತರ್ಯಾಮಿ ಎಂಬುದಾಗಿ ಧ್ಯಾನಗೈಯುವವರನ್ನು ಕಲಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಪೀಡಿಸಲಾರನು.

ಶಿವ ಶಂಕರ ರುದ್ರೇಶ ನೀಲಕಂಠ ತ್ರಿಲೋಚನ ।
ಇತಿ ಜಪ್ಯಂತಿ ಯೇ ವಾऽಸಿ ಕಲಿಸ್ತಾನ್ನಾಪಿ ಬಾಧತೇ ॥

ಶಿವ, ಶಂಕರ, ರುದ್ರ, ನೀಲಕಂಠ, ತ್ರಿಲೋಚನ ಎಂಬುದಾಗಿ ಧ್ಯಾನಗೈಯುವವರನ್ನು ಕಲಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಪೀಡಿಸಲಾರನು.

ಹರಿನಾಮದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದವರ ಭಾಗ್ಯವು ಅದ್ಭುತವಾದದ್ದು. ದೇವತೆಗಳ ಹಿತೋಪದೇಷ ಒಂದೇ. ಹರಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿರಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹರಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವವರಿಗೆ ಕಲಿಯ ಬಾಧೆ ಎಂದೂ ತಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ.

ಹರೇ ರ್ನಾಮೈವ ನಾಮೈವ ನಾಮೈವ ಮಮ ಜೀವನಂ
ಕಲೌ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ನಾಸ್ತ್ಯೇವ ಗತಿರನ್ಯಥಾ ॥

ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯೇ ನನಗೆ ಜೀವನ. ಮಾನವರನ್ನು ಕಲಿಯ ಭಯದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿಸಲು ಒಂದೇ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಹರಿನಾಮ. ಹರಿನಾಮ. ಹರಿನಾಮ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಗತಿಯು ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ.

ನಾರದ : ಪೂಜ್ಯರೆ, ನೀವು ಅತ್ಯಂತ ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಳು. ಮತ್ತು ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ ಜಗಜ್ಯೋತಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ತತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಬೆಳಕು ಬೀರಿದಿರಿ. ಇದೇ ಪರಮ ಪುಣ್ಯ. ಇದೇ ಪರಮ ತಪಸ್ಸು. ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಹರಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವದೇ ಪಾಪನಾಶಕವಾದ ಪರಮ ತಪಸ್ಸು.

ಏತದೇವ ಪರಂ ಪುಣ್ಯಂ ಏತದೇವ ಪರಂ ತಪಃ
ಯಸ್ಮರೇತ್ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸರ್ವ ಪಾಪ ವಿನಾಶನಂ ॥

ಪೂಜ್ಯರೇ, ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಾವು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಇದನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತವಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಲಿ? ಆದುದರಿಂದ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಯಾರು? ಹೇಗೆ? ಎಂತು? ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು ಎನ್ನುವದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಸನಕ : ನಾರದ! ನಾನು ಈವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ತತ್ವೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದೆ. ಇನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಧ್ಯಾನವನ್ನು ನಿನಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸನಂದನ ಮುನಿಯನ್ನು ನೀನು ಹೋಗಿ ಕೇಳು, ''ವೇದಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾಗಿದ್ದಾರೆ ಈ ಸನಂದನ ಮುನಿ. ನಿನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಅವನು ಸಮರ್ಥರು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಸಹ ಆ ಸನಂದನನ್ನು ಆನಂದದಿಂದ ವಂದಿಸುವರು ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ.'' ಸನಕ ಮುನಿಗಳ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾರದರು ಸನಂದನ ಮುನಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದರು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೊಂದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಜಗದುತ್ಪತ್ತಿ ವರ್ಣನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೨

ನಾರದ:- ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಸನಂದರೆ, ಈ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದವರು ಯಾರು? ಇದು ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಎಂದು, ಎಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವದು? ಇದನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಕಡಲು, ಮುಗಿಲು, ಬೆಟ್ಟ, ಮೋಡ, ನೆಲ, ಬೆಂಕಿ, ಗಾಳಿ ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವರು ಯಾರು? ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಶೌಚ ಎಂದರೇನು? ಅಶೌಚ ಎಂದರೇನು? ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಅವುಗಳ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳೆಂತು? ಜೀವಂತ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಜೀವನು ಯಾರು? ಅವನ ಸ್ವರೂಪವೇನು? ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದವರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವರು? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿತ್ತರಿಸಿರಿ?

ಸನಂದನ:-ನಾರದನೆ, ಇದೊಂದು ಇತಿಹಾಸ. ಇದನ್ನು ಹಿಂದೆ ಭರಧ್ವಾಜ ಮುನಿಯು ಪ್ರಶ್ನೆ ರೂಪವಾಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಭೃಗುಋಷಿಯು ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ. ''ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ರಮ್ಯವಾದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಬೆಳಕಿನ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಭೃಗುಮಹರ್ಷಿ. ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಭರದ್ವಾಜ ಮುನಿಯು ವಿನಯದಿಂದ ಬಂದು, ಕೇಳಿದ -

ಭರದ್ವಾಜ:- ಜೀವನು ಬಗೆಬಗೆಯ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗುತ್ತಲೇ ಇರತ್ತಾನೆ. ಇದು ಏಕೆ? ಹೇಗೆ? ಸಂಸಾರದ ಚಕ್ರಭ್ರಮಣದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ ಈ ಜೀವಕ್ಕೆ? ನಾರಾಯಣನು ತಾನೇ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅವನೇ ಬ್ರಹ್ಮ. ಅವನಲ್ಲಿದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಶಬ್ದವಾಚ್ಯವಾಗಿ, ಬ್ರಹ್ಮನ ಕಾರ್ಯವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುವರು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸೇವಕ ಎಂದೂ ಹೇಳುವರು. ವಿಷ್ಣುವೇ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನಿಗೆ ಈ ಸೇವ್ಯ, ಸೇವಕ ಭಾವವು ಹೇಗೆ ಬರುವದು ? ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ಲಯ ಹೊಂದುವವೊ ಅಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ನಿರ್ಗುಣ, ಅಜ್ಞೇಯ ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವನು ನಿರ್ಗುಣನಾಗಿ ಅಪ್ರಮೇಯನಾದರೆ ಅವನನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ನಿರ್ಗುಣನನ್ನು ತಿಳಿಯುವವರಾರು? ಸರ್ವಥಾ ಅಪರಿಮೇಯನಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಭಗವಂತ, ವೇದಗಳು ಅವನನ್ನು ಹೇಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವವು? ಈ ಜೀವನು ತನ್ನ ಲಿಂಗ ಶರೀರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವದೆಂತು, ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸೆ. ಅದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ನನಗೆ ಅರುಹಬೇಕು.

ಭೃಗು:- ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದ ಮಾನಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪರಮಾತ್ಮನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ 'ಪ್ರಥಿತ'ನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ನಾಶ,ಹುಟ್ಟು, ಹ್ರಾಸ, ಮುಪ್ಪು, ದುಃಖ, ಮರಣ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ಆ ಮಾನಸ ನಾಮಕನಾದ ಅವ್ಯಕ್ತ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮೊದಲು ಮಹತ್ತತ್ವ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಆಕಾಶವನ್ನೂ, ಆಕಾಶದಿಂದ ಜಲ, ಜಲದಿಂದ ತೇಜ, ತೇಜದಿಂದ ವಾಯು ವಾಯುವಿನಿಂದ ಪೃಥ್ವಿ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದವು. ಅನಂತರ ತೇಜೋಮಯ ವಾದ ದಿವ್ಯ ಪದ್ಮವು ಭಗವದಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಉದ್ಭೂತವಾಯಿತು. ಪದ್ಮದಿಂದ ಚತುರ್ಮುಖ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಅವರು ಪಂಚಮಹಾಭೂತ ಗಳಿಗೂ ಕಾರಣರಾಗಿ ಅಹಂಕಾರ ಎಂದು ಖ್ಯಾತರಾದರು. ಆ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪಂಚಧಾತುಗಳೇ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಭೌತಿಕ ದೃಶ್ಯ. ಬ್ರಹ್ಮಶರೀರದ ಮೂಳೆಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಬೆಟ್ಟ, ಮಾಂಸಗಳೇ ಪೃಥ್ವಿ, ರಕ್ತವೇ ಸಾಗರ, ಉದರವೇ ಆಕಾಶ. ಶ್ವಾಸವೇ ಗಾಳಿ, ನಾಡಿಗಳೇ ನದಿಗಳು, ನೇತ್ರಗಳೇ ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು. ಶಿರಸ್ಸೇ ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಪಾದವೇ ಭೂಮಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಹ್ಮಾಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನ ವಿರಾಡ್ರೂಪ. ಅಹಂಕಾರ ತತ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೂಅವನೇ ಸೃಷ್ಟಾರ. ಜಗತ್ತಿನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಆಕಾಶ, ದಿಕ್ಕು, ಭೂಮಿ, ವಾಯು, ಇವುಗಳ ಪರಿಮಿತಿ ಎಷ್ಟು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ?

ಭೃಗು:- ಈ ಆಕಾಶವು ಅನಂತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಂಶ ತಿಳಿಯಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರೂ ಕೂಡ ಈ ಆಕಾಶದ ಕೊನೆ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಇದರ ಅತ್ಯಂತ ಮೇಲಿನ ಭಾಗವು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶರಾದ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಅಂತವನ್ನು ಆ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ಕಾಣಲಾರರು. ಪೃಥ್ವಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರ, ಸಮುದ್ರದ ಅಂಚಿಗೆ ತಮಸ್ಸು, ತಮಸ್ಸಿನ ಕೊನೆಗೆ ಜಲ. ಜಲದಾಚೆಗೆ ಅಗ್ನಿ, ರಸಾತಲದಾಚೆಗೆ ನೀರು. ಅದರ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷ ಮೊದಲಾದ ಹಾವುಗಳು. ಅದರ ಕೊನೆಗೆ, ಆಕಾಶ ಮತ್ತೆ ನೀರು. ಹೀಗೆ ಆಕಾಶ, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಾದ ಜಲ ಇವುಗಳ ಪರಿಮಿತಿ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆ ಆಕಾಶ ಜಲಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಅಗ್ನಿ, ವಾಯುಗಳ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನೂ ನೀರಿನ ಆಳ ಅಗಲ ಉದ್ದ, ಭಾರ ಮೊತ್ತ ಮುಂತಾದ ಇತಿ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ದೇವರ ಹೊರತು ಯಾರೂ ಅರಿಯಲಾರರು. ಇನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ಮಹತ್ತೆಯ ಇಯತ್ತೆಯನ್ನು ಹೇಗೊ ತಿಳಿದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಪರಿಮೇಯ ಹಾಗೂ ಅದೃಶ್ಯನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಮಾಣ ಪರಿಮಾಣಗಳನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳಬಲ್ಲರು ? ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಾನಸ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ 'ಅನಂತ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಯಥಾರ್ಥವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಭಗವಂತನು ತೇಜೋಮಯನಾದ ದಿವ್ಯ ಪದ್ಮದಿಂದ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಎಂಬ ಸರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠನೂ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಜ್ಯೇಷ್ಠನೂ ಧರ್ಮ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಆದ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂಬ ಪ್ರಜಾಪತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಪೂಜ್ಯರೆ, ಪದ್ಮದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿದರೆ, ಬ್ರಹ್ಮನು ಹೇಗೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾಗುವನು ? ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಪದ್ಮವೇ ಜ್ಯೇಷ್ಠವಾಯಿತು ಅಲ್ಲವೆ ?

ಭೃಗು:- ಅನಾದಿ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮಾನಸರೂಪಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತಿಮಾ ರೂಪದ ಪ್ರತೀಕವೇ ಈ ಬ್ರಹ್ಮ. ಇವನಿಗೆ ಆಸನ ರೂಪವಾಗಿದೆ ಈ ಪದ್ಮ. ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅದನ್ನೇ ಆಸನವನ್ನಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಪದ್ಮಾಸನನೆಂದು ಹೆಸರಾದನು. ಭಗವಂತನಿಂದಲೇ ಸೃಷ್ಟರಾದ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಆಸನ ಭೂತವಾದ ಲೋಕ ಪದ್ಮದ ನಡುವಿನ ಕರಣಿಕಾಗ್ರವೇ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರವಾದ ಮೇರು ಪರ್ವತ, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಅನೇಕ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಪದ್ಮಾಂತರ್ಗತನಾದ ಮೇರುವಿನ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮನು ಆದರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವನು? ಆ ಬಹಿರ್ ಸೃಷ್ಟಿಯು ಆದುದೆಂತು?

ಭೃಗು:- ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೂ ಮೂಲ ಕಾರಣನಾದ ಮಾನಸ ನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಿವಿಧ ಭೂತಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನು. ಅವುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮೊದಲು ನೀರನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಈ ನೀರು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಣಭೂತವಾಗಿದೆ. ಆ ಜಲದಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ಭೂತಗಳ ವೃದ್ಧಿ. ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೊದಲು ಸಕಲ ಸೃಷ್ಟಿ. ಪೃಥ್ವಿ, ಪರ್ವತ, ಮೋಡ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಸಾಕಾರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ಆವೃತ ಹಾಗೂ ಸಂಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ವರುಣದೇವರ ಆಧೀನ.

ಭರದ್ವಾಜ:- ಜಲ, ತೇಜ, ವಾಯು, ಭೂಮಿ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆದರೆ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿ, ಓಘ, ಓಜಸ್ಸುಳ್ಳ ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಉತ್ಪಾದ್ಯ ಉತ್ಪಾದಕ ಭಾವವು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಭೃಗು:- ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪ್ರತಿಪಾತಕವಾದ ಶಬ್ದವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿತು. ಆಕಾಶವು ಆಗ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿದ್ದಿತು - ಸೂರ್ಯನಿಲ್ಲ, ಚಂದ್ರನಿಲ್ಲ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಎಲ್ಲಕಡೆಗೂ ಅಪರಿಮಿತನಾದ ಅನಂತವಾದ ದೊಡ್ಡಗುಡ್ಡದಂತೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಆಕಾಶವೇ ಆಕಾಶ. ಆ ಆಕಾಶದಿಂದ ನೀರು, ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕತ್ತಲೆಯ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಹೇಗೋ ಜನಿಸಿತು. ಆ ನೀರು ಆಕಾಶದ ಅವಕಾಶವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ನೀರಿನ ಹೊಯ್ದಾಟದಿಂದ ಗಾಳಿಯು ಉದ್ಭೂತವಾಯಿತು. ಈವರೆಗೆ ಅಚ್ಛಿದ್ರವಾಗಿ, ನಿಶ್ಯಬ್ದವಾಗಿ, ಸುಪ್ತವಾದಂತಿರುವ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಜಲಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ವಾಯುವು ಸಮುದ್ರದ ಆಳವನ್ನು ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ತಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿ ಗಾಳಿಯು ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿ ಆಕಾಶವೆಲ್ಲವೂ ಶಬ್ದಪೂರಿತವಾದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ವಾಯು ಮತ್ತು ನೀರು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ಅಗ್ನಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅಗ್ನಿ ಹಾಗೂ ವಾಯು ಇವೆರಡರ ಬಲದಿಂದ ನೀರು ಆಕಾಶದ ತುಂಬ ಚಿಮ್ಮುತ್ತದೆ. ಅಗ್ನಿ ವಾಯುಗಳ ನಿತ್ಯ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಕ್ರಮೇಣ ಆ ಜಲವು ಘನೀಭಾವ ಹೊಂದುವದು. ಅದೇ ಪೃಥ್ವಿಯಾಗಿ ಮೈದಾಳುತ್ತದೆ. ರಸ, ಗಂಧ, ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರಾಣಿ ಎಲ್ಲವೂ ಭೂಮಿಯಿಂದಲೇ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವವು. ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಭೂಮಿಯೇ ಕಾರಣ.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಭೂಮಿ, ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಆಕಾಶ ಇವು ಪಂಚಮಹಾಭೂತ ಗಳೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಇವು ಸಕಲ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೇ ಆವರಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದೇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಭೂತ ಶಬ್ದದಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವವು. ಹೀಗೆ ಭೂತಗಳು ಅನಂತ ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ, ಈ ಐದು ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪಂಚಮಹಾಭೂತ ಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಹೇಗೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ?

ಭೃಗು:- ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳು ಎಂದರೆ, ಚರಾಚರವಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಈ ಐದು ಭೂತಗಳಿಂದಲೇ ರೂಪಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಗೆ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಉಚಿತವಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡ

ಈ ಅಸಂಖ್ಯ ಭೂತಗಳ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯದಾಯಕನಾದ ವಾಯುಸೇಂದ್ರಿಯವಾದ ಆಕಾಶ, ಆವಿ ಮೂಲಕ ಅಗ್ನಿ ದ್ರವೀಭೂತ ನೀರು, ಹಾಗೂ ಪೃಥ್ವಿ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದುಗೂಡಿವೆ. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ದೇಹಗಳು ಈ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದರಿಂದ ಈ ದೇಹಗಳು ಪಾಂಚಭೌತಿಕವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುವವು. ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ನಾಲಿಗೆ ತೊಗಲು, ಕಣ್ಣು ಇವು ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಭಾರಧ್ವಾಜ:- ಚರಾಚರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಶರೀರಗಳೆಲ್ಲ ಪಾಂಚಭೌತಿಕವೆಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ, ಚರದೇಹವಾದ ಮನುಷ್ಯ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಮಗೆ ಕಂಡು ಬರುವದರಿಂದ ಈ ಚರದೇಹಗಳಿಗೆ ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ಎನ್ನುವದು ಉಚಿತವಾಗುವದು. ಆದರೆ ಅಚರವಾದ ಮರ ಮೊದಲಾದ ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಗೋಚರ ವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವು ಹೇಗೆ ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾಗುವವು? ಯಾವ ಮರ ಬಳ್ಳಿಗಳೂ ಶ್ವಾಸೋ ಚ್ಛ್ವಾಸದಿಂದ ಉಸಿರಾಡುವದಿಲ್ಲ? ಕಿವಿ ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕೇಳಿಸು ವದೂ ಇಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ಇಲ್ಲ, ಕಾಣಿಸುವದೂ ಇಲ್ಲ. ನಾಲಿಗೆಯಿಲ್ಲ. ರುಚಿ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವಿಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಗಂಧ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಸ್ಪರ್ಶ ಜ್ಞಾನವೂ ಇಲ್ಲ. ಆಕಾಶ ಸಂಬಂಧವಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ಸಂಬಂಧವು ವೃಕ್ಷಾದಿ ಸ್ಥಾವರಗಳಿಗೆ ಉಂಟು? ಅವೇಕೆ ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ಶರೀರಗಳು?

ಭೃಗು:- ವೃಕ್ಷಗಳು ನಿಬಿಡವಾಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಉಂಟು. ಆ ಮರಗಳ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ, ಕುಡಿ, ಮಿಡಿಗಳು, ಬಿಸಿಲು ಬೆಂಕಿಯ ಶಾಖದಿಂದ ಬಾಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಒಣಗುತ್ತವೆ. ಉದುರುತ್ತವೆ. ಕೊಡಲಿ ಎತ್ತಿದರೆ ಮೈಮುದುರುತ್ತವೆ. ಇದರಿಂದ ವೃಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಶವಿದ್ದುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಳಿ, ಬೆಂಕಿ, ಸಿಡಿಲು ಇವುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಹಣ್ಣುಗಳು ಉದುರಿಬೀಳುವವು. ಮರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕಿವಿಗಳು ಇದ್ದು ಅವು ಶಬ್ದವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಗೀತದಿಂದ ಅರಳುತ್ತವೆ. ವೃಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಚಕ್ಷುಸ್ಸೂ ಉಂಟು, ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬಳ್ಳಿಯು ಗಿಡವನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಸುಗಂಧ ಮಂದಮಾರುತದಿಂದಲೂ ಧೂಪದಿಂದಲೂ ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಪರಿಪಕ್ವ ವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯವೂ ಉಂಟು, ಮರಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದರೂ ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರುತ್ತವೆ. ಇದು ಅವುಗಳ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಸಾಕ್ಷಿ. ಯಾವ ಗಿಡವೂ ಜಡವಲ್ಲ. ಅವು ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉಸಿರಾಡಿಸುತ್ತವೆ. ನಿರ್ವಾತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬೆಳೆಯೂ ಬೆಳೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಅಗ್ನಿ, ವಾಯುಗಳಿಂದ ಅವು ಕುಡಿದ ನೀರು ಪಚನವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಹಾರವು ಪರಿಣಾಮಹೊಂದಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ನೀರು, ಹವೆ, ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು, ಬಿಸಿಲು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ವನಸ್ಪತಿಯೂ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಕೊರಗಿ ನಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಇದು ಈ ಎಲ್ಲ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಾವರ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಪಂಚಮಹಾಭೂತದ ಸಂಬಂಧ ಉಂಟು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಎಂಥ ಬಿರುಸಾದ ಮರಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ಗಾಳಿ ಹರಿದಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಅರ್ಥಾತ್ ಆಕಾಶವಿದ್ದೇ ಇರುವದು. ಗಾಳಿಯಿಲ್ಲದ ಗುಹೆ ಭೂಗರ್ಭದಾಳದಲ್ಲಿ ವನಸ್ಪತಿ ಜೀವಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಗಾಳಿಯಿಂದ ಉಸಿರಾಡಿಸಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾವರಗಳೂ ವರ್ಧಿಸುವವು.

ನೀರಂತೂ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಜೀವಧಾರ. ಇದಲ್ಲದೇ ಉಪ್ಪು ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷಾರಗೊಬ್ಬರದ ಆಹಾರ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಈ ನೀರು ಹಾಗೂ ಪಾರ್ಥಿವ ಭಾಗ ಜೀರ್ಣವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯು ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ಭೂಗರ್ಭದ ಕಾವು ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲುಗಳಿಂದ ಶಾಖ ಪಡೆದೇ ಎಲ್ಲ ಪೈರು ಪಾದಪಗಳು ಪ್ರವರ್ಧಿಸುವವು. ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪಂಚಮಹಾಭೂತ ಸಂಬಂಧವಾಗಿಯೇ ಅವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವವು.

ಹೀಗೆ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಜೀವಿಗಳ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಶರೀರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪಂಚಭೂತಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಪೃಥ್ವಿ, ಜಲ, ವಾಯು ಆಕಾಶ ತೇಜಸ್ಸು - ಈ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಮತ್ತೆ ಐದೈದರ ವಿಧದಿಂದ ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಈ ಸ್ಥಿರ, ಚರ, ದೇಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಿಲಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಪೃಥ್ವಿಯ ಭಾಗಗಳು ಐದು. ಚರ್ಮ, ಮಾಂಸ, ಮೂಳೆ,ಕೊಬ್ಬು, ನರ ಹೀಗೆ ಮನುಷ್ಯರೇ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಿಗಳ ಶರೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಪಾರ್ಥಿವ ಭಾಗವು ಐದು ವಿಧವಾಗಿವೆ.

ಇದರಂತೆ ಪ್ರಾಣಿದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಜಲವೂ ಐದು ವಿಧ- ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ಪಿತ್ತ, ಬೆವರು,ರಕ್ತ, ಕೀವು ಎಂದು ಇವು ಐದು ದೇಹದ ಪಂಚ ಜಲಪ್ರಕಾರಗಳು. ಇದರಂತೆ ತೇಜಸ್ಸೂ ಕೂಡ ಕಣ್ಣು ತೇಜಸ್ಸು, ಅಗ್ನಿ, ಕೋಪ, ಆವಿ ಹೇಗೆ ಐದು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿನ ತೇಜೋಭೂತ ಇದರಂತೆ ಜೀವ ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಆಕಾಶವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ ಕೂಡ ಕಿವಿ, ಮೂಗು, ಹೃದಯ, ಬಾಯಿ, ಹೊಟ್ಟೆ ಐದು ವಿಧ ಅವಕಾಶಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದೆ. ಇದರಂತೆ ವಾಯುವೆಂಬ ಮಹಾಭೂತ ಕೂಡ ಐದು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ ಎಂದು. ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನಿಂದ ಪ್ರಾಣಿಯು ಸಂತೋಷ ಪಡುತ್ತಾನೆ. ವ್ಯಾನವಾಯುವಿನಿಂದ ವ್ಯಾಯಾಮವಾಗಿ ಪುಷ್ಟಿ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಅಪಾನ ವಾಯುವಿನಿಂದ ಅವಕಾಶಪಡೆದು ಪಚನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸಮಾನವಾಯುವಿನಿಂದ ಹೃದಯದ ಕೇಂದ್ರ ದಿಂದ ದೇಹದ ಅಂತರ್‌ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಉದಾನದಿಂದ ಉಸಿರಾಟ ನಡೆಯುವದು. ಹೀಗೆ ವಾಯುಭೂತವು ಪ್ರಾಣಿಯ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಿಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ದೇಹಿಯು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಗಂಧವನ್ನು, ಜಲದಿಂದ ರಸವನ್ನು, ಹೀರಿಕೊಂಡು ತುಷ್ಟಿ ಪುಷ್ಟಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗಂಧವು ಪೃಥ್ವಿಯ ಮುಖ್ಯ ಗುಣವಾಗಿದ್ದು ಅದು ಒಂಭತ್ತು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟ, ಅನಿಷ್ಟ, ಮಧುರ, ಕಟು, ನಿರ್ಹಾರಿ, ಸಿಂಹತ, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ರುಕ್ಷ ವಿಷದ ಎಂದು. ಇನ್ನು ರಸವು ಜಲದ ಗುಣವಾಗಿದ್ದು ಮಧುರ, ಲವಣ, ತಿಕ್ತ ಕಷಾಯ, ಆಮ್ಲ, ಕಟು - ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ, ಉಪ್ಪು, ಕಹಿ, ವಗರು, ಹುಳಿ, ಖಾರ ಎಂದು ಆರು ವಿಧವಾಗಿವೆ. ತೇಜಸ್ಸು ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ರೂಪವೇ ಆ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಗುಣ. ಈ ರೂಪವು ಹ್ರಸ್ವ, ಧೀರ್ಘ, ಸ್ಥೂಲ, ಚತುರಸ್ರ, ಅಣು, ವೃತ್ತ, ಶುಕ್ಲ. ಕೃಷ್ಣ(ಕಪ್ಪು), ರಕ್ತ(ಕೆಂಪು), ನೀಲಿ, ಪೀತ, (ಹಳದಿ) ಆರುಣ, (ಗುಲಾಬಿ) ಕಠಿಣ, ಮಿದು, ದಾರುಣ ಎಂದು ಹದಿನಾರು ವಿಧವಾಗಿವೆ.

ಆಕಾಶವು ಶಬ್ದಗುಣ ಉಳ್ಳದ್ದು. ಆಕಾಶಗುಣವಾದ ಈ ಶಬ್ದವು, ಷಡ್ಜ, ಗಾಂಧಾರ, ಮಧ್ಯಮ, ಪಂಚಮ, ಧೈದತ, ನಿಷಾದ ಎಂದು ಏಳು ಬಗೆಯಾಗಿದೆ. ಆಕಾಶವು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ. ಆದುದರಿಂದ ತಬಲ, ನಗಾರಿ, ಶಂಖ, ಮೇಘ, ರಥ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ

ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಶಬ್ದವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಯುವಿನ ಗುಣವಾದ ಸ್ಪರ್ಶ ಹನ್ನೊಂದು ವಿಧ- ಉಷ್ಣ, ಶೀತ, ಸುಖ, ದುಃಖ, ಸ್ನಿಗ್ಧ, ವಿಶದ, ಖರ, ಮೃದು, ಲಘು, ಗುರು, ಎಂದು ಶಬ್ದ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶಗಳು ವಾಯುವಿನ ಗುಣಗಳು. ಶಬ್ದವು ಆಕಾಶದ ಗುಣವಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ವಾಯುವಿನ ಗುಣದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತಡೆಯಾಗಿ ಅದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಕೇಳಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಶಬ್ದದ ಗತಿಯು ವಿಷಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜಲ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು ಈ ಮೂರು ದೇಹಿಗಳು ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಧಾತುಗಳು ಮೂಲಾಧಾರ. ಧಾತುಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಪಾರ್ಥಿವ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಈ ಪ್ರಾಣಧಾತುವು ಬಲಗೊಳ್ಳುವದು. ತೇಜಸ್ಸು ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ದೇಹವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದು. ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ದೇಹದ ಚೇಷ್ಟೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕಾರಣವಾಗಿ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕವಾದ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜೀವವೇ ಪ್ರಾಣ. ಅವನು ಅನಾದಿ, ಚೇತನವೆಂದು ಆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಹೆಸರು. ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಅಹಂಕಾರ, ವಿಷಯೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಅವನ ಅಧೀನ. ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವನಿಗೂ ಪುರುಷ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈ ಚೇತನ, ಪುರುಷ ಅಥವಾ ಜೀವನು ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿನ ಅಧೀನ (ನಿಯಂತ್ರಿತ). ಈ ವಾಯುಭೂತವೇ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರಾಣಾಧಾರದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವದು. ಅಪಾನ ವಾಯುವು ಗುದಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ತೇಜಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಮಲಮೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯತ್ನ, ವಿವಿಧಕರ್ಮಗಳು, ಹಾಗೂ ನಿಯಂತ್ರಣ ಈ ಮೂರು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉದಾನವಾಯು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜೀವರ ದೇಹದ ಸಂಧಿಬಂಧ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಕುಂಚನ, ಪ್ರಸರಣ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವದು ವ್ಯಾನ ವಾಯುವು, ಸಮಾನವಾಯುವು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ರಸ, ದೋಷಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಯಮನ ಮಾಡಿ, ಶರೀರ ಯಂತ್ರವು ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅಗ್ನಿಯು ಅಪಾನ, ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣವಾಯುಗಳ ಮಧ್ಯ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅವೆರಡರ ಸಹಕಾರ ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಸಮನ್ವಿತವಾಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಪಚನಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವಾಯುವಿನ ಪರ್ಯಂತ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಗುದವೆಂದು ಸಂಜ್ಞೆ. ಅದರ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಇಂದ್ರಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೂ ಚೇತನಪ್ರದವಾದ ರೇತಸ್ಸು ಎಂಬ ರಸ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಂಡ ಅನ್ನವು ಜೀರ್ಣವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಅಗ್ನಿಗೆ ಊಷ್ಮಾಗ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ದೇಹದ ನಾಭಿಯ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೀರಕವಾದ ಪಾಚಕ ರಸದ ಕೋಶವಿದ್ದು ಮೇಲೆ ಆಮಾಶಯವಿರುತ್ತದೆ. ನಾಭಿಯ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಹೃದಯದಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಎಡಬಲ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನಾಡಿಗಳು ಹೊರಟು ಹರಿದಿರುತ್ತವೆ. ಅವು ಹತ್ತು ವಿಧ ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಅನ್ನ ರಸವನ್ನು ದೇಹದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತವೆ. ಯೋಗಿಗಳು ಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಿರೋಧಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರಂಧ್ರಕ್ಕೆ ತಂದು ದೇವಯಾನದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ, ಪರಮ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೆರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

ಸರ್ವ ವರ್ಣ, ಧರ್ಮ, ಆಶ್ರಮಗಳ ಸದಾಚಾರ ನಿರೂಪಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೩

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ವಾಯುವು ಪ್ರಾಣಗಳಿಗೆ ಪತಿ. ಈ ದೇಹದ ಎಲ್ಲ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೂ ಆ ವಾಯುವಿನ ಮೂಲಕವೆ. ಈ ಜೀವವು ಉಸಿರಾಡಿಸುವದು, ಹೋಗುವದು, ಬರುವದು ಎಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ವಾಯುವಿನಿಂದಲೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಜೀವವು ನಿರರ್ಥಕ ಎಂದಂತಾಯಿತಲ್ಲವೆ? ದೇಹದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಗ್ನಿಯು ತಿಂದ ಆಹಾರವನ್ನು ಪಚನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಮಾನವಾಯುವು ಅದರಲ್ಲಿ ಪೋಷಕರಸವನ್ನು ದೇಹದ ಅವಶ್ಯಕ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ವಾಯು, ಅಗ್ನಿಯು ಇದ್ದ ಬಳಿಕ ಜೀವದ ಕೆಲಸವೇನು? ಈ ಶರೀರವು ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಇಲ್ಲದಂತಾಗಲು ಈ ದೇಹವು ಹಾಳಾಗುವದು. ಆ ಜೀವವು ಮೃತವಾಯಿತು ಎಂದು ನೀವು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ದೇಹದಲ್ಲಿಯ ಆಹಾರ ರೂಪವಾದ ಪಾರ್ಥಿವ ಭಾಗ, ನೀರು ಮೊದಲಾದ ಜಲಭಾಗ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಊಟ ಮಾಡದೇ ಹೋದರೆ ಜಠರಾಗ್ನಿಯು ನಾಶವಾಗುವದು. ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಜೀವವು ನಷ್ಟವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಭಾಗ ನಾಶವಾದರೆ ಇಡೀ ದೇಹ ಹಾಗೂ ಜೀವಗಳೆರಡೂ ನಷ್ಟವಾಗುವವು.

ಹೀಗೆ ಈ ಶರೀರವು ನಾಶವಾದ ಬಳಿಕ ಅದರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜೀವನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವನು ? ಗೋದಾನಾದಿ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವವು ? ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನು, ಕೊಟ್ಟವನು ಮತ್ತು ದಾನ ಮಾಡಿದ ಆ ಹಸುವು - ಈ ಮೂರು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ಪುನಃ ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗುವವು? ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬಿದ್ದ, ಪಾಪಿಗಳು ತಿಂದ, ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ದಗ್ಧವಾದ, ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ಪುನಃ ಈ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಪುನರಾವರ್ತನವು ಹೇಗೆ? ಕಡಿದು ಒಗೆದ ಮರವು ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬೂದಿಯಾದ ಅಥವಾ ಪಶು - ಪಕ್ಷಿಗಳು ತಿಂದುಹೋದ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಜೀವನಿಗೆ ಪುನಃ ದೇಹಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂತು ಕೂಡುವದು? ಒಮ್ಮೆ ಸತ್ತು ಹೋದ ಮನುಷ್ಯ ಹೋಗುವದೆಲ್ಲಿ? ಮತ್ತೊಂದು ದೇಹಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುವನು? ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಂಶಯಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿವೆ. ತಾವು ನನಗೆ ಸಮಂಜಸ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನ ಉಂಟು ಮಾಡಬೇಕು.

ಭೃಗು:- ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಬಳಿಕ ದಾನ ಕೊಟ್ಟ ಯಜಮಾನ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ದಾನ ನೀಡಿದ ಹಸುವು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ದಾನ ಪಡೆದವನು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆ ದೇಹಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಸಾರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ನಾಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿರುವದಿಲ್ಲ-ಆ ಜೀವಗಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ರಾಶಿ ಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶವಾದರೂ ಅಗ್ನಿಯೂ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ದೇಹವು ನಾಶವಾದರೂ ಜೀವ ನಾಶವಾಗದೆ, ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಉಳಿದೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಉರಿದ ಬಳಿಕ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ನಾಶವಾದರೂ, ಅಗ್ನಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಸಮಯದ ಬಳಿಕ ಆ ಅಗ್ನಿಯೂ ಶಾಂತವಾಗಿ ಬೂದಿಯಾದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿ ಎಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವದು? ಯಾವ ವಸ್ತುವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೆ, ಕೆಳಗೆ ಬಿಸಿ ಹತ್ತದೆ ಬೂದಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವದೋ ಅದು ಅಂತಹ ಅಗ್ನಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುವದು ಪ್ರಮಾಣ ವಿರುದ್ಧ. ಆದುದರಿಂದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ನಾಶವಾಗಿ (ಕಟ್ಟಿಗೆ ಉರಿದ ಬಳಿಕ) ಆದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕೆಂಡವೂ ಕೂಡ ಬೂದಿಯಾಗಿ ಶಾಂತವಾದ ಬಳಿಕ ಆ ಅಗ್ನಿಯು ನಷ್ಟವಾಯಿತೆಂದೇ ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಈ ಶರೀರವು ಅಗ್ನಿ ದಗ್ಧ, ಇಲ್ಲವೆ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಾಗಿ ಹೋದ ಬಳಿಕ, ಜೀವವು ನಷ್ಟವಾಯಿತೆಂದೇ ಅನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೃಗು:- ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳು ದಗ್ಧವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಂಡ, ಕಿಚ್ಚು, ಆರಿ ಬೂದಿಯಾದ ಬಳಿಕ, ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ನಷ್ಟವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಾರದು. ಅಗ್ನಿಯ ಆಶ್ರಯ ನಾಶವಾಯಿತು. ಆಶ್ರಯನಾಶದಿಂದ ಅದು ನಮಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರಂತೆ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ಹೋದಬಳಿಕ ಈ ಜೀವನು ಕೂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದೇ ಇರುವನು ಅಗ್ನಿಯಂತೆ. ಈ ನಮ್ಮ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವಾಯುವಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯು ಧಾರಕವಾಗಿದೆ. ಆ ಅಗ್ನಿಯು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯ ಉಸಿರಾಟ ನಿಂತುಹೋಗುವದು. ಉಸಿರಾಟ ನಿಂತಕೂಡಲೇ ಶರೀರಾಗ್ನಿಯು ನಾಶ ಹೊಂದುವದು. ಹೀಗೆ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ವಾಯು ಅಗ್ನಿಗಳು ನಷ್ಟವಾದ ಬಳಿಕ, ಶರೀರದಲ್ಲಿಯ ಜಲಭಾಗ ಪಾರ್ಥಿವ ಭಾಗಗಳು ಒಣಗಿ ಹೋಗುವವು. ಆರೋಪಿತವಾದ ಪಾರ್ಥಿವ ಭಾಗವು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಹೋಗುವದು. ಪ್ರಾಣಿಯು ಮೃತನಾದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಪ್ರಾಣವಾಯುವು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರುವ ವಾಯುವಿನಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವದು. ತೇಜಸ್ಸು, ವಾಯುವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ, ವಾಯು ಆಕಾಶಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಿ ನಂದಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಉಳಿದ ಭಾಗ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪಂಚಭೂತಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡ ದೇಹವು ಪಂಚಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗುವದೇ ಮರಣ. ಇದಕ್ಕೆ ಪಂಚತ್ವವೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಈ ದೇಹವು ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ಎಂದರೆ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡದ್ದು ಎನ್ನುವದು ಸತ್ಯವಾದರೆ - ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪಂಚಮಹಾ ಭೂತಗಳ ಮಾಂಸ, ರಕ್ತ, ಕೊಬ್ಬು, ನರ, ಮೂಳೆ, ಹೃದಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬಗೆದು ನೋಡಿದರೂ ಜೀವನು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಯಾವ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವನು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಂತಾಯಿತು ಶರೀರಕ್ಕೆ, ದೈಹಿಕ ಮಾನಸಿಕ ದುಃಖ ಆದಾಗ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವವನು ಯಾರು? ಜೀವನೇ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯುವವ ದುಃಖ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸುವವ ಎಂದಾದರೆ ಈ ಜೀವನು ಶಬ್ದ, ಗಂಧ, ರೂಪ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕುಲವಾದಾಗ ಗ್ರಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ವ್ಯಗ್ರವಾದಾಗ, ಕಣ್ಣೆದುರು ಇದ್ದದ್ದು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ. ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದದ್ದು ಕೇಳುವದಿಲ್ಲ. ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವಾಗಂತೂ ಯಾವ ಬಾಹ್ಯೇಂದ್ರಿಯಗಳೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ನಿದ್ರಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಜೀವ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ, ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟ ನಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸಕ್ರಿಯೆ, ಪಚನ, ಸುಖಾನುಭವ, ಸ್ವಪ್ನ

ಮುಂತಾದವುಗಳು ಹೇಗೆ ನಡೆಯುವವು? ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಸುಖ, ದುಃಖ, ಕೋಪ, ತಾಪ ಅನುರಾಗ, ಧ್ಯಾನ, ಗಾನ, ದ್ವೇಷ, ಪ್ರೀತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಯಾರು?

ಭೃಗು:- ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾದ ಈ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಚೇತನ, ಆತ್ಮ, ಜೀವ ಎನ್ನುವವನು ಇದ್ದು ರೂಪ, ರಸ, ಗಂಧ, ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಮೂಲಕ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಆ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸುಖ, ದುಃಖ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇಹ ಇರುವವರೆಗೂ ಅವನಿಗೆ ಈ ಸುಖ, ದುಃಖಗಳ ಅನುಭವ ತನ್ಮೂಲಕವಾಗಿ ಅಭಿಮಾನ ರಾಗ, ದ್ವೇಷಾದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಉದ್ವೇಗಗಳು, ಉಂಟಾಗುವವು. ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ನಿಯು ಶಾಂತವಾಗಿ ಶಾಸೋಚ್ಛ್ವಾಸವು ನಿಂತಬಳಿಕ, ಜೀವ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಆಗ ದುಃಖಾನುಭವದ ಜ್ಞಾನ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಜೀವನಾಶ ಹೊಂದಿರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ದೇಹ ಸಂಬಂಧದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳು ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರುವವು. ಅದೇ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಆ ದೇಹಕ್ಕೂ ಜೀವಕ್ಕೂ ನಿಯಾಮಕನಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ತಾವರೆಯ ಎಲೆಯ ಮೇಲಿನ ನೀರಿನ ಹನಿ ಇದ್ದಂತೆ. ಅವನಿಗೆ ಈ ದೈಹಿಕವಾದ ಸುಖ ದುಃಖಾದಿಗಳು ಎಂದೂ ತಗಲುವದಿಲ್ಲ.

'ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞಂತಂ ವಿಜಾನೀಹಿ ನಿತ್ಯಂ ಲೋಕ ಹಿತಾತ್ಮತಂ' ಅವನೇ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊ. ಯಾವಾಗಲೂ ಲೋಕಹಿತ ಮಾಡುವದೇ ಅವನ ಸ್ವಭಾವ, ಸ್ವರೂಪ, ಸತ್ವ, ರಜ, ತಮಗಳೇ ಜೀವನಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಜೀವದಿಂದ ಸಕಲ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ದೇಹಾಂತರ್ಗತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಮಾಡಿಸುವನು. ನಿಜವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞರ ಸ್ವರೂಪ ಅರಿತವರು, ಜೀವನಿಯಾಮಕನೂ, ದೇಹನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನಿಯಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನೇ. ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೀವನಿಗೆ ಸರ್ವಥಾ ನಾಶವಿಲ್ಲ. ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳ ವಿಕಾರವಾದ ಒಂದು ದೇಹವು ಪಾತವಾದರೆ ಈ ಜೀವನು ದೇಹಾಂತರಕ್ಕೆ ಪಯಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವರು ಮನಸ್ಸೇ ದೇಹವೆಂದು ಹೇಳುವರು. ಇದು ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದವರು ಹೇಳುವ ಮಾತು. ಮನಸ್ಸು ಬೇರೆ, ದೇಹ ಬೇರೆ, ಜೀವ ಬೇರೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೂ ಬೇರೆ. ಇಂತಹ ಈ ಪರಮಾತ್ಮನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೂಪದಿಂದ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಪಿಂಡಾಂಡದಲ್ಲಿದ್ದವನು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು, ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಯಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಅಂತರಂಗ, ಬಹಿರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ, ವ್ಯಾಪ್ತನಾದರೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ತಮ್ಮ ಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯು ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನ ಯೋಗದಿಂದ ತನ್ನ ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಗಲಿರುಳು ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದು, ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನಿರಂತರ ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅಕ್ಷಯ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತ ಜೀವ, ಈ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಪ್ರಜಾಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳನ್ನು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾದಿ ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ಅವರವರಿಗೆ ವಿಧಿಸಿ, ಇದರಿಂದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು ಎಂದು ತಾವು ಹೇಳಿದಿರು. ಈ ವರ್ಣಭೇದವು ಏಕೆ ಉಂಟಾಯಿತು? ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ, ಈ ಎಲ್ಲರ ದೇಹಗಳು ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ದೇಹಗಳು. ಎಲ್ಲರ ಮೈಯಿಂದ ಹರಿಯುವ ಬೆವರು, ಸುರಿಯುವ ಮೂತ್ರ, ವಿಸರ್ಜಿಸುವ ಮಲ, ಸ್ರವಿಸುವ ರಕ್ತ, ದ್ರವಿಸುವ ಶ್ಲೇಷ್ಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಒಂದೇ ಇರುವಾಗ, ಜಾತಿ ಮಾತ್ರ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ? ಇತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಮತ್ತು ಮರ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಭೇದ ಉಂಟೆ?

ಭೃಗು:- ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ವರ್ಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಪಸ್ಸು, ಸತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ಆಚಾರ ಶೌಚ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಇವೇ ಅವರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ಸಾಧನವೆಂದೂ ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಹಸಿಗಳೂ, ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಭೋಗ ಮಾಡ ಬಯಸುವವರೂ, ಕೋಪಿಷ್ಠರೂ, ಕ್ರೂರರೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೋವುಗಳ ಸೇವೆ ಯಿಂದ ಜೀವನ ಮಾಡುವವರು, ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವವರು ವೈಶ್ಯರೆನಿಸುವರು. ಹಿಂಸೆ, ಅಸತ್ಯ, ಲೋಭ ಮುಂತಾದ ದುರ್ಗುಣ ಉಳ್ಳವರು, ದೊರೆತ ಕರ್ಮವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಬದುಕುವವರು, ಶೌಚಾಚಾರಗಳಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರು ಶೂದ್ರರೆನಿಸುವರು. ಧರ್ಮವನ್ನು ಸರ್ವರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನಂಬಿ, ಜ್ಞಾನ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಿ ಹಗಲಿರುಳು ವೇದಾಧ್ಯಯನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಷ್ಟದಿಂದ ತಪ, ಜಪ, ಉಪವಾಸ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆನಿಸುವರು.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಯಾವ ಧರ್ಮಾಚಾರಗಳಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆನಿಸುವರು? ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಎನಿಸಲು ಯಾವ ಕರ್ಮಗಳು ಕಾರಣ? ವೈಶ್ಯರ ಕಾರ್ಯಗಳೇನು? ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಎಂಥ ಕರ್ಮಗಳು ಕಾರಣ?

ಭೃಗು:- ಜಾತಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನಾರು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಶೌಚ, ಆಚಾರಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠನಾದವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆನಿಸುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಇನ್ನೊಂದು ಲಕ್ಷಣ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು -

ಸತ್ಯಂ ದಾನಮಥೋಽ ದ್ರೋಹ ಆನೃಶಂಸ್ಯಂ ಕೃಪಾ ಘೃಣಾ ।
ತಾಪಸ್ಯಂ ದೃಶ್ಯತೇ ಯತ್ರ ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇತಿ ಸ್ಮೃತಃ ॥

ಅಧ್ಯಾಪನ, ಸತ್ಯ, ದಾನ, ಯಾರಿಗೂ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯದಿರುವದು, ಅಹಿಂಸೆ, ದಯೆ, ತಪಸ್ಸು, ಸಾತ್ವಿಕತೆ ಉಳ್ಳವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ವೇದವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಶಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯೆ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯೆ ಎರಡನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ದಾನ-ಧರ್ಮ, ಪರೋಪಕಾರ, ದೀನ ರಕ್ಷಣೆ, ದುಷ್ಟ ನಿಗ್ರಹ, ಶಿಷ್ಟಪಾಲ, ರಾಜ್ಯ ಶಾಸನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವ ಕ್ಷತ್ರಿಯ. ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ ಪಶು ರಕ್ಷಣೆ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯವಸಾಯ ಬೇಸಾಯ, ಪರೋಪಕಾರ, ಸತ್ಪಾತ್ರದಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದೇಹ ದಿಂದಲೂ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ವರ್ಣದವರಿಗೆ ಹಿತ ಮಾಡುವವನು ವೈಶ್ಯನೆನಿಸುವನು. ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಎಂತಹ ಕೆಲಸವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡುವ, ರುಚಿ ಹತ್ತಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿನ್ನುವ ಆಚಾರ - ವಿಚಾರಗಳ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲದ, ಶುಚಿತ್ವವಿಲ್ಲದ,

ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದವನು ಶೂದ್ರನೆನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವೈರಾಚಾರ ಲೋಭ ಮತು ಸಿಟ್ಟು ಇವು ಮೂರು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವೈರಿಗಳು. ಮಾನವನ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಘಾತ ಮಾಡಲು ಇವು ಮೂರು ಹೊರಟಿರುತ್ತವೆ. ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನುನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲ, ಶೂದ್ರ ಶೂದ್ರನಲ್ಲ.

ನಿತ್ಯಕ್ರೋಧಾಚ್ಛ್ರಿಯಂ ರಕ್ಷೇತ್ತಪೋರ ಕ್ಷೇತು ಮತ್ಸರಾತ್ ।
ವಿದ್ಯಾಂ ಮಾನಪಮಾನಾಭ್ಯಾಮಾತ್ಮಾನಂ ತು ಪ್ರಮಾದತಃ ॥

ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕ್ರೋಧದ ದೆಶೆಯಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಎಂದರೆ ಸಿಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವದು. ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಿಡುವದರಿಂದ ಕ್ಷೇಮ. ಮಾತ್ಸರ್ಯದಿಂದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಮಾನಾಪಮಾನಗಳಿಂದ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು, ದೋಷಗಳಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಯಾವನ ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ಫಲೇಚ್ಛಾರಹಿತ ವಾಗಿವೆಯೋ ಮತ್ತು ಯಾವನು ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರುವನೋ ಅವನಿಗೆ ತ್ಯಾಗಿ ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತ್ಯಾಗಿಯು ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ಹಿಂಸಿಸದೇ ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕು. ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದು. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಧರ್ಮದ ಲಕ್ಷಣವೇನು? ಯಾವ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯು ಯಾರಿಗೆ ವಿಹಿತ? ಧರ್ಮ ಎಷ್ಟು ವಿಧ? ಮುಂತಾವುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಭೃಗು:- ವರ್ಣಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಧರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗ ದೊರಕುವದು. ತನಗೆ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾಚರಣೆ, ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ದುಃಖಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವನು.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳ ಜನರಿಗೂ ವಿಹಿತವಾದ ಕರ್ಮ, ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಭೃಗು:-ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಾಶ್ರಮ:- ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿದ್ದು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕು. ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗ ಶೌಚ, ಸಂಸ್ಕಾರ, ವ್ರತ, ಎರಡೂ ಹೊತು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ವೇದಾಭ್ಯಾಸ, ತ್ರಿಕಾಲ ಸ್ನಾನ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಗುರುಸೇವೆ, ನಿತ್ಯಭಿಕ್ಷೆ, ಗುರುವಂದನೆ ಮುಂತಾವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ:- ಈ ಆಶ್ರಮದ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಇಂತಿವೆ. ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಪರಿಶುದ್ಧ ಕರ್ಮದಿಂದ ದ್ರವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಸನ್ಯಾಸಿ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತು ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮ:- ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಪಥ್ಯಾಹಾರ, ವೇದಾಧ್ಯಯನ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ಅಸೂಯಾರಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಪರ ನಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಇಂತಹ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥರು ಅತ್ಯಾದರ ದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಬೇಕು. ಮತು ಅವರಿಗೆ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು (ಹಣ, ಪಾತ್ರೆ, ಬಟ್ಟೆ)

ಗೃಹಸ್ಥರು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೂ ಗೃಹಸ್ಥರೇ ತಾವು ಗಳಿಸಿದ ಹಣದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ, ಬಲಿ ರೂಪದಿಂದ ವಿಭಾಗಿಸಿ ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗ ನೀಡಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವೇ ಮೂಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ತದ್ಧಿ ಗಾರ್ಹಸ್ಥ್ಯಂ ಸರ್ವಾಶ್ರಮಾಣಾಂ ಮೂಲಮುದಾಹರಂತಿ ।
ಗುರುಕುಲ ನಿವಾಸಿನಃ ।
ಪರಿವ್ರಾಜಕಾ ಯೇಽನ್ಯೇ ಸಂಕಲ್ಪಿತವ್ರತನಿಯಮಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಃ ॥
ತೇಷಾಮಪ್ಯಂತರಾ ಚ
ಭಿಕ್ಷಾಪಾಬಲಿಸಂವಿಭಾಗಾಃ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ॥
ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾನಾಂ ಚ ದ್ರವ್ಯೋಪಸ್ಕಾರ ಇತಿ । ಪ್ರಾಯಶಃ ಖಲ್ವೇತೇ ಸಾಧವಃ
ಸಾಧುಪಥ್ಯೋದನಾಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಪ್ರಸಂಗಿನ ಃ ತೇಷಾಂ
ಪ್ರತ್ಯುತ್ಥಾನಾಭಿಗಮನಾನಸೂಯಾವಾಕ್ಯದಾನ ।
ಸುಖಸತ್ಕಾರಾಸನ ಸುಖಶಯನಾಭವರಾಹಸತ್ಕ್ರಿಯಾ ಚೇತಿ ॥

ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ:- ಸಾಧುಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಗಳು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು, ವಾನಪ್ರಸ್ಥರು ಅನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಆಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ, ಪಾಠಪ್ರವಚನ, ಉಪನ್ಯಾಸಾದಿಗಳಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಜ್ಞಾನದಾನ ಮಾಡುತ್ತ, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ, ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಅಥವಾ ಸನ್ಯಾಸಿ ವಾನಪ್ರಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ಊರು ಅಥವಾ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಅಂತಹವರಿಗೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರದ ಆತಿಥ್ಯ ನೀಡಬೇಕು. ಅಸೂಯೆ ಇಲ್ಲದೆ ವಿನಯದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಉಚ್ಚ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ, ಸತ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವಂತೆ ಊಟ, ಉಪಹಾರ, ಉಪಚಾರ, ಹಾಸಿಗೆ, ಹೊದಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಗೌರವಿಸಬೇಕು. ಯೋಗ್ಯರಾದ ಅತಿಥಿಗಳು ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಆತಿಥ್ಯ ಹೊಂದದೇ ಆಶಾಭಗ್ನರಾಗಿ ಮನೆಯಿಂದ ತಿರುಗಿ ಹೋದರೆ ಅವರ ಪಾಪಗಳು ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಬರುವವು. ಯಜಮಾನನ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಆ ಅತಿಥಿಗೆ ಹೋಗುವದು. ಎಂದು ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಶ್ಲೋಕವಿದೆ.

॥ ಭವತಿ ಚಾತ್ರಶ್ಲೋಕಃ ॥

ಅತಿಥಿರ್ಯಸ್ಯ ಭಗ್ನಾಶೋ ಗೃಹಾತ್ಪ್ರತಿನಿವರ್ತತೇ
ಸ ದತ್ವಾ ದುಷ್ಕೃತಂ ತಸ್ಮೈ ಪುಣ್ಯಮಾದಾಯ ಗಚ್ಛತಿ ॥

ಆದುದರಿಂದ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ನಿರಾಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕಳಿಸಬಾರದು. ಈ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮವು ಒಂದು ಕಾಮಧೇನು ಇದ್ದಂತೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ, ಪಿತೃಗಳನ್ನೂ, ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನೂ ನಾವು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬಹುದು.

ಅಪಿ ಚಾತ್ರ ಯಜ್ಞ ಕ್ರಿಯಾಭಿರ್ದೇವತಾಃ ।
ಪ್ರೀಯಂತೇ । ನಿವಾಪೇನ ಪಿತರಃ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಶ್ರವಣಧಾರಣೇನ ಋಷಯಃ ।
ಅಪತ್ಯೋತ್ಪಾದನೇನ ಪ್ರಜಾಪತಿರಿತಿ ॥

ಈ ಗೃಹಸ್ಥ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ತರ್ಪಣಾದಿಗಳಿಂದ ಪಿತೃಗಳನ್ನು, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಶ್ರವಣ ಮನನಾದಿಗಳಿಂದ ಋಷಿಗಳನ್ನು, ಸಂತಾನಪಡೆದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬಹುದು. ಮತು ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ದೇವತಾ, ಪಿತೃ, ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯಸಾಧನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವಂತೆ ಲೌಕಿಕವಾದ ವಿವಿಧ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಉಳಿದ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಲೌಕಿಕ ಸುಖಭೋಗಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಅವಕಾಶಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಈ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸುಗಂಧ ಹೂಮಾಲೆ, ಬೇಕಾದ ಆಭರಣ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬಟ್ಟೆ, ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನ, ನಿತ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ ಸುಖಭೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಹಾಡು, ಕುಣಿತ, ಮುಂತಾದ ಕಿವಿಗೆ ಇಂಪಾದ ಮಂಜುಳಗಾನ ಕೇಳಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೂ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸುಖವೆನಿಸುವ ವಿಹಿತವಾದ ಮಡದಿ, ಉಪವನ, ಚಿತ್ರ ದೃಶ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ, ನಾಲಿಗೆಗೆ ಹಿತವೆನಿಸುವ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯ, ಪೇಯ ಮುಂತಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೂ, ಉಳಿದ ಯಾವದೇ ಅನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಈ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶ ಉಂಟು.

ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳು ಕೂಡ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥ, ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಚರಿಸುತ ಘೋರ, ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳುಳ್ಳ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವ ಧ್ಯಾನ ಪರರಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ವಾಸಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಂತೆ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆ, ಮಾರು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ತೊರೆದು, ಅವರಲ್ಲಿಯ ಮೋಹ ಬಿಟ್ಟು, ಮಣಿ ಮಣ್ಣು ಕಲ್ಲು ಕಾಂಚನ ಎಲ್ಲ ಒಂದೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಕೃತಿಯಿಂದಲೂ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯದೆ, ಒಂದೇ ಕಡೆಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ, ಬೆಟ್ಟ, ಬಯಲು, ದೇವಸ್ಥಾನ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ನಗರ, ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಎಂದೂ ಬಾರದೆ, ಸಿಟ್ಟು, ಸೊಕ್ಕು, ಆಶೆ, ಮೋಹ, ನಿಂದೆ, ದುರಬಿಮಾನಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾರದ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈವರೆಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಗದ್ಯ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪರಿವ್ರಾಜಕಾನಾಂ ಪುನರಾಚಾರಸ್ತದ್ಯಥಾ -
ವಿಮುಚ್ಯಾಗ್ನಿಂ ಧಮಕಲತ್ರಪರಿಬರ್ಹಸಂಗೇಷ್ವಾತ್ಮನಃ ಸ್ನೇಹಪಾಶಾನವಧೂಯ
ಪರಿವ್ರಜಂತಿ - ಸಮಲೋಷ್ಠಾಶ್ಮಕಾಂಚನಾಸ್ತ್ರೀವರ್ಗ ಪ್ರವೃತ್ತೇಷ್ವಸಕ್ತಬುದ್ಧಯಃ
ಅಪರಿಮಿತೋದಾಸೀನಾನಾಂ ತುಲ್ಯ ದರ್ಶನಾಃ ಸ್ಥಾವರಜರಾಯಜಾಂಡಜ
ಸ್ವೇದಜಾನಾಂ ಭೂತಾನಾಂ ವಾಙ್ಮನಃ ಕರ್ಮಭಿರನಭಿದ್ರೋಹಿಣೋಽ
ನಿಕೇತಾಃ ಪರ್ವತ ವುಲಿನ ವಕ್ಷಮೂಲ
ದೇವಾಯತನಾನ್ಯನುಸಂಚರಂತೋ ವಾಸಾರ್ಥಂ ಮುಪೇಯುರ್ನಗರಂ
ಗ್ರಾಮಂ ವಾ ನ ಕ್ರೋಧ ದರ್ಪಲೋಭ ಮೋಹಕಾರ್ಪಣ್ಯದಂಭ
ಪರಿವಾದಾಭಿಮಾನಾ ನಿವೃತ್ತ ಹಿಂಸಾ ಇತಿ ॥

ಈ ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಮದವರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಒಂದು ತಪಸ್ಸೆಂದರೆ -

ಅವಜ್ಞಾನಮಹಂಕಾರಂ ದಂಭಂಚ್ವೈ ವಿವರ್ಜಯೇತ್ ।
ಅಹಿಂಸಾ ಸತ್ಯಮಕ್ರೋಧಃ ಸರ್ವಾಶ್ರಮ ಗತಂ ತಪಃ ॥

ಅವಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ಇತರರ ತಿರಸ್ಕಾರ ಗರ್ವ ಮತು ಜಂಭ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ಅಹಿಂಸೆ, ಸತ್ಯ, ಅಕ್ರೋಧ ಇವುಗಳು ಉಚಿತವಾದ ಗುಣಧರ್ಮಗಳು. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ನಾರದ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನಲವತ್ತೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದುದು

—○—

ಮೋಕ್ಷಶಾಸ್ತ್ರ ನಿರೂಪಣೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೪

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ಈ ಲೋಕಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಲೋಕವಿದೆ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಯಾವುದು? ಎಲ್ಲಿದೆ? ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಾವು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಭೃಗು:- ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯಾದ ಈ ಭರತ ಖಂಡದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಟವಾದ ಎಲ್ಲರೂ ಬಯಸುವ ಆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕವಿರುತ್ತದೆ. ಪಾಪಮಾಡದಿರುವ ಶುಚಿರ್ಭೂತರಾದ ನಿರುಪದ್ರವಿ ಮಾನವರು ಅಲ್ಲಿರುವರು. ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ ಆ ದೇಶ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೃತ್ಯುವಿಲ್ಲ. ಬೇನೆಗಳು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಯಾರೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಮಡದಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬಿಡುವದಿಲ್ಲ, ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಹಿಂಸೆಯೂ ಅವರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹಣವನ್ನಂತೂಕೇಳುವವರಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಇರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಅರಮನೆಯಂತಹ ಮನೆಗಳು. ಅಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾದ ಆಸನ, ಪೀಠ ಉಪಕರಣಗಳು, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಇಚ್ಛಾಭೋಜನ. ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ಕೊಡುವರು, ಎಲ್ಲರೂ ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಶೃಂಗಾರಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಇರುವ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಧರ್ಮಪರರು ಹಲವರು ಅಧರ್ಮಿಗಳು, ಕೆಲವರು ಬಡವರು ಉಳಿದವರು ಸಿರಿವಂತರು, ಪರರ ಛಿದ್ರ ಹುಡುಕುವದು, ಕಪಟ, ಕಳವು, ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚು, ಪರೋಪದ್ರವ, ಹಿಂಸೆ, ಚಾಡಿಹೇಳುವದು, ಇವೇ ಅನೇಕ ಜನರ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಶ್ರಮ, ಭಯ, ಅಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚು ಉಂಟಾಗುವವು. ಎಲ್ಲರೂ ದುಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಆಶೆ ಪಡುವವರೇ. ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕರ್ಮಭೂಮಿ. ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಯೇ ಜನರು ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಪೃಥ್ವಿಯ ಮೇಲಿನ ಉತ್ತರ ಭಾಗವು ಪುಣ್ಯಲೋಕ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದ ಜನರು ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಪುಣ್ಯ ಫಲೋಪ ಭೋಗವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗೌರವ, ಸುಖ, ಭಾಗ್ಯ, ಬಯಸುವವರು ಈ ಭರತ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ತಿರ್ಯಕ್ ಜಂತುಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮೇಲಿನ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹಿಮವತ್ಪಾರ್ಶ್ವದ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಶಾಂತಿ ಪಡೆಯ ಬಯಸುವವರು ಈ ಕರ್ಮಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಭಾರದ್ವಾಜ : ತಪೋಧನರೆ, ಪ್ರಾಜ್ಞರಾದ ಮಾನವರು ಚಿಂತಿಸುವ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಎಂದರೆ ಏನು? ಅದು ಹೇಗೆ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿರಿ.

ಭೃಗು:- ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವಾದದ್ದು. ಇದರ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಜ್ಞಾನವಾದರೆ ದಿವ್ಯಫಲವಾಗುವದು. ಹಿಂದಿನ ಆಚಾರ್ಯರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿಷಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ನಾನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಈ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಇವುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಲಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ತೆರೆಗಳು ಅದೇ ಸಾಗರದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕರಗಿಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆ ಆಮೆಯು ಪಸರಿಸಿದ ತನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಳನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಆಕುಂಚನಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ, ಅದೆಲ್ಲವೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಪುನಃ ವಿಲೀನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಆ ಜಗದ್ವೀಶ್ವರನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಚಮಹಾ ಭೂತಗಳನ್ನೇ ಸಂಯೋಜನಮಾಡಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವನು. ಇದು ಜೀವನಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದ ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಿವಿ ಮತ್ತು ಶೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ ಇವು ಆಕಾಶ ಸಂಬಂಧಿಗಳಾಗಿವೆ. ಚೇಷ್ಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ವಾಯು ಸಂಬಂಧಗಳಾಗಿವೆ. ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯ ರೂಪ ಇವು ಮೂರು ತೇಜಸ್ಸಂಬಂಧಿಗಳು. ರಸ, ನಾಲಿಗೆ, ಸ್ವೇದ ಇವು ಮೂರು ಜಲ ಸಂಬಂಧಿಗಳು. ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಗಂಧ ಮತ್ತು ಶರೀರ ಇವು ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳು. ಈ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸು ಆರನೆಯದು. ಬುದ್ಧಿ ಏಳನೇಯದು, ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನು ಎಂಟನೆಯವನೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಅವುಗಳ ಗುಣಗಳಾದ ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಆಯಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ. ಆಕಾಶದ ಗುಣವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳಲು ಕಿವಿ ಹಾಗೂ ಶೋತ್ರೇಂದ್ರಿಯ. ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ತೊಗಲು, ತ್ವಚ ಇಂದ್ರಿಯ. ಜಲದ ಗುಣವಾದ ರಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನಾಲಿಗೆ ಮತ್ತು ರಸೇಂದ್ರಿಯ, ಭೂಮಿಯ ಗುಣವಾದ ಗಂಧವನ್ನು ಆಘ್ರಾಣ ಮಾಡಲು ಮೂಗು ಮತ್ತು ಘ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ. ಮತ್ತು ನೋಡಲು ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ಚಕ್ಷುಕಂದ್ರಿಯ. ಮಾನವನಿಗೆ ಹಿತಾಹಿತ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಮನಸ್ಸು ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕ ಜ್ಞಾನ ಹುಟ್ಟಿಸುವದು ಬುದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯ. ಇವೆಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ಜಗದಂಡ ಮಂಡಲವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೇಹದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದು, ಜೀವಾತ್ಮನನ್ನು ನಿಯಮಿಸುತ್ತಾನೆ.

ದೇಹಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಸುಖ-ದುಃಖಾದಿಗಳು ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದರೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಕ್ಷೇತ್ರಜ್ಞನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲೇಪಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಿಯಾದವನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಬೇಕು. ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಸಾತ್ವಿಕ ರಾಜಸ, ತಾಮಸ ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧವಾದ ಅನುಭವಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಸತ್ವಗುಣದಿಂದ ಸುಖಾನುಭವ, ರಜೋಗುಣದಿಂದ ದುಃಖಾನುಭವ, ಮೋಹಕಾರಕವಾದ ಬುದ್ಧಿಭ್ರಮೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಅನುಭವಗಳು ತಮೋಗುಣದಿಂದಲೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವವು.